

ŚWIERZCZ RÓŻAŃSKI

MIESIĘCZNIK

Nr 1-2/2012

cena 2 zł

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN 06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5, tel/fax 29 7669042 www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Z perspektywy z perspektywą

We środę 15 lutego 2012 r., radni zaakceptowali zaproponowane przeze mnie zmiany w tegorocznym budżecie i zgodzili się na akceptację rozdziału nadwyżki budżetowej oraz wolnych środków z lat ubiegłych. Dodać przy tym należy, że nadwyżka była znacząco niższa w porównaniu z latami poprzednimi, dzięki dobrej realizacji budżetu w 2011 r. i wynikających z niego zadań inwestycyjnych.

W konsekwencji, ostateczna kwota wydatków majątkowych przewidzianych do realizacji w tym roku to blisko 7,3 mln zł., co stanowi ponad 30% wszystkich wydatków zaplanowanych w budżecie. Oznacza to wzrost wydatków inwestycyjnych, przy relatywnym spadku wydatków bieżących. Jest to możliwe dzięki ponad 5% zwwyżce dochodów w stosunku do roku 2011, wynikającej ze wzrostu dochodów własnych, jak również udziału w podatkach stanowiących budżet państwa. Nieznacznie wzrasta również subwencja oświatowa, część wyrównawcza subwencji ogólnej i część równoważąca subwencji ogólnej.

(Ciąg dalszy na stronie 4)

Fot. B. Okrągliński

Sprzedam

Dom - pow. 240 m²

Budynek gospodarczy - 300 m²

Działka 39 arów

Chrzczonki tel. 604 11 33 99

W NUMERZE

- Budżet gminy Różan 2012 - str. 6
- Ks. Władysław Skierkowski - str. 11
- Karnawał cafe mama - str. 14
- Studniówka 2012 - str. 13
- Piotr Świdorski laureatem „Złotej Filiżanki” - str. 12
- XX finał WOŚP - str. 16
- Prezentacja dorobku kulturalnego GOUK-u - str. 18
- Opowiadanie o sposobie życia - str. 21
- Kartki z dziejów Różana i ziemi różańskiej - str. 22
- Fragmenty z Lenina Ossednowskiego - str. 24
- Dzień myśli braterskiej - str. 15
- Wędkarskie wiadomości - str. 26
- Różan na futbolowo.pl - str. 27
- Wywiad na życzenie - str. 9

Handel – Usługi **ELEKTRO-RTV-SAT**

Stanisław Kujawa, ul. Kilińskiego 18, 06-230 Różan
tel. (029) 766-91-34, kom. 0 502 707 925

SUPER ATRAKCYJNE CENY !!!

NORDISK POLSKA

MOBILNY

INTERNET SZEROKOPASMOWY

CYFROWY
POLSAT

AUTORYZOWANY PUNKT SPRZEDAŻY

Ubezpieczenia M&M Złotkowscy

Taniej nie znajdziesz !!!

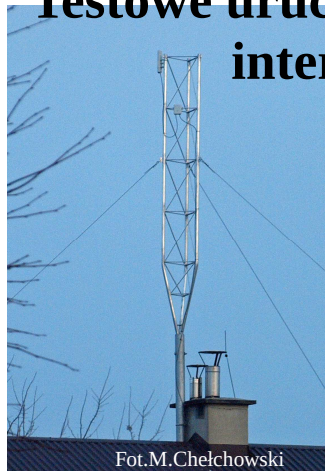
Różan ul. Fortowa 12
tel. 29 766 98 96, kom. 692 840 900
Czynne w godz. 9⁰⁰ - 19⁰⁰

W kilku zdaniach W kilku zdaniach W kilku zdaniach W kilku zdaniach W kilku

Testowe uruchomienie darmowego internetu w gminie Różan

Fot.M.Chełchowski

Masz jedno z wielu w mieście i gminie darmowych punktów dostępowych do Internetu. Zakończenie prac przewidziane jest na koniec maja br.

nie ponosi odpowiedzialności za infrastrukturę gminnej sieci. (kk)

W imieniu burmistrza gminy Różan informujemy, że testowo istnieje możliwość korzystania z Internetu w ramach realizowanej przez gminę inwestycji pod nazwą „Budowa szerokopasmowego bezprzewodowego dostępu do Internetu w gminie Różan”. Uruchamianie zostają sukcesywnie punkty dostępowe.

Jednocześnie informujemy, że w celu wzmocnienia sygnału niezbędne jest zainstalowanie odpowiedniej anteny radiowej do odbioru. Rodzaje tych anten oraz instrukcje podłączenia się do poszczególnych punktów dostępowych zostaną udostępnione po zakończeniu całej inwestycji, co powinno nastąpić na przełomie maja i czerwca br. Informujemy również, że w chwili obecnej Urząd Gminy w Różanie nie prowadzi bezpośredniego wsparcia dla użytkowników sieci w zakresie zakupu, konfiguracji kart radiowych oraz urządzeń radiowych, jak również

Fot.M.Chełchowski

W niedalekiej przyszłości przedłużeniem ul. Sienkiewicza będzie malownicza kładka dla pieszych... Radni poparli zamysł burmistrza o zagospodarowaniu terenu fortu nr 4. (teren wokół byłego budynku ośrodka zdrowia, a przed II wojną światową poczty). Ma tam być plac zabaw, miejsce widokowe, może amfiteatr. (kk)

Burmistrz gminy Różan zarządzeniem nr 7/2012 w dniu 6 lutego br. określił maksymalne miesięczne wynagrodzenie kierowników i zastępców kierowników jednostek budżetowych oraz samorządowych zakładów budżetowych Gminy Różan. I tak maksymalne miesięczne wynagrodzenie kierowników tych jednostek nie może przekroczyć kwoty 8000 zł, a ich zastępców 6500 zł. Składnikami tych wynagrodzeń są: wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wieloletnią pracę i dodatek funkcyjny. (kk)

Ruszyła ogólnopolska akcja społeczna Orange, w ramach której w 50 miejscowościach liczących do 20 tysięcy mieszkańców powstaną internetowe Pracownie Orange. Celem akcji jest stworzenie społeczności lokalnym wyjątkowego miejsca, w którym mieszkańcy będą mogli realizować swoje pasje, uczyć się i organizować życie publiczne. Program będzie trwał 2 lata. Zgłoszenia do akcji przyjmowane są od 13 lutego za pośrednictwem strony www.pracownieorange.pl (inf.www.rozan.eur.pl)

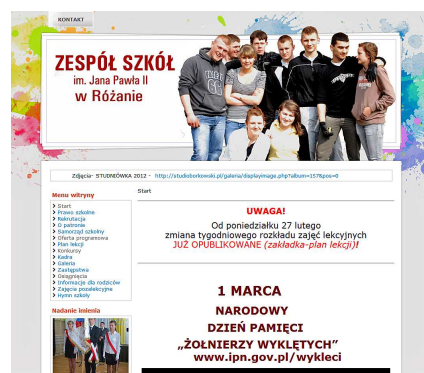

zdj. M. Ostęcki UG Różan

Plac Obrońców Różana wzbogacił się z początkiem 2012 r. o nową tablicę informacyjną z planem miasta i ofertami promocyjnymi lokalnych firm. Tablica została wykonana przy współpracy gminy Różan z Wydawnictwem Promocyjnym Pomorza i Kujaw PiK. Realizacja tego zadania nie byłaby możliwa bez przedsiębiorców, dlatego za udział w tym wspólnym przedsięwzięciu serdecznie dziękujemy.

Urząd Gminy zachęca jednocześnie do udziału w podobnych realizacjach w przyszłości. Jest to doskonała promocja zarówno dla samej gminy, jak i osób prowadzących działalność gospodarczą. Druga plansza z planem miasta i mapą gminy, która została sfinansowana w całości ze środków budżetowych została zlokalizowana na terenie przystanku autobusowego, przy ul. Poniatowskiego w Różanie. (inf.UG Różan)

Strona internetowa Zespołu Szkół w Różanie w nowej odsłonie!

Strona internetowa Zespołu Szkół w Różanie w nowej odsłonie. Mamy nadzieję, że nowa szata graficzna oraz przyjazny dla oka i środowiska interfejs przyczynią się do zwiększenia oglądalności witryny. Mamy tam wszelkie nowości dotyczące szkoły, zdjęcia z imprez szkolnych, plany lekcji, informacje o konkursach, jest zakładka dla rodziców i inne. Administratorką witryny jest nauczycielka technologii informacyjnej pani Monika Mosakowska. www.zsrozan.pl (kk)

W kilku zdaniach W kilku zdaniach W kilku zdaniach W kilku

Mazowsze nadaje na jednej fali

Warszawska Grupa Doradców PR ogłasza konkurs, który może przyspieszyć rozwój twojej kariery i odmienić twoje życie prywatne. Jeśli nie jest Ci obojętne jak widzą Cię inni oraz chcesz się sprawniej komunikować z otaczającym światem razem z WGD PR możesz dowiedzieć się, co zrobić, żeby wszystkie drzwi same otwierały Ci się przed nosem, bez zbędnego „Sesamie otwórz się”. Wykorzystaj szansę, którą stwarza wszystkim chętnym konkurs „Mazowsze nadaje na jednej fali”. Warunkiem uczestnictwa jest jedynie wiek, ale bez obaw, wystarczy mieć ukończone 18 lat oraz być mieszkańcem Mazowsza. Jedna krótka odpowiedź na proste pytanie i jeśli Ci się poszczęści sztuka skutecznej komunikacji nie będzie miała dla Ciebie żadnych tajemnic. Nagrodą w konkursie jest szkolenie z zakresu autoprezentacji lub komunikacji niewerbalnej.

Zacznijmy jednak od początku, czyli od programu Akademii Urzędnika Samorządowego. Zmiana wizerunku urzędnika nie jest najprostszym zadaniem. Okienka, zeznania, formularze do wypełnienia. Z tym kiedyś kojarzył nam się urząd. Jak jest dziś? Prawda jest taka, że według sondażu przeprowadzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2010 roku aż 81, 2 % badanych chciałoby, żeby urzędnicy byli bardziej życzliwi i uprzejmi. Intensywne kampanie wpływające na zmianę wizerunku urzędnika zapewne przyczyniają się do kształtowania pozytywnego obrazu niedostępnej dotychczas osoby siedzącej po drugiej stronie szkła. Spróbuj wyobrazić sobie sytuację, w której jednym z elementów promocji Mazowsza są urzędy gotowe pomóc Ci w każdej sprawie. Na plakacie widnieje twarz uśmiechniętego urzędnika, a nie wynajętego aktora. Urzędnika z prawdziwego zdarzenia, u którego tydzień wcześniej we wspianej atmosferze załatwiałeś niezbędne formularze. Brzmi jak bajka? Daj się w nią wciągnąć. WGD PR stara się zmieniać oblicze urzędników. W tym celu powstał program Akademia Urzędnika Samorządowego. Eliot Aronson twierdził, że człowiek jest istotą społeczną. Czasami pewnie trudno w to uwierzyć. Wszystko przez to, że ludzie nie potrafią sprawnie się ze sobą komunikować. Często nie zdajemy sobie także sprawy, że stosunek drugiej osoby do nas w rzeczywistości możemy jej nieświadomie zasugerować. Rozmawiając przez telefon nie zdajemy sobie sprawy, że nasz rozmówca potrafi „usłyszeć” nasz uśmiech przez telefon. Niby mała rzecz a może czasem odmienić bieg naszej sprawy lub przyspieszyć jej rozwiązanie. Manipulacja wrażeniem, czyli autoprezentacja nie jest dla nas niczym nowym. Dlaczego więc tak mało osób potrafi ją świadomie wykorzystać? Być może dlatego że, na co dzień nie mamy czasu żeby zastanowić się nad tym jakie wrażenie robimy na spotykanych ludziach. Otwórz się na sukces. I nie zapomnij zajrzeć na stronę Warszawskiej Grupy Doradców PR, weź udział w konkursie i daj się ponieść fali Mazowsza.

Żeby wygrać szkolenie wystarczy zajrzeć na stronę <http://www.wgd-pr.pl/> przeczytać regulamin, odpowiedzieć na proste pytanie i czekać na wyniki! Zapraszamy serdecznie do udziału w konkursie!

WGD PR

CZYTASZ I WIESZ

Dowodzi się z domu,
nie z miejsca zbiórki

WYROK

Gmina, organizując dowóz dzieci do szkoły, musi je odbierać spod ich domu. Nie wystarczy wyznaczenie punktów, z których odjeżdża autobus - orzekł sąd.

Rodzice gimnazjalistki zwrócili się do wójta gminy o zapewnienie dziecku dowozu z domu do szkoły. Nie zgodzili się na propozycję wójta, żeby uczennica sama szła do miejsca zbiórki, wyznaczonego przez gminę. Dziewczyna mieszka w odległości 7 km od szkoły, a do punktu zbiorczego musiałaby samodzielnie pokonywać odcinek ok 2,6 km, biegający także przez tereny leśne i pola.

W ocenie wójta wniosek rodziców o dowóz dziecka do szkoły spod domu jest bezzasadny, ponieważ w miejscowości został zorganizowany punkt zbiórki uczniów dowożonych do gimnazjum. W gminie codziennie jest dowożonych 300 dzieci i autobusy pokonują prawie 670 km.

Pierwsze z wsiadających musi wstać prawie godzinę wcześniej, bo tyle trwa kurs - wyliczał wójt. Twierdził też, że z ustawy o systemie oświaty wynika, że w dotarciu dziecka do szkoły gmina i opiekunowie powinni współdziałać. A zatem przesadzone jest oczekiwanie, że gmina będzie odbierała każde dziecko spod domu.

Matka dziewczynki skierowała sprawę do sądu. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku przyznał jej rację. Zwrócił uwagę, że zgodnie z art 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty droga gimnazjalisty z domu do szkoły nie może przekraczać 4 km. Z kolei art. 17 ust 3 ustawy stanowi, że jeżeli ta droga jest dłuższa, to obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu.

W tym wypadku wójt podzielił odległość 7 km, dzielącą dom dziecka od szkoły, (czyli większą niż 4 km), na dwa odcinki - od domu do punktu zbiórki, który dziecko miałoby pokonywać samodzielnie, i od punktu zbiórki do szkoły.

Zdaniem WSA gmina nie wywiązuje się z obowiązku zapewnienia dowozu gimnazjalistki do szkoły. Nie ma znaczenia, że odbieranie dziecka z domu, a nie z punktu zbiorczego, spowoduje trudności organizacyjne i że będzie odbywać się kosztem innych dzieci. Obowiązek ten gmina musi spełniać niezależnie od obiektywnych trudności i ilości posiadanych środków. Rolą gminy jest także zorganizowanie dowozów, by były nieuciążliwe dla dzieci.

„Rzeczpospolita”

Z perspektywy z perspektywą

(Ciąg dalszy ze strony 1)

Niestety, pomimo zakładanego wzrostu subwencji oświatowej nie jesteśmy w stanie sfinansować z niej w całości funkcjonowania szkół. Obowiązki nakładane przez państwo na samorządy, w zakresie chociażby wynagradzania nauczycieli, nie idą w parze ze środkami przeznaczanymi na ten cel. Żeby uświadomić sobie skalę

zjawiska, wystarczy podać liczby. Tego-roczny budżet oświaty to ponad 6 mln zł, z czego niespełna 3,5 mln zł to pieniądze pochodzące z subwencji. Resztę musi dołożyć gmina z własnych środków.

Na większość planowanych w tym roku zadań inwestycyjnych gmina złożyła lub złoży wnioski o dofinansowanie ze środków zewnętrznych. To już swego rodzaju tradycja, której będę hołdował do końca kadencji.

Wiodące i najbardziej kosztowne tego-roczne wydatki inwestycyjne to:

- dokończenie przebudowy stadionu,
- dokończenie budowy stacji uzdatniania wody i wodociągu na lewobrzeżnej Narwi (Chełsty, Dąbrówka, Kaszowiec),
- przebudowa ulicy Gdańskiej (odcinek od ul. Ostrowskiej do ul. Przemysłowej),
- dokończenie budowy infrastruktury internetowej i informatyzacji gminy oraz jej jednostek organizacyjnych,

- przebudowa dachu budynku przedszkola samorządowego,
- opracowanie dokumentacji budowy chodnika w Żaluziu,
- modernizacja strażnicy OSP w Chełstach,
- opracowanie koncepcji zagospodarowania fortu nr 4 wraz z opracowaniem dokumentacji technicznej placu zabaw, ścieżki edukacyjnej i amfiteatru.

Ponadto będziemy kontynuować prace, które poprawiają jakość życia mieszkańców, związane z wodociągowaniem gminy i rozbudową sieci kanalizacyjnej. Zostały również zaplanowane środki na wykup nieruchomości pod drogi, np. w Dzbędzu Kolonii i obok blozków komunalnych przy ul. Poniatowskiego.

Budżet obejmuje również szereg innych wydatków, jak choćby dotację dla Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w wysokości 680 tys. i Gminnej Biblioteki Publicznej w wysokości 200 tys. zł.

Warto się na dłużej zatrzymać przy koncepcji zagospodarowania terenu ziemnego fortu nr 4, zlokalizowanego obok dawnego ośrodka zdrowia. Jest to teren tradycyjnie wykorzystywany przez mieszkańców do aktywnego wypoczynku, ale dotąd nieurządzony. Początkowo był bra-

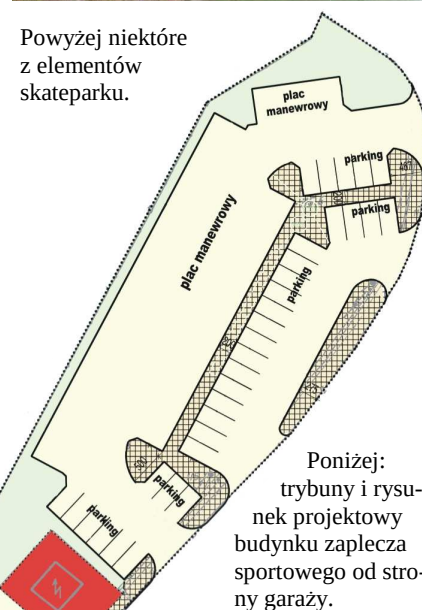
(Ciąg dalszy na stronie 5)

Projekt ogólny rewitalizacji stadionu miejskiego.

Powyżej niektóre z elementów skateparku.

Poniżej: trybuny i rysunek projektowy budynku zaplecza sportowego od strony garaży.

(Ciąg dalszy ze strony 4)

ny pod uwagę jako miejsce pod ogólnodostępny miejski plac zabaw. W trakcie analiz doszliśmy do wniosku, że plac zabaw może stać się elementem większej całości. Pomysł obejmuje również zorganizowanie ścieżki edukacyjnej w tzw.

zorganizowanie w formie części muzealnej i turystycznej. Gmina jest otwarta na propozycje ewentualnych inwestorów, którzy chcieliby uczestniczyć w procesie ożywiania fortu.

Po kilkunastu latach gmina uzyskała w styczniu 2012 r. pozwolenie na budowę

Fot.M.Chełchowski

W tym roku zostaje dokończenie budowy stacji uzdatniania wody i wodociągu na lewo-brzeżnej Narwi (Chełsty, Dąbrówka, Kaszewiec).

„wyjomce”, stałej konstrukcji amfiteatru po prawej stronie od tego naturalnego wyrobiska i innych urządzeń towarzyszących. Prawdopodobnie z początkiem marca zostanie ogłoszony konkurs na opracowanie koncepcji zagospodarowania całości terenu. Dla bezpieczeństwa pieszych

zalewu na rzece Różnicy. Spełniliśmy zatem wszystkie wymogi formalne, aby ruszyć z inwestycją. Pozostaje czekać na nabór wniosków na realizację podobnych przedsięwzięć, ponieważ koszt inwestycji jest tak ogromny (kosztorys mówi o ponad 26 mln), że gmina nie jest w stanie

Fot.M.Chełchowski

W tym roku planowane jest dokończenie przebudowy stadionu.

mieszkańców chcemy również pokusić się o budowę kładki, która połączyłaby fort z ulicą Sienkiewicza. Kładka stałaby się atrakcją i jedną z wizytówek Różana.

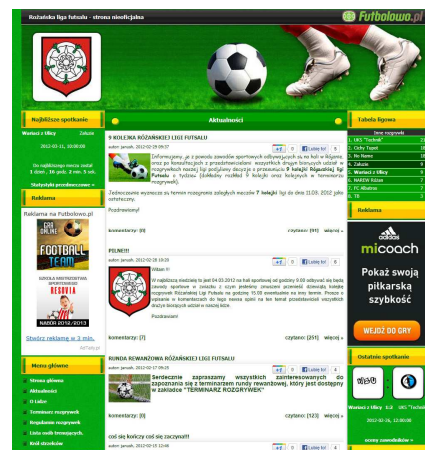
W bieżącym roku rozpoczną się również prace przy zabytkowym forcie nr 1, który 29 grudnia 2011 r. stał się własnością gminy. Na początek teren fortu zostanie zabezpieczony i ogrodzony. W niedalekiej przyszłości gmina będzie przygotowywać dokumentację techniczną jego rewitalizacji tak aby ubiegać się o środki zewnętrzne na ten cel. Korzystając z pośrednictwa Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej, rozpoczęliśmy współpracę z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Przewidujemy

sama udźwignąć takiego ciężaru. Mam nadzieję, że w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020, znajdą się środki finansowe pochodzące z budżetu UE na wsparcie budowy zbiorników wodnych. Jeśli nie, trzeba się będzie zastanowić nad inną formułą sfinansowania tej inwestycji, choćby w oparciu o przepisy o partnerstwie publiczno – prywatnym.

W następnych numerach „Świerszcza Różańskiego” będę się starał informować mieszkańców o postępach prac i kolejnych planowanych inwestycjach.

Piotr Świdorski

Strona różańskiej ligi futsalu!

„Różańska liga piłki halowej ma na celu połączenie pasji z rywalizacją miłośników piłki nożnej. Celem ligi jest poprawa umiejętności graczy oraz oderwanie się od codzienności dnia i obowiązków, spotkanie ze znajomymi, czysta rywalizacja i przede wszystkim dobra zabawa!” – czytamy na stronie internetowej miłośników futsalu. Szerzej o lidze na stronie 27. Życzymy wytrwałości.
<http://rozan.futbolowo.pl> (kk)

Majówka w tym roku odbędzie się 5 maja. W programie m.in. koncert latynoamerykańskiego zespołu Grupo Costa i ABBA SHOW, czyli przeboje szwedzkiej grupy ABBA.

Dni Różana zaplanowane są na 4 i 5 sierpnia. Wystąpi zespół KOBRANOCA. (kk)

Przedstawienia teatralne

W Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Różanie 2 marca odbyły się dwa przedstawienia teatralne studia ART-RE z Krakowa.

Dzieci ze szkoły podstawowej obejrzały sztukę „Kwiat paproci”, a przedszkolaki inscenizację „Rubinowy książę”. Jak zwykle dzieci bawiły się świetnie i były bardzo zadowolone.(kk)

Fot.M.Chełchowski

BUDŻET GMINY RÓŻAN NA 2012 ROK

DOCHODY – 20.143.976 zł. w tym: majątkowe – 25.000 zł., bieżące – 20.118.976 zł., w tym dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej – 1.568.691 zł.

WYDATKI – 19.978.976 zł. w tym: majątkowe – 3.803.430 zł., bieżące – 16.175.546 zł., w tym wydatki na realizację zadań z zakresu administracji rządowej – 1.568.691 zł.

Z dochodów zabezpiecza się kwotę 165.000 zł. na spłatę pożyczek przypadających na rok 2012.

DOCHODY ZAPLANOWANO NASTĘPUJĄCO:

- wpływy z dzierżaw za obwoły łowieckie – 2.500 zł
- dochody z dzierżaw – 75.188 zł,
- z czynszów za wynajmowane lokale użytkowe – 32.802 zł,
- za wynajmowane lokale mieszkalne – 2.010 zł,
- z tytułu wieczystego użytkowania gruntów – 30.000 zł,
- wpływy z przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności – 25.000 zł,
- odsetki od nieterminowych wpłat – 4.000 zł,
- podatek rolny – 102.450 zł,
- podatek leśny – 35.000 zł,
- podatek od nieruchomości – 2.330.000 zł,
- podatek od działalności gospodarczej – 10.000 zł,
- podatek od spadków i darowizn – 30.000 zł,
- opłata targowa – 30.000 zł,
- podatek od środków transportowych – 108.700 zł,
- opłata skarbową – 25.000 zł,
- dochody z tytułu opłat za sprzedaż alkoholu w wysokości – 97.000 zł,
- podatek od czynności cywilnoprawnych – 124.000 zł,
- odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat – 10.000 zł,
- Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa:
- udział w podatku dochodowym od osób fizycznych – 1.633.834 zł,
- udział w podatku dochodowym od osób prawnych – 140.000 zł,
- dochody z tytułu lokalizacji składowiska odpadów promieniotwórczych w kwocie 8.550.000 zł,
- dochody z tytułu odsetek od środków na rachunkach bankowych w wysokości – 150.000 zł,
- wpływy z usług opiekuńczych w kwocie – 15.000 zł,
- dochody w wysokości – 210.000 zł z tytułu opłat za wyżywienie i utrzymanie przedszkola,
- wpływy za wyżywienie w świetlicy szkolnej – 203.881 zł,
- wpływy z opłat na rzecz ochrony środowiska – 70.000 zł,
- Dofinansowania z budżetu państwa:
- część oświatowa – 3.482.195 zł,
- część wyrównawcza – 589.199 zł,
- część równoważąca – 15.626 zł,
- dotacje państwa na zadania z zakresu administracji rządowej – 50.123 zł,
- dotacje na prowadzenie i aktualizację stałego rejestru wyborców – 768 zł,
- dotacja na wydatki związane z obroną narodową – 500 zł,
- dotacje na świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 1.356.000 zł,
- dotacje na składki na ubezpieczenie zdrowotne – 1.300 zł,
- dotacje na specjalistyczne usługi opiekuńcze – 160.000 zł,
- dotacje na utrzymanie Terenowego Ośrodka Pomocy Społecznej – 149.000 zł,
- dotacje na zasiłki stałe – 163.000 zł,
- dotacje na zasiłki okresowe – 58.000 zł,
- dotacje na dodatkowe dożywianie – 58.000 zł,
- dotacje na składki na ubezpieczenia zdrowotne – 13.900 zł,

WYDATKI BUDŻETU GMINY:

- wpłata na rzecz Izby Rolniczych (2% od uzyskanych wpływów z podatku rolnego) – 3.000 zł,
- dokończenie budowy stacji uzdatniania wody i wodociągu w Chełstach, Dąbrówce i Kaszewcu – 400.000 zł,
- wydatki w wysokości – 11.430 zł jako dotacja dla Samorządu Województwa na realizację projektu „Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego, przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu”
- pomoc finansowa dla Powiatu Makowskiego na przebudowę drogi powiatowej nr 2128W Różan – Dzbądz – Brzuze – Rzewnie – Łaś /odcinek Różan – Dzbądz – Brzuze Duże/ – 1.700.000 zł,
- wydatki na bieżące utrzymanie dróg – 50.000 zł,
- wydatki na przegląd dróg gminnych – 14.000 zł,
- wydatki na przebudowę ul. Gdańskiej od drogi krajowej nr 60 do ul. Przemysłowej w Różanie – 133.000 zł,
- wydatki na opracowanie operatu wodnoprawnego dla kąpieliska na rzece Narew – 6.000 zł,
- wydatki na przebudowę kominów i wymianę instalacji elektrycznej w budynku komunalnym przy ul. Szkolnej – 38.000 zł,
- wydatki na wypłatę odszkodowań za grunty przechodzące na własność Gminy z mocy prawa – 25.000 zł,
- wydatki na szacunki nieruchomości, wyrisy, wypisy, podziały, nieruchomości, wskazania granic – 30.000 zł,
- wydatki na plany zagospodarowania przestrzennego – 20.000 zł,
- wydatki na utrzymanie miejsc pamięci narodowej – 3.000 zł,
- wydatki na Radę Miejską – 116.000 zł, w tym:
- na diety radnych – 106.080 zł,
- na zakup materiałów biurowych, zwrot kosztów podróży – 7.000 zł,
- zakup usług pozostałych – 2.920 zł.

WYDATKI NA URZĄD GMINY – 2.326.570 zł, w tym:

- wynagrodzenia i pochodne – 1.826.486 zł, wpłaty na PFRON – 26.000 zł, zakup oleju opałowego do hali sportowej – 62.000 zł, zakup oleju opałowego do budynku Urzędu Gminy – 40.000 zł, zakup materiałów biurowych i wyposażenia – 33.000 zł, środków czystości – 9.200 zł, prasy, dzienników ustaw – 7.300 zł, artykułów gospodarczych – 5.500 zł, opłaty pocztowe – 34.000 zł, opłata za dostęp do Internetu – 3.500 zł, wydatki za telefon komórkowy – 1.700 zł, wydatki na telefon stacjonarny – 19.000 zł, serwis oprogramowania komputerowego – 18.500 zł, prenumerata czasopism – 8.300 zł, usługi kominiarskie – 2.000 zł, dostęp do BIP – 5.904 zł, monitoring hali sportowej – 1.500 zł, opłaty bankowe – 36.600 zł, abonamenty softyś – 5.300 zł, szkolenia pracowników – 8.000 zł, ekwiwalenty za odzież i badania lekarskie pracowników – 3.900 zł, wynagrodzenie radcy prawnego – 24.000 zł, wynagrodzenie konserwatora – 4.200 zł, opłaty za zajęcie pasa drogowego – 31.000 zł, zakup akcesoriów komputerowych i programów – 13.296 zł, oprawienie ksiąg stanu cywilnego – 3.000 zł, energia, woda, gaz, wywóz nieczystości – 45.000 zł, ryczałty samochodowe i zwrot kosztów podróży służbowych – 10.000 zł, ubezpieczenie budynków i sprzętu komputerowego – 7.000 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 31.384 zł, - promocja gminy – 71.000 zł, - diety softyś – 26.000 zł, - składki na związki, których gmina jest członkiem – 2.500 zł, - zatrudnienie pracowników interwencyjnych – 50.000 zł, - zadania z zakresu administracji rządowej – 50.123 zł,

- wydatki na prowadzenie i aktualizację stałego rejestru wyborców – 768 zł,
- wydatki na obronę narodową – 500zł.

WYDATKI NA OCHOTNICZĄ STRAŻ POŻARNĄ

- wydatki na ekwiwalenty za udział w akcjach gaśniczych – 70.000 zł, wydatki nagrody za udział w szkoleniach pożarniczych – 2.200 zł, wydatki na wynagrodzenia i pochodne kierowców OSP – 25.800 zł, wydatki na zakup ubrań ochronnych, hełmów, rękawic, butów strażackich oraz węży tłocznych – 50.000 zł, wydatki na remonty i naprawy sprzętu p.poż – 4.500,00 zł, wydatki na zakup paliwa, olejów i smarów – 70.000 zł, wydatki na szkolenia strażaków ochotników – 16.000 zł, wydatki na nagrody w turniejach i zawodach strażackich – 4.500 zł, wydatki na przeglądy techniczne pojazdów strażackich i atesty – 30.000 zł, wydatki za badania okresowe strażaków – 3.000 zł, wydatki na ubezpieczenia pojazdów i strażaków – 8.000 zł, wydatki na energię elektryczną i wodę – 11.000 zł, ogrzewanie OSP Różan – 5.000 zł,

- wydatki na spłatę odsetek od zaciągniętych pożyczek – 90.000 zł,

Zabezpieczono rezerwę ogólną w wysokości – 90.000 zł, w tym 45.000 zł na finansowanie zadań związanych z zarządzaniem kryzysowym.

WYDATKI NA SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ

– 2.652.937 zł, w tym:

- wynagrodzenia i pochodne – 2.140.127 zł, - dodatki socjalne – 134.578 zł, - stypendia dla uczniów – 5.000 zł, - zakup oleju opałowego – 98.000 zł, - olej opałowy Załuzie – 16.000 zł, - środki czystości – 12.000 zł, - materiały biurowe, odzież ochronna, mydło, ręczniki i herbata dla pracowników – 10.000 zł, badania lekarskie pracowników – 2.400 zł, prenumerata czasopism i nagrody dla uczniów – 3.700 zł, materiały hydrauliczne do remontów oraz do utrzymania stadionu – 5.500 zł, narzędzia gospodarcze – 1.500 zł, zakup pomocy naukowych i dydaktycznych – 5.000 zł, opłaty bankowe, pocztowe i środowiskowe – 11.000 zł, opłaty telekomunikacyjne (telefon, Internet) – 3.200 zł, imprezy, wyjazdy i koncerty edukacyjne – 17.400 zł, naprawy sprzętów – 3.000 zł, usługi kominiarskie, przegląd gaśnic i inne usługi – 11.000 zł, wywóz nieczystości – 3.500 zł, energia, woda i gaz – 20.000 zł, zwrot kosztów podróży służbowych – 2.000 zł, ubezpieczenia budynku oraz sprzętu – 2.000 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 86.032 zł, realizacja projektu „Radosna szkoła” plac zabaw – 60.000 zł.

WYDATKI NA PRZEDSZKOLE

- 1.397.478 zł, w tym:

- wynagrodzenia i pochodne – 1.005.876 zł, - dodatki socjalne – 49.976 zł, zakup oleju opałowego – 68.000 zł, wyposażenie kuchni w naczynia i sprzęt kuchenny – 2.500 zł, zakup materiałów do remontu schodów i malowanie huśtawek – 5.500 zł, zakup wykładzin do sali nr IV i firan do sal nr III, IV i V – 3.000 zł, zakup tablic jezdno - obrotowych do czterech sal – 2.400 zł, zakup roślin ogrodowych i nawozów – 500 zł, narzędzia gospodarcze oraz gaz w butlach – 6.000 zł, materiały biurowe, druki – 4.200 zł, odzież ochronna, mydło, ręczniki, herbata dla pracowników oraz środki czystości – 7.000 zł, badania lekarskie pracowników i wyposażenie apteczki – 1.000 zł, zakup środków żywności – 114.001 zł, pomocy naukowych – 18.000 zł, energia, woda i gaz – 25.000 zł, naprawy, konserwacje, przeglądy i usługi kominiarskie – 16.000 zł, zwrot kosztów podróży służbowych – 2.000 zł, ubezpieczenia budynku i sprzętu – 2.000 zł, prenumerata czasopism – 4.000 zł, teatryki i koncerty dla dzieci – 6.000 zł, usługi pocztowe, bankowe i opłata RTV – 4.900 zł, wywóz nieczystości – 4.000 zł, opłaty telekomunikacyjne (telefon Internet) – 2.220 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 43.405 zł.

WYDATKI NA GIMNAZJUM – 1.472.977 zł, w tym:

- na wynagrodzenia i pochodne – 1.204.158 zł, dodatki socjalne – 88.962 zł, stypendia dla uczniów – 4.000 zł, zakup oleju opałowego – 40.000 zł, zakup ławek i krzeseł do sal lekcyjnych – 15.900 zł, zakup tablic – 3.000 zł, zakup rolet do trzech klas – 3.000 zł, zakup środków czystości – 7.200 zł, materiałów biurowych – 3.000 zł, odzieży ochronnej, mydła, ręczników i herbaty dla pracowników – 4.000 zł, prenumerata czasopism – 3.000 zł, opłaty telekomunikacyjne (telefon, Internet) – 1.500zł, zakup pomocy naukowych i dydaktycznych – 6.000 zł, zakup energii, wody i gazu – 12.500 zł, remonty bieżące – 2.000 zł, usługi kominiarskie, opłaty bankowe, pocztowe – 8.400 zł, opłaty na rzecz ochrony środowiska – 700 zł, wywóz nieczystości – 3.000 zł, dofinansowanie wycieczek, koszty konkursów i programy profilaktyczne dla uczniów – 6.000 zł, podróże służbowe pracowników – 3.000 zł, ubezpieczenia budynku, sprzętu elektronicznego i wyposażenia – 2.000 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 51.657 zł.

WYDATKI NA DOWÓZ UCZNIÓW – 264.463 zł w tym na wynagrodzenie i pochodne od wynagrodzeń kierowcy – 80.265 zł, zakup odzieży ochronnej – 1.000 zł, oleju napędowego i części zamiennych – 51.000 zł, drobne naprawy pojazdów – 2.000 zł, zakup biletów miesięcznych oraz przeglądy – 120.000 zł, zwrot kosztów podróży – 500 zł, ubezpieczenie autobusów – 5.000 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 2.248 zł, podatek od środków transportowych – 2.450 zł.

Wydatki na dokształcanie nauczycieli w Szkole Podstawowej, Gimnazjum i Przedszkolu – 27.553 zł.

Wydatki na zakup artykułów żywnościowych na stołówki szkolne – 210.000 zł.

Wydatki na tworzenie fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli emerytów i rencistów – 40.439 zł.

Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi – 87.000 zł, w tym: utrzymanie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej – 16.000 zł, programy profilaktyczne – 13.500 zł, wynagrodzenie członków komisji – 8.000 zł, imprezy bezalkoholowe – 10.000 zł, wynagrodzenie biegłego – 2.000 zł, kursy i szkolenia – 7.500 zł, wyjazd osób korzystających ze świetlicy na kolonie – 15.000 zł, koszty przejazdu osób korzystających z terapii – 3.200 zł, zakup materiałów informacyjnych, prenumerata – 1.000 zł, zajęcia rozwijające zainteresowania – 3.800 zł, finansowanie terapeuty dla grupy wsparcia – 7.000 zł.

Wydatki na przeciwdziałanie narkomanii – 10.000 zł, w tym: zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych – 4.000 zł, - szkolenia i kursy – 1.200 zł, programy profilaktyczne – 3.950 zł, koszty przejazdu osób korzystających z terapii – 250 zł, - zajęcia rozwijające zainteresowania – 600 zł.

Wydatki na utrzymanie budynku Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej – 53.350 zł, w tym: zakup oleju opałowego – 46.000 zł, energia i woda – 4.500 zł, drobne remonty, naprawy i ubezpieczenia – 2.850 zł.

POMOC SPOŁECZNA

Wydatki na pomoc społeczną – 3.241.519 zł, w tym: środków własnych w wysokości 1.267.319 zł, pozostała część to dotacje, z tego na: koszty umieszczenia osób w domu pomocy społecznej – 135.000 zł, świadczenia rodzinne – 1.356.000 zł, z tego na wypłatę świadczeń rodzinnych, zaliczki alimentacyjnej i funduszu alimentacyjnego – 1.296.120 zł oraz koszty obsługi – 59.880 zł, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 367.605 zł, w tym na wynagrodzenia i pochodne pracowników zatrudnionych na specjalistycznych usługach opiekuńczych – 233.360 zł oraz pracowników zatrudnionych na usługach opiekuńczych – 106.440 zł, zakup materiałów i artykułów spożywczych do domu

(Ciąg dalszy na stronie 8)

(Ciąg dalszy ze strony 7)

dziennej pobytu – 6.000 zł, zakup energii elektrycznej i wody – 500 zł, zakup usług remontowych – 500 zł, badania lekarskie pracowników – 150 zł, prowizje bankowe, zwrot kosztów dojazdu do podopiecznych – 7.000 zł, usługi telekomunikacyjne – 3.000 zł, zwrot kosztów podróży – 800 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 9.855 zł, - zasiłki celowe – 310.000 zł i okresowe – 58.000 zł, - zasiłki stałe – 213.000 zł, - utrzymanie Terenowego Ośrodka Pomocy Społecznej – 552.214 zł w tym wynagrodzenia i pochodne – 486.726 zł, zakup materiałów biurowych i wyposażenia – 21.420 zł, prowizje bankowe – 4.500 zł, zakup usług pozostałych – 5.000 zł, wydatki telekomunikacyjne – 5.700 zł, pocztowe – 5.500 zł, energia i woda – 2.000 zł, podróże służbowe – 4.000 zł, szkolenia – 1.000 zł, różne opłaty i składki – 1.000 zł, ekwiwalenty za odzież ochronną oraz badania okresowe pracowników – 7.500 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 7.868 zł, ubezpieczenia zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej – 18.700 zł, - dodatkowe dożywianie uczniów – 168.000 zł, - dodatki mieszkaniowe – 55.000 zł.

Dotacje na działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, ochronę i promocję zdrowia oraz promocję wolontariatu – 8.000 zł.

EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA

W tym dziale planuje się wydatki w kwocie – 599.532 zł, z tego na: wydatki na świetlicę szkolną – 279.532 zł, w tym na: wynagrodzenia i pochodne – 233.574 zł, dodatki socjalne – 10.160 zł, zakup czasopism, odzieży ochronnej, naczyń kuchennych i wyposażenia kuchni – 25.000 zł, naprawy sprzętu oraz opłaty bankowe – 1.000 zł, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych – 9.798 zł, wydatki na wypoczynek dzieci i młodzieży – 200.000 zł, wydatki na stypendia dla uczniów – 120.000 zł.

GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

W tym dziale planuje się wydatki w wysokości 2.201.537 zł, z tego na: wydatki na oczyszczanie miasta – 250.000 zł, wydatki na utrzymanie zieleni, w tym zakup drzew i kwiatów do nasadzeń, podlewanie roślin – 50.000 zł, wydatki na oświetlenie ulic – 300.000 zł, wydatki na konserwację oświetlenia ulicznego – 60.000 zł, dotacja przedmiotowa dla ZGKiM – 1.170.537 zł, wydatki na prowizję od opłaty targowej – 9.000 zł, wydatki na akcję wyłapywania bezdomnych zwierząt – 30.000 zł, wydatki na podlewanie parku – 2.000 zł, wydatki za prace związane z równaniem terenu po byłym wyrobisku żwirowym w Różanie – 10.000 zł, wydatki na opracowanie dokumentacji technicznej na budowę kanalizacji sanitarnej w Chrzczonkach – 70.000 zł, wydatki na opracowanie dokumentacji technicznej na budowę kanalizacji sanitarnej w ulicach: Z. Starego, Z. Augusta, Jagiellonów, B. Radziwiłłówny, A. Jagiellonki, Kamienne Schodki w Różanie – 50.000 zł, wydatki na urządzenie miejskiego placu zabaw – 200.000 zł.

- wydatki na działalność **Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury** – 680.000 zł,
- wydatki na działalność **Gminnej Biblioteki Publicznej** – 200.000 zł,
- wydatki na energię elektryczną i wywóz nieczystości w świetlicach wiejskich: Dzbądz, Załęże Gartki i Załęże Wielkie w kwocie – 5.300 zł,
- wydatki na działalność związaną z kulturą i dziedzictwem narodowym – 16.000 zł,
- wydatki na organizację imprez sportowych oraz zakup sprzętu do hali sportowej – 18.500 zł,
- wydatki na prowadzenie zajęć sportowych – 31.500 zł,
- wydatki na przebudowę stadionu wraz z budową budynku techniczno-socjalnego w Różanie – 1.212.000 zł.

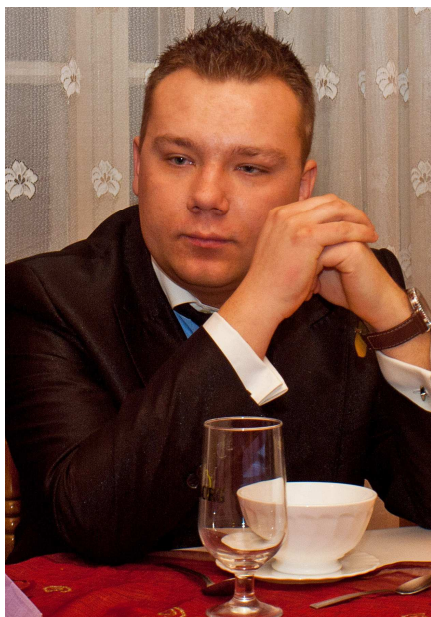
(inf. www.rozan.bipgminy.pl/public/)

Ferie w GOUK-u

Fot. M. Chełchowski

Atrakcji było wiele i można było wybierać w propozycjach oferowanych przez organizatorów. Ferie rozpoczęły się warsztatami z rękodzieła kultury kurpiowskiej, które trwały przez dwa dni. W kolejnych dniach można było ścigać się samochodami zdalnie sterowanymi i obejrzeć widowisko teatralne „O piecyku i kurzyku”. Odbyły się również warsztaty muzyczne dla gitarzystów i perkusistów oraz koncert bluesowy „Chaz de Paolo Band” z USA. Kolejne dni to warsztaty „Piraci na Karaibach”, których uczestnicy pod czujnym okiem pirata Sztorma i jego pomocnika brali czynny udział w przygotowaniu realizacji widowiska pod tym samym tytułem. Warsztaty trwały cztery dni i zakończyły się finałem, w którym doszło m.in. do konfliktu z tubylcami karaibskiej wyspy, w wyniku czego doszło do bitwy o przetrwanie. W czasie trwania ferii odbyły się również zwyczajowo turnieje szachowy, warcabowy i dyskoteki karaoke. Codziennie dzieci i starsi mogli pograć w gry multimedialne na konsolę Xbox Kinect. Śmiechu i radości było co nie miara. (kk)

Kamil Załęski, założyciel koła młodych socjaldemokratów w Róźnie, ma już dość panującej stagnacji. Postanowił działać. Chce pracować dla miasta. Koło FMS w Róźnie liczy ponad 20 osób. Wszyscy to ludzie młodzi. Ich zdaniem brak perspektyw na pracę i rozwój miasta spowodował, że chcą, jak to mówią „wziąć sprawy w swoje ręce”. Nie chcą uciekać z miasta jak ich rówieśnicy, nie mają doświadczenia. Ale są młodzi i pełni zapału.

Krzysztof Kruszewski: - Co tobą spowodowało, że założyłeś FMS?

Kamil Załęski: - Kiedy wstąpiłem do Federacji Młodych Socjaldemokratów, byłem jedyną osobą z Róznia. Moja lewicowość - tak sądzę - objawia się przede wszystkim w dużej wrażliwości społecznej. Jestem zwolennikiem państwa opiekuńczego, które w dzisiejszym świecie, dzisiejszych czasach jest jak najbardziej potrzebne. Mam tu na myśli model państwa socjaldemokratycznego na wzór państw skandynawskich, konkretnie Szwecji. Doszedłem do wniosku, że wielu moich znajomych ma podobne lub zbliżone poglądy, dlatego też postanowiłem założyć koło FMS w Róźnie, aby móc poprzez taką organizację wspierać się z rówieśnikami. Uważam to za ciekawą przygodę i jak się okazuje, pomysł był dobry. FMS Różań bardzo dobrze się rozwija, doganiając koła FMS z miast takich jak Mława czy nawet Warszawy.

- Ale szwedzka socjaldemokracja inaczej się kojarzy. To nie to samo co u nas. Czy masz tego świadomość?

- Tak. Zgadza się, że daleko nam do szwedzkiej socjaldemokracji. Niestety,

realia w Polsce są inne i skojarzenia są jednoznaczne. Ja uważam, że багаż przeszłości trzeba zostawić i nie ma co tam wracać i rozpamiętywać, choć pamiętać trzeba. Jestem człowiekiem młodym, nie mam zamiaru spowiadać się za błędy innych. Chcę spróbować. Jak nam nie wyjdzie, trudno. Pozostanie doświadczenie. Przecież nic ponad nie chcemy robić. Zwyczajnie działać dla dobra nas wszystkich. Podobnie jak inni, co się zrzeszają w Róźnie. A Szwecja mnie interesuje z powodu ładu społecznego, jaki od lat tam panuje. Nasz system opieki społecznej, szkolnictwa czy emerytalny drastycznie odbiega od szwedzkiego, który tam się sprawdza. Jedynie problemem mogą być wysokie podatki, które płaci się w Szwecji, ale czy u nas jest lekko? Chciałbym, aby w naszym kraju system szwedzki zapanował choćby w systemie opieki społecznej. Interesuje mnie także model ochrony środowiska, który jest bardzo popularny w Szwecji. Uważam, że ludzie powinni więcej uwagi poświęcać na ekologię i kształcenie w tym zakresie. Ponadto rząd w Szwecji wiele uwagi poświęcał problemowi dyskryminacji rasowej ze względu na płeć czy orientację seksualną, wyznanie. I te działania doprowadziły między innymi do znacznej poprawy sytuacji kobiet w Szwecji. Wiele by jeszcze o tym mówić. Mnie bardziej interesuje, co przed nami i nie mam ochoty grzebać się w historii. Zostawmy to historykom. Uczmy się dobrych praktyk.

- Czy nie uważasz, że najpierw powinno się wykazać, że coś robisz, umiem robić, a potem ewentualnie zakładać organizacje, wstępować do partii?

- Bardzo dobre pytanie. Z mojego punktu widzenia zakładam, iż dobrym początkiem jest założenie organizacji na początku, której właśnie rozbudowanie pokaże, że jest się dobrym organizatorem i działaczem. Im więcej głów do myślenia tym lepiej. Poprzez FMS zamierzam wykazać i przekonać do naszych wspólnych racji. Już od paru ładnych lat jestem czynnym członkiem OSP Różań i uczestniczenie w akcjach ratowniczo - gaśniczych jest dla mnie aktywną służbą miastu i jego mieszkańcom. Tak to traktuję. Jestem patriotą.

- Czy FMS jest dla Ciebie przystankiem do świata polityki, zważywszy na publikacje w prasie lokalnej, zdjęcia z politykami SLD?

- W polityce nie ma przystanków, są tylko okazje i albo się je wykorzystają z pożytkiem dla siebie, albo obywateli. Ja zaliczam się do tej drugiej kategorii. Przez politykę chcę realizować postulaty mieszkańców. Dzisiaj jest tak, że politycy w większości wypadków realizują swoje postulaty i moje działania będą odpowiedziały na te, moim zdaniem, niegodne

aspekty życia polityków, szczególnie widoczne obecnie w rządzie. W Róźnie też nie jest lepiej i od wielu lat jesteśmy świadkami braku daleko idących zmian. Brak pracy dla młodych, brak perspektyw, a to tylko kropla w morzu potrzeb naszej gminy. Namawiam wszystkich młodych, ale i starszych mieszkańców, abyśmy wzięli wreszcie sprawy w swoje ręce. Brak reakcji to ciche przyzwolenie na obecny zły stan rzeczy od lat występujący w naszym mieście. Dlatego też nic o nas bez nas.

- Nie obawiasz się, że trzeba będzie jechać do Warszawy na jakąś „zadymę” na polecenie z góry?

- FMS nie robi „zadym”, a konkretne merytoryczne spotkania, gdzie dyskutujemy o sprawach, problemach i nowych propozycjach do wdrożenia w Polsce. Uczestniczy każdego roku w pochodzie 1 majowym i zwraca uwagę na trudną sytuację młodych na rynku pracy. Nie mam żadnych obaw z tym związanych.

- Czytałem, że chciałbyś założyć młodzieżową radę miejską w Róźnie. Jak sobie to wyobrażasz? Czy są ku temu jakieś przepisy? Wiem, że np. w Pułtusk jest MRM?

- Aby powstała MRM, musi na to pozwolić Rada Miejska odrębną uchwałą. Chcemy, aby młodzi ludzie mieli wpływ na podejmowane decyzje w naszym mieście. Liczę na to, że radni i pan burmistrz zechcą z nami współpracować dla dobra miasta i jego mieszkańców. Chcielibyśmy opiniować decyzje, a także zgłaszać nowe rozwiązania, pomysły i interpelacje. Liczymy, że zawiążemy bardzo dobrą współpracę z urzędem miasta. Młodzieżowe rady miast czy gmin tworzone są przez ludzi młodych. Zostają oni wybierani przez swoich rówieśników w demokratycznych wyborach organizowanych najczęściej w szkołach. Pełnią rolę reprezentacji młodzieży na danym terenie. Celem ich tworzenia jest uwrażliwianie władz samorządowych na potrzeby młodych mieszkańców. Również opiniują one działania organów samorządu terytorialnego w zakresie dotyczącym młodzieży i innych. Pozycję młodzieżowych rad w Polsce wzmocniła w 2001 roku nowelizacja ustawy o samorządzie gminnym. Rada gminy może wyrazić zgodę na powołanie młodzieżowej rady o charakterze konsultacyjnym i powołując ją, nadaje jej statut określający zasady jej wyboru oraz zasady funkcjonowania. W Pułtusku MRM działała w latach 2007 - 2008, ale została rozwiązana przez radę miasta, gdzie większość głosów miało PiS. Przewodniczącym był mój kolega Błażej Makarewicz.

- Startowałeś w wyborach do rady miejskiej obecnej kadencji. Nie udało ci się

dostać do rady miasta. Jak to oceniasz z perspektywy czasu?

- Tak, kandydowałem do rady miejskiej z okręgu nr 2 i przegrałem z obecnym Przewodniczącym Rady Miasta o 9 głosów. Jestem bardzo zadowolony ze swojego wyniku, śmiało mogę przyznać, że dał mi większą motywację do działania. O mały włos, a ten Kamil byłby radnym, hę.. Uważam, że mój wynik pokazał, że jest pewne zaufanie społeczne do ludzi młodych, ale kultura polityczna, szacunek dla kontrkandydata to już zupełnie inna bajka. Było ostro. Kto ma nas, ludzi młodych, uczyć dobrych wzorców? Dorośli upłątani życiem nie mają czasu i siły, by cokolwiek zmienić. W każdych wyborach jest to samo dno albo inaczej, jak kogoś to razi – życie. Zasady moralne są odkładane na bok i nikt nie chce o tym rozmawiać. Jest to temat tabu, społeczeństwo już się do tego przyzwyczało. Już wiem, jak brutalnymi zasadami kierują się wybory lokalne. Doznałem wielu upokorzeń i ataków od moich konkurentów. Czy ja wiem? Chyba byłem i jestem zagrożeniem dla jakiejś grupy, która nie akceptuje mojej działalności, ale taka jest podobno polityka.

- Myślę, że pytać nie trzeba o współpracę z samorządem i burmistrzem, bo odpowiedź będzie pozytywna. Ale przecież każda partia czy organizacja polityczna dąży do uzyskania władzy. Czyli ta współpraca, gdy nastąpi, prędzej czy później się skończy?

- Poglądy polityczne moje i burmistrza zapewne się różnią. Nie przyjmę jednak do wiadomości, że nasze sympatie polityczne mogą nas poróżnić w kwestii pracy na rzecz miasta. To, jak współpraca się ułoży, zależy wyłącznie od nas. Będę chciał podjąć bardzo ścisłą współpracę z samorządem w celu nadania pewnego tempa rozwoju w kwestii wsparcia ludzi młodych i liczę na wsparcie Pana Burmistrza. Z mojej strony współpraca z osobami, które chcą działać na rzecz naszego miasteczka nigdy się nie skończy, nawet po uzyskaniu czy nie władzy. Bez względu na to, jakie to będą organizacje polityczne.

- Może pokusiłbyś się o kilka słów na temat działań obecnego burmistrza i rady miejskiej?

- Mając w pamięci poprzednie kadencje burmistrza Jerzego Parcińskiego, można było przewidzieć sposób sprawowania władzy, którego obecnie doświadczamy. Jest podobnie, choć przecież trochę inaczej. Nie mam zastrzeżeń, co do działania burmistrza w zakresie inwestycji, które są zaplanowane na ten rok. Uważam jednak, że burmistrz i rada miasta powinni więcej działać w zakresie pomocy osobom niezadowolonym życiowo, słabszym, poprzez opiekę. Również jestem za tym, aby bardziej zintegrować młodych. Mam nadzieję, że miasto podkreśli swoją rolę w zakresie nowoczesnych technologii, a także rozwoju gospodarczego. Mam tu na myśli propozycje dla nowych firm na terenie naszego miasta. Bezrobocie jest naszym wielkim problemem i nie widzę tu odpowiednich, skutecznych działań. Prace interwencyjne czy roboty publiczne to leczenie bez perspektywy wyzdrowienia. Boję się, że nasze miasto wyludni się z powodu emigracji do większych miast, a tego chyba nie chcemy. Pracę nowej rady trudno oceniać po tak krótkim czasie funkcjonowania. Niemalże w całości są to osoby po raz pierwszy zasiadające w radzie, muszą nabrać doświadczenia i miejmy nadzieję, że tak właśnie się stanie. Ten niezwykle ważny organ władzy samorządowej musi spełnić swoje zadanie i mobilizować do aktywności nie tylko burmistrza. Chciałbym, aby FMS współpracował również z radą. Liczę z czasem na wspólne spotkania i narady w bieżących sprawach i problemach trapiących młodych ludzi.

- Co chciałbyś, chcielibyście, w różańskim świątku zmienić? Na co chcecie (chcesz) położyć największy nacisk? Na co liczyć?

- Jak wiadomo najtrudniejsze są początki. Sądzę jednak, że nadejdzie wiosna, w trakcie której rozkwitnie też nasza działalność i gmina. Obecnie stoi przed nami zadanie uchwalenia młodzieżowej rady miasta i na tym głównie skupimy swoje działania. W ciągu 2 lat planem będzie

realizowanie naszego programu. Na początek wydaje mi się, że promocja w mediach i Internecie, by dowiedziała się o nas jak największa grupa ludzi. Media stają się coraz ważniejszą częścią naszego życia. Trzeba to wykorzystać i to już realizujemy, choćby przez ten wywiad. Już wielu młodych, jak i starszych ludzi, korzysta z dobrodziejstw technologicznych, warto wykorzystać je do promocji naszego koła i gminy. Potem to już życie podpowie – co dalej. Na pewno kwestia estetyki, sportu i rekreacji. Obydwie te sprawy są ze sobą ściśle powiązane. Estetyczne, godne życie to życie zdrowe. Sport, rekreacja, ład i porządek. Potrzebny w tym jest balans i kompromis, nad którym trzeba silnie pracować, by go osiągnąć. Oczywiście najważniejszym jest, by miasto i gmina wzbogacała się i stawała coraz bardziej nowoczesna. Spróbujemy zachęcać inwestorów oraz mieszkańców, by tu inwestowali i tu zamieszkali przez kontakt bezpośredni, poprzez media i promocję gminnych imprez. Część środków na to potrzebnych można pozyskać z zewnątrz. Kwestią jest wypracowanie dobrego systemu. Na razie zaczynamy. Trzeba próbować, bo stagnacja i marazm do niczego dobrego nie prowadzą. Osobiście, prywatnie chciałbym zostać wartościowym człowiekiem, który będzie robił wiele dobrego i pomagał innym bezinteresownie. Korzystając z okazji, chciałbym podziękować mieszkańcom za wspaniałe wsparcie, jakim niektórzy się wykazują, by nam pomóc. Życzę również mieszkańcom miasta i gminy cudownych Świąt Wielkanocnych, rodzinnego ciepła i wielkiej radości w rodzinnym gronie, dużo zdrowia i przede wszystkim zgody, gdyż zło się sprzedaje świetnie, dobro już niekoniecznie...

- Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał Krzysztof Kruszewski

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

Zespołu Szkół w Róźnie ul. Szkolna 4

Godziny otwarcia: poniedziałek-piątek od 7³⁰ do 15³⁰

Przeglądy techniczne: samochody osobowe i ciężarowe do 3,5 t, ciągniki rolnicze, pojazdy przystosowane do zasilania gazem, pojazdy uprzywilejowane (dostosowane do nauki jazdy, taxi itp.), przystosowane do ciągnięcia przyczepy, skierowane przez organy administracji i policji.

Ksiądz Władysław Skierkowski

wikariusz różański (VIII 1917 - XII 1920)

Rok 2011 upłynął w części Mazowsza, a zwłaszcza w Diecezji Płockiej, jako rok księdza Władysława Skierkowskiego. Była to, bowiem rocznica, kiedy 70 lat wcześniej 20 sierpnia 1941 roku ks. kanonik Władysław Skierkowski został zamordowany przez Niemców w Działdowie, wraz z arcybiskupem Leonem Nowowiejskim - ordynariuszem płockim, jego sufraganiem - biskupem Leonem Wetmańskim wraz z 47 innymi księżmi. Była to największa zbrodnia dokonana zbiorowo przez Niemców na duchowieństwie w diecezji płockiej.

Ksiądz Skierkowski był wikariuszem w Róźnie omal przez 3 i pół roku. Powołany do Róznia z wikariatu w Myszyniu, gdzie w czasie swego tam pobytu zapoznał się z pięknem ziemi i ludem kurpiowskim. Pokochał Kurpie i poświęcił im dużą część swego kapłańskiego życia. Mając odpowiednie przygotowanie, zapisywał zasłyszane pieśni i gawędy kurpiowskie, a także oglądane zwyczajnie i obrzędy. Łącząc je ze sobą, stworzył utwory sceniczne m.in. takie jak Wesele Kurpiowskie, oczepiny i inne, wystawiane wielokrotnie na scenach amatorskich, jak i zawodowych w kraju i zagranicą. Samych pieśni zebrał i zapisał imponującą ilość. Naliczono ich 2178, co stawia go obok Oskara Kolberga i Zygmunta Glogera, wielkich polskich etnografów, na największego znawcę i propagatora ziemi kurpiowskiej. Gdy był w Róźnie, często wpadał na pobliskie Kurpie.

O księdzu Skierkowskim jako wikariuszu różańskim wspominałem wielokrotnie przy okazji wspomnień o ówczesnym proboszczu zasłużonym dla Róznia ks. Klemensie Sawickim, a zwłaszcza o roku 1920, kiedy to ks. Skierkowski został aresztowany przez bolszewików wraz z grupą 16 „wrogów ludu” wydanych przez miejscowych Żydów, Segala, Melocha i Grałę, członków komitetu rewolucyjnego. Pędzony wraz z pozostałymi z Róznia do Szwelic koło Makowa, gdzie został zamordowany burmistrz różański Piotr Zygmunt. Po załamaniu się frontu bolszewickiego pod Warszawą, pozostała 15 została przypędzona z powrotem do Róznia. I tu nastąpiło zdarzenie, które dało ks. Skierkowskiemu jeszcze 21 lat życia. Współaresztowany właściciel apteki p. Kazimierz Strupczewski został wezwany do zrobienia lekarstwa. Stwierdził, że może to lekarstwo zrobić, ale potrzebny jest pomocnik i wtedy, jako pomocnika wskazał ks. Skierkowskiego, co oddzieliło ich od pozostałych. Kiedy rano zostali doprowadzeni do miejsca, gdzie byli uprzednio więzieni, nie zastali tam już nikogo i po daniu pilnującemu ich bolszewikowi zegarka, pozostali na miejscu. Pozostałych 13 aresztowanych bolszewicy zamordowali w dniu 23 sierpnia 1920 roku w miejscowości Miecze koło Grajewa. Tak to właśnie w 1920 roku ksiądz Skierkowski, ocierając się o śmierć, przeżył. Był proboszczem początkowo w Ciachcinie, a następnie w podpłockiej Imielni, gdzie zbudował kościół, plebanie i pełnił urząd proboszcza do chwili aresztowania przez Niemców w 1941 roku. O szczegółach wiem bezpośrednio od p. Strupczewskiego, z którym wielokrotnie rozmawiałem o przeszłości Róznia, jego ludziach i historii. Z moich wspomnień wielokrotnie drukowanych w lokalnej prasie m.in. „Świerszcz Różański” korzystali różni autorzy, najczęściej jednak nie powołując się na źródła.

Koniec roku ks. Zbigniewa Skierkowskiego na Mazowszu został uwieczniony wspaniałą konferencją naukową omawiającą dokonania ks. Skierkowskiego, a także koncertem mu poświęconym. Konferencja odbyła się w sali Senatu, a koncert w sali koncertowej głównej Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina. W czasie sesji omówione zostały: działalność ks. Skierkowskiego w dorobku i twórczości kompozytorów, a było ich wielu, żeby wspomnieć Szymańskiego, Lutosławskiego, Maklakiewicza, Panufnika, Bairda, Paciorkowskiego, Rudzińskiego, Sikorskiego, twórcę Zespołu Mazowsze - Sytyńskiego, a także obecnego JM Rektora UMFC Stanisława Moryto. Na konferencję otrzymałem zaproszenie i dwukrotnie zabrałem głos. Uzupełniłem dane do życiorysu ks. Skierkowskiego dotyczące pobytu w Róźnie, zwłaszcza epizod aresztowania i ocalenia, zaś po raz drugi wspominałem znakomite odtwórczyni pieśni kurpiowskich Adę Sari,

EWę Bandrowską - Torską, Marię Drewniakówną (ma teraz 104 lata) i innych. Koncert był również wspaniałym przeglądem pieśni i fragmentów „Wesela Kurpiowskiego” napisanego przez ks. Skierkowskiego oraz pieśni inspirowanych folklorem Kurpiów kompozycji polskich twórców. W koncercie wzięły udział orkiestry z Czerni, Lelisa i inne. Chciałbym wymienić także śpiewaków Olgę Pasiecznik, Justynę Stępień i Mariolę Ogniewską. Niecodziennym zaskoczeniem było odśpiewanie przez p. Nowak pieśni kurpiowskiej, a następnie przez p. Pasiecznik pieśń kurpiowską Szymanowskiego, która została skomponowana na podstawie usłyszaną przed chwilą w ludowym wykonaniu. Przeszło 65 lat słucham muzyki, jednak po raz pierwszy byłem świadkiem takiego zdarzenia. Widownia była pełna i wykonawcy byli gorąco oklaskiwani. 70 – lecie śmierci ks. Władysława Skierkowskiego wikariusza różańskiego z lat 1917 – 1920 zostało uwieńczone tym właśnie koncertem i sesją, co trwale zostanie zapisane w literaturze przedmiotu. Koncert prowadził Pan Mieczysław Olender - Prezes Oddziału Warszawskiego Związku Kurpiów.

Jan M. Żytowiecki

PS: W okresie międzywojennym ks. Skierkowski wielokrotnie przejeżdżając na swoje ukochane Kurpie, zatrzymywał się w Róźnie. W czasie kilku przejazdów w latach 1934-39, gdy wraz z ks. Pawłem Chodkowskim proboszczem różańskim i ks. Aleksandrem Brzuzym z Sielunia przychodzili do mojej babci Cecylii Zawadzkiej na preferans i kolacje. Widywałem ks. Skierkowskiego, który bardzo różnił się posturą od księdza Sawickiego z Myszynia, który był tam wtedy proboszczem, a który także był w Róźnie. Ks. Sawicki był proboszczem w Róźnie w latach 1906 – 1926.

Wizerunek ks. Skierkowskiego pochodzi z książki ks. Michała Mariana Grzybowski „Ksiądz Władysław Skierkowski Etnograf Kurpiowszczyzny 1886— 1941” wydanej w 2011r.(red.)

III RODZINNA WIGILIA INTEGRACYJNA w CAFE MAMA

Piotr Świderski laureatem „Złotej Filizanki”

W dniu 17 grudnia 2011 (w siedzibie Ośrodka Kultury) odbyła się trzecia (już) Wigilia członków i podopiecznych „Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych – cafe mama - klub” z udziałem zaproszonych gości (m.in. Burmistrza i Przewodniczącego Rady Gminy Różan; Wójta Gminy Czerwonka; Dyrek-

tora GOUK-u; przedstawicieli zaprzyjaźnionych z cafe organizacji: „Stowarzyszenia Aktywnych Pań z Załuzia”, „Grupy Samopomocowej Mam Dzieci Niepełnosprawnych z Długosiodła”). W sumie było ponad 120 osób. Prócz tradycyjnego opłatka oraz wizyty św. Mikołaja, (który hojnie obdarował wszystkie dzieci), za-

rząd podsumował trzy lata działalności organizacji. Odbył się pokaz multimedialny, prezentujący w „pigułce” nasze osiągnięcia i radość dzieci. W tym roku również została przyznana nagroda „Złotej Filizanki” oraz tytuł „Przyjaciela Cafe Mama”, a otrzymał ją p. Piotr Świderski - Burmistrz Gminy Różan, któremu jeszcze rok temu gratulowaliśmy wygranej w wyborach, a który „sprawił, że walka, zmieniała się we współdziałanie oparte na partnerstwie, pomocniczości i respektowaniu praw osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, zgodnie z obowiązującymi przepisami”. I jak to przy okazji świątecznego spotkania wszystkim towarzyszył wspaniały nastrój życzliwości i radości, do którego niewątpliwie przyczynili się także ludzie dobrej woli. Mamy z „cafe mama”, jak co roku przygotowały wigilijne specjały, firma dekoracyjna (www.jola.dekoracje.x25.pl) świątecznie udekorowała salę widowiskową ośrodka, Urząd Gminy Różan oraz prywatni sponsorzy „wypełnili po brzegi” worek św. Mikołaja – udzielając dotacji (Urząd) i przekazując darowizny (sponsorzy). Za co w imieniu dzieci (podopiecznych stowarzyszenia) i własnym, serdecznie dziękujemy.

Zarząd Stowarzyszenia

W dniu 14 stycznia 2012 roku w Sali Bankietowej „Tango” odbyła się studniówka klas maturalnych Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Różanie. Jako osoba biorąca udział w zabawie postaram się przybliżyć przebieg imprezy.

W tegorocznym balu studniówkowym brali udział maturzyści z klas: III Liceum Ogólnokształcącego z wychowawczynią Panią Moniką Śledziewską, IV Technikum Budowlanego z wychowawczynią Panią Henryką Pielach, IV Technikum Mechanizacji Rolnictwa oraz klasa IV Technikum Mechanicznego z wychowawczynią Panią Elżbietą Żelazińską. Maturzystom towarzyszyli wspaniałe grono pedagogiczne na czele z Panią Dyrektorką Jolantą Kruszewską i Panem Dyrektorem Arkadiuszem Załęskim oraz zaproszeni na tę uroczystość goście i rodzice: Inspektor do spraw oświaty Pani Małgorzata Bugaj, Przewodniczący Rady Rodziców Pan Andrzej Podlasin, Ksiądz Dziekan Ryszard Kłosiński.

Uroczystość rozpoczęła się w sobotni wieczór o godzinie 19 częścią oficjalną i staropolskim zwyczajem - polonezem, który został przygotowany przez uczniów naszej szkoły pod kierownictwem Pana Adama Zamojskiego. Otwarcie studniówki było pod przewodnictwem Pani Dyrektorki Jolanty Kruszewskiej. Wszyscy wzniesli toast symbolicznym kieliszkiem szampana za udany bal do białego rana.

Po wstępie wszyscy zasiedli do stołów kosztując dania i rozpoczęli wspólną zabawę. Maturzyści jak też grono pedagogiczne i przybyli goście świetnie się bawili. Młodzież uczestniczyła w wielu konkursach przygotowanych przez wspaniałe zabawiający zespół. Nikt nie przejmował się zmartwieniami tylko oddał się zjawiskowej rozrywce. Bal studniówkowy trwał do wczesnych godzin porannych.

Ewelina Mosakowska

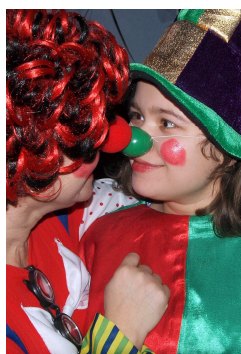
Fot. Studio Borkowski

KARNAWAŁ W CAFE MAMA

Waka waka, papaya, kaczucho i inne przeboje towarzyszyły uczestnikom II Integracyjnego Balu Karnawałowego cafe mama, w dniu 21 stycznia 2012 w sali GOUK. Na balu bawili się podopieczni i członkowie Stowarzyszenia oraz zaproszeni goście. W sumie ponad 100 osób, a każdy barwnie i z fantazją przebrany, gdyż właśnie strój karnawałowy był „biletem wstępu”. Naturalnie, jak w roku ubiegłym, rodzice również musieli ten „bilet” posiadać. Zabawa pełna tanecznych korowodów, konkursów (z nagrodami), słodkich smakołyków, została uświetniona dwoma fantastycznymi tortami, które na bal przywieźli goście z Grup Samopomocowych Mam Dzieci Niepełnosprawnych z Długosiodła „Super Mamy” i „Wyjątkowe Mamy” oraz Kasia Sadzikowska (wolontariuszka z Czerwonki). Więcej na stronie www.cafemamaklub.x25.pl oraz na Facebooku (na profilu Cafe Mama Stowarzyszenie Opiekunów Osób Niepełnosprawnych). (E.A.Z)

Reklama miasta i gminy.

Różańskie mażoretki na meczu I ligi siatkówki

Różańskie mażoretki, na co dzień ćwiczące i występujące w Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury, obejrzało kilka tysięcy widzów dzięki występowi towarzyszącemu meczowi I ligi siatkówki mężczyzn; PEKPOL Ostrołęka – BBTS Bielsko Biała, który odbył się 10 grudnia 2011 r. w hali im. Gołasia w Ostrołęce. Mecz był transmitowany przez telewizję TylkoSport.TV. Mażoretki zaprezentowały się również podczas meczu Pekpol Ostrołęka – Delecta Bydgoszcz 21.12.2011 r., który przyciągnął tłumy kibiców. Mecz był niewątpliwie sportowym wydarzeniem roku w Ostrołęce, a fani siatkówki mogli oglądać gwiazdy siatkówki europejskiego formatu takie jak Stephane Antiga, Michał Masny czy Antti Siltala. (red)

DZIEŃ MYŚLI BRATERSKIEJ

25 lutego br. członkowie 12 DH Wajdelota pod opieką dh Marzeny Chelchowskiej i dh Małgorzaty Załęskiej wzięli udział w rajdzie zorganizowanym przez Hufiec ZHP w Ostrołęce w celu uczczenia Dnia Myśli Braterskiej.

Dzień Myśli Braterskiej to święto przyjaźni obchodzone 22 lutego każdego roku przez harcerzy i skautów na całym świecie. 22 lutego to dzień urodzin założyciela skautingu, sir Roberta Baden-Powella (22 lutego 1857) i jego żony Olave Baden-Powell (22 lutego 1889). Idea ustanowienia tego dnia zrodziła się na 4 Międzynarodowej Konferencji Skautek i Prze-

wodniczek w 1926 roku w Stanach Zjednoczonych. Wybór daty padł na dzień 22 lutego - rocznicę urodzin założyciela skautingu Roberta Baden-Powella - Naczelnego Skauta Świata i jego żony Olave Baden-Powell Naczelną Skautki Świata. Początkowo było to święto dziewcząt, jednak z czasem również skauci dołączyli do jego obchodów.

Dzień Myśli Braterskiej uświadamia skautom na całym świecie, jak jest ich wielu i że wszyscy są dla siebie braćmi niezależnie od koloru skóry, narodowości czy wieku.

W ten dzień harcerze myślą o sobie, składają sobie życzenia, przesyłają kartki, organizują różne gry terenowe lub spoty-

kają się przy ognisku.

Nasi harcerze wspólnie z innymi drużynami wzięli tego dnia udział w Harcerskiej Grze Terenowej „MAFEKING”, podczas której zdobyli lub sprawdzili różne swoje umiejętności, poznali okolicę, ćwiczyli sprawność ruchową oraz zmysł obserwacji. Start patroli nastąpił o godzinie 10⁰⁰ z Placu Bema. Obchody Dnia Myśli Braterskiej zakończyło świeczkowsko, które odbyło się o godzinie 18⁰⁰ w I Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Traugutta 1.

Członkowie 12 DH Wajdelota, którzy godnie zaprezentowali drużynę podczas Dnia Myśli Braterskiej:

Publiczna Szkoła Podstawowa: dh Marzena Chelchowska – opiekun, Gabriela Borajkiewicz, Julia Sumińska, Aleksandra Banaszek, Aleksandra Krukowska, Daria Mrozek, Karolina Żerańska, Anna Szpygiel, Maciej Ośłowski i Jakub Sawicki. Publiczne Gimnazjum – dh Małgorzata Załęska – opiekun, Marzena Opacka, Justyna Żerańska, Kacper Żerański i Tobiasz Załęski.

dh Małgorzata Załęska

Jasełkowa tradycja

Fot.M.Chelchowski

Tradycyjnie w tym roku Jasełka przygotowane zostały przez siostrę Kornelię. Tradycyjnie również cieszyły się sporą widownią i chętnych do odegrania jasełkowych ról również było wielu. Obsada tegorocznych jasełek: Pisarz – Dominik Podlasin/Dariusz Bereszczyński, Maryja – Monika Banaszek/Natalia Chojnowska, Józef – Tobiasz Załęski, Bartosz – Kamil Kruszewski, Kuba – Arkadiusz Chojnowski, Wojtek – Mateusz Banaszek, Walek – Michał Smoliński, Szymek – Cezary Jakubowski, Maciek – Kuba Grześkowicz, Zośka – Martyna Piórkowska, Maryśka – Katarzyna Szpygiel, Kaśka – Paulina Bonisławska, Zuśka – Katarzyna Kruszewska, Parobek Szymon – Michał Żelaźniński, Parobek Jędrzek – Jan Trojanowski, Herod – Jan Jankowski, Marszałek – Adrian Wilczewski, Żołnierz – Michał Żelaźniński, Żołnierz – Mariusz Napiórkowski, Śmierć – Jolanta Napiórkowska, Szatan – Beata Piórkowska, Herodowa – Magdalena Janyszko, Baba – Kinga Daniszewska, Baba – Beata Piórkowska, Chłop – Jan Trojanowski, Żyd – Tobiasz Załęski, Kacper – Marcin Ośliżło, Melchior – Arkadiusz Stokowski, Baltazar – Adam Opacki, Anioł – Natalia Chojnowska, Anioł – Natalia Grześkowicz, Anioł – Iga Iwańska, Kinga Chojnowska, Marta Drwęcka, Nina Ośliżło, Beata Ośliżło, Oliwia Ołowska, Joanna Smolińska. (kk)

WIELKI FINAŁ ŚWIĄTECZNEGO GRANIA z ORKIESTRĄ Jerzego Owsiaaka – 8 stycznia 2012 rok.

TAK GRALIŚMY W TYM ROKU – XX Finał WOŚP w Różanie

W tym roku z Orkiestrą Jerzego OWSIAKA zagraliśmy na terenie GMINY Różan po raz 7. „Graliśmy z pompą !” pod hasłem „Zdrowa mama, zdrowy wcześniak, zdrowe dziecko” – zbieraliśmy pieniądze na „ZAKUP NAJNOWOCZESNIEJSZYCH URZĄDZEŃ DLA RATOWANIA ŻYCIA WCZEŚNIAKÓW ORAZ POMP INSULINOWYCH DLA KOBIET CIĘŻARNYCH Z CUKRZYCĄ”

Swoją jubileusz uczciliśmy bardzo godnie !!! Czy padł kolejny rekord ??? W tym roku, po szczegółowym rozliczeniu gotówki,

ZEBRALIŚMY 9 tysięcy 537,89 złotych !!!

Wzorem lat ubiegłych Sztab Orkiestry mieścił się w Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Różanie, a szefową była p. Jolanta Kruszevska. Wolontariusze połączonych sztabów Zespołu Szkół im. Jana Pawła II, Publicznego Gimnazjum im. Obrońców Różana, Publicznej Szkoły Podstawowej im. I Dywizji Tadeusza Kościuszki w Różanie oraz jeden wolontariusz z Przedszkola Samorządowego w Różanie ruszyli od rana na ulice naszego miasta. Do naszej akcji włączyli się także wolontariusze z Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Młynarzach. O godz. 19⁰⁰ odbył się koncert zespołu GOUK BAND, a tuż po „Świątełku do nieba” licytacja oraz występy zespołów Bebet Beat i Evil Music Dealers.

Jakie powodzenie ma nasze wspólne granie w lokalnym środowisku – świadczy liczna obecność zarówno mieszkańców naszej gminy, jak również naszych stałych bywalców z okolic.

Serdeczne dzięki za wspólne granie!!!

Jak co roku mogliśmy liczyć na szczerze i gorące serca mieszkańców naszej gminy oraz wszystkich tych, którzy grają z nami od 7 lat i ten dzień spędzają na GMINNYM FINALE. Zdajemy sobie sprawę, że powodzenie naszej akcji, zależy od Państwa wrażliwości, gestu i społecznej aktywności. Stąd słowa wielkiego uznania i podziękowania, bo kwota ponad 9 tysięcy złotych może budzić satysfakcję i uznanie dla kwestujących wolontariuszy.

Wszystkim wolontariuszom, rodzicom i pracownikom szkół tworzących SZTAB WOŚP składamy serdeczne, gorące podziękowania za wspólne granie i kolejny wielki sukces !!!

Graliśmy przez te lata bezinteresownie i wspólnie. Mamy nadzieję, że będziemy grać dalej – jak powiedział Jerzy Owsiaak: „Do końca świata i o jeden rok dłużej” jeszcze na wiele sposobów i w różnych wersjach ukazać nasz wspólny dorobek w okresie WIELKIEGO GRANIA z WIELKĄ ORKIESTRĄ.

Szczególne podziękowania organizatorzy X FINAŁU WOŚP w Różanie składają: wolontariuszom, rodzicom, nauczycielom, pracownikom szkół i przedszkola, burmistrzowi Gminy Różan, wójtom gmin Czerwonka i Młynarze, Komendzie Powiatowej Policji w Makowie Mazowiec-

kim, pracownikom Posterunku Policji w Różanie, Państwowej Straży Pożarnej w Różanie, dyrektorowi i pracownikom różańskiego GOUK-u, który gości orkiestrę już po raz 7, osobom zabezpieczającym przebieg tego-rocznego Finału, sponsorom gadżetów na licytację oraz wszystkim tym, którzy „darowali swoje szczerze serca” a chcieli pozostać anonimowi.

Sztab WOŚP dziękuje wszystkim, którzy przyłączyli się do wspólnego grania, zabawy i przeznaczyli nawet najmniejszą kwotę. Liczymy na Was

również w przyszłym roku, bo Orkiestra Jurka Owsiaka gra do końca świata i o jeden dzień dłużej.

Do zobaczenia i usłyszenia za rok!!!

Wolontariusze PG w Różanie:

Małgorzata Sławińska - opiekun
Małgorzata Załęska - opiekun
Monika Mosakowska - opiekun
Edyta Bury, Kinga Małkowska
Inga Ziemińska, Justyna Żerańska,
Izabela Smolińska, Aleksandra Budelewska,
Krzysztof Chelstowski

Marzena Opacka, Natalia Błońska
Łukasz Jankowski, Natalia Napiórkowska
Michał Smoliński, Natalia Chojnowska
Hubert Załęski, Karolina Piegza
Sylvia Górka, Patrycja Pruszkowska
Arkadiusz Napiórkowski, Natalia Błońska
Aleksandra Biedrzycka, Paulina Stowska.

Wolontariusze ZS w Różanie:

Jolanta Kruszevska - opiekun, szef sztabu,
Kamil Głazewski, Mariusz Skóra
Tomasz Piaścik, Michalina Osłowska,
Milena Podlasin

Wolontariusze PSP w Różanie:

Małgorzata Sawicka - opiekun
Irena Budelewska - opiekun
Katarzyna Borajkiewicz - opiekun
Kinga Mróz, Klaudia Okraglińska
Jakub Sawicki, Wiktoria Jędrak
Karolina Żerańska, Jan Smoliński
Daria Mrozek, Aleksandra Krukowska
Julia Sumińska, Gabriela Załęska
Aleksandra Banaszek, Viktor Ziółkowski
Julia Merecka, Bartosz Mosakowski
Gabriela Borajkiewicz, Milena Borajkiewicz,
Monika Kujawa, Weronika Czajka

Natalia Grześkowicz, Kaja Jędrak, Kinga Prusik, Aleksandra Bloch, Wiktoria Banul
Tomasz Załęski, Kacper Mosakowski
Olaf Żebrowski, Aleksander Królikowski
Iga Iwańska

Wolontariusz Przedszkola Samorządowego w Różanie:

Maciej Mosakowski

Wolontariusze z Czerwonki:

Grzegorz Łuniewski - opiekun
Marzena Zielonka
Ewelina Paczkowska
Bartosz Chelstowski

Wolontariusze z Sielunia i Młynarzy:

Renata Małkowska - opiekun
Adam Załęski - opiekun
Anna Głazewska
Łukasz Żebrowski
Klaudia Łasiewicka
Katarzyna Borkowska
Aleksandra Zabielska

Wolontariusze Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych:

Maria i Olga Kruszevskie.

Małgorzata Załęska

Fot. J.Kruszevska, M.Chelchowski

Prezentacja dorobku kulturalnego Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury

Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Różanie, jak co roku w miesiącu lutym prezentuje swoje osiągnięcia i dorobek kulturalny. W tym roku odmiennie niż w latach poprzednich prezentacja odbyła się w hali sportowej przy ul. Szkolnej. Chcieliśmy zaprezentować się w jak najszerzym gronie – mówi dyrektor ośrodka Janusz Chojnowski – poza tym w budynku GOUK-u musieliśmy pokazy rozkładać na kilka dni z powodu niewielu miejsc na widowni. Poza tym chciałem, by zaproszeni goście, rodzice, dziadkowie mieli okazję wspólnie się spotkać oglądając swoje pociechy. Inną rzeczą jest również możliwość pokazania im różnych form działalności, na których mogliby się w budynku ośrodka nie pojawić. Mam na myśli np. muzykę rockową, bluesową. Chciałem, by zobaczyli, że są również inne formy spędzania wolnego czasu i dom kultury to zapewnia. Oczywiście wszystkiego i tak nie udało się pokazać, gdyż spektakl musiałby trwać kilka godzin. Dlatego też np. pokazy indywidual-

nej nauki gry odbyły się w innym dniu.

O godz. 18 hala sportowa wypełniła się zaproszonymi gośćmi. Imprezę sprawnie poprowadził stały bywalec ośrodka, członek zespołu muzycznego działającego przy ośrodku, pan Dariusz Bereszczczyński. Witając gości, powiedział - *Dziś spotykamy się po raz pierwszy na hali sportowej, aby w jednym czasie, w jednym miejscu zaprezentować możliwie jak największą ilość naszych miejscowych artystów dla jak największej grupy społeczeństwa. Przed państwem zaprezentuje się około 200 wykonawców i nie będą to wszyscy, którzy korzystają z propozycji ośrodka, gdyż program musiałby trwać bardzo długo. Proponujemy państwu alternatywę w dobie wszechwładzy mediów i dajemy szansę powrotu do zwyczaju wspólnego przeżywania i przeżywania.*

Prezentację rozpoczęła orkiestra dęta, a następnie wystąpili najmłodsi tancerze w wieku przedszkolnym. W towarzystwie dzieci z grupy starszej zaprezentowały tańce drewnianych laleczek. Był to ich debiut sceniczny. Później wystąpił zespół GOUK BAND, którego członkami są jeszcze nie tak dawno uczestnicy zajęć indywidualnej nauki gry. Na-

uczycielem, a także założycielem i prowadzącym zespół jest dyrektor ośrodka kultury Janusz Chojnowski. Zajęcia taneczne podzielone są na 4 poziomy zaawansowania. Jako pierwsze zaprezentowały się dzieci tańczące w gr. I – naborowej. W ich wykonaniu zobaczyliśmy walc angielskiego, chachę i sambę. Bardziej zaawansowany poziom tańca zaprezentowali tancerze z gr. II i III, a później mieliśmy okazję podziwiać duet Katarzynę i Kamila Kruszkewskich w wykonaniu kubańskiej rumbi i amerykańskiego jive'a. Piękne stroje, w których tańczyli, sponsorowali rodzice Katarzyny i Kamila, a nowatorską, genialną, choć trudną choreografię, przygotowała pani Żaneta Cwalina – Śli-

wowska.

Następnie widzowie otrzymali dawkę naprawdę mocnej muzyki w wykonaniu zespołu EVIL MUSIC DEALERS. I mimo, że nazwa sugeruje złych sprzedawców muzyki, to potrafią sprzedać się niebanalnie. Nadmienić należy, że w 2010 roku grupa wydała swoją płytę. Zespół może zachwycić swobodą, z jaką muzycy poruszają się na scenie, a wokalista naturalnością i komizmem wypowiedzi. Zespół dużo koncertuje.

Od trzech lat w Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Róźnie działa grupa mażorettek którą, podobnie jak inne zajęcia taneczne, prowadzi pani Żaneta Cwalina-Śliwowska. Mażoretki biorą udział w różnych imprezach i uroczystościach, również z orkiestrą dętą. Występowały w przeglądzie orkiestr dętych w Bogatem i podczas dożynek powiatowych. Zaprezentowały się również jako przerwyniki meczowe podczas

pierwszoligowych rozgrywek siatkówki w Ostrołęce. Zespół mażorettek jest podzielony na dwa poziomy zaawansowania – grupa starsza liczy 12 dziewczynek w wieku 9-14 lat, młodsza – 20 dziewczynek w wieku 7-13 lat. Zaprezentowały trzy nowe choreografie, a na zakończenie wystąpiły wspólnie z orkiestrą. Po tej dawce tańca zaprezentował się zespół BEBET BEAT. Mówią o sobie, że grają, bo lubią, bo sprawia im to przyjemność. Jest to zespół, o którym tak naprawdę wie niewielka grupa ludzi, a przez który przewinęło się wielu muzyków. Zespół wykonał dwie kompozycje zespołu Brekaout – „Modlitwa” i „Oślepił mnie deszcz”.

Po tej dawce bluesa zaprezentowała się grupa tańca nowoczesnego, która działa w GOUK-u od 3 lat. W chwili obecnej tańczy w niej ponad 20 dziewcząt w wieku od 7 do 15 lat. W czasie zajęć dziewczęta poznają różne odmiany tańca nowoczesnego i próbują swoich sił w ćwicze-

niach o różnym stopniu trudności.

Orkiestra dęta, która wystąpiła potem, to już stały element imprez naszego miasta. Założona 1910 roku przy Ochotniczej

Straży Pożarnej w Róźnie, od 2000 roku działa przy Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury. Kapelmistrzem orkiestry jest Janusz Chojnowski. Bierze czynny udział w życiu społeczno – kulturalnym miasta. Występuje na przeglądach i festiwalach w kraju i za granicą. W roku 2011 wystąpiła m.in. na dożynkach powiatu makowskiego przed ponad dziesięciotysięczną publicznością. Zajęła drugie miejsce i otrzymała nagrodę pieniężną w kwocie 1000 zł w Regionalnym Przeglądzie Orkiestr Dętych w Bogatem, wzięła udział w XV Mazowieckim Przeglądzie Orkiestr Dętych Warszawa – Ursus oraz uczestniczyła w IV Ogólnopolskim Zlocie Chórów i Orkiestr w Licheniu, gdzie wystąpiła we wspólnym koncercie wraz ze 100 orkiestrami i 73 chórmi z całej Polski.

Nie było możliwe pokazać całego spektrum działalności GOUK - u, gdyż impreza trwałaby zapewne bardzo długo. Nadmienić można, że przy ośrodku prowadzone są zajęcia plastyczne w trzech grupach wiekowych, które prowadzi pani Hanna Łozińska – Rybacka. Prace wykonywane przez uczestników tych zajęć zgłaszane są do różnych konkursów plastycznych. W 2011 roku zdobyto wyróż-

(Ciąg dalszy na stronie 20)

(Ciąg dalszy ze strony 19)

nienie i I miejsce w X Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego organizowanego przez Polski Związek Wędkarski.

daniem publikacji w składzie: Jan Mieczysław Żytowiecki, Józefa Kołodziejczyk, Krzysztof Kruszewski, Wiesław Łaskarzewski i Jarosław Zygmunt. Przy-

miliśmy serwis GOUK-u, odwiedziło go ponad 1mln internautów. Jak na tak małe miasto, to spory sukces.

Witryny internetowe www.gouk.pl i www.swierszcz.gouk.pl zostały wykonane i są administrowane przez pracownika ośrodka Krzysztofa Kruszewskiego.

Wspomnieć również wypada o imprezach plenerowych, których organizatorem jest GOUK: Dni Różana czy festyn majowy, jak również o pozyskanych sponzorach na te imprezy: PZU S.A., Bank BGŻ, Bank Spółdzielczy w Róźnie i Firma Narew Styl z Różana. W tym roku GOUK przygotował i złożył dwa wnioski o pozyskanie środków unijnych z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji oraz Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich) na łączną kwotę 99 880zł.

Jednak największym dorobkiem ośrodka nie są programy, zespoły, koła zainteresowań, ale uczestnicy tych zajęć, widzowie i cała rzesza kibicujących ośrodkowi osób. Do budynku ośrodka przychodzą już całe pokolenia rodzin. Ci, co zaczęli będąc dziećmi przyprowadzają teraz swoje. To wsparcie i zachęta do dalszej pracy. (kk)

Praca wykonana przez uczestniczkę zajęć Katarzynę Szpygiel została umieszczona na kalendarzu wydanym przez związek na 2012 r. Ponadto w GOUK - u działa kółko teatralne prowadzone przez panią Katarzynę Brzuzy. Uczestnicy zajęć przygotowują i wystawiają spektakle teatralne. Istnieje kółko szachowe, które prowadzi pan Robert Brzuzy. Szachiści reprezentują nasze miasto na turniejach szachowych odbywających się w Aninie. Działa klub gier na konsolę Xbox, który prowadzi pan Krzysztof Kruszewski, a także kółko fotograficzne prowadzone przez pana Marcina Chelchowskiego. W Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury odbywają się koncerty i uroczystości patriotyczne. Ośrodek jest wydawcą gazety lokalnej „Świerszcz Różański”. W ubiegłym roku ośrodek wydał w nakładzie 600 egzemplarzy książkę pt. „Różan i ziemia różańska na przestrzeni wieków”. Być może jest to pierwsza tego typu publikacja od zarania dziejów, gdyż w materiałach histograficznych dotyczących Różana nie ma jakiegokolwiek publikacji w formie książkowej. Warto wspomnieć o zespole redakcyjnym, który bezinteresownie pracował nad wy-

gotowanie elektroniczne, skład i projekt okładki wykonał pracownik ośrodka Krzysztof Kruszewski. Książka trafiła już do bibliotek w Polsce i zbiorów prywatnych w USA, Kandzie, Izraelu, Urugwaju.

Działalność ośrodka jest bardzo bogata. Zajmuje się także zbieraniem i archiwizowaniem materiału historycznego dotyczącego miasta. Promuje miasto i gminę. O naszych podopiecznych piszą w prasie, na stronach internetowych, plakatach, itd. Stronę internetową Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury odwiedzają ludzie z całego świata. Jest ona również miejscem informacji zaprzyjaźnionych z nami Kołem Wędkarskim „Różanka” i Sekcją Gołębi Poczтовых z Różana. Od 2007 roku, w którym urucho-

Materiał fotograficzny z imprezy do obejrzenia na stronie www.gouk.pl.
Fot. M.Chelchowski

Składam serdeczne podziękowania Panu Zenonowi Sławińskiemu i pracownikom hali sportowej, Pani Annie Kurlandzie - Dyrektor Publicznego Gimnazjum, Panu Krzysztofowi Kępcie i Pani Hannie Łozińskiej Rybackiej - Dyrektorom Szkoły Podstawowej w Róźnie oraz wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób pomogli i okazali życzliwość przy organizacji imprezy - Prezentacja Działalności GOUK.

Janusz Chojnowski

OPOWIADANIE O SPOSOBIE ŻYCIA

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie.(...)

Groch, albo jak żyć bez reumatyzmu.

Groch żółty czasami, nie wiadomo dlaczego, na poligonach służy jako podstawowa potrawa. I okazuje się, że nawet ciamajdowaty chłopak, który poszedł do wojska, raptem nabiera tam energii życiowej. Wraca mu rozum do głowy, robi kilka dyplomów, a po powrocie do domu jest tak pełen siły, że dom by roz walił. Niestety po trzech miesiącach bez grochówki w domu, okazuje się, że robi się z niego znowu ciamajda życiowa.

Wróćmy znowu 100 lat wstecz do czasów, kiedy jeszcze nie było ani kombajnów, ani żadnych maszyn na polu pracujących i pradziadek z kosą wychodził o 3 rano na pole. A prababka nagotowała garnek grochu, drugi garnek kapusty, mięsa – mieszała to wszystko razem i zanosła na pole. Wszyscy się najedli i kosili jak obecne kombajny.

Kto jada groch regularnie raz w tygodniu to do 100 lat nie będzie wiedział o reumatyzmie. To już jest udowodnione. Ale znowu do grochu: kminek i masło. – I ma być tak ugotowany jak fasola – stoi w garnku. Kiedy trzeba – dodać do ziemniaczanki z posiekaną chudą kielbasą, jeszcze troszkę majeranku, tymianku i mamy łatwo strawną, wspianiałą grochówkę.

Dzieciństwo spędziłem w Azji, bo byłem Sybirakiem 7 lat, mieszkalem na pograniczu mongolskich stepów Kirgizji. Poznałem herbatę.... Jak Polakowi podano szklankę, to tubylcy mieli święty spokój, bo język mu skołowaciał i 3 godziny nic nie mówił.

W Azji zwyczajowo na stole stoi duży samowar, na samowarze duży imbryk, a w tym imbryku wrze bez przerwy esencja herbaciana. I tak jest dobrze. A u nas, Polaków, jak się herbata gotuje, to uważamy, że straciła rzekomo wszystkie wartości. Tymczasem ona dopiero powyżej 100 oC zaczyna być lekarstwem. Wyparzą się w nie garbniki witamina B1, B6 działające przeciw otyłości. Wyparza się puryna i rutyna, która uelastycznia naczynia krwionośne. Herbata posiada masę garbników, które zastępują na Wschodzie jodynę. Narody Azji nie znają jodyny. Rany zalewają esencją herbacianą i owijają gałgankiem z płatkami herbacianymi. Po dwóch dniach obrzęku nie ma i po tygodniu się goi.

Na kobiecie problemy, jakiegokolwiek by były, ze służówkami – najlepsza jest esencja herbaciana, przechowywana w srebrnym dzbanuszk, bo w srebrze nie rozwijają się żadne bakterie jednokomórkowe. Robić płukanki, podmywania i nie będzie żadnych problemów. Esencja her-

baciana działa dwa razy lepiej niż wywar z kory dębu – do przemywania ran, do pielęgnowania odleżyn, do różnego rodzaju kłopotów ze służowymi błonami. Pijąc mocną herbatę Azjaci nie chorują nigdy na grypy i nie podlegają napromieniowaniu nawet bomby atomowej. Stwierdzono to w Japonii i po wybuchu czarnobylskim. Wracamy do konstrukcji, jaką Pan Bóg wybudował; nasza czaszka, to jest puszka na mózg, w niej dwa miejsca na osadzenie żarówek – oczu, nosa do wciągnięcia dużych ilości tlenu z powietrza i wydychania. Ale najważniejszy młyn, w którym Pan Bóg uszeregował zęby, najpierw siekacze, potem koła młyńskie, aby wszystko porządnie zemleć, językiem, taką łopatą delikatną ruchomą poprzewracać. Spod języka wypływa ślina, jak z dwóch studzienek z pepsyną i po wymieszaniu wszystkiego rurą przewodu pokarmowego wpada do wielkiej betoniarki – naszego żołądka, który jest strasznie unerwiony – trzy razy bardziej niż nasza twarz.

Żołądek się złości.

Zanim ktoś zauważy, żeśmy się zdenewrowali, to już żołądek ze złości stracił kolor różowy, zrobił się biały jak prześcieradło i skurczył się o 2/3. Niech tylko przez chwilę będzie pusty, to się tak skurczy, że wytwarza się pompa ssąca, która wysysa z woreczka żółciowego żółć, a żołądek wbrew swojemu przeznaczeniu, wessie ją do środka. Tymczasem żółci nie może być w żołądki ani jednej kropli. A tu 2 łyżki żółci wlało się do środka. I tragedia – człowiek nie wie, co ma ze sobą zrobić, bo jak coś zje, wszystko zalane żółcią uniemożliwia pracę służową żołądka. Żołądek to wypycha do kiszek. Kiszki podrażnione żółcią i nie zmielonymi porządnie kawałkami strawy, nie wymieszanymi z kwasami trawiennymi, wyrzucają to jak najprędzej, do ostatecznej fabryki przemiany – do grubej, potężnej siwej kichy i ta dopiero się zirytuje, nie chce wcale pracować. Wszystko tam zaczyna się odkładać, temperatura wzrasta. Zaczyna się proces gnilny, a powinien trawienny. A biedne małe robotniki, czerwone krwinki, których Pan Bóg podarował przeciętnie aż cztery i pół miliona – zamiast wyszukiwać z pożywienia w ciekim i grubym jelicie oraz w wątrobie to, co nam jest potrzebne, aby zanieść w wielkich workach na plecach gdzie należy – nic nie mogą złapać, same są poparzone żółcią, kurczą się i zaczyna się rozpacz. Człowiek zamiast tyć, chudnie, traci siły i ma zaparcia ...

Dlatego abyśmy byli zdrowi, należy

jadać przynajmniej 6 razy dziennie. To nie musi być za każdym razem zasiadanie za stół, wystarczy między normalnymi posiłkami jakiś sucharek, suche paluszki, kawałek sera żółtego, itp. 2-3 kęsy czegoś – aby ten znerwicowany żołądek cały czas był zajęty trawieniem. Wtedy nie będzie miał czasu na skurczenie się, na zasysanie żółci. Ludzie, którzy często jadają, nie tyją, to już udowodnione. Ci, którzy często jadają, o połowę mniej są narażeni na otyłość niż ci, którzy jadają rzadko a dużo.

Jak nie mieć wrzodów.

Wrzody żołądka powstają wtedy, gdy żołądek nie umie bronić się przed nadmiarem żółci. Bo jak się żółć dostanie do żołądka – wytwarza się wówczas taki dziwny gaz bezzapachowy, odbija się i czujemy jakiegoś aż podpieranie pod serce. Wtedy żółć wytrawia służówkę. Gdy nie dbamy o częste jedzenie, wiadomo że się to skończy tragicznie. Gdy przychodzi do mnie pacjent, to ja prócz ziółek i wszystkich zaleceń, piszę receptę – bezwarunkowo jadać 8 razy dziennie i pić często mleko. Mleko potrafi oczyścić żołądek z narzucanej żółci, zneutralizować nadmiar kwasu solnego. Jeżeli mamy z żółcią porządek, nie mamy nerwicy żołądka. Ale tłuszczowych nasyconych, które bardzo łatwo łączą się z cukrem rafinowanym i produkują bezpośrednio, już w torbie żołądka, cholesterol – to wtedy mamy problemy z zarzucaniem cholesterolu do wszystkich naszych naczyń krwionośnych i pozostawieniem go w dużej ilości w naszej wątrobie.

Do usunięcia cholesterolu z organizmu konieczne jest duża dawka wapna. Musimy je spożywać bez przerwy. Nasz system kostny bowiem posiada przeciętnie 16 kg wapna, a bardzo łatwo je tracimy na korzyść serca. Serce, jeżeli nie dostanie wapna z mlekiem, z sercem, to ukradnie sobie wapno z kości. Serce nie może pracować bez soli wapnia rozpuszczonych w krwiobiegu. Jak samochód nie pociągnie bez oleju napędowego, tak samo serce nie pociągnie bez litra mleka na dobę. I mamy na starsze lata problemy z naszymi kośćmi, zwyrodnieniami kostnymi i reumatycznymi sprawami, mamy słabnące serce, przedwczesną starość, zmęczenie ogólne, spowodowane brakiem szacunku dla mleka i przetworów mlecznych.

Cdn.

Kartki z dziejów Różana i ziemi różańskiej

Dlaczego Różan po XVI wieku popadł w ruinę (cz.3)

Ziemie Polskie stały się areną działań wojennych od 1702 r. Król szwedzki Karol XII wkroczył z Inflant na Litwę z armią 16-tysięczną. O stanie jego armii zachowały się z tego okresu opinie bałamutne. Regent francuski meldował: „*Ludzie małego wzrostu i lichej postawy w niczym nie podobni do żołnierza naszych pułków, z czego wnoszę, że tęgie chłopcy zaczynają być już rzadkością w Szwecji*”. A Otwinowski w „Pamiętnikach” pisał: „*Szedł król sam od Inflant przez Litwę na Warszawę mając ludzi 16 tysięcy, mizerynych, wpół nagich, na chudych szkapach*”¹. Ale z taką armią Szwedzi zwyciężali, bo żołnierz ich miał nową broń – karabiny skałkowe z bagnetami, a kiedy wkroczyli na Litwę podzieloną wewnętrznym konfliktem – Sapiehowie ze swoimi stronnikami oddali się pod władzę króla szwedzkiego i ich wojska dołączyły się do najeźdźców. Przeciwnicy Sapiehów okazali się za słabi, by powstrzymać marsz wroga.

Szwedzi wyruszyli z Inflant 29 III 1702 r. w kierunku Kowna. Na Żmudzi pospolite ruszenie starosta żmudzki Grzegorz Ogińskiego zostało rozproszone. W kwietniu, po zdobyciu Wilna, Szwedzi byli już w Grodnie. Wówczas Polska podjęła ostatnią próbę zachowania neutralności w wojnie, której Szwecji nie wypowiedziała. Pod Grodnem 4 maja Karol XII przyjął poselstwo Rady Stanu Senatu Polskiego z propozycją zawarcia pokoju, któremu zakomunikował, że nie opuści Polski, dopóki nie zdetronizuje Augusta II i kontynuował marsz w kierunku Warszawy. Szwedzi byli w Tykocinie już 10 maja, w Zambrowie – 14, w Ostrowi – 16, nad Bugiem pod Wyszkiem – 19, pod Pragą – 24 maja.

Nadzieja na neutralność okazała się złudzeniem, a kraj – niedostatecznie przygotowany do wojny. Król polski opuścił Warszawę, którą Szwedzi zajęli bez walki. Tu, mimo wielu starań, nie pozyskali zwolenników gotowych wystąpić przeciwko Augustowi II.

Tym razem ziemia różańska nie znalazła się na szlaku przemarszu wojsk szwedzkich i litewskich zwolenników Sapiehów. Idące na Warszawę oddziały, były cały czas niepokojone przez wojska litewskich przeciwników Sapiehów operujące na poboczach przechodzących armii.

Wkroczenie wojsk szwedzkich do Polski oraz informacje o zachowaniu się ich na szlaku przemarszu i w Warszawie doprowadziły do zmiany nastrojów w koronie. Sejmik różański, który 24 XI 1701 r. opowiedział się przeciwko wojnie ze Szwecją i bardzo krytycznie ocenił postępowanie Augusta II, niesłużące Polsce, teraz postanowił zmobilizować siły ziemi różańskiej w obronie króla i kraju.

Przedstawienie podjętych wówczas działań zasługuje na szczególne oddzielne omówienie. Ze spraw najistotniejszych z racji poruszanego tematu na uwagę zasługuje kilkumiesięczne zaangażowanie w przygotowanie i wyjście na pospolite ruszenie w okresie od początku czerwca do połowy września, to jest w ważnym dla gospodarki rolnej okresie, szczególnie dotkliwe dla licznej szlachty prowadzącej gospodarstwa osobiście, starania o powszechność udziału w wyprawie i decyzja koła generalnego

pospolitego ruszenia podjęta w polu pod Lipą dotycząca Różana, który z racji różnych nieszczęść i wyludnienia nie mógł sprostać konstytucyjnym obowiązkom nałożonym na miasta w przypadku zarządzenia pospolitego ruszenia i z tego względu wówczas z ekspedycji został uwolniony². Ta decyzja jednoznacznie świadczy, że stolica ziemi różańskiej wkroczyła w czasy wieloletniego konfliktu w skrajnie niekorzystnej sytuacji.

Zanim pospolite ruszenie ziemi różańskiej, i nie tylko tej ziemi, zdołało połączyć się w miejscu koncentracji z innymi ziemiami, 19 lipca 1702 r. rozegrała się pod Kliszowem zwycięska dla Szwedów bitwa z wojskami saskimi i polskimi. Wyprzedniały żołnierz szwedzki, ale wyposażony w karabin skałkowy z bagnetem, oparł się szarzy polskiej konnicy i zmusił ją do wycofania się z pola walki, a następnie rozproszył szeregi saskie. Kilka dni później Szwedzi zajęli Kraków.

August II mimo poniesionej klęski nie zrezygnował z dalszej walki i szybko rozpoczął tworzenie nowej armii. W tym czasie pod Sandomierzem zbierała się szlachta małopolska popierająca króla oraz senatorowie z całej Polski. Zebrani 20 sierpnia zawiązali konfederację i opowiedzieli się przeciwko detronizacji Augusta II, i za zbrojną rozprawą z wojskiem szwedzkim. Zdecydowano, aby zamiast pospolitego ruszenia wystawić wyprawę z ziemi i województw, odtworzyć armię koronną i zabezpieczyć środki na jej utrzymanie.

W generalnym kole warszawskiej, łomżyńskiej i różańskiej ziemi obradującym 6 IX pod Łatowiczem zapadła decyzja o wysłaniu poselstwa do króla „tudzież do całej rzecyp. pod Sandomierzem zgromadzonej”³.

Z ziemi różańskiej wybrano Jana Glinkę, pisarza różańskiego i porucznika chorągwi różańskiej. Oznaczało to opowiedzenie się po stronie króla. Podjęto również decyzję o zwolnieniu od pospolitego ruszenia tych braci będących pieszko, którzy na wyprawę wojenną pieniężną złożą kontrybucję. A 10 IX również pod Łatowiczem Jan Glinka został wybrany na generał mazowiecki.

W październiku Szwedzi z Krakowa wyruszyli na Ukrainę, skąd głównymi siłami wrócili w lubelskie. Na początku 1703 r. Sasi z Prus połączyli się z armią

litewską Ludwika Pocieja, zwolennika króla i rozkwaterowali się od Tykocina do Modlina. W czasie pobytu tych wojsk w ziemi różańskiej doszło do tragicznego incydentu w dobrach Żebrowskich.

Sejmik różański, który obradował 2 kwietnia 1703 r. polecił poborcom szybkie zebranie uchwalonych podatków dla rozpoczęcia zaciągu ludzi do chorągwi finansowanej przez ziemię liczącej 60 koni, aby była gotowa do służby 1 maja. Jednocześnie sejmik zastrzegł, że nie ruszy ona do obozu, dopóki nie upomni się o naprawienie krzywd uczynionych ichmościom panów braci tak koronnych, jak i księstwa sieluńskiego „*od chorągwi j.chm. panów Jana Komorowskiego, pisarza ziemskiego mozyrskiego i j.mci pana Rusieckiego, kasztelanica mińskiego, rotmistrzów województwa brzeskiego wielkiego księstwa litewskiego, którzy jchm w probostwie płockim mając konsystencję in militari ludzi swoich nie zachowali disciplina a osobliwie j.mci pan Kaniowski pisarz mozyrski, że na dobra ziemskie szlachetnych panów Żebrowskich sam z umysłu wiolenter nastąpił zabórów najazdów domów szlacheckich rabunków extraordynajnych wybierania stacji i tym podobnych czynienia krzywd ludziom swoim i pocztowi swemu dopuścić*”⁴. W wyniku najazdów było wielu ludzi ranionych i ofiary śmiertelne. Do interwencji u jaśnie wielmożnego j.mci pana strażnika wielkiego księstwa litewskiego, jako supremum tych

Obraz „Bitwa pod Kliszowem” nieznanego malarza z XVIII w.

chorągwi i inszych wojsk litewskich regimentarza zobowiązano jmcj pana Walentego Nakielskiego regenta ziemskiego i grodzkiego różańskiego i makowskiego i jmcj pana Stanisława Glinkę⁵. Ale w czasie wojny gdzie można dochodzić sprawiedliwości?

Wiosną Szwedzi z lubelskiego przeszli pod Nowy Dwór, sforowali Narew i 1 maja 1703 roku rozbili pod Pułtuskim wojska saskie. Zdziękowani Sasi wraz z Litwinami pod dowództwem Ludwika Pocieja w popłochu uciekli w stronę Ostrołęki. Szwedzi po bezskutecznej pogoni za Sasami, nie dochodząc do Ostrołęki, zawrócili i odeszli w kierunku Torunia.

Rozpoczęte oblężenie Torunia unieruchomiło piechotę saską, która zabarykadowała się w mieście i armię szwedzką. Czas, kiedy chwilowo skończyły się ciągłe przemarsze wojsk po kraju, wykorzystał August II dla zwołania sejmu.

Przedsejmowy sejmik różański zobowiązał wybranych posłów, a byli nimi Karol Zieliński podstoli różański i Paweł na Przeradowie Przeradowski - pisarz ziemski i grodzki różański – aby wnieśli pod obrady i popierali sprawę panów Żebrowskich w staraniach o odszkodowanie za ograbienie i dewastację posiadłości Żebry i porąbanie kilku szlachty⁶. Nie były to jednak czasy dla załatwienia takich „drobnych” spraw.

Na sejmiku przedsejmowym w większości prowincji przewagę zapewnili sobie zwolennicy Augusta II. Rozpoczęty 19 czerwca 1703 r. sejm w Lublinie nie doprowadził do zjednoczenia kraju. Posłowie z Wielkopolski, przeciwnicy króla, wyrugowani z obrad, opuścili Lublin, potępiono Sapiehów i Towiańskich, opuścili Lublin prymas Radziejowski, choć złożył przysięgę na lojalność i wierność królowi. Sejm zakończył obrady odrzuceniem możliwości detronizacji Augusta II, jego przeciwników uznał za wrogów kraju, opowiedziano się za rokowaniami z królem szwedzkim Karolem XII, ale przeciwko ustępstwom terytorialnym, podjęto decyzję o utworzeniu 48 tysięcznej armii i podatkach na jej utrzymanie, wyrażono zgodę na szukanie pomocy za granicą, w ówczesnych warunkach w grę mogła wchodzić tylko pomoc od carskiej Rosji.

W październiku Szwedzi zdobyli Toruń i wzięli do niewoli saską piechotę. W lutym 1704 r. przeciwnicy króla zawiązali konfederację generalną warszawską, wypowiedzieli posłuszeństwo Augustowi II, ogłosili jego detronizację i bezkrólewie.

Karol XII zażądał przeprowadzenia elekcji nowego króla. Wysunął kandydaturę Jakuba Sobieskiego, ale August II poinformowany o tym zamiarze, porwał Jakuba i Konstantego Sobieskich i wywiózł do Saksonii. Wówczas król szwedzki wysunął kandydaturę Stanisława Leszczyńskiego. Kandydatura ta spowodowała rozłam wśród konfederatów warszawskich. Elekcja nowego króla odbyła się 12 lipca 1704 roku z udziałem niewielkiego grona szlachty, otoczonego przez wojska szwedzkie. Koronacja odbyła się dopiero 4 października 1705 r. bez tradycyjnych monarszych insygniów i po raz pierwszy w Warszawie.

Pierwszym owocem elekcji Leszczyńskiego było rozprzestrzenienie się wojny domowej po całej Rzeczypospolitej. Szwedzi starali się bowiem wszędzie wymusić jego uznanie za króla, uznanie pierwszego w Polsce króla z obcego nadania.

Ziemia różańska w zawiązaniu konfederacji warszawskiej nie uczestniczyła. Sejmik obradujący 21 V 1704 r. nie ustosunkował

się do uniwersału kardynała Radziejowskiego dla niewczesnego jego dojścia, natomiast obradując 2 czerwca, ustosunkował się do uniwersału „przez interregnum z woli województw i ziemi skonfederowanych ogłoszone”. Oddelegował na generał województwa mazowieckiego na dzień 9 czerwca złożony Felicjana Karniewskiego wojskiego różańskiego i Wiktora Konarzewskiego miecznika różańskiego na komisarzy do traktatu z koroną szwedzką obranych⁷. Sejmik wyraził niezadowolenie z racji opresji, jaka spotkała królewiczów Jakuba i Konstantego z inspiracji króla Augusta II, opresji w wolnym narodzie niesłychane. W innych punktach w uniwersale i konfederacji generalnej wyrażonych sprawach sejmik zobowiązał się do zajęcia stanowiska po relacji posłów i z tej racji sejmik limitował na 12 czerwca. Zarządzono jednocześnie popis w polu wsi Dyszobaba. Decyzje te można uznać za ostrożne poparcie opcji szwedzkiej.

Na koniec maja 1704 r. August II zwołał pod Sandomierz radę senatu i przedstawicieli sejmików; 30 maja nastąpiło zawiązanie generalnej konfederacji, która zadeklarowała walkę w obronie króla i całości państwa, udzieliła poparcia sojusznikom z Rosją i ogłosiła zwolenników szwedzkich wrogami ojczyzny.

Która opcja wówczas zwyciężyła w ziemi różańskiej, nie mogłem ustalić. W posejmikowej dokumentacji jest prawie trzyletnia luka. Sejmik obradujący 28 marca 1707 r. był zwołany za uniwersałem Stanisława na Słupowie Szembeka arcybiskupa gnieźnieńskiego oraz Stanisława Denkoffa –

miecznika koronnego, marszałka konfederacji generalnej sandomierskiej. Sejmik był dwukrotnie limitowany, ponieważ na sejmik nie zjechali się urzędnicy i bracia, najpierw na 12 kwietnia, następnie na 6 maja, a dopiero 14 lipca 1707 r. wznowiono obrady. Było to po wkroczeniu już wojsk carskich. Zastanawiające jest to, że dokumenty z tego okresu oblatowane były wprawdzie w księdze różańskiej Dessoluta, ale wpisu dokonywano in castro sielunensi.

Po zawarciu w 1704 r. pod Narwą traktatu sojuszniczego między Rzeczypospolitą a Rosją przeciwko Szwecji i rok później traktatu ze Szwecją, Polska znalazła się w tragicznej sytuacji. Przepołowiona – stronnicy Stanisława Leszczyńskiego w sojuszu ze Szwecją, stronnicy Augusta w sojuszu z Rosją – przestała być równoprawnym partnerem sojuszy zarówno dla Szwecji, jak i cara Piotra z racji dysproporcji sił między układającymi się stronami. Co więcej, ani Szwedzi, ani Rosjanie nie mieli na celu wzmocnienia siły Polski. Realizowali swoje cele przy pomocy i kosztem Polski.

Kazimierz Daszewski

1. Otwinowski, Pamiętniki. Kraków 1849r.
2. T.Paw. f.389
3. T.Paw. f.392
4. T.Paw. f.402v
5. W innych dokumentach Teki Paw. F. 404v zapisano również o zabranianiu pieniędzy z tacy zapewne w kościele w Sieluniu.
6. T.Paw. f.408 i 408v
7. T.Paw. f.418v

Żyjemy w czasach wszechwładzy mediów i codziennie nasze oczy i uszy poddawane są nieustającej próbie. Toczy się walka o naszą wyobraźnię i pamięć. Trzeba o tym pamiętać nie tylko w czasie lektury „Lenina”.

W tem środowisku chłopskiem, ponurem, przerażonem, oddawna już przebywała rodzina inżyniera, Walerjana Bołdyrewa.

Zamieszkali w zwykłej chacie, należącej do Kostomarowa.

Był to człowiek lat 60-ciu, pochodzący ze starej rodziny szlacheckiej, wykształcony, za młodu długo przebywający zagranicą. Już w wieku dojrzałym porwała go idea Leona Tołstoja o „zblizeniu się do natury”, która stanowi najczystsze źródło moralności, głęboko chrześcijańskiej. Kostomarow osiadł od lat trzydziestu na małym szmacie roli, prowadził życie zwykłego wieśniaka, pracując osobiście bez pomocy najemnych robotników w polu i koło domu. Powszechny szacunek i miłość otaczały go za to. Dowody uznania miał podczas szalejącej wichury rewolucyjnej, gdy chłopci okoliczni obrali go na prezesa rady wieśniaczej. Zrzekłszy się tego zaszczytu, potrafił on jednak wstrzymać swoich sąsiadów od napadów na dwory szlacheckie od mordy i „iluminacji”. Przekonał właścicieli rozległych posiadłości, aby dobrowolnie oddali chłopom ziemię, zostawiając dla siebie tyle, ile mogli sami wraz z rodziną uprawiać.

Obwód, w którym mieszkał Kostomorow, był niezawodnie jednym z bardzo nielicznych, gdzie rewolucja chłopska nie skończyła się żywiołowym wybuchem dzikiego i krwawego mordy.

Stary dziwak przyjął rodzinę Bołdyrewych uprzejmie, lecz podejrzliwie. Na wstępie odrazu spytał:

- Powiedźcie mi szczerze, Walerjanie Piotrowiczu, czy macie zamiar tylko ukrywać się przed rewolucją, czy też pracować?
- Chcemy pracować, a brat mówił mi, że moglibyśmy pomagać panu, - odparł Bołdyrew.
- Pomocy nie potrzebuję, bo sam daję sobie radę od trzydziestu lat
- rzekł Kostomarow - Jednak, skoro chcecie pracować i jesteście inżynierami, przychodzi mi do głowy pewna myśl...

Usiedli i długo się naradzali.

W parę tygodni później w dużej szopie, stojącej na skraju wsi Tołkaczewo, powstało nieznane dotąd w Rosji przedsiębiorstwo komunalne.

Były to warsztaty dla naprawy i ulepszenia narzędzi rolniczych.

Wkrótce jednak plan został znacznie rozszerzony. Na prośbę Rady wieśniaczej dostarczono z miasta nieczynną lokomobilę, tokarkę i kilka innych mechanizmów, wywiezionych ze zburzonej przez rewolucyjną tłumy fabryczki.

Inżynierowie wciągnęli do przedsiębiorstwa zbiegłych do wsi przed głodem w miastach i przymusowym poborem do wojska ślusarzy i kowali i rozpoczęli pracę na szeroką skalę.

Spółka komunalna, kierowana przez starego Bołdyrewa i Piotra, zaczęła produkować pługi amerykańskie, kosiarki, maszyny do siewu, żniwiarki i drobne narzędzia rolnicze. Grzegorz Bołdyrew namówił chłopów, aby zwozili z pobliskiej fabryki metalurgicznej, spalonej przez robotników, i z porzuconej kopalni szlakę i glinę. Z tych materiałów przyrządzał nawozy sztuczne i cegłę. Inżynierowie, wiedząc, że będą mieli kłopot z paliwem, zaczęli wspólnie z chłopami kilku wiosek eksploatować dawno opuszczone szyby, dostarczając węgiel do Tołkaczewa i znaczną część paliwa zmieniając w mieście na potrzebne towary i materiały. Pani Bołdyrewa miała dużo pracy z żyżywieniem produkującej komuny, rozrastającej się z każdym dniem.

Skromny warsztat do naprawy starych pługów i kucia koni stawał się fabryką, posiadającą swoje filje w kopalniach węgla i gliny.

Pani Bołdyrewa została mianowana przez spółkę głównym buchalterem przedsiębiorstwa, bo prowadziła księgi w tak wzorowym porządku, że przybywający tłumnie komisarze nie tylko z Nowogrodu, lecz nawet z Moskwy nie mogli się nadziwić. Księgi świadczyły najwymowniej o zasadzie komunistycznej kontroli pracujących nad przedsiębiorstwem, o odrzuceniu metod, stosowanych przez kapitalizm. Rząd proletariatu, zaniepokojony poważnie upadkiem przemysłu, otaczał opieką powstającą w Tołkaczewie komunę produkcyjną. Dowody tego mieli młodzi Bołdyrewy w chwili powołania do wojska wszystkich mężczyzn do lat 40-tu. Natychmiast stawili się do biura poborowego.

Przewodniczący, posłyszawszy ich nazwisko, uśmiechnął się chytrze i rzekł:

- E- e, nie! Poco mamy posyłać was na front? Tam niezawodnie przejdziecie na stronę „białych”! Potrzebni nam tu jesteście i tu pozostaniecie w swojej komunie. Pracujcie, jak dawniej...!

Wystawił dla nich świadectwa uwolnienia i pożegnał. Chłopi cieszyli się z takiego wyniku. Lubili pracowitych, pomyślowych i zdolnych inżynierów, rozumeli, że istnienie pracującej komuny zabezpieczało ich przed najazdem komisarzy. Podarowali Bołdyrewym kawał ziemi i wspólnymi siłami zbudowali dla nich dom.

Życie stawało się coraz bardziej znośne i normalne. Pani Bołdyrewa gorąco dziękowała Bogu za opiekę i pomoc, widząc już, że wyprowadził ich z mrocznego labiryntu piętujących się zewsząd niebezpieczeństw i ciosów nieprzewidzianych.

Ze zdumieniem i szacunkiem patrzyła teraz na męża i synów.

Byli to już inni ludzie, których przedtem nie znała. Stary Bołdyrew z dziwną łatwością otrząsnął się ze swej gnuśności i lekko-myślności. Odmłodził, nabrał chęci do życia i walki.

Rutyna długoletniego, wprawnego administratora, wielkie doświadczenie fachowe i gruntowna wiedza obudziły się w całej pełni. Umiał obliczyć wszelkie możliwości, ocenić sytuację, wybrnąć z matni trudności, jakie nagromadzał codziennie naiwny rząd ludzi ciemnych, brutalnych, nieprzygotowanych do trudnych zadań życiowych. Lawirował zręcznie, zmuszając do poważnego namysłu niewykształconych, a bardzo pewnych siebie i opornych komisarzy, zawsze potrafił przekonać wahających się towarzyszy komuny.

Posiadając z natury miękki charakter, nawiązał najlepsze, przyjazne stosunki z chłopami, wywierał na nich wpływ moralny tak wielki, że przychodzili do niego tłumnie po rady, a uważali za szczęście, gdy odwiedzał ich w domu. Pani Bołdyrewa, zawsze spokojna, uprzejma i dobra, w każdej chwili była gotowa do pomocy sąsiadkom w ich kłopotach domowych.

Kroiła dla nich suknie, uśmierzała waśnie domowe, uczyła dzieci i leczyła, jak mogła i umiała. Synowie, pod wpływem, niegdyś panujących w domu utarczek pomiędzy rodzicami i śmiesznych spóźnionych miłostek ojca, w Piotrogradzie tracili coraz bardziej szacunek dla niego, mimowoli patrząc na matkę z pogardliwym politowaniem. Teraz zmienili się do niepoznania. Zdolności i energia starego Bołdyrewa imponowała im i wzbudzała nie raz nieukrywany zachwyt.

Utalentowani w swoim zawodzie, pracowici i niecofający się przed żadną czynnością, szli do ojca po radę, słuchali uważnie i uznawali jego autorytet i wyrobienie życiowe. Podziwiali równowagę ducha, pracowitość i umysł matki, nazywając ją swoim „ministrem spraw zagranicznych”.

Istotnie, pani Bołdyrewa posiadała niezrównaną umiejętność przemawiania do ludzi i ujarzmienia zbyt porywczych. Wieśniacy szli do niej, jak do sądu najwyższego.

Rodzina Bołdyrewych, niedawno rozpięchła i płynna, luźnie ze sobą związana, stawiała się mocną, zahartowaną, spojona wzajemnym szacunkiem i miłością, czemś twardym, niewzruszonym jak stal, jak skała granitowa.

Nigdy nie rozmawiali ze sobą o tak nieoczekiwane wybuchających wypadkach, burzących ich życie, jako ludzi bogatych i szanowanych w towarzystwie.

Raz tylko, podświadomie odpowiadając na myśli, które się rozdziły czasami w głowach synów, Bołdyrew rzekł:

- Przewaga prawdziwego inteligenta zawiera się w tem, że w każdej sytuacji potrafi zająć odpowiednie stanowisko i zasłużyć na szacunek.

Pomyślał chwilę i dodał:

- I wiecie co? Ten szacunek jest cenniejszy i trwalszy od tego, jaki zdobywa się drogą wysokiego urzędu, urodzenia i majątku! Tam może się on rozprysnąć w jednej chwili. Tu - nigdy, bo oparty jest na zrozumieniu naszej wartości realnej!

Grzegorz Bołdyrew, zarządzając kopalniami, często wyjeżdżał z Tołkaczewa i zwiedzał dalsze wsie, skąd chłopci wysyłali swoich ludzi do szybów węgla i gliny.

Przekonał się wkrótce, że wysiłki Rady komisarzy ludowych, skierowane do rozbicia włościan i do rozkładu rodziny, w sposób niezwykle szybki dochodziły do nieoczekiwanych wyników.

Przekonał się o tem jeszcze bardziej, gdy komisarze zażądali od komuny Bołdyrewych, aby zorganizowała produkcję soli z wody mineralnej w pobliżu Starej Rusy.

Komuna wydelegowała Grzegorza. Pewnego razu, siedząc w chacie miejscowego komisarza - chłopca, usłyszał wściekłe krzyki, tupot nóg i nawoływania głośno:

- Sąsiedzi, na pomoc! Biją nas łobuzy! Do broni!

Grzegorz wyszedł z chaty.

Chłopi, uzbrojeni w rewolwery, karabiny, przyniesione do wsi przez uciekających z frontu żołnierzy, biegli z zawziętymi twarzami i z wściekłością w oczach.

Przy ostatnich domach już wrzała bitwa. Rozlegały się strzały, rwały się dzikie okrzyki i przekleństwa, błyskały bagnety, siekierzy, wznosiły się i opadały ciężkie kłonicie, drągi.

Bitwa trwała długo. Kilka trupów, deptanych przez walczących, zaległe pobojowisko. Nareszcie wszystko ucichło. Chłopi rozeszli się po domach, unosząc w oczach ogień bitewny.

Komisarz, zastępujący dawnego wójta, opowiedział inżynierowi o przyczynach zatargu.

- Biada, towarzyszu! - skarżył się, kiwając głową. - Żle się skończy... Komisarze z miasta przysłali do wsi tych łobuzów - chłopów, którzy od dawna utracili ziemię i gdzieś tam włóczyli się po świecie. Przyszli teraz, żądając ziemi, odbierają innym chłopom bydło, pługi, statki domowe... Gwałt! Krzywda nam się dzieje! Pomyśleć tylko, co to za ludzie! Piotr Frołow - pięć razy w kryminale siedział za kradzież, Łukasz Borin, - zesłany do katorgi za napad na pocztę i zamordowanie urzędnika; Szymon Agapow - żebrak, włóczęga bezdomny, pijaczyna, rozpustnik, umie pieśni śpiewać, wesołe historie opowiadać i tyle tego! Nam takich sąsiadów nie potrzeba!... My całe życie trzymaliśmy się pazurami tej ziemi - matki, polewaliśmy ją swoim potem, a teraz musimy się dzielić z łobuzami, nicponiami, leniuchami, ludźmi nikczemnymi. Dlaczego? Czy to podług prawa?

Pochylił się do Grzegorza i szepnął:

- Prawdę powiem: tego przy carze nie było... A teraz niby to swój rząd mamy. Ech! Zdaleka wszystko pięknem się wydaje, a zbliższa... Spojrzał badawczo na Grzegorza, szukając współczucia w jego oczach.

Inżynier przywykł już mieć się na baczności wobec zbyt szczerzych wynurzeń nieznajomych ludzi, więc odpowiedział spokojnie: - Wszystko się ułoży, towarzyszu! Na razie tylko wydaje się to i owo niedogodnym.

- Ułoży się? Jeżeli nie, to sami sobie poradzimy... - mruknął komisarz.

- Oby tylko nie tak, jak dziś! - zauważył Bołdyrew. - Nie ujdzie to wam płazem!

- Obaczmy... - warknął komisarz i ponuro spojrzał na inżyniera.

Dwa tygodnie spędził Grzegorz w wiosce i doczekał się sprawdzenia swojej przepowiedni.

W kilka dni po bitwie chłopów z pogardzaną przez nich „biedotą”, czyli bezrolnymi, oderwanymi od włościaństwa ludźmi, późno w nocy, gdy w chatach dawno już zgasły światła, wtargnął do wsi konny oddział nowogrodzkiej „czeki”. Pobici i wyparci przez chłopów „łobuzy” zbiegli do miasta, oskarżyli sąsiadów o pogwałcenie dekretów rządu i przyprowadzili ze sobą żołnierzy, dowodzonych przez komisarza, agenta „czeki”.

Pobudzono mieszkańców wioski i wywleczono z chat na wiec.

Przestraszeni słuchali groźnej mowy komisarza, mało co rozumiejąc, gdyż był to cudzoziemiec - Łotysz, źle władający mową rosyjską.

Zrozumieli jednak, że chodziło o „biedotę” i jakiś kontrrewolucyjny zamach, dokonany przez chłopów. Zrozumieli ostatecznie, gdy komisarz kazał wszystkim stanąć w szereg i, odliczając każdego piątego, stawiał osobno.

Jeden z żołnierzy objaśnił:

- Towarzysze włościanie! Ci ludzie stają się zakładnikami i będą rozstrzelani, jeżeli nie wydadcie swoich sąsiadów, którzy zabili bezrolnych towarzyszy, upominających się o ziemię...

- Ziemię daliśmy im... Oni obdzierali nas, zabierając krowy, konie, pługi... Niema takiego prawa! - zawołał stojący wśród zakładników komisarz wiejski.

- Jak to! - wrzasnął dowódca oddziału. - Nie wiecie, że własność prywatna została zniesiona na zawsze? Wszystko jest wspólne... No! będą liczył do trzech. Powiadajcie, kto z was brał udział w bitwie?

Chłopi opuścili głowy i milczeli posępnie.

- Raz... dwa... - liczył przejezdny komisarz, wyjmując z pochwy rewolwer.

- Trzy!

Nikt słowa nie wyrzekł. Stojący przy zakładnikach agent „czeki” przyłożył lufę rewolweru do ucha komisarza wiejskiego i wystrzelił. Chłop z roztrzaskaną głową runął na ziemię.

Zrozumieli wieśniacy całą prawdę. Zaczęli wnet mruczeć do siebie i potraćć się łokciami.

Z szeregów wystąpiło ośmiu chłopów i, zdejmując czapki, bełkotali niepewnymi głosami:

- Wybaczcie, towarzyszu komisarzy! My nie wiedzieliśmy i bronił się przeciwko gwałtowi. Jakoś się stało, że tamtych zabito, a inne pokaleczone... Wybaczcie!

Komisarz skinął na żołnierzy. Otoczyli stojących przed szeregiem wieśniaków i wyprowadzili za wieś.

Złemi, mrocznymi oczami patrzyli za nimi chłopci, wyły i zawodziły baby, płakały dzieci przerażone.

Po chwili buchnęła salwa. Żołnierze powrócili sami.

- Pogrzebiecie tamtych później! - zawołał komisarz. - A teraz pamiętajcie, że dekrety są po to, aby je wykonywano! Chłopi milczeli zgnębieni i przerażeni.

Komisarz ciągnął dalej:

- Musicie obrać teraz nową Radę dla swojej wsi. Rząd wystawia swoich kandydatów.

Rozwinął arkusz papieru i odczytał nazwiska wyłącznie bezrolnych chłopów, - znienawidzonej, pogardzanej „biedoty”, byłych areztantów, włóczęgów, żebraków.

- Kto protestuje? - zapytał komisarz, podnosząc rewolwer.

Nikt się nie odezwał.

- Jednogłośnie obrani! - zakończył ceremonię „wolnych i nieprzymuszonych” wyborów komisarz i kazał podać konia.

Zachowano pisownię oryginału. (red.)

Wiadomości wędkarskie

22.01.2012 odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawcze Koła Wędkarskiego „Różanka”, na którym gościli burmistrz Piotr Świdorski i przewodniczącego Rady Miejskiej Wojciech Prusik. Obecny był

również Dyrektor Biura Okręgu Ostrołęckiego PZW Waldemar Waleszkiewicz. Dyskusja dotyczyła głównie zniesienia zakazu połowu z łodzi w okresie styczeń – maj, przywrócenia podziału składki członkowskiej wg zasady 10% Zarząd Główny,

40% Zarząd Okręgu, 50% Zarząd Koła, zwiększenia częstotliwości kontroli czystości brzegów, usunięcia płyt betonowych znajdujących się przy ujściu wody nad brzegiem rzeki oraz niszczenia przez bobry brzegów wód, którymi opiekuje się koło „Różanka” ze szczególnym uwzględnieniem Jeziora Nowego.

Janusz Chmielewski

W dniu 13 września 2011 r. Pan Dariusz Chojnowski, wędkarz różańskiego koła, złowił w Narwi rekordową brzanę. Ryba ważyła 5,20 kg i mierzyła 80 cm. Połów został zgłoszony do redakcji „Wiadomości Wędkarskich” do rubryki „Rekordy na plan”, a ta przyznała mu złoty medal. „Wiadomości Wędkarskie” 12/2011.

W.Ogonowski

Pierwsze w tym roku zawody podlodowe.

12 lutego 2012 roku w miejscowości Brzózce zorganizowano pierwsze w tym roku zawody podlodowe. Rankiem o godzinie ósmej było 20 stopni mrozu, mimo to nad tafłę skutego lodem zalewu przybyło kilkunastu amatorów zimowego wędkowania. Ryby brały niezbyt chętnie i niewielu uczestników mogło się nimi pochwalić. Niewymiarowe rybki po zważeniu trafiały z powrotem do wody. Zwyciężył pan Józef Józwik z wynikiem 1681 pkt, drugie miejsce pan Hubert Gołębiowski 1114 pkt, trzecie miejsce pan Damian Kosiński 1065 pkt. Zawody zakończyły się wręczeniem nagród i wspólnym pieczeniem kiełbasek przy ognisku. Zarząd Koła serdecznie dziękuje wszystkim uczestnikom i zaprasza na kolejne zawody.

W. Ogonowski

Różan na futbolowo.pl

Po wielu latach piłkarskiej posuchy, kiedy już tylko nieliczni pamiętali wloty i upadki VICTORII Różan w Powiatowej Lidze Piłki Nożnej, pojawiła się nowa sportowa inicjatywa. Pokoleniowa zmiana graczy (choć nieliczni byli piłkarze Victorii pojawiają się na boisku i teraz), z końcem 2011 r. rozpoczęła rozgrywki w Różańskiej Lidze Futsal.

U źródła pomysłu na powołanie społecznie funkcjonującej ligi legły pasja i miłość do futbolu oraz perspektywa otwarcia nowoczesnego stadionu przy ulicy Szkolnej, na którym powinny toczyć się regularne rozgrywki. Młodzi futsallowcy uczestniczą w swoistej selekcji do przyszłej gminnej drużyny piłkarskiej, doskonale się przy tym bawiąc i rywalizując w duchu fair play.

Mecze ligi futsalu są rozgrywane w weekendy w hali sportowej w Różaniu. Warto przy tym podziękować za zaangażowanie w inicjatywę pracownikom obiektu. Pan Zenon Sławiński dzielnie towarzyszy graczom podczas niedzielnych zmagania. Sędziowanie spoczywa w większości na barkach pana Roberta Brzuzego, a za logistykę i terminarz odpowiadają wspólnie wszyscy zawodnicy pod nieformalnym przewodnictwem Janusza Świdzkiego oraz Marka Chełchowskiego. Liga ma ponadto własną stronę internetową www.rozan.futbolowo.pl, administrowaną przez Bogdana Szatankę, Marcina Oślizło, Marka Chełchowskiego oraz Janusza Świdzkiego - jednocześnie aktywnych piłkarzy. Strona jest aktualizowana po każdej rundzie rozgrywek. Zawiera wyniki i statystyki, jest pełna zdjęć z poszczególnych meczów.

Funkcjonowanie Różańskiej Ligi Futsal pokazuje, że w naszej młodzieży drzemie duży sportowy potencjał. Chwała organizatorom za to, że potrafili go wydobyć. Nadzieja, że uda się dzięki temu właściwie spożytkować modernizację stadionu. Dla porządku należy dodać, że w lidze rywalizuje 8 zespołów, co daje ponad 80 piłkarzy. Pierwsza runda rozgrywek dobiega końca, a w perspektywie kolejnej można liczyć na spore piłkarskie emocje. Trudno bowiem wskazać absolutnego lidera, wyniki poszczególnych meczów są nieprzewidywalne, a ochota na zwycięstwa równa u wszystkich.

Jeśli projekt ligi się utrzyma i nie zabraknie w przyszłości chętnych do rozwijania piłkarskich umiejętności, Burmistrz Gminy Różan Piotr Świdzki zapewnia, że znajdą się pieniądze na wsparcie klubu, który mógłby występować w lidze okręgowej. Tymczasem na koniec obecnych rozgrywek zostaną ufundowane nagrody dla najlepszej drużyny i króla strzelców ligi.

Drużyny biorące udział w rozgrywkach Różańskiej Ligi Futsal:

„TB” w składzie: Łukasz Machnowski - kapitan drużyny, Damian Mroczkowski, Piotr Kucharczyk, Adrian Głazewski, Mateusz Biały, Daniel Rawa, Zbigniew Chrzanowski, Karol Głazewski, Paweł Wilczewski, Damian Kujawa. (brak foto. Inne drużyny na zdjęciach).

Futbolowo

„CICHY TUPOT” w składzie: Michał Wilczewski – kapitan drużyny, Jarosław Głazewski, Andrzej Grabowski, Andrzej Rutkowski, Cezary Biedrzycki, Jarosław Spaulenok, Łukasz Janyszko, Łukasz Suski, Marek Suski, Cezary Suski, Norbert Załęski, Radosław Szymański.

„NO NAME” w składzie: Marek Chełchowski - kapitan drużyny, Janusz Świdzki, Kamil Tarasiewicz, Krystian Zylbert, Sebastian Filipiak, Daniel Terlecki, Łukasz Chodkowski, Grzegorz Brzóz, Jarosław Napiórkowski, Kamil Szydlik, Dominik Brzostek,

„UKS TECHNIK” w składzie: Bogdan Szatanek - kapitan drużyny, Robert Chelstowski, Tomasz Szwarc, Piotr Szwarc, Artur Bujnowski, Adam Kapraszewski, Tobiasz Pszczoła, Tomasz Gos, Marcin Markowski, Krzysztof Łebkowski.

„WARIACI Z ULICY” w składzie: Marcin Oślizło - kapitan drużyny, Paweł Mizerek, Arkadiusz Stokowski, Adam Opacki, Adam Wilczewski, Marcin Wilczewski, Dominik Podlasin, Arkadiusz Józwiak, Mariusz Napiórkowski, Dawid Kurlanda, Piotr Janyszko, Łukasz Wilczewski.

„ZAŁUZIE” w składzie: Mariusz Glinka - kapitan drużyny, Kamil Glinka, Łukasz Kanclerz, Rafał Kanclerz, Rafał Napiórkowski, Łukasz Płodzich, Przemysław Gromelski, Piotr Duda, Rafał Mikuszewski, Mateusz Pruszkowski, Michał Paczkowski.

„FC ALBATROS” w składzie: Dominik Załęski - kapitan drużyny, Marcin Świercz, Arkadiusz Świercz, Mateusz Mosakowski, Andrzej Załęski, Adam Paubiński, Łukasz Brzózzy, Marcin Wilczyński, Łukasz Piechocki, Arkadiusz Orłowski, Grzegorz Piórkowski, Marcin Świercz.

„NAREW RÓŻAN” w składzie: Robert Brzózzy - kapitan drużyny, Michał Smoliński, Sebastian Szymaniak, Mariusz Skóra, Adam Ponikiewski, Kamil Głazewski, Igor Ziółkowski, Przemek Załęski, Damian Budelewski.

INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR**Numery telefonów
Urzędu Gminy w Róźnie**

Numeracja dla poszczególnych komórek:
nr kierunkowy (29)

7679120 Urząd Gminy – sekretariat
7679121 fax sekretariat
7679122 Sekretarz Gminy
7679126 Zamówienia publiczne
7679127 USC, ewidencja ludności
7679120 (wew. 40) Ośrodek Doradztwa Rolniczego
7679132 Skarbnik Gminy
7679133 Wymiar podatków i opłat
7679134 Kasa
7679142 Księgowość szkół i przedszkola
7679139 Działalność gospodarcza, ochrona środowiska
7679125 Gospodarka komunalna, drogi, inwestycje
7679136 Biuro Rady Miejskiej
7679138 Przewodniczący Rady Miejskiej
7679137 Pokój radnego
7679128 Gospodarka mieniem komunalnym
7679120 (wew. 18) OPS - kierownik
7679120 (wew. 16) OPS- pracownik socjalny
7679120 (wew. 17) OPS- pracownik socjalny
7679145 Informatyk
7679147 Goniec
7679120 (wew. 41) PZU
7679146 Klub pracy
7679135 Kombatanci

**Zakład Gospodarki Komunalnej i
Mieszkaniowej**

7669159 ZGKiM
7679120 (wew. 15) ZGKiM - kierownik
7679120 (wew. 13) ZGKiM - księgowa
7679120 (wew. 12) ZGKiM - wodociągi
7679120 (wew. 14) ZGKiM - obsługa

Adresy email:

Urząd - ugrozan@post.p.burmistrz
burmistrz.rozan.wma@gminypolskie.pl,
Sekretarz b.gawianowska@rozan.eur.pl,
Skarbnik
b.deptula@rozan.eur.pl,
Planowanie przestrzenne i zamówienia publiczne – ldlugolecka@rozan.eur.pl
Drogownictwo i zarządzanie kryzysowe
k.zwolinski@rozan.eur.pl

Obsługa Rady Miejskiej i Komisji
d.holozubiec@rozan.eur.pl
Budownictwo i inwestycje
d.bodziak@rozan.eur.pl
Ochrona Środowiska
a.ostrowska@rozan.eur.pl
Informatyk i promocja Gminy
m.osiecki@rozan.eur.pl
Kadry – b.marek@rozan.eur.pl

Wszystkie należności z tytułu podatków i opłat można wpłacać w kasie urzędu lub na konto Urzędu Gminy w banku:
Bank Spółdzielczy w Róźnie
16 8925 0006 0000 0143 2000 0020

**TELEFONY
ALARMOWE**

POLICJA - 997
Różan, ul. Lwowska 4 - 7177390
STRAŻ POŻARNA - 998, 112
Różan, ul. Warszawska 4 - 7669008
POGOTOWIE RATUNKOWE - 999
Różan, ul. Warszawska 4
Policijny telefon zaufania KPP w Makowie Maz. - 7172542, 7172552
Linia antykorupcyjna - 0-800 399 471
KOMENDA GŁÓWNA POLICJI
- zgłoszenia o przestępstwach
- 0-800 120 226

**Niepubliczny Zakład Opieki
Zdrowotnej** ul. Gdańska 4/2 - 7669440
Urząd Pocztowy
ul. Warszawska 6 - 7669006
Zakład Energetyczny
ul. Polna 51 - 7669004
Parafia Rzymsko-Katolicka - 7669001
Przedszkole Samorządowe - 7669526
Publiczna Szkoła Podstawowa - 7669012
Zespół Szkół - 7669026
Publiczne Gimnazjum - 7669924
APTEKI
ul. Wileńska 3 - 7669020
„AVENA” ul. Warszawska 12 - 7679009
Biblioteka Publiczna - 7669002
Gminny Ośr. Up. Kultury - 7669042
Mechanika Pojazdowa
ul. Polna 14 - 7669643
ul. Gdańska 39
ul. Słoneczna 24

ul. Przemysłowa 11
Dyszobaba 137
WETERYNARIA
7669171 ul. Kościuszki 24
7669649 ul. Czysta 4
NOCLEG, GASTRONOMIA
Ośrodek Wczasowy „Florian”
Kaszewiec - 7669367
Zajazd Rycerski, ul. Warszawska 12
- 7669043

**Starostwo Powiatowe w
Makowie Mazowieckim**

Sekretariat: (0-29) 717 36 60
numery wewnętrzne:
Przewodniczący Rady Powiatu - 676
Starosta Makowski - 660
Wicestarosta - 660
Sekretarz Powiatu - 674
Skarbnik Powiatu - 675
Powiatowy Rzecznik Konsumentów - 683
Wydział Komunikacji
- rejestracja - 686, 682, 667
- prawa jazdy - 665
Wydział Promocji i Rozwoju Gospodarczego
- 695, 698
Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska
- 672, 681
Wydział Finansowy - 687, 699, 666, 680
Wydział Zdrowia, Oświaty i Kultury
Fizycznej - 673, 679
Wydział Organizacji i Nadzoru - 663, 670, 691, 671
Wieloosobowe Stanowisko ds. Społecznych, Obronności i Zapobiegania Klęskom Żywiolowym - 667, 684
Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds. Kadr, Płac i Obsługi Kancelaryjnej - 662, 687
Wydział Architektoniczno-Budowlany, ul. Mickiewicza 30
- 717 07 54, 717 07 51
Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, ul. Mickiewicza 30 - 7170757
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - 717 06 30, 717 21 87
Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami, ul. Mickiewicza 30 - 7172420, 717 11 39
Punkt Konsultacyjny, Poradnia Narkomanii, ul. Mickiewicza 37a - 7173199

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

www.swierszcz.gouk.pl, www.forum.swierszcz.gouk.pl

Red. Naczelny - Janusz Chojnowski,
Współpracują: J. M. Żytowiecki, K. Daszewski, W. Łaskarzewski, A. E. Ziółkowska, J. Mościcka, B. Zygmunt.
Druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie, ul. Mickiewicza 5

ISSN
1640-1573

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Adres redakcji: 06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5, Siedziba redakcji i biuro ogłoszeń: 06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5, tel./fax. 29 7669042

Wydawca/Druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Józefa Piłsudskiego. Skład i łamanie: Krzysztof Kruszczyński

Rozkład odjazdów autobusów z Różana

Kierunek	Przez	Godziny odjazdu
PKS w Przasnyszu S.A. ul. Szosa Ciechanowska 4 06-300 Przasnysz 29 752 30 11		<u>Rozkład ważny od 01.07.2009</u>
Białystok D.A.	Białystok, ul. Jana Pawła	20:05 UP
Bielsko Biała D.A.	Warszawa, Dworzec Zachodni	04:24 LP
Chelsty		07:20 s 14:00 s
Ciechanów Dw. A.	Gogole	13:25 A
Ciechanów Dw. A.	Karniewo	9:55 S
Gdańsk da.		10:06 U
Giżycko		02:40 a
Kętrzyn		10:00 PU
Kraków Głó		23:20 a
Łomża, D.A.		15:40 S
Maków Maz. D.A.		06:54 F 08:30 10:42 S 11:57 F 16:42 U
Maków Maz. D.A.	Czerwonka Wieś	15:35
Maków Maz. D.A.	Janopole	07:30 S
Maków Maz. D.A.	Rzewnie	08:50 S 15:10 S
Mikołajki		10:25 PM
Młynarze		06:05 S 07:21 S 11:43 S 13:30 S
Ostrołęka D.A.		00:01 LP 05:45 F 06:45 F 06:58 F 07:50 LP 08:30 F 09:28 A 10:18 U 10:30 S 10:35 UEP 11:30 LP 11:35 S 12:30 LP 13:30 S 13:30 P 14:30 LP 15:11 CH 16:20 F 16:30 P 17:20 L 17:35 NPn 18:00 LP 19:25 F 19:30 LP 20:25 5PE 20:30 NP 21:30NP 22:45 NP 22:45 NP
Ostrołęka D.A.	Młynarze	15:11 S
Ostrołęka D.A.	Różan kol.	12:40 F 14:30 S 15:20 S 17:50 S
Ostrów Mazowiecka		07:45 S 12:40 S 14:40 S
Płock da.		09:00 L
Rozogi		09:00 LP
Różan		13:03 S
Rzewnie		07:50 S
Siemiatycze DA.		13:40 U
Sypniewo	Poświętne k/ Zamościa	14:35 S
Szczecin ul. Kolumba	Płock da.	11:13 UP
Warszawa, Dworzec Zachodni		05:13 LP 06:04 LP 06:34 LP 07:19 LP 08:14 P 09:34 LP 10:50 LP 12:04 P 13:02 LP 13:34 5PE 14:14 NP 14:40UEP 16:14 NP 17:34 NP 18:20 PM 19:15 PU 19:50 NPn
Kierunek	Przez	Godziny odjazdu
PKS „POLONUS” w Warszawie S.A. Al. Jerozolimskie 144 02-305 Warszawa 22 823 63 91		<u>Rozkład ważny od: 26.06.2011 r.</u>
Giżycko, dw. aut.	Ostrołęka da.	10:20 PM
Ketrzyn, dw. aut.	Ostrołęka da.	10:00 PN
Ostrołęka, dw. aut.		08:56 VU 17:31 VnN
Szczytno, dw. aut.	Ostrołęka da., Myszyniec	07:41 VU
Warszawa, dw. aut. Zachodni		12:59 VU 18:25 PM 19:15 PN
Warszawa dw. aut. Zachodni	Pułtusk da.	10:44 VU 20:14 VnN

Oznaczenia kursów **5** – kursuje w piątki, **a** – kursuje codziennie od 01.06. do 31.08., **A** – nie kursuje w niedziele i święta, **C** – kursuje w soboty, niedziele i święta, **F** – kursuje od poniedziałku do piątku w dni robocze, **H** – kursuje w okresie wakacji i ferii szkolnych w dni robocze, **L** – nie kursuje w 1 i 2 dzień Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Nowy Rok, **m** – nie kursuje w Wigilię, 31 grudnia i Wielką Sobotę, **n** – nie kursuje od 14.06 do 31.08., **M** – nie kursuje w okresie wakacji szkolnych, **N** – nie kursuje w 1 dzień Bożego Narodzenia i Wielkanocy, **P** – kurs pospieszny, **S** – kursuje w dni nauki szkolnej, **U** – nie kursuje 25 grudnia, 1 stycznia i 1 dzień Wielkanocy, **z** – kursuje od 24.06. do 03.09., **E** – nie kursuje w okresie wakacji szkolnych.

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych
- cafe mama klub -

Nr 5

20 marca 2012 r.

KRS 0000332479 www.cafemamaklub.x25.pl e-mail: cafemamaklub@wp.pl mobile: 0-506338851

8 stycznia 2012 Stowarzyszenie Opiekunów Osób Niepełnosprawnych – cafe mama – klub (tak jak i w roku ubiegłym) przekazało na licytację WOŚP w Różanie zabawki i gadżety. Tym razem jednak na tym nie poprzestano. Podopieczni cafe mama brali udział w zbiórce pieniężnej, liczeniu pieniędzy – zostali wolontariuszami WOŚP. Bo choć sami potrzebują pomocy, chętnie pomagają innym.

Tacy jak my, czyli kilka słów o niepełnosprawności

Oceny niepełnosprawności u dziecka do 16 roku życia dokonuje się na podstawie przewidywanego okresu trwania choroby oraz niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych (takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem) powodujących konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku. Pod uwagę brane są także znaczne zaburzenia funkcjonowania organizmu, wymagające systematycznych i częstych zabiegów leczniczych oraz rehabilitacyjnych.

Do stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy dziecku m.in.: zespół autystyczny, wady wrodzone i inne schorzenia prowadzące do niedowładów, upośledzenie umysłowe, począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym. Choroby te są szczegółowo wymienione w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002r., Nr 17, poz. 162). Przy ocenie niepełnosprawności dziecka brane są pod uwagę: rodzaj i przebieg choroby oraz jej wpływ na organizm, sprawność fizyczną i psychiczną dziecka oraz stopień jego przystosowania do skutków choroby, możliwość poprawy jego stanu zdrowia pod wpływem leczenia i rehabilitacji.

Do stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy dziecku, należą:

1) wady wrodzone i schorzenia o różnej etiologii prowadzące do niedowładów, porażenia kończyn lub zmian w narządzie ruchu, upośledzające w znacznym stopniu zdolność chwytnej ręki lub utrudniające samodzielne poruszanie się,

(Ciąg dalszy na stronie 32)

MASZ PRAWO, MIEĆ PRAWO miniporadnik

Znajomość subwencji przydaje się, gdy rodzic słyszy argument, że szkoła lub gmina NIE MA ŚRODKÓW na realizację zaleceń.

Należy podkreślić, że zgodnie z interpretacją urzędników MEN zalecenia muszą być realizowane nawet, gdyby nie istniała zwiększona subwencja. Dowolność wydatkowania środków z subwencji oświatowej wynika z przepisów dotyczących finansów publicznych i dochodów jednostek samorządu terytorialnego, jest zatem niestety całkowicie legalna. Drugi problem, z którym zderza się wielu rodziców, a niekiedy także świeżo upieczonych samorządowców, to rozdzielenie w wielu gminach i powiatach zarządzania merytorycznego oświaty od finansowania zadań oświatowych. Tym pierwszym obszarem zajmują się przeważnie wydziały oświaty i wychowania w urzędach gmin czy starostwach, natomiast finansami - zespoły obsługi ekonomicznej. Rodzic, który chce się poskarżyć, że nie są realizowane zalecenia z orzeczenia, powinien wiedzieć, że sprawa ta jest przedmiotem tzw. nadzoru pedagogicznego. Zatem można dyrektora szkoły skarżyć do wójta, burmistrza czy prezydenta miasta, ale najważniejszym organem jest tu kuratorium. Natomiast gmina odpowiada za finanse szkoły - do wójta, burmistrza czy prezydenta należy zatem udać się w sytuacji, gdy dyrektor twierdzi, że brak mu środków, godzin, sprzętu itp. na realizację zaleceń. Obecnie rodzic mając wiedzę o wielkości subwencji może żądać realizacji zaleceń z orzeczenia - szkoła ma obowiązek je realizować (Rozporządzenie w sprawie organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie, art. 4 ust.1).

(Ciąg dalszy ze strony 31)

- 2) wrodzone lub nabyte ciężkie choroby metaboliczne, układu krążenia, oddechowego, moczowego, pokarmowego, układu krzepnięcia i inne znacznie upośledzające sprawność organizmu, wymagające systematycznego leczenia w domu i okresowo leczenia szpitalnego,
- 3) upośledzenie umysłowe, począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym,
- 4) psychozy i zespoły psychotyczne,
- 5) zespół autystyczny (autyzm, zesp. Aspergera, PDD – całościowe zaburzenia rozwoju),
- 6) padaczka z częstymi napadami lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi,
- 7) nowotwory złośliwe i choroby rozrostowe układu krwiotwórczego do 5 lat od zakończenia leczenia,
- 8) wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku powodujące znaczne ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 5/25 lub 0,2 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi, lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni,
- 9) głuchoniemota, głuchota lub obustronne upośledzenie słuchu nieoprawiające się w wystarczającym stopniu po zastosowaniu aparatu słuchowego lub implantu ślimakowego.

Przy ocenie niepełnosprawności dziecka bierze się pod uwagę:

- 1) rodzaj i przebieg procesu chorobowego oraz jego wpływ na stan czynnościowy organizmu,
- 2) sprawność fizyczną i psychiczną dziecka oraz stopień jego przystosowania do skutków choroby lub naruszenia sprawności organizmu,
- 3) możliwość poprawy stanu funkcjonalnego pod wpływem leczenia i rehabilitacji.

Podstawowe założenia modelu kształcenia i wychowania integracyjnego.

Integracja to także nowy model oświaty (doświadczenia polskie liczą około 16 lat) będący przeciwieństwem segregacji, izolacji i dezintegracji. Procesów, które zapoczątkowało powołanie do życia w XVIII wieku szkolnictwo specjalne. Jest alternatywą dla rozdziału pedagogiki ogólnej od specjalnej i dzieci zdrowych od niepełnosprawnych. Chodzi w niej przede wszystkim o tworzenie środowisk, w których mogłyby wspólnie bawić się i uczyć dzieci o różnym stopniu sprawności psychofizycznej. Najprościej można powiedzieć, że jest to włączanie dzieci niepełnosprawnych ruchowo, upośledzonych lub chorych do przed-

szkole i szkół masowych. Świat ludzi pełnosprawnych jest naturalnym otoczeniem, w którym wcześniej czy później dziecko niepełnosprawne musi odnaleźć swoje miejsce. Szansę na przebywanie w takim środowisku stwarza właśnie integracyjny system kształcenia. Według Profesora Aleksandra Hulka – prekursora idei integracji w Polsce – polega on na „maksymalnym włączaniu dzieci i młodzieży z odchyleniami od normy do zwykłych szkół oraz placó-

wek oświatowych, umożliwiając im w miarę możliwości, wzrastanie w gronie zdrowych rówieśników.

Tak rozumiana integracja zakłada: „Udostępnianie dzieciom i młodzieży upośledzonej na zdrowiu korzystania ze wszystkich stopni szkolnictwa – podstawowego, ogólnokształcącego i zawodowego, zdobyczy kulturowych i tych form czynnego wyczynku, z których korzysta młodzież

zdrowa”. U podstaw koncepcji edukacji integracyjnej leży przekonanie, że tylko wychowując i kształcąc dziecko niepełnosprawne wśród pełnosprawnych rówieśników można osiągnąć jego integrację społeczną. Innym ważnym elementem było dostrzeżenie i zaakceptowanie głębokiego sensu słów Marii Grzegorzewskiej „Nie ma kaleki, jest człowiek.” Odchylenia od normy rozwojowej nie determinują całości kształtu biopsychicznej struktury człowieka. Ograniczenia dzieci niepełnosprawnych mają zwykle charakter cząstkowy, a między nimi i pełnosprawnymi istnieje więcej podobieństw niż różnic. Dziecko niepełnosprawne jest przede wszystkim osobą – dzieckiem, a nie zespołem deficytów. Przyjęcie takiego podejścia do osób niepełnosprawnych pociągnęło za sobą konsekwencje odnoszące się do kształcenia dzieci i młodzieży z deficytami zdrowotnymi. Za jedyną słuszną drogę uznano powołanie do życia systemu kształcenia integracyjnego. Obecnie integracja jest jednym z ogniw modelu kształcenia szkolnictwa ogólnego; nową alternatywą – w stosunku do szkolnictwa specjalnego – formą edukacji niepełnosprawnych. Przyjmuje się w niej zmienioną w stosunku do tradycyjnej koncepcję nauczania i wychowania. Integracja traktuje ucznia podmiotowo, zwracając uwagę na jego indywidualność i niepowtarzalność. Bazuje na aktywności własnej dziecka, a celem procesu kształcenia i wychowania jest wywalenie tego, co w dziecku najlepsze. Fundamentalnym założeniem jest również wszechstronne, całościowe kształcenie, a więc optymalny rozwój młodego człowieka we wszystkich wymiarach osobowości.

Wspólne przebywanie razem dzieci zdrowych i niepełnosprawnych ma nauczyć je wzajemnego społecznego kontaktu. Integracja chce wychowywać w duchu wzajemnej pomocy, szacunku i akceptacji, zrozumienia inności i otwarcia się na potrzeby drugiego człowieka. Sprzyja temu niejednorodność – heterogeniczność grup integracyjnych. Szkoły, które opowiadają się za pełną integracją, włączają do klas szkolnych dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Najliczniejszą grupę stanowią dzieci upośledzone intelektualnie i autyści (PDD – całościowe zaburzenia rozwoju, zesp. Aspergera, autyzm). Drugą co do liczebności grupą są dzieci z niepełnosprawnością ruchową, związaną głównie z dziecięcym porażeniem mózgowym. Znaczną część to dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi i zaburzeniami zachowania oraz z deficytami narządów zmysłów słuchu i wzroku, a także przewlekłe chore. Włączanie do szkół masowych dzieci z tak wieloma rodzajami niepełnosprawności oznacza zmianę mentalności społecznej i przejście na wyższy etap rozumienia potrzeb, jakich dostarcza codzienne życie. (ez)

W następnym numerze:

* Podstawowe założenia modelu kształcenia i wychowania integracyjnego (c.d.) * Dofinansowanie z PFRON i innych źródeł
* Masz prawo mieć prawo – miniporadnik.

ŚWIERZCZ RÓŻAŃSKI

MIESIĘCZNIK

Nr 3-5/2012

cena 2 zł

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN 06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5, tel/fax 29 7669042 www.swierszcz.gouk.pl, swierszcz@gouk.pl

Co w numerze?

- 6 Sprzątanie nad Narwią
- 7 Festyn majowy
- 8 Obchody Święta Konstytucji
3-go Maja
- 9 Listy do Redakcji
- 10 Wywiad z Janem Szufleńskim
kierownikiem OPS
- 14 Czytajmy naszym dzieciom
- 16 Opowiadanie o sposobie życia
- 18 Kartki z dziejów Różana
i ziemi różańskiej
- 17 Różańska Liga Futsalu
zakończyła rozgrywki
- 21 Sprawy harcerskie
- 27 Wiadomości wędkarskie
- 23 Aktualny rozkład odjazdów
autobusów z Różana

DNI RÓŻANA

4 - 5 sierpnia wystąpi **KOBRANOCKA**
Kabaret KaLaMaSz, Zespół DYSTANS

WOJEWODA MAZOWIECKI W RÓŻANIE

24 maja 2012 roku roboczą wizytę w Gminie Różan złożył pan Jacek Kozłowski Wojewoda Mazowiecki. W trakcie wizyty Przewodniczący Rady Miejskiej Wojciech Prusik przedstawił wojewodzie zrealizowane oraz planowane do realizacji na terenie gminy najważniejsze inwestycje. Delegacja oprowadzona została po zabytkowym Forcie nr 1, gdzie historię fortu przedstawił pan Jarosław Zygmunt prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej. Wojewoda odwiedził również Krajowe Składowisko Odpadów Promieniotwórczych w Różanie oraz zapoznał się z zasadami składowania odpadów, omówionymi przez przedstawicieli Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych w Otwocku. W spotkaniu uczestniczyli lokalni działacze Platformy Obywatelskiej z przewodniczącym koła Januszem Świdorskim. Wojewoda zapo-

znał się z szeregiem działań społecznych inicjowanych zarówno przez władze lokalne, organizacje pozarządowe, jak i członków koła PO w Różanie. Wizyta wojewody potwierdza zainteresowanie

administracji rządowej problemami samorządów. Jest wyrazem chęci podtrzymywania bliskiej współpracy ze społecznością lokalną naszej gminy.

(inf. UG Różan)

zdj. M. Osiecka UG Różan

Strażacy w Różanie dofinansowani

Samorząd różański pozyskał kolejne środki finansowe. W ramach konkursu „Zakup sprzętu ratowniczego i wyposażenia osobistego strażaków” (edycja – zima 2012) zarząd Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie zatwierdził 3 kwietnia 2012 r. listę beneficjentów konkursu, zgodnie z którą kwotą 30.000 zł dofinansowany zostanie zakup łodzi wraz z wyposażeniem (zestaw pływający) oraz kwotą 4.428 zł na zakup węży pożarniczych (w obydwu przypadkach dotacja stanowi 50% wartości zakupionego sprzętu). To kolejne pozyskane w tej kadencji samorządu środki zewnętrzne. (red.)

Zbiórka publiczna

Na podstawie decyzji nr SO.5311.1.2012 wydanej przez Burmistrza gminy Różan „Stowarzyszenie Aktywnych Pań” z Załuzia przeprowadziło 05.05.2012 podczas trwania imprezy „Majówka” w Różanie, zbiórkę publiczną. Polegała ona na sprzedaży towarów własnego wyrobu, tj. ciasta, chleba ze smalcem i z ogórkiem oraz piwa kozicowego. Pozyskano w ten sposób 385 zł. Środki te wykorzystane będą na cele statutowe stowarzyszenia tzn. zorganizowanie kobietom oraz ich rodzinom wycieczki i aktywnego wypoczynku. (red.)

Letni wypoczynek

W dniach 7 - 20 lipca i od 20 lipca do 2 sierpnia br. organizowane są kolonie letnie dla dzieci i młodzieży z gminy Różan w Ośrodku Wczasowym TRZY KORONY w miejscowości Jastrzębia Góra. Organizatorem kolonii jest samorząd różański. Dzieci wyjadą na I turnus kolonii 7 lipca 2012 r. o godz. 8:30, a na II turnus 20 lipca br. o godz. 5:30. Zbiórka na parking przed kościołem. (kk)

Pomoc dla powiatu

Samorząd różański udzielił pomocy finansowej powiatowi makowskiemu w kwocie 1 mln 700 tys. zł z przeznaczeniem na przebudowę drogi powiatowej nr 2128W (od drogi nr 60) Różan – Dzbądz – Brzuze – Rzewnie – Łaś (do drogi nr 61). Dodatkowo wyasygnowano 1 tys. zł z przeznaczeniem na świadczenie usług w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Maz. (red.)

Pół miliona na stadion

Gmina Różan otrzymała pisemne zapewnienie, że jej wniosek o wpisanie zadania inwestycyjnego przebudowy stadionu wraz z zapleczem (boisko do piłki nożnej, bieżnia, skocznia, rzutnia, boisko wielofunkcyjne) uzyskał akceptację Zarządu Województwa Mazowieckiego oraz Komisji Zdrowia i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Tym samym znalazł się w „Programie Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Mazowieckiego na 2012 rok”. Przypomnijmy, że starania o dofinansowanie tej inwestycji burmistrz Piotr Świderski rozpoczął już ponad rok temu, na starcie swojej kadencji. Oplaciło się, bo gmina ma dostać dotację w wysokości 500 tys. zł. To mniej niż wnioskowana kwota, ale i tak będzie dużym zastrzykiem na uzupełnienie wydatków inwestycyjnych różańskiego samorządu. (red.)

Konkurs na zagospodarowanie Fortu Nr 4

Burmistrz Różana ogłosił konkurs na zagospodarowanie Fortu nr 4 (teren wokół tzw. wyjomki, dojścia do miejsca, gdzie przed II wojną światową był usytuowany most). Konkurs ma na celu uzyskanie różnorodnych rozwiązań umożliwiających wybór najkorzystniejszego wariantu zagospodarowania tego terenu. Zakłada się utworzenie placu zabaw, obiektów sportowo – rekreacyjnych, amfiteatru, platformy widokowej na dolinę Narwi i inne propozycje uczestników konkursu. Ogłoszenie wyników jest przewidziane na lipiec br. Regulamin konkursu dostępny jest na stronach internetowych www.rozan.eur.pl i swierszcz.gouk.pl. (kk)

Nowe witacze na rogatkach Różana

Władze Różana pokusiły się o zmianę witaczy przy drogach wjazdowych do miasta. I chwala im za to, wszak to pierwszy kontakt odwiedzających miasto z jego symboliką. W projekcie wykorzystano motywy zaczerpnięte z przyjętej kilka lat temu przez radę miasta Strategii Promocji Gminy Różan. Nowe witacze zastąpiły wysłużone drewniane sprzed 30 lat.

Miejmy nadzieję, że nastąpi dalszy ciąg korzystania z opracowań Strategii Promocji i nie będzie ona zamierzeniem nigdy niezrealizowanym, na co się zanosilo. Kolej na zmianę nieestetycznych oznaczeń ulic, które dodatkowo powinny zawierać również elementy numeracji domów. (kk)

Zmiany na stanowisku dyrektora w GOUK-u

Burmistrz Gminy Różan 11 maja odwołał z funkcji dyrektora Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Różanie pana Janusza Chojnowskiego, który wraca na wcześniej zajmowane stanowisko instruktora ds. muzyki. Janusz Chojnowski sprawował tę funkcję od 2000 r. Decyzja burmistrza wywołała protest członków orkiestry dętej i niektórych rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia do GOUK-u. Swoją sprzeciw wyrazili oni przemarszem protestacyjnym pod budynek Urzędu Gminy. Orkiestra dęta i zespół mażorettek odmówili dalszego uczestnictwa w zajęciach, symbolicznie składając na ręce burmistrza pompony i instrumenty.

14 maja burmistrz ogłosił konkurs na to stanowisko, na które wpłynęły 3 zgłoszenia. Burmistrz zdecydował się powołać panią Aleksandrę Warsztoką. W uzasadnieniu wyboru czytamy m.in., że kandydatka „spełnia wszystkie wymagania określone w ogłoszeniu o naborze. W wyniku przeprowadzonej rozmowy kwalifikacyjnej uznano, że spełnia oczekiwania dotyczące pełnienia funkcji dyrektora Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury. Jej odpowiedzi były pełne, a przedstawiona wiedza nie budzi zastrzeżeń.” (kk)

Podwyżka wody i ścieków

Rada Miejska w dniu 26 marca br. zatwierdziła nowe stawki za dostawę wody i odbiór ścieków. I tak od 1 czerwca za wodę będziemy płacić 2,38 zł za m³ (podwyżka o 11 gr.), a za odbiór ścieków 2,59 zł za m³ (podwyżka o 22 gr.) brutto.

Uczniowie Zespołu Szkół w Róźnie zajęli I miejsce w III edycji konkursu „Polska tradycja w Europie”

13 kwietnia 2011 roku w Biurze Informacyjnym Parlamentu Europejskiego w Warszawie wyłoniono zwycięzców III edycji konkursu „Polska tradycja w Europie” organizowanego przez europosła Jarosława Kalinowskiego (PSL). Pierwsze miejsce w konkursie zajęli Mateusz Nowacki oraz Kamil Kruszewski - uczniowie III klasy Liceum Ogólnokształcącego z Zespołu Szkół w Róźnie, którzy przygotowali prezentację multimedialną na temat polskiej tradycji. Zwrócili uwagę m.in. na zwyczaj całowania kobiet w rękę podczas przywitania oraz tradycję zawieszania wiechy na dachu nowo wybudowanego budynku. Opiekunem zwycięzców była pani mgr Jolanta Świerczewska. (kk) fot. www.kalinowski.pl

Finał dorocznego konkursu SGGW i AGROmechaniki III miejsce Łukasz Gutowski z Zespołu Szkół z Różana

3900 uczniów i 181 szkół ponadgimnazjalnych o profilu rolniczym i leśnym uczestniczyło w br. w IV Ogólnopolskim Konkursie Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie. Do centralnego finału zakwalifikowało się blisko 140 uczestników. III miejsce w tym konkursie zajął uczeń klasy III t (technik mechanizacji rolnictwa) Zespołu Szkół z Różana Łukasz Gutowski. Opiekunem i prowadzącym ucznia jest mgr Adam Zabielski. Uczeń oprócz szeregu cennych nagród otrzymał indeks SGGW.

Konkurs przebiega pod honorowym patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Strategiczny patronat sprawuje Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Organizatorami są Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i miesięcznik ogólnopolski „AGROmechanika”.

Przesłanie konkursu ściśle wiąże się z działaniami prewencyjnymi Kasy, adresowanymi m.in. do młodzieży kształcącej się w szkołach rolniczych. Dotyczą one upowszechniania zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwach rolnych, promowania dobrych praktyk z zakresu ergonomii oraz bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie.

Finał konkursu tradycyjnie odbywa się podczas Dni SGGW w Warszawie. W br. przeprowadzono go 18 maja.

Prezes Kasy, Artur Brzóska, ufundował dla nauczycieli - opiekunów zwycięzców konkursu nagrody pieniężne, jako wyraz uznania dla pracy pedagogicznej i popularyzacji z sukcesem tematyki kon-

kursu z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie rolnym.

Przypominamy, że rywalizacja toczy się głównie o indeksy do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W tym roku czterem zwycięzcom zaoferowano do wyboru kierunki na Wydziale Inżynierii Produkcji: Technika Rolnicza i Leśna, Zarządzanie i Inżynieria Produkcji, Technologie Energii Odnawialnej.

Sponsor Generalny - firma Bayer CropScience Polska - ufundował wartościowe stypendia. Natomiast pozostali sponsorzy - Yamaha, Pöttinger, DLG AgroFood, Stihl - przyznali cenne nagrody rzeczowe lub pieniężne.

Finałowe nagrody wręczyli m.in. reprezentujący patronów konkursu Prorektor ds. Dydaktyki prof. dr hab. Krystyna Gutkowska, Podsekretarz Stanu w MRiRW Tadeusz Nalewajk, Zastępca Prezesa KRUS Janina Pszczółkowska. (inf.krus.gov.pl)

Gmina Różan otrzymała wsparcie finansowe

W ramach rządowego programu „Radosna szkoła” – edycja 2012 Gmina Różan otrzymała wsparcie finansowe ze środków budżetu państwa w wysokości 63.850 zł. na utworzenie szkolnego placu zabaw przy Publicznej Szkole Podstawowej im. I Dywizji T. Kościuszki w Róźnie. (inf.UG Różan)

Nowe pocztówki z Rózną

Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury na tegoroczny sezon wypuścił kilka nowych pocztówek. Do nabycia w drogerii przy ul. Warszawskiej i w GOUK-u. Na stronie internetowej ośrodka www.gouk.pl można również obejrzeć kilka panoram Różana i okolic wykonane przez członków kółka fotograficznego, które prowadzi pan Marcin Chełchowski. (red.)

CZYTASZ I WIESZ

Jak głosi jedna z historycznych bujd, hen w średniowieczu żył nie-dobry bardzo wójt.

Gnębił poddanych, mocną trzymał straż, z rzadka ku ludziom swoją złą obracał twarz.

Leciały krnąbrne głowy; rach ciach ciach, aż w obejściach wójtowych zapanował błdy strach.

Trwałby ten strach po koniec wójta dni, aż osiedlił się w gminie jakiś facet z innej wsi, co wszystkim ludziom w krąg powtarzał tak:

- Ej, wy, wy, ludzie, wy, tych pogrózek nie kupujta i choć szaleje wójt, wy wójta się nie bójta!

- Ej, wy, wy, ludzie, wy, se złym strachem głów nie trujta i choć zabija wójt, wy wójta się nie bójta!

- Ej, wy, wy, ludzie, wy, raz się w kupę wziąć spróbujta, niech wójt nie gnębi was, wy same zapanujta tu!

Jak głosi jedna z średniowiecznych bujd, na białej brzozie czarną nocą dyndał wójt.

Następą został ten, co wzniecił bunt, a gdy już poczuł pod nogami mocny grunt, znowu poleciały głowy rach-ciach-ciach, i w obejściach wójtowych nastał jeszcze większy strach, trwałby ten strach po koniec wójta dni, aż osiedlił się w gminie jakiś facet z innej wsi, co wszystkim ludziom w krąg powtarzał tak:

- Ej, wy, wy, ludzie, wy, tych pogrózek nie kupujta i choć szaleje wójt, wy wójta się nie bójta!

- Ej, wy, wy, ludzie, wy, se złym strachem głów nie trujta i choć zabija wójt, wy wójta się nie bójta!

- Ej, wy, wy, ludzie, wy, raz się w kupę wziąć spróbujta, niech wójt nie gnębi was, wy same zapanujta tu!

Taki z tej bujdy morał można brać, że nie wiadomo, kogo bardziej trza się bać, czy tego wójta, co na ludzi grzmi, czy tych facetów z całkiem innej wsi...

Wojciech Młynarski

APEL DO MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY

W ostatnim czasie na terenie miasta Różan miało miejsce kilka pożarów i zdarzeń noszących oczywiste cechy aktów wandalizmu. Zniszczeniu uległy m. in. niezamieszkałe i opuszczone budynki gospodarcze oraz tzw. pustostany. Sprawcy tych zdarzeń pomimo podjętych działań Policji pozostają na chwilę obecną nieustaleni. Mając na uwadze ogólne bezpieczeństwo mieszkańców miasta i ich majątku oraz w celu zapobieżenia eskalacji zdarzeń, Komenda Powiatowa Policji w Makowie Mazowieckim zwraca się do mieszkańców miasta z prośbą o zwrócenie szczególnej uwagi na zabudowania mieszkalne i gospodarcze potencjalnie zagrożone, zarówno własne, jak i sąsiadów. Zasadnym jest też zwrócenie uwagi na osoby podejrzane przebywające w rejonie takich budynków lub posesji zwłaszcza w godzinach wieczornych lub nocnych, osoby, których zachowanie jest nienaturalne.

W przypadku posiadania informacji, które przyczynić się mogą do ustalenia sprawcy lub sprawców, Policja zwraca się z prośbą o kontakt z Posterunkiem Policji w Różanie tel. 29 71 77 391, Komendą Powiatową Policji w Makowie Mazowieckim tel. 29 7177 200 lub pod nr alarmowym „112”, zapewniając jednocześnie pełną anonimowość. Pamiętajmy, iż jedynie razem podjęte działania przyczynią się do wyeliminowania zagrożenia.

I Zastępca Komendanta
Powiatowego Policji
w Makowie Maz.

Handel – Usługi **ELEKTRO-RTV-SAT**

Stanisław Kujawa, ul. Kilińskiego 18, 06-230 Różan
tel. (029) 766-91-34, kom. 0 502 707 925

SUPER ATRAKCYJNE CENY!!!

NORDISK POLSKA

MOBILNY

INTERNET SZEROKOPASMOWY

AUTORYZOWANY PUNKT SPRZEDAŻY

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

Zespołu Szkół w Różanie ul. Szkolna 4

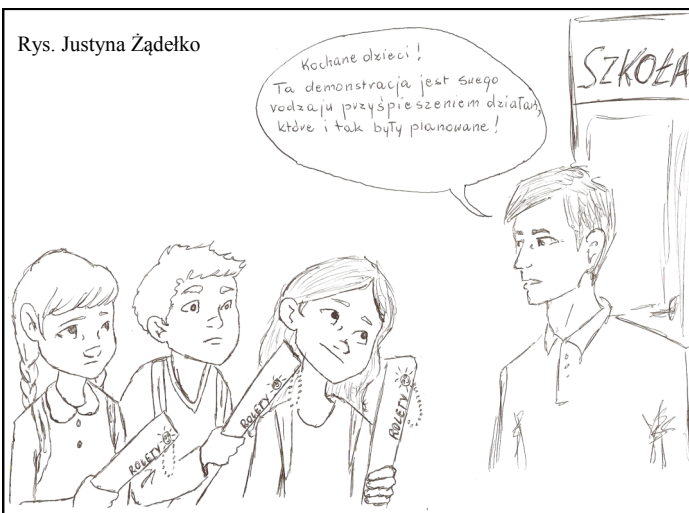
tel. 29 7669045

Przeglądy techniczne: samochodów do 3,5 t i ciągników rolniczych.

Godziny otwarcia: dni robocze od 7³⁰ do 17⁰⁰

Sobota 7³⁰ do 14⁰⁰

SATYRYCZNIE?

Uczniowie z Publicznego Gimnazjum w Róźnie na XVIII Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży

1 czerwca 2012 roku dwóch uczniów z Publicznego Gimnazjum w Róźnie Arkadiusz Chojnowski i Kacper Żerański zasiadło w ławach poselskich i wzięło udział w młodzieżowej debacie Sejmu. Aby spełnić to marzenie, uczniowie musieli zrealizować projekt „Szkoła demokracji”, który służył wyłonieniu uczestników XVIII Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży. Nad realizacją projektu czuwał opiekun grupy - pani Małgorzata Załęska.

Celem projektu edukacyjnego „Szkoła demokracji - czyli XVIII Sesja Sejmu Dzieci i Młodzieży” było pokazanie uczniom możliwości zaangażowania się w działania na rzecz swojej szkoły oraz zwiększenie wiedzy o szkolnych instytucjach demokratycznych. W projekcie mogły wziąć udział dwuosobowe zespoły uczennic i uczniów z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Zespoły miały do wykonania zadanie zorganizowania debaty we własnej szkole, a następnie przedstawienie i umieszczenie relacji z jej przebiegu i wyniku na platformie konkursowej. Celem ich było podjęcie w szkołach konkretnych działań i rozwiązań usprawniających funkcjonowanie samorządu uczniowskiego. Były również zachętą do refleksji na temat roli instytucji demokratycznych w szkole.

Organizatorem projektu była Kancelaria Sejmu, we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ośrodkiem Rozwoju Edukacji oraz Centrum Edukacji Obywatelskiej.
GoCh@

POMIMO ZBLIŻAJĄCYCH SIĘ WAKACJI - PRACOWITY OKRES W „CAFE MAMA”

26 maja dzieci i mamy z „cafe” świętowały Dzień Dziecka i Dzień Matki. Jak co roku podopieczni otrzymali prezenty, a ich mamy kwiaty. Tradycyjnie już, dzięki hojności sponsorów, impreza obfitowała słodkościami, owocami, sokami.

Natomiast 12 czerwca na Komisji Oświaty w

Róźnie poruszono po raz kolejny sprawę uczniów niepełnosprawnych w PSP w Róźnie. Przedstawicielka stowarzyszenia omówiła szerokie zmiany w przepisach oświatowych, które w dużym stopniu ułatwiają naukę dzieciom niepełnosprawnym, i które winny być realizowane przez dyrektora szkoły (co wynika np. z Rozporządzenia MEN z dnia 17 listopada 2010 r.).

Więcej na stronie www.cafemamaklub.x25.pl oraz na BIP Różan (zapisy audio Komisja Oświaty z dn. 12.06.2012 r.)

Przed 23 czerwca odbył się kiermasz szkolny, na którym dzieci otrzymały „mini - wyprawki” na kolejny rok szkolny (tj. trochę zeszytów, przyborów plastycznych, itp.). Artykuły te przekazali p.p. Iwona i Heiko Busse. Nadto przy tej okazji „cafe mama” omówiła wszelkie kwestie organizacyjne związane z wyjazdem nad morze, 8 lipca.

Po powrocie 21 lipca członkowie stowarzyszenia oraz zaproszeni goście spotkają się w Kaszewcu, na terenie Zajazdu Florian, na IV Integracyjnym Pikniku.

We wrześniu organizacja wróci do tematów szkolnych, po zbadaniu, czy zalecenia orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego zostały w pełni zrealizowane przez dyrektora szkoły. Ponieważ stosowne regulacje zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010r mówią, że:

„Szkoła ma obowiązek realizować zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Dyrektor, który tego nie robi, narusza przepisy prawa oświatowego.” (Na dzień dzisiejszy dwoje uczniów, o których wiemy na pewno ma w zaleceniach orzeczenia zapisy zarówno o małej liczebności uczniów w klasie jak i konieczności procesu kształcenia z nauczycielem wspomagającym). E.A.Z

Wyjazd dzieci niepełnosprawnych i opiekunów na kolonie zorganizowane w Stegnie nastąpi w dniu 8 lipca 2012 r. o godz. 9:40 z parkingu przy ulicy Mickiewicza (budynek Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Róźnie).

Sprzątanie nad Narwią

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej wraz z kołem Polskiego Związku Wędkarskiego „Różanka” porządkowali nad Narwią.

W piątek, trzynastego kwietnia, członkowie i sympatycy Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej, wraz z wędkarzami skupionymi w kole „Różanka” oraz

mieszkańcami, którym na sercu leży dbałość o przyrodę i czystość w naszej gminie, zorganizowali sprzątanie nad Narwią. W ciągu kilku godzin, na obydwu brzegach rzeki zebrali ponad 70 worków śmieci, które ważyły blisko pół tony. Warto zauważyć, że jesienią ubiegłego roku nadnarwiańskie skarpy były sprzątane i to co najmniej dwa razy. Taka ilość śmieci

świadczy zatem o całkowitym braku kultury i szacunku dla przyrody, jaką wykazują się wyrzucający odpady. Nie sposób znaleźć słowa na określenie takiego zachowania. Zebrane śmieci zostały tego samego dnia wywiezione przez pracowników Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej na wysypisko do Mroczek.

Sprzątanie nad Narwią to już druga tegoroczna akcja, którą organizuje Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej. Tydzień wcześniej członkowie Stowarzy-

szenia porządkowali teren Fortu nr 1, a z początkiem roku uczestniczyli w spotkaniu z dyrektorem ostrołęckiej delegatury Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie. Za

pośrednictwem Burmistrza Gminy Różan Piotra Świderskiego i Przewodniczącego Rady Miejskiej Wojciecha Prusika, Stowarzyszenie nawiązało również współpracę z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie w celu przygotowania zagospodarowania Fortu nr 1, na którym odbywać się będą wystawy i pikniki militarne - najbliższy prawdopodobnie we wrześniu tego roku.

Poza wspomnianymi działaniami Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej zorganizowało Noc Świętojańską, która połączona z puszczaniem wianków na Narwi odbyła się 23 czerwca br. Była to już druga tego rodzaju impreza plenerowa (poprzednia odbyła się rok wcześniej), służąca integracji mieszkańców i zabawie w duchu staropolskiej tradycji. Poprzedziło ją kolejne sprzątanie brzegów rzeki. Zapraszamy wszystkich chętnych do pomocy Stowarzyszeniu.

Stowarzyszenie
Miłośników Ziemi Różańskiej

Sukcesy Różańskich siatkarzy

W tym roku drużyny siatkarskie różańskiego Publicznego Gimnazjum świętowały same sukcesy. 11 lutego w Mistrzostwach Powiatu w piłce siatkowej w Makowie Mazowieckim wzięło udział 8 drużyn z naszego powiatu. Podopieczni p. Tomasza Grześkowicza byli bezkonkurencyjni i zdobyli po raz kolejny tytuł Mistrza Powiatu i zarazem awans do Mistrzostw Międzypowiatowych, które odbyły się 13 maja w Wyszkowie. Tu również sukces. Różaniacy wywalczyli 3 miejsce, ustępując tylko dwóm wielkim szkołom z Ostrołęki i Wyszkowa. Również starsza drużyna prowadzona przez p. Tomasza Grześkowicza świętowała sukces. Otóż w XI edycji Makowskiej Amatorskiej Ligi Siatkówki, która odbyła się na przełomie lutego i marca, na 14 drużyn z naszego powiatu klub „Narew Różan” 11 marca w turnieju finałowym wywalczył I miejsce, wygrywając z „Drewnikiem” z Maków Maz.

Mazuretki w Opolu

11-13 maja 2012 RÓŻAŃSKIE MAZURETKI uczestniczyły w XIV Otwartych Mistrzostwach Polski Tańca Mazurekowego, oraz w XII Międzynarodowych Spotkaniach Mazurek, Tamburmajerek i Cheerleadeerek odbywających się w hali lodowiska TORPOL w Opolu. Dziewczeta z Różana miały okazję podpatrywać tam najlepsze utytułowane zespoły mazurekowe z Polski i Czech. Jako zespół młody i debiutujący dziewczeta nie mogły liczyć na zdobycie tytułu mistrzowskiego, ale dzięki pierwszemu udziałowi w imprezie o takiej skali nabyły nowych doświadczeń i określiły wzorce do naśladowania. Miłym akcentem było wyróżnienie w postaci występu podczas gali najlepszych zespołów kończącej mistrzostwa. W ten sposób doceniono odwa-

gę i trud, jaki dziewczeta włożyły w przygotowania (wyróżnienie to przyznano debiutanckiemu zespołowi, który najkrócej występuje na scenie Stowarzyszenia Mazurek, Tamburmajerek i Cheerleadeerek Polskich).

Instruktor zespołu Żaneta Cwalina Śliwowska pragnie serdecznie podziękować pracownikom Hali Sportowej, rodzicom dziewczynek, opiekunom, i wszystkim życzliwym osobom, które ich wspierały, za wspólny trud włożony w przygotowanie i organizację wyjazdu na mistrzostwa do Poddębic i Opolu i prosi aby nadal trzymać za nich kciuki!

Żaneta Cwalina Śliwowska

Konkurs na stanowisko dyrektora gimnazjum

31 maja br. burmistrz Gminy Różan ogłosił konkurs na stanowisko dyrektora Publicznego Gimnazjum w Różanie. (red.)

Odnawialne źródła energii

22 czerwca o godz. 10⁰⁰ w GOUK-u odbyło się spotkanie dotyczące odnawialnych źródeł energii. Prowadzący dr inż. Janusz Lisowski oraz mgr Henryk Porwisiak z Wyższej Szkoły Agrobiznesu w Łomży przybliżyli zebranim aspekty doboru roślin energetycznych do upraw jako potencjalne źródło dochodów.

Festyn Majowy

Rozpoczęliśmy letni sezon sobotnią majówką. Oczywiście na naszym urokliwym rynečku. Pogoda sprzyjała, słońce przygrzewało. Dorośli pod parasolami sączyli złocisty płyn, a dzieciaki hulały na dmuchanej zjeżdżalni, trampolinie, jeździły elektrycznymi samochodzikami. Stragany i straganiki oferowały balony, watę cukrową, napoje, słodycze i inne cechujące każdy festyn specjalności. Przytulone pary nastolatków snuły się parkowymi alejkami. Sielsko i anielsko. Luz.

Ze sceny sączyła się muza. Najpierw dawka latynoamerykańskich rytmów w wykonaniu szczecińskiego zespołu Grupo Costa, a później, Abba-Show, czyli zespół, który wygląda i gra jak prawdziwa Abba. Występy na żywo. Słuchając zespołów, można było odnaleźć melodie i rytmy Karaibów, Brazylii i Hiszpanii jak bolero, cha-chę, sambę i rytmy flamenco. Utwory typu La Bamba, Guantanamera, Besame Mucho, Que Sera ... brzmiały niezwykle autentycznie dzięki egzotycznej, nieźrównanej ekspresji wokalistów oraz brawurowym popisom instrumentalistów. Śpiewano największe przeboje zespołu Abba. Na półtoragodzinne widowisko, składały się największe hity - legendy lat 70 i 80. Grane na żywo przeboje w połączeniu z perfekcyjną choreografią i grą aktorską tworzyły wyjątkowe show. Potem do tańca grał łomżyński Studio Band. I tak jak dnia poprzedniego na rynku było tak tłoczno, że rower trudno było zaparkować, tak w dniu imprezy - gości dużo mniej. Jak widać część mieszkańców wybrała inny sposób spędzenia czasu wolnego i mieli do tego święte prawo. (kk)

OBCHODY ŚWIĘTA KONSTYTUCJI 3-go MAJA

3 maja 2012 r. odbyły się w Róźnie uroczyste obchody święta Konstytucji 3 maja. Była to także okazja do świętowania Dnia Strażaka, który przypada na dzień 4 maja.

Uroczystości rozpoczęły się od przemarszu kolumny strażaków wraz z orkiestrą dętą spod siedziby OSP Różan do kościoła parafialnego pw. św. Anny w Róźnie.

Po okolicznościowej mszy Burmistrz Piotr Świdorski i Przewodniczący Rady Miejskiej Wojciech Prusik, w asyście ks. proboszcza Ryszarda Kłosińskiego i wiceprzewodniczącego rady miejskiej Mirosława Chrzanowskiego, złożyli wieniec pod pomnikiem Obrońców Ojczyzny 1939 r. Swoje delegacje z kwiatami mieli również przedstawiciele placówek oświatowych oraz strażacy.

Oficjalna część uroczystości przeniosła się następnie do GOUK w Róźnie, gdzie Burmistrz Piotr Świdorski wraz z zaproszonymi gośćmi: starostą makowskim Zbigniewem R. Deptułą i Komendantem PSP w Przasnyszu Arkadiuszem Gołębiowskim wręczyli medale i odznaczenia dla zasłużonych strażaków. Pomagał im w tym Komendant Gminny OSP w Róźnie Stanisław Strzelecki oraz Prezes OSP w Róźnie Piotr Krawczyk.

Niestety, zabrakło na uroczystości przedstawicieli Komendy PSP w Makowie Mazowieckim.

Medale i odznaki otrzymali:

Złoty Medal „Za Zasługi dla Pożarnictwa” - Marcin Napiórkowski - OSP Różan, Tomasz Karaśkiewicz - OSP Szygi.

Srebrny Medal „Za Zasługi dla Pożarnictwa” - Milena Kmiołek - OSP Załuzie, Józef Peplowski - OSP Mroczy-Rębiszewo, Mieczysław Napiórkowski - OSP Mroczy-Rębiszewo.

Brązowy medal „Za Zasługi dla Pożarnictwa” - Paweł Sławiński - OSP Różan, Mariusz Ziemiński - OSP Szygi, Rafał Wierzbowski - OSP Szygi, Sylwester Płodziech - OSP Chelsty, Arkadiusz Świercz - OSP Mroczy-Rębiszewo.

Odznaka „Strażak Wzorowy” - Bialik Małgorzata - OSP Różan, Tobiasz Pszczola - OSP Różan, Paweł Mizerek - OSP Różan, Łukasz Kanclerz - OSP Załuzie, Mateusz Kanclerz - OSP Załuzie, Anita Śmigielka - OSP Załuzie, Aleksandra Gos - OSP Załuzie, Robert Załęski - OSP Chelsty, Stanisław Kołakowski - Mroczy-Rębiszewo, Mirosław Machnowski - Mroczy-Rębiszewo, Franciszek Mosakowski - Mroczy-Rębiszewo, Dominik Załęski - Mroczy-Rębiszewo.

Zgodnie ze starą różańską tradycją uroczystości zakończyło strażackie ognisko, organizowane w tym roku przez OSP Mroczy-Rębiszewo. Do biesiady zaprosił wszystkich Jerzy Peplowski - Naczelnik OSP w Mroczy-Rębiszewie. Impreza była możliwa dzięki pomocy sponsorów, wśród których znaleźli się: pan Bronisław Krawczyk - Prezes Zarządu „NAREW STYL” w Róźnie, pani Jadwiga Werner - Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Róźnie, pan Michał Pruszkowski - P.H.U. MOTO AGRO w Pułtusku, pani Magdalena Puławska - Apteka FARM-MAG SP. Z O.O. w Warszawie, pan Marcin Chyłkowski - TECHPOM Sp. z o.o. w Róźnie, pan Józef Banaszek - Prezes Zarządu GS „SCH” w Róźnie, pan Józef Wilczewski - P.U.H. „ALLMAX” Józef Wilczewski, pani Urszula Oleksiak - Sklep Spożywczo-Monopolowy w Róźnie, pani Ewa Oślizło - Zakład Produkcyjno-Handlowy „ELBRUK” w Róźnie, pan Władysław Złotkowski - „TRANS-ZBYT” Transport i Sprzedaż Materiałów Budowlanych w Róźnie, pan Krzysztof Deptuła - USŁUGI BUDOWLANE w Róźnie, pani Ewa Załęska - Sklep AGD „ART-DOM” w Róźnie, pan Marek Ogonowski - „HTU” Marek Ogonowski w Dyszobabie, pan Arkadiusz Mosakowski - Strażak - Mieszkaniec Miasta Różana, pan Zbigniew Załęski - Prezes OSP Poświętne.

Inf. UG w Róźnie

Obchody uchwalenia konstytucji 3 maja uczczono również w różańskich szkołach uroczystymi akademiami i apelami.

LISTY DO REDAKCJI

LISTY DO REDAKCJI

LISTY DO REDAKCJI

LISTY DO REDAKCJI

Szanowna Redakcjo!

W tych dniach miałem szczęście przypadkowo przeczytać w internecie mój wiersz - piosenkę, a także i mój list do Was, zamieszczone pod adresem Waszej Redakcji. Moje zdziwienie nie miało miary, bo to przecież przesyłki sprzed dziewięciu lat i brak na nie adresowanej do mnie odpowiedzi kiedyś, zwarzył mnie nieco, ale i upewnił, że przesyłka nie znalazła uznania. Teraz wyszło szydło z worka, że nie jest do końca tak źle, jak myślałem. Mogę więc spokojnie, acz z przeogromnym opóźnieniem, przesłać podziękowanie za tę publikację, nie przestając rozważać, kto jest winien takiego opóźnienia tej, istotnej przecież informacji.

Przy okazji informuję uprzejmie, że od powyżej przywołanego okresu, to jest od 2001 roku, ukazało się już kilka moich publikacji, z których część znajduje się w Gminnej Bibliotece Publicznej w Różanie. Spośród nich pozwalam sobie przesłać do Redakcji „Różańskiego Świerszcza” zbiór wierszy pt. „Minikreacje” do ewentualnego wykorzystania na łamach Waszego ciekawego regionalnego czasopisma. W tym samym celu posyłam też regionalny wierszyk pt. „Różańskie Strony” z 2003 r. oraz aktualną fotografię przytoczoną w tym wierszyku „Ostoi”.

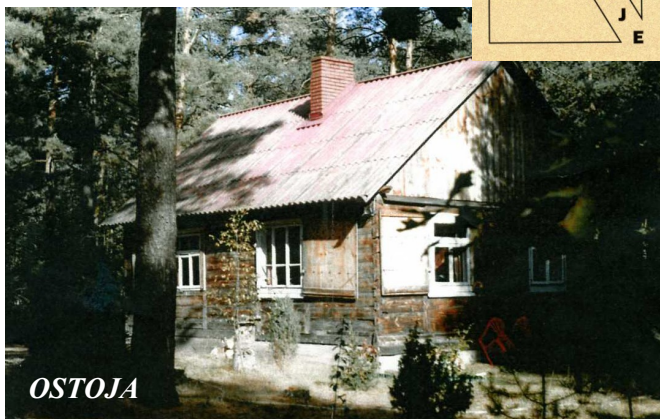
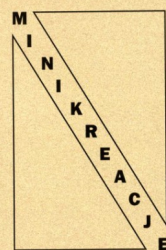
A wszystko to po to, aby przekonać Szanowną Redakcję, że więź z nieistną różańską społecznością nie powinna być zaniechana w „Świerszczu”, ale żywo podtrzymywana w kontaktach i publikacjach. Łączę serdeczne pozdrowienia i najlepsze życzenia rozkwitu i rozwoju.

Z poważaniem
Zbigniew Szwaja

Różańskie Strony

Ilekoć wstąpisz w Różańskie Strony
Nie będziesz zapewne zawiedziony,
Bo tutaj urok lasu i wody
Relaksu da ci smak i ochłody.
A nam gościnną Maryś „Ostoja”
Pozwoli czuć się jak w słynnych źródłach.

ZBIGNIEW SZWAJA

Do Pana Redaktora Naczelnego.

Piszę do Pana pod silnym wrażeniem wystawy zdjęć miasta Różan, które w tych dniach obejrzałam w kruchcie kościoła Świętej Anny. Nie wiem, kto wystawę urządził, bo brak na niej dokładnej informacji, więc w pierwszym odruchu pomyślałam o Panu, jako o tej osobie, której chciałabym wyrazić wielkie uznanie dla autorów tego dzieła. Mogłam zobaczyć zupełnie unikalne fotografie z początku XX wieku i dalszych lat. Wstrząsające są zdjęcia zrujnowanego miasta, ruiny kościoła, budowanie mostu, rynek - jakże inny niż obecnie.

Bardzo byłoby dobrze te wszystkie zdjęcia bez wyjątku, z tymi datami i objaśnieniami umieścić w jakimś specjalnym wydawnic-

twie - może być albumik, nawet w skromnej szacie graficznej, albo numer specjalny „Świerszcza”? Proszę całą Redakcję o „burzę mózgów” na ten temat, bo wielka byłaby szkoda, gdyby te zdjęcia po demontażu wystawy znalazły się w szufladzie i nie były dostępne dla chętnych entuzjastów.

Od dwudziestu pięciu lat mam domek letniskowy na terenie gminy Różan koło wsi Dzbądz. Miasto Różan przyciąga mnie, jako miejsce gdzie zaopatruję się we wszystkie potrzebne rzeczy, korzystam z licznych sklepów, w których jest wszystko potrzebne do życia, jest księgarnia, kioski z prasą, itp. Wszystko to, czego potrzebuję do życia w Warszawie, mam też i tutaj.

Kocham to miasto i pragnęłabym mieć w domu obraz historii Różana, jaki zobaczyłam na wystawie.

„Świerszcza” kupuję od samego początku, bardzo sobie cenię artykuły historyczne i wspomniane w nich zamieszczone. Mam cichą nadzieję, że ten skarb, jakim są zdjęcia z wystawy o Różanie, nie rozplynie się w niepamięć.

Zofia Dworak

Pani Zofio, dziękuję za miły list. Wystawa zdjęć, o której Pani wspomina, jest autorstwa Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej. Była ona prezentowana również w urzędzie gminy i w banku spółdzielczym w Różanie. Część zdjęć tam zamieszczonych, jak i inne, może Pani również znaleźć w książce „Różan i ziemia różańska na przestrzeni wieków” wydanej staraniem Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w 2011 roku, a którą można nabyć w budynku ośrodka ul. Mickiewicza 5. Wiele starych fotografii i wspomnień jest również zamieszczonych na stronie internetowej „Świerszcza Różańskiego” www.swierszcz.gouk.pl. Oczywiście pomysł albumu ze zdjęciami czy specjalnego wydania „Świerszcza Różańskiego” jest wielce ciekawy i wart rozważenia.

W imieniu red. nac. Krzysztof Kruszewski

Bez Komentarza

Nadchodzi wiosna, a wraz z nią pojawiają się pierwsze oznaki życia: a to tytoń - z niedopalonych papierosów (pety), a to drobne folijki z rodziny workowatych, jakże częste tulipanki z potłuczonych butelek po piwku bądź wódce. Tak, proszę państwa, nasza gmina śmieciem stoi. Bywałem w różnych miejscach kraju i zagranicy, ale czegoś takiego, zaręczam, nie widziałem. Śmieci walają się wszędzie. Przy drogach, na przystankach autobusowych, a co najgorsze nad rzeką i w lasach. Częściowo, jak mniemam za sprawą ludzi, którzy mają tu działki letniskowe, ale zapewne nie tylko. Nad wodą pełno śladów pozostawionych przez „wędkarzy” - puszki po piwie, opakowania po robakach i innych przynętach oraz torebki foliowe. Poziom kultury wśród Polaków jest przerażający. Czy doprawdy nikomu nie przeszkadza widok walających się dookoła śmieci?

Niedawno spotkałem w pobliżu rzeki misternie poukładany stos eternitu!

Gdzie są do licha sołtysi? Czym się zajmują? Czy nie oni powinni dbać o estetykę swoich wsi? Przejeżdżając byłem we wsi Dzbądz. W sklepie. Oczywiście, na zakupach pełno pijaków, którzy bez żadnego problemu raczą się napojami publicznie, choć jest to niezgodne z prawem. No i naturalnie - śmieci, śmieci. Apeluję zatem: sołtysi do pracy! Zmobilizujcie ludzi w swoich wioskach i... nie śmiećmy. A nasze drogie władze - wymagajcie od sołtysów zaangażowania i zainteresowania tym, co się dzieje wokół nich. Jeśli tak nie jest, oznacza to, że są to ludzie niewłaściwi, przypadkowi - nie nadający się. A czy państwo, jako władze tego terenu, mają do siebie dobre mniemanie?

Zmartwiony mieszkaniec gminy

Wywiad z Janem Szufleńskim kierownikiem OPS w Róźnie

Fot. M. Osiecki

Jan Szufleński od 2007 roku jest kierownikiem OPS w Róźnie. Mówi, że to, co najbardziej mu wyszło w życiu, to dzieci i włosy. Tu się uśmiecha. Rocznik 53 - zawodowo pracuje od 1974 roku, zaś od ponad 20 lat związany jest z różnymi instytucjami pomocy społecznej. W 1999 roku zajął się organizacją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, w którym pracował jako specjalista ds. pracy z rodziną. W 2001 roku zorganizował pierwsze pogotowie rodzinne w województwie mazowieckim – było ono także jednym z pierwszych w kraju. Jest autorem listu otwartego do parlamentarzystów, wystosowanego w 2001 roku i wielu pism do instytucji centralnych, zawierających propozycje zmian w przepisach dotyczących pomocy społecznej. Organizator szkoleń i spotkań rodzin zastępczych i usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych. Jest jednym z trójki laureatów wyróżnionym w konkursie „Przyjaciół Rodziny” ogłoszonego przez Fundację Ernst & Young z Warszawy wspólnie z Fundacją Przyjaciółka, na który wpłynęło 1217 nominacji z całego kraju.

Krzysztof Kruszewski: Zna Pan lokalne środowisko. Z racji tego, że jest Pan mieszkańcem gminy, jak również z tego, że jest Pan długoletnim pracownikiem tutejszego urzędu. Czy odkąd podjął Pan pracę, jako kierownik różańskiej Pomocy Społecznej, zauważył Pan tzw. dziedziczenie świadczeń?

Jan Szufleński: Zjawisko dziedziczenia biedy i dziedziczenia świadczeń z pomocy społecznej występuje na terenie całego kraju. Z dziedziczeniem biedy trzeba walczyć całymi latami, ponieważ jest to problem bardzo złożony. Bieda nie zawsze jest zawiniona przez podopiecznego – świadczeniobiorcę. Wtedy jest to dla każdego zrozumiałe. Inaczej wygląda sprawa tzw. rodzin roszczeniowych, którym „wszystko się należy”. Z samego faktu, że istnieją na tym świecie, należy im się godne życie, oczywiście bez żadnego wkładu własnego. Ponieważ dziadkowie nie pracowali i żyli, rodzice nie pracowali i żyli, to dlaczego oni mieliby pracować? Jest im zawsze „pod górkę”. Niby chcieliby pracować, albo nie ma dla nich odpowiedniej pracy. Jeżeli przedstawi im się konkretną ofertę pracy, to albo jest za

daleko od domu, albo raptem stają się chorzy. Mogę się pochwalić, że od czasu, kiedy zostałem kierownikiem OPS (16.04.2007 r.) liczba takich rodzin znacznie spadła. Obecnie stanowią poniżej 5 % wszystkich świadczeniobiorców. Jest to nie tylko moja zasługa, ale ciężka i niewdzięczna praca wszystkich pracowników socjalnych, sukces zespołowy, a nie tylko mój.

- Bardzo dużo mówi się o świadczeniach z pomocy społecznej i z tym większość społeczeństwa gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kojarzy - czy tylko na tym polega wasza praca?

- Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia i środki. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Głównym zadaniem pomocy społecznej jest

zapobieganie sytuacjom niebezpiecznym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

- Od czego zależy rodzaj i wysokość pomocy?

- Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

Na jaką pomoc mogą liczyć potrzebujący?

- Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

- Gmina Róża jest uznawana za najbogatszą gminę w powiecie. Czy przekłada się to również na wysokość zasiłków?

- Możliwości finansowe gminy oczywiście w pewien sposób przekładają się na wysokość świadczeń. Posiadanie stosunkowo dużego budżetu nie upoważnia jednak do rozrzutności i rozdawnictwa pieniędzy. Gdybyśmy tak gospodarzyli publicznymi środkami, to w niedługim czasie poszlibyśmy z torbami. Bogaty musi być oszczędny.

- Pomoc Społeczna często kojarzona jest tylko z wypłatą zasiłków, dlaczego?

- Jest to relikwyt przeszłości, czyli państwa opiekuńczego. Wtedy oficjalnie nie mogło być biednych i żebraków. W państwie socjalistycznym większość usług była bardzo tania albo bezpłatna. Państwo dotowało wszystkie dziedziny życia. Wiele podobała się maksyma: „Czy się stoi, czy się leży, 2 tysiące się należy”. Opieka społeczna dawała tym najbiedniejszym na utrzymanie, ale wtedy ich potrzeby były bardzo małe w porównaniu do tych w kapitalistycznej już Polsce. Obecny system pomocy społecznej, obowiązujący od 1990 roku, stara się zmienić relację państwo – obywatel, jak obserwujemy - z różnym skutkiem. Aktualnie pomoc społeczna w założeniach ma tylko wspierać rodziny i tylko te, które same starają się sobie radzić, ale jakoś im to nie wychodzi. Jeżeli chcą współpracować z pracownikami socjalnymi, to pomagamy im w granicach posiadanych uprawnień i możliwości. System pomocy społecznej jest już bardzo rozbudowany. Reguluje go wiele ustaw, rozporządzeń i wytycznych, które są ciągle zmieniane. Omówienie tylko jednej ustawy, np. o pomocy społecznej, zajęłoby nam wiele czasu i nie dałoby się tego zmieścić w jednym numerze ŚR. Dlatego wspomnę tylko, że w tej ustawie zapisano 15 powodów udzielania pomocy. Zadania pomocy społecznej dzieli się na

zadania własne gminy (o charakterze obowiązkowym, czyli obligatoryjnym i fakultatywnym) oraz zadania z zakresu administracji rządowej, realizowane przez gminę, czyli OPS. Świadczeniami z pomocy społecznej są świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Wszystkich zainteresowanych szczegółami odsyłam do ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst pierwotny: Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362).

- Na mieście daje się słyszeć, że udzielacie pomocy kryminalistom, alkoholikom i narkomanom. Czy jest to prawda?

- Po części tak jest. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, mamy obowiązek udzielania pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub narkotyków, jeżeli podejmą terapię odwykową oraz osobom opuszczającym zakład karny. Każdy człowiek ma prawo do życia. Również ten, który zbłądził, ale chce rozpocząć nowe lepsze życie. Nie możemy mu tego zabronić, ani odmówić pomocy w prostowaniu ścieżek życiowych. Osobom pełnoletnim niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, które nie posiadają żadnego dochodu lub ich dochód jest niższy od kryterium dochodowego, przysługuje zasiłek stały. Zdarza się, że niepełnosprawność ta jest spowodowana chorobą alkoholową, ale ma taki sam skutek prawny. Jest to świadczenie obligatoryjne. Jeżeli klient ma orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym nie możemy odmówić przyznania świadczenia. Wiem, że bulwersuje to niektórych, ale my musimy działać zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- W okresie zimowym dawaliście tzw. „celówki”, ludziom nadużywającym alkoholu, a niektórym nawet opłacaliście posiłki na stołówce. Czy jest to właściwe działanie?

- W okresie zimowym, w ramach tzw. interwencji kryzysowej, jesteśmy ustawowo zobowiązani zapewnić dach nad głową (schronienie), ubranie stosowne do pory roku, jeden gorący posiłek dziennie. Kiedy udzielamy doraźnej pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, to zarzuca się nam, że dbamy o pijaków, ale gdyby któryś z nich zamarzył w swoim przybytku, to zaraz znaleźliby się jego obrońcy, oskarżono by nas o znieczulicę, a media pytałyby - gdzie był OPS? Psom buduje się schroniska z centralnym ogrzewaniem, a chorych ludzi pozostawia się bez opieki? Czy nie mam racji?

- Przecież wiadomo, że alkoholik przeznaczony otrzymany zasiłek na zakup alkoholu.

- W sytuacji, gdy istnieje podejrzenie, że przyznana pomoc będzie wydana niezgod-

nie z przeznaczeniem, zamieniamy świadczenie pieniężne na produkty spożywcze odbierane sukcesywnie w sklepie. Ten sposób udzielania pomocy sprawdził się już w praktyce.

- O tym się nie mówi, ale zapewne istnieje problem wyludzenia świadczeń. Czy jako doświadczony pracownik pomocy społecznej widzi Pan potrzebę powołania policji socjalnej?

- Narzekanie i wyludzenie to domena wielu Polaków. Zmiana przepisów, polegająca na zastępowaniu zaświadczeń oświadczeniami, dała świadczeniobiorcom większe możliwości tzw. „mijania się z prawdą”. Osoba z marginesu, która nie ma nic do stracenia, nie waha się pisać oświadczeń niezgodnych z prawdą, nawet składanych pod rygorem odpowiedzialności karnej. W jej mniemaniu nic nie traci, a tylko może zyskać. Jeżeli nawet udowodni się jej przestępstwo i sąd nałoży na nią grzywnę, to zamiennie chętnie pójdzie do więzienia, bo tam zostanie otoczona troskliwą opieką, zgodnie z normami unijnymi, a my – podatnicy poniesiemy koszty takiego pobytu (ponad 4 tys. zł miesięcznie). Dlatego powołanie policji socjalnej nie rozwiąże tego problemu, a tylko będzie generować dodatkowe koszty. Ja jestem zwolennikiem terapii przez pracę, czyli tworzenie legalnych półtowarowych ośrodków pracy dla: osadzonych za prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu, dłużników alimentacyjnych, osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków, wyludzenie świadczeń, itp.. Osoby te byłyby zatrudnione przez 8 godz. dziennie pod specjalnym nadzorem do prac niechętnie podejmowanych na wolnym rynku pracy. Dopiero po skończonej pracy i „zapracowanym” obiedzie brałyby udział w obowiązkowych zajęciach terapeutycznych w grupach problemowych.

- Z jakimi sprawami najczęściej przychodzą klienci do Ośrodka Pomocy Społecznej w Różanie, jakiej pomocy najczęściej oczekują?

- Łatwiej mi będzie wymienić sprawy, z którymi nie przychodzą, a mianowicie: w sprawach podatkowych, geodezyjnych, pozwoleń na budowę lub wycinkę drzew oraz komunikacyjnych. Poza tym klienci przychodzą z najróżniejszymi problemami, często wykraczającymi poza kompetencje OPS. Wtedy kierujemy ich do właściwych instytucji albo pomagamy załatwić sprawę w tej instytucji telefonicznie. Jednak większość klientów jest zainteresowanych otrzymaniem konkretnej pomocy, głównie pomocy finansowej. Od kilku lat nie zmieniano kryteriów dochodowych obowiązujących w pomocy społecznej, które wynoszą 351 zł na jedną osobę w rodzinie i 477 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Wystarczy przekroczyć to kryterium o kilka groszy, aby utracić pra-

wo, np. do zasiłku rodzinnego. Jeżeli nie ma prawa do zasiłku rodzinnego, to nie ma również prawa do różnych dodatków do zasiłku rodzinnego.

- I co wtedy?

- W takiej sytuacji mamy możliwość przyznania pomocy w formie specjalnego zasiłku celowego, ale muszą być spełnione dodatkowe przesłanki.

- Często słyszymy w mediach, że zabrano dzieci z rodziny wyłącznie z powodu biedy?

- Być może, że gdzieś w Polsce zdarzyły się takie przypadki, ale jestem pewien, że w gminie Różan, co więcej - w całym powiecie makowskim nie było czegoś takiego. Wiemy, że media żyją głównie z sensacji (nie dotyczy to ŚR.), często naciągają, przekraczają, ubarwiają nie do końca sprawdzone informacje, przez co psują wizerunek pracowników OPS. Co by pracownik nie zrobił, wg mediów zawsze będzie źle. Jeżeli zabierze z rodziny zagrożone dziecko, to będzie bezdusznym oprawcą. Jeżeli w sytuacji zagrożenia pozostawi dziecko rodzicom i dojdzie do tragedii, to będzie obwiniany za obojętność i brak zdrowego rozsądku. Pomoc społeczna nie ma swojego rzecznika, nawet nie ma jej komu bronić przed tymi mediowymi wampirami.

- Zapewne oglądał Pan serial telewizyjny „Głęboka woda”. Czy film ten oddaje w pełni obraz pracownika socjalnego?

- Mówiąc szczerze, to oczekiwałem, że będzie to fabularyzowany dokument, a zaskoczono mnie tam scenami isticie z science fiction. Oczywiście, że przedstawiane w nim sytuacje lub do nich podobne zdarzają się wszędzie. Natomiast przedstawienie pracowników OPS w roli Chucka Norrisa, Świętego Franciszka albo jakiegoś kaskadera to duża przesada. Dobrze, że niewielu lumpów oglądało ten film, bo w przeciwnym przypadku zaczęliby przychodzić do OPS po telefon komórkowy, laptopa, a może nawet nocowaliby w siedzibie OPS.

- Chciałbym zapytać, czy prawdą jest, że ostatnio zaczęło przybywać klientów OPS.

- Powiem tak: przybywa nam, podobnie jak w całej Polsce, świadczeniobiorców otrzymujących specjalny zasiłek celowy, co jest spowodowane zamrożeniem kryteriów dochodowych, o czym już wspominałem. Natomiast zmieniła się na korzyść struktura wszystkich świadczeniobiorców. Każdego roku kilka osób obejmujemy kontraktami socjalnymi, które stanowią bardzo ważne narzędzie pracy socjalnej. Jest to pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych

Wywiad z Janem Szufleńskim kierownikiem OPS w Różanie c.d.

działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Warunkiem otrzymania pomocy jest dotrzymanie warunków umowy.

- Co w pracy Pana bulwersuje lub śmieszy, a co daje optymizmu i zadowolenia?

- Dwa miesiące temu przyszedł do OPS jeszcze stosunkowo młody mieszkaniec naszej gminy, który opuścił zakład karny. Był bardzo zrozpaczony, że w środku zimy wypuszczono go z więzienia. „Panie, żebym jeszcze ze 2 miesiące tam posiedział, to na wiosnę jakoś bym sobie poradził, a teraz... Panie, tam jest życie jak w Madrycie, dobre jedzenie, wygodne spanie, spacer, telewizja, gazety. Tylko babek brakuje do towarzystwa. W moim domu baba zmienia pościel 2 razy do roku, a tam, co tydzień nowa pościel, czysta bielizna. Do czego ja wróciłem?” Miał wypisane na kartce wszystkie przepisy uprawniające go do uzyskania pomocy w OPS. Inny „różaniak” opuścił po 10 latach zakład karny z gotówką w garści w kwocie kilkudziesięciu tysięcy złotych. Myślałem, że pracował w tym czasie i tyle zarobił. Ależ skąd, gdy siedział w zakładzie karnym to koszty jego pobytu pokrywali podatnicy, a jego emerytura zgodnie z przepisami była odkładana na specjalnym koncie, tyle się tego nazbierało. Już następnego dnia zwrócił się do Burmistrza o przydział mieszkania, bo mu się należy w pierwszej kolejności. Ostatnio do Burmistrza przyszła mama podopiecznej ze skargą na pracowników pomocy społecznej, że zbyt często odwiedzają mieszkanie jej córki. Jeszcze kilka tygodni temu prosiła mnie o pomoc w znalezieniu mieszkania dla jej córki z trojgiem dzieci, bo musiała uciekać od męża alkoholika, stosującego przemoc wobec żony i dzieci. Ponieważ córka bardzo kocha męża (o czym on jest święcie przekonany), za kilka dni wróciła do niego z dziećmi. Sytuacja w tej rodzinie wcale się nie poprawiła, a wręcz przeciwnie. Dlatego na wniosek dyrektora szkoły skierowano ich sprawę do Zespołu Interdyscyplinarnego, który podjął zdecydowane działania. Mamy takich podopiecznych, których wystarczy odwiedzić 2 razy w roku, ale mamy i takich, do których zaglądamy 2 razy dziennie.

- Co to takiego jest Zespół Interdyscyplinarny?

- Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DZ. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493) znowelizowaną 10 czerwca 2010 r., do zadań własnych gminy należy również tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego, który podejmuje interwencję w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą. Interwencja odbywa się w oparciu o procedurę

„Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Konkretnym przypadkiem zajmują się grupy robocze. Członkowie Zespołu i grup roboczych składają specjalne oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych uzyskanych przy realizacji zadań.

- Czy może Pan jeszcze czymś zaskoczyć?

- Ależ tak. Ludzie mają najróżniejsze pomysły, czasami nawet niedorzeczne. Żądają rzeczy niemożliwych. Kiedyś pewna pani poprosiła mnie o przyznanie pomocy pieniężnej, ale w taki sposób, żeby o tym wiedziała tylko ona i ja. Wyjaśniłem jej, że przyznawanie świadczeń w OPS jest objęte tajemnicą służbową, a gromadzenie dokumentacji odbywa się zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych. Jednak w każdej jednostce jest pewien obieg dokumentów, a więc klienta, który zgłosił się bezpośrednio do mnie, po jego wysłuchaniu, odsyłam do pracownika socjalnego z jego rejonu działania, który doskonale zna teren, przeprowadza on tzw. wywiad środowiskowy i proponuje rozwiązanie problemu. Inny pracownik pisze decyzję administracyjną i sporządza listę plac. Następnie ja zatwierdzam te dokumenty i przekazuję do działu księgości, gdzie co najmniej 3 osoby mają możliwość wglądu. Takiej prośby nie mogłem spełnić.

- Czy w znanym środowisku, z którego przecież Pan pochodzi, jest łatwiej pracować czy trudniej?

- Analizowałem ten problem, podejmując pracę w OPS w Różanie. Wypisałem sobie na kartce argumenty „za” i „przeciw”. Po wnikliwej analizie podjąłem męską decyzję. Oczywiście, początki były trudne, powiedziałbym, że nawet bardzo trudne. Przecież mam w gminie sąsiadów, kuzynów, wielu znajomych i kolegów. Niektórzy z nich są klientami pomocy społecznej. Ucieszyli się nawet, że kierownikiem OPS będzie „swoją osobą”, więc będzie można z nim wszystko załatwić. Już po pierwszej bezpośredniej rozmowie poczuli się zawiedzeni, a niektórzy nawet tak się obrazili i zdenerwowali, że musiałem wezwać policję. Obecnie wszystko w tym zakresie jest już unormowane. To, że znam środowisko lokalne, pomaga mi podejmować trafniejsze decyzje. Znam talenty aktorskie kilku podopiecznych, ich sytuację rodzinną, itp.. Po prostu nie dają się „wyprowadzić w pole”.

- Czym można się pochwalić, analizując różańską pomoc społeczną?

- W naszej gminie bardzo dobrze funkcjonują usługi opiekuńcze (nad osobami niepełnosprawnymi fizycznie) i specjalistyczne usługi opiekuńcze (nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie) zorga-

nizowane jeszcze przez kierowniczkę Celinę Gołębiowską. Szczególnie cenię sobie usługi w rodzinach wychowujących dzieci autystyczne. Wieloletnim „Programem dożywiania” obejmujemy 304 dzieci i 110 osób dorosłych. Wyeliminowaliśmy wielu świadczeniobiorców, którzy nie chcieli współpracować z pracownikami socjalnymi, dzięki temu pozostali mogą otrzymać wyższe świadczenia.

- Czy są również słabe ogniwa tego łańcucha pomocy?

- Tak, podobnie jak we wszystkich gminach, praca socjalna jest ciągle na zbyt niskim poziomie. Pracownicy socjalni zamiast pełnienia tej podstawowej misji, często przewalają sterty dokumentacji, sporządzają masę różnych sprawozdań, czytają ciągle zmieniające się i niespójne przepisy. Kulą u nogi jest słaba współpraca, a właściwie jej brak, z sądami, co nam bardzo utrudnia realizację wielu zadań. Ciągłe pomoc społeczna jest traktowana jak „piąte koło u wozu”.

- Realizujecie wiele różnych zadań. Jaką wiedzę trzeba posiadać do kierowania taką placówką?

- Z wykształcenia jestem pedagogiem (wcześniej byłem rolnikiem). Często muszę być również prawnikiem, psychologiem, terapeutą, mediatorem (posiadam uprawnienia w tym zakresie) lub rozjemcą. Przez 22 lata pracy w sektorze pomocy społecznej zdobyłem nowe kwalifikacje, dużo się nauczyłem, będąc w różnych trudnych sytuacjach. Czasami nawet pełnię funkcję ochroniarza, gdy moje pracownice same boją się iść w niebezpieczne środowisko patologiczne.

- Jakie problemy są najtrudniejsze do rozwiązania?

- Najbardziej skomplikowane są nieporozumienia rodzinne. W skłóconej rodzinie wszyscy mają rację. Trzeba byłoby tam zamieszkać, żeby poznać całą prawdę. Poważnym problemem są osoby chore psychicznie, które nie chcą poddać się diagnozie lekarskiej i leczeniu. No i przecież wysokie bezrobocie, ale jest to problem krajowy. Dotychczasowe rozwiązania aktywizujące bezrobotnych są mało skuteczne. Osobom bezrobotnym różne rzeczy przychodzi do głowy. Głównie na bazie bezrobocia rodzi się patologia.

- Podjął Pan i wdrożył kilka programów aktywizujących bezrobotnych, różne szkolenia, przekwalifikowania. Jak ocenia Pan te działania z perspektywy czasu? Czy osiągnięto zamierzony efekt?

- W latach 2008 i 2009 realizowaliśmy projekt systemowy POKL współfinansowany ze środków Unii Europejskiej pn. „Przez aktywność do zatrudnienia”. Zamierzony efekt osiągnęliśmy częściowo.

Beneficjentami ostatecznymi były osoby bezrobotne. Wszyscy uczestnicy brali udział w zajęciach z doradcą zawodowym i psychologiem. Uczyli się, jak mają skutecznie poszukiwać pracy. Zdobyli też na kursach nowe kwalifikacje. Z ogólnej liczby 17 uczestników, obecnie pracuje 5 osób. Chyba jest to niezły wskaźnik. Wszystkie unijne projekty są zbyt biurokratyzowane, zajmują masę cennego czasu. Realizując projekt, nie możemy przecież zaniedbywać realizacji podstawowych zadań. Dlatego przez dwa kolejne lata zrobiliśmy przerwę, sądząc, że w tym czasie dojdzie do większej normalności ze strony Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych. Pomimo że moje marzenie nie spełniło się, to w 2012 roku będziemy realizować projekt z udziałem 7 osób bezrobotnych. Ponadto na przełomie 2011/2012 r. wspólnie z Agencją Rozwoju Regionalnego w Ostrołęce zrealizowaliśmy projekt konkursowy dla 28 kobiet przygotowujący uczestniczki do prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego. Cieszy mnie, że nie musiałem tworzyć tomów dokumentacji. Jako OPS nie ponieśliśmy również żadnych kosztów.

- Co jest według Pana niebezpieczne w systemie pomocy społecznej? Co stwarza największe zagrożenie?

- Koszty zaniechania. Ostatnio uczestniczyłem w konferencji, na której jednym z tematów była bardzo ciekawa prezentacja modelu „Kalkulator Kosztów Zaniechania (KKZ)”. Jest on przeznaczony głównie dla przedstawicieli samorządów (decydentów). Polega na analizie braku podejmowania decyzji strategicznych w gminie/powiecie, również w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej. Nie podjęcie w odpowiednim czasie trafnej decyzji w jakiejś kluczowej sprawie, często pozbawia możliwości dalszego rozwoju.

- Co jeszcze należałoby zrobić, aby usprawnić funkcjonowanie pomocy społecznej w naszej gminie?

- Różan jest miastem, więc powinien mieć bogatszą ofertę dla osób potrzebujących, niż sąsiednie gminy. Dlatego w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zapisano kilka (moim zdaniem ważnych) zadań, jak zorganizowanie poradni rodzinnej, a w okresie przejściowym przynajmniej zatrudnienie na pełnym etacie dobrego psychologa, utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób upośledzonych umysłowo. Wszyscy na ogół wiedzą, kto to jest pracownik socjalny, ale w większości gmin mieszkańcy nawet nie słyszeli o takich stanowiskach pracy w OPS, jak psycholog, terapeuta, asystent niepełnosprawnego czy asystent rodziny. Zmiany w ludzkiej mentalności zachodzą bardzo powoli. Nie wszyscy jeszcze rozumieją, że profilaktyka jest tańsza niż leczenie.

- Jak widać, nie jest Pan władny sprostać wszystkim oczekiwaniom klientów OPS.

- Jest to wręcz niemożliwe. Kilka osób przyszło do mnie ze skargą na siostrę katechetkę. Były też skargi na księdza. Oczywiście, wszyscy prosili o zachowanie anonimowości. Z przykrością musiałem odesłać te osoby do właściwych instytucji nadzorujących pracę tych, którzy mają służebną rolę wobec parafian. Coraz więcej przychodzi do mnie osób niepełnoletnich, w wieku szkolnym, z prośbą o szybką interwencję wobec ich rodziców. Nie wierzą w skuteczną pomoc pedagoga szkolnego lub wychowawcy klasy. I tutaj właśnie nie zawsze sobie radzę. Jest to praca dla specjalisty-psychologa. Przez cały okres mojej pracy w sektorze pomocy społecznej starałem się patrzeć na problemy społeczne przez pryzmat dziecka, szczególnie dziecka małego. Może dlatego udało mi się nie dopuścić do umieszczenia nawet jednego małego dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Co więcej, kilkoro dzieci wyciągnąłem z takiej placówki, umieszczając je w rodzinie adopcyjnej lub rodzinie zastępczej. Jestem szczęśliwy i dumny ze swojego dzieła.

- Przez wiele lat pracując jako pracownik socjalny, stykał się Pan właściwie tylko z problemami i patologią społeczną. Wydaje się, że dla zdrowia psychicznego nie jest to dobre zajęcie. Czy nie dopada Pana tzw. „wypalenie zawodowe”?

- Jeszcze nie. Staram się po skończonej pracy problemy zawodowe zostawiać za pryzmatem drzwiami, chociaż nie zawsze mi się to udaje. Czasami zwierzenia klientów „w cztery oczy” są tak szczere, że wołałbym ich nie znać. Zdarzają się klienci tzw. „roszczeniowi”, których cechuje buta, arogancja i zwyczajne chamstwo. Takim, choćby i nieba przychylił, to nigdy ich roszczenia nie będą zaspokożone. Rozumiem odmienne zachowania osób chorych psychicznie lub upośledzonych umysłowo, ale najbardziej irytują mnie ci, którzy uważają się za tych normalnych, a do żadnych norm się nie stosują. Jest to najgorsza kategoria klientów. W sytuacjach skrajnych zachowań klienta, musiałem skierować sprawę do sądu. A przecież są takie trzy magiczne słowa: proszę, dziękuję, przepraszam, czyli zwykła uprzejmość. Jednak wielu klientów chyba nie zna jeszcze takich określeń. Zdarza się, że klient, którego sprawę załatwiłem nawet niezgodnie z jego oczekiwaniami, wychodzi ode mnie zadowolony. Mnie też to cieszy. Może wydaje się to dziwne, ale jest prawdziwe.

- Prywatnie, rodzinnie?

- To, co najbardziej wyszło mi w życiu to... włosy oraz moje wspaniałe dzieci,

córka Małgorzata i syn Paweł. Jestem z nich dumny. Pozakładali już swoje własne rodziny, więc mam dowcipnego zięcia i fajną synową. Wychowanie dzieci, to głównie zasługa mojej żony, bo ja sam podobno zbyt mało czasu poświęcałem na ich wychowanie. Zajmowałem się raczej interwencją w sprawach trudnych, reprezentowaniem rodziców na zewnątrz. Może uda mi się to nadrobić, opiekując się dwoma wnuczkami (Ania i Emilka), chociaż obiecuję sobie, że nie będę ich zbyt rozpieszczał. Na razie jestem tylko mężem babci. Czekam na chłopaka. Żona często sobie żartuje, że spotkała mnie zasłużona kara: za to, iż mało opiekowałem się swoimi dziećmi, to teraz muszę opiekować się dziećmi obcych ludzi, a w gminie jest ich sporo. Ja uważam swoją pracę w tym zakresie za pewną misję.

- Czy ma Pan czas na jakieś hobby?

- Moje hobby to... pyzy z mięsem i cebulką oraz łowiectwo. Jestem myśliwym już od 1992 roku. Rzadko strzelam do zwierzęcy łownej. Kielbasę myśliwską najczęściej dostaję od kolegi. Lubię natomiast pospacerować się z bronią po lesie albo posiedzieć wieczorem na ambonie. Myśliwych postrzega się często jako morderców zwierząt, a przecież polowanie to nie wszystko. Myśliwi bardzo troszczą się o przyrodę, np. hodują bażanty i kuropatwy, wypuszczają je „w łowisko”, a szkodniki łowieckie (psy, koty, jastrzębie, sarny, lisy) zjadają naszą „produkcję”. W okresie zimowym dokarmiamy zwierzęcy w jej ostojach. Ciągłe pracujemy nad zmianą wizerunku myśliwego.

- Przyznam się, szukałem, ale nie mogłem znaleźć adresu mailowego ośrodka. Czy OPS w Różanie powinien mieć własną stronę internetową, gdzie można by zapoznać się z obowiązującymi przepisami, bieżącymi informacjami, pobrać druki wniosków?

- To nieprawda. Już od ponad roku najważniejsze informacje o OPS w Różanie znajdują się na stronie Urzędu Gminy: www.rozan.eur.pl. Klikając w zakładkę: Ośrodek Pomocy Społecznej, znajdziemy dane teleadresowe oraz godziny przyjmowania interesantów. Na bieżąco zamieszczane są komunikaty i informacje dotyczące zmiany przepisów. Przed udaniem się do Ośrodka, możemy sprawdzić, jakie dokumenty należy przygotować, można również pobrać druki wniosków w sprawach świadczeń rodzinnych. Informacje zawarte w zakładce są często aktualizowane. Jak widać, nie jest aż tak źle.

- Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał Krzysztof Kruszewski

CZYTAJMY NASZYM DZIECIOM !!!

Akcja „Cała Polska czyta dzieciom” została zapoczątkowana przez Irenę Koźmińską pełniącą funkcję prezesa Fundacji ABCXXI 10 lat temu. Ma na celu wpojenie nawyku codziennego, systematycznego czytania najmłodszym. Pod wpływem akcji aż 1/3 rodaków zmieniła swoje codzienne zachowania i nawyki. Należy wymienić najważniejsze korzyści płynące z obcowania z piękną, mądrą oraz ciekawą literaturą:

- dziecko, któremu dla przyjemności czytamy, czuje się ważne i kochane;
- buduje się trwała i silna więź dziecka z czytającym dorosłym;
- wzmacnia się poczucie własnej wartości małego człowieka;
- dziecko umie dokonywać ważnych wyborów moralnych, wie, co jest dobre, a co złe;
- język dziecka, któremu się codziennie czyta, jest barwny, piękny, bogaty, wypowiada się w sposób jasny, logiczny i obrazowy, jego wyobraźnia rozwija się;
- mały człowiek, który na co dzień ma kontakt z książką, wyrasta na prawdziwego i wiernego czytelnika, co wydaje się być wartością bezcenną.

Nie pozostaje już nic innego, jak tylko zachęcić gorąco wszystkich dorosłych i najbliższych dziecka, do aktywnego włączenia się w kampanię: „Czytajmy 20 minut dziennie, codziennie”. Przytoczyć należy słowa Wisławy Szymborskiej, że: „to najlepszy „nałóg”, jaki wymyśliła sobie ludzkość”.

Szkoła podstawowa w Róźnie włącza się w podobne akcje. Ostatnio klasa VIa pod opieką pani Elżbiety Fedor (nauczyciela bibliotekarza) przygotowała przedstawienie „Urodziny Kopciuszka”. Szóstoklasiści, przebrani za baśniowe postacie, wybrali się z nim do różańskiego przedszkola. W humorystyczny sposób opowiedzieli o tym, czym jest książka, jak należy się z nią obchodzić i jak mogą czuć się bohaterowie lektur, o których czytelnicy nie dbają. Przedszkolaki chórem odpowiadali za zadawane im pytania i głośno biły brawo aktorom.

W przedstawieniu wzięli udział: Natalia Grześkowicz, Wiktoria Kaja Jędrak, Bartosz Kępka, Jakub Michalik, Wiktoria Mościcka, Edyta Olkowska, Jakub Sawicki, Kamil Śledziwski, Olga Świdorska, Kamil Wasilewski, Klaudia Woźniak, Patrycja Woźniak, Alicja Załęska, Karolina Żerańska.

FABIOLA

Sztuka na podstawie powieści kardynała M. Wisemana wystawiana w GOUK-u

W okresie Wielkiego Postu w Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury kilkakrotnie wystawiana była sztuka oparta na kanwie powieści Ks. Kardynała M. Wisemana pt. „Fabiola”.

Powieść ta przełożona na wszystkie ważniejsze języki europejskie, została również przetłumaczona na język polski i do dziś interesuje i wzrusza czytelników tak, jak wzruszała przed laty.

Jest to powieść z czasów krwawych prześladowań chrześcijan pod koniec II w. w państwie rzymskim za panowania cesarza Deklecjusza. Rzym potraktowany jest jako metafora służąca ukazaniu praw rządzących losem społeczeństw i pojedynczych jednostek. W powieści odnajdujemy kontrastowe zestawienie dwóch światów; starożytnego - pogańskiego Rzymu i Chrześcijaństwa. Wspólnota chrześcijan była oparta na nauce Chrystusa; miłości, równości, czynieniu dobra, odrzucaniu przemocy. Nowa religia szybko rozprzestrzeniła się najpierw w Rzymie, później w całej Europie. To ona zadecydowała o przyszłości narodów.

Spektakl wyreżyserowała i przygotowała tak jak, już od wielu lat siostra Kornelia, a artystom, młodzieży z Zespołu Szkół z Różana udało się w pełni oddać głębokie przesłanie opowiadania.

W przedstawieniu wzięły udział następujące osoby; Fabiola (rzymska patrycjuszka) – Magda Janyszko, Syra – (niewolnica) – Martyna Piórkowska, Gracja (niewolnica) – Jolanta Napiórkowska, Afra (niewolnica) – Beata Piórkowska, Fabiusz (ojciec Fabioli) p. Artur Grześkiewicz (nauczyciel), Fabiusz (brat Syry) – Tobiasz Załęski, Sebastian (Trybun gwardii) – Tobiasz Pszczoła, Korwin (rzymsianin) – Mateusz Banaszek, Prokulus (rzymsianin) Arkadiusz Chojnowski, Agnieszka (rzymsianka) – Monika Banaszek, kat – Jan Trojanowski, Sędzia – dubler, p. Artur Grześkiewicz, żołnierz, - dubler – Mateusz Banaszek, żołnierz – dubler, - Arek Chojnowski, Pankracjusz 14 – letni chłopiec, - Cezary Jakubowski, Zoe (matronka rzymska) – Natalia Parzuchowska.

Wszyscy aktorzy profesjonalnie odegrali swoje role wczuwali się w sytuację i stany emocjonalne odtwarzanych postaci, identyfikując się charakterologicznie z nimi. Oprócz doskonałej gry aktorskiej, także adekwatna do poszczególnych aktów sztuki była choreografia, scenografia, jak również rekwizyty i historyczne kostiumy z tamtej epoki. Tło, oprawa widowiska, efekty specjalne, oraz melodie wielkopostne, a przede wszystkim emocje natury religijnej dotyczące prześladowań chrześcijan, walka dobra ze złem, (w ostatecznym rozrachunku dobro zawsze musi zwyciężyć) i czas wielkopostnych refleksji nad życiem, umieraniem i zmartwychwstaniem stworzyły podniosły nastrój. Serdecznie dziękuję siostrze Kornelii za wkład pracy, jak również wspaniałej młodzieży oraz wszystkim osobom, które przyczyniły się do przygotowania wspaniałego widowiska, będącego dla nas prawdziwą ucztą duchową.

Danuta Lemańska

Fot.M.Chelchowski

SZLACHETNE ZDROWIE

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy, podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie.(...)

Dziarski 70 – latek

Wracam znowu do Syberii – obserwowałem tam Mongołów i Kirgizów, u których panował jeszcze „wiek XIX”. Oni mieli rzeczywiście więcej lat niż Mojżesz. To nie przesada; 90 proc. ludzi starych przekraczało 110, 115 lat i byli zupełnie sprawni. Tam 70 lat, to dopiero wiek średni. Ale oni nie znają oranżady, wina, cukru (do naszych czasów o cukrze nic nie wiedzieli). Piją po 5 litrów mleka przeciętnie albo ajran – takie specjalne mleko azjatyckie przerobione ze zwykłego mleka. Kwas mlekowy w tym ajranie jest antytoksyną – dostarcza bardzo dużą ilość wapna do krwiobiegu. Dlatego serce ma pełną możliwość spalania wapna. Nie męczy się, nie nakazuje małym krwinkom czerwonym, aby kradły wapno z kości. Przeciwnie, nadmiar wapna transportowany przez czerwone krwinki idzie, jako forma regenerującego budulca do kości, a przy tym jeszcze woda czysta z ziemi brana z krzemem. Tam w ziemi krzem jest dużo. Wszystko razem usuwa z organizmu wszelkie formy gnilne bakterii, a część wapna w postaci nadmiaru tego wypitego mleka, wyrzuca z masami kałowymi cholesterol. Najmniejsza molekuła wapna wyrzucanego z organizmu jako balast dla nas niepotrzebny wlecze ze sobą na zewnątrz ogromny wór z cholesterolem.

Jeżeli chcemy komuś obniżyć cholesterol, powinniśmy w pierwszym rzędzie podawać mu duże ilości kwaśnego kefiru. Cholesterol spadnie w ciągu paru tygodni do pełnej normy i jeszcze zostaną usunięte miękkie złoże wapna, które posiadały na naszych tętnicach, żyłach i na zastawkach.

Jeśli prowadzimy oszczędne w mleko i sery żywienie, to nigdzie więcej organizm wapna nie znajdzie. Jest jego trochę w jarzynach, ale w bardzo nikłej ilości. I z biegiem lat mamy kości odwapnione do tego stopnia, że są dziurawe jak stary pumeks. Serce sobie nie podaruje a, pracować bez wapnia nie może, dlatego że musi jednak bez przerwy tę krew transportować – nie może pozwolić sobie na luksus zasłabnięcia, bo wtedy kaput!

Serce współpracuje z mózgiem, musi jakoś sobie radzić. Mózg nakazuje jakimiś tajemniczymi dla nas bioprądami, czerwonym krwinkom, by jak małe mrowki, płynęły do kości, z kości wydziobywały miękkie wapno i niosły do serca. Po dro-

dze gubią wapno na zastawkach żylnych i tętniczych. Krwinki te, które ratują serce, są przyczyną miażdżycy typu wapniowego. Nazywają się wapniakami. Tracimy pamięć, mamy zimne nogi, bolące pięty, czasem pękające odciski na nogach, zaczynamy źle się czuć, bolą nas ramiona. Wiadomo, zaczyna się odwapnienie kości. Kark boli, gdy kręcimy głową na lewo, na prawo – chrupie, trzeszczy. Wszystko zaczyna się psuć. Konieczne jest wapno – bez tego żyć nie można.

Pochwała kefiru

Mleko – nie wszystkie organizmy przyjmują w normalny sposób. Są takie choroby, w których mleko może zaszkodzić np. chorym na trzustkę. Trzustka nie znosi słodkiego mleka i wtedy trzeba pić kwaśne, najlepiej gdyby to był kefir. Bo kefir to nie jest zwykłe mleko. To jest mleko takie nietypowe. Nazywa się kefir, bo francuski uczony nazwiskiem Kefir był w Tybecie w XIX wieku i tam u Mongołów podpatrzył, jak oni zeskrobywali dziwny śluz ze ściany jaskini, dodawali do mleka, które bardzo się zsiadało. Miało taki specyficzny smak. Zauważył, że po tym mleku bardzo dobrze się czuje jego przewód pokarmowy. Przyjechał do Francji – zbadał to bliżej pod mikroskopami i okazało się, że to nie śluz, ale rodzaj grzyba skalnego.

Grzybki Kefira zakwaszając mleko, polują na bakterie. Ponieważ odżywiają się bakteriami gnilnymi, polując, oczyszczają mleko z wszelkich brudów. Druga sprawa – rozwijając się w tym mleku – wytwarzają mlekowy kwas chemiczny odwrotnie złożony, który tak potrafi oczyszczać nasz organizm, że nawet trupi jad rakowy usuwają. Jeżeli ktoś choruje na raka i pije 3 razy dziennie kefir po pełnej szklance, to ma o połowę toksyn rakowych mniej w swoim krwiobiegu. Tak bardzo ważna to substancja.

A gdy grzybki Kefira wypijemy z mlekiem, to robią one w naszym żołądku, w kiszkach to co, robiły w garnku mleka – polują na wszelkie bakterie dla nas niepotrzebne – wymordują je tak dokładnie, że nie pozostanie ani jedna paskudna bakteria, która przyniosłaby nam szkodę. Dlatego w każdym domu powinien być specjalny garnek do kwaszenia kefiru. Wczorajszym kefirem – jutrzejszy.

Sztuka gotowania mleka

Mleko trzeba gotować na wolnym ogniu pół godziny, żeby sobie trochę odparowało, ale w ciemnym garnku (i żeby mleko nigdy nie stało na słońcu). Do tego ugotowanego, już chłodnego mleka, wlać szklankę kefiru, przykryć pokrywką, postawić w ciepłym miejscu i na drugi dzień, na wieczór – kasza gryczana, nawet ze skwarkami i do tego po szklance kefiru. Nie ma żadnego problemu trawienia – wszyscy będą zdrowi.

Jeżeli mamy osłabiony system nerwowy, a nie potrafimy go sobie poprzez dobrą kuchnię, naturalnym i dobrymżywieniem doprowadzić do porządku – to jesteśmy niecierpliwi, mamy skaczące ciśnienie, czasem apatia przychodzi, wstajemy rano z niechęcią i bez przerwy, mimo woli, zarabiamy na kłopotliwą sytuację rozliczeń z Panem Bogiem. Ale gdy najemy się dwa razy w tygodniu fasolówki, popijemy codziennie litrem mleka, zjemy 5 dkg sera, główkę cebuli, to nie ma na nas siły. Starość nie przychodzi, kości nas nie bolą. Kładziemy się spać kiedy trzeba, wstajemy, kiedy trzeba. Żeby nam nawet ktoś nadepnął na palec, to się śmiejemy, zamiast kląć. I żebyśmy nawet nie chcieli, to do nieba pójdziemy.

Znam tysiące wypadków, że ludzie przez całe lata nie jedli tych podstawowych starsłowińskich potraw. Po wizycie u mnie, nie mieli w pierwszej chwili zaufania, czy będą mogli tak się zacząć odżywiać. Ale w końcu spróbowali. Po trzech miesiącach przyjeżdżają z radością, wyniki doskonałe – Proszę księdza! 20 lat fasoli i grochu nie jadłem, teraz wszystko jem, doskonale się czuję, tak siły nabrałem ... Szczególnie kobiety – matki. Kiedy wyrównają jadłospis domowy, okazuje się, że dzieci w szkole zaczynają mieć zamiast dwójek – trójki, piątki, a ona zauważa, że włosy zaczynają odrastać, paznokcie sztywnieją, zęby przestają się ruszać. Cały organizm się regeneruje. Niech to będą potrawy proste, ale wartościowe, które niosą organizmowi to, co trzeba dać.

Na kamienie wrzodowe – trzeba jadać przez całą zimę czarną rzodkiew, która równocześnie zabezpiecza przed chorobą wątroby, przed grypą, kaszlem, katarem, a przy okazji zapewnia nam piękną gładką skórę.

NO NAME, BEZIMIENNI ZWYCIĘSCY

Różańska Liga Futsalu zakończyła rozgrywki

Zawodnicy biorący udział w rozgrywkach Różańskiej Lidze Futsalu, w niedzielę 22 kwietnia 2012 r., zakończyli swoje zmagania. Ostatnia kolejka, w której rozegrano 3 mecze była niezwykle emocjonująca, pomimo faktu, że większość rozstrzygnięć zapadła już wcześniej. Mistrzem ligi została drużyna NO NAME, która zgromadziła na swoim koncie 30 punktów, ale w niedzielnym meczu sromotnie przegrała 0 : 7 z Cichym Tupotem. Piłkarze tego ostatniego zajęli ostatecznie trzecie miejsce. Obie drużyny rozdzieliła, zdobywając wicemistrzostwo, ekipa UKS „Technik”. Królem strzelców ligi został Kamil Tarasiewicz z NO NAME, zdobywca 35 bramek w rozgrywkach.

Po zakończonych rozgrywkach Burmistrz Gminy Różan Piotr Świderski wraz z Przewodniczącym Rady Miejskiej Wojciechem Prusikiem podziękowali wręczyli nagrody zawodnikom i zwycięzcom. Burmistrz gratulował piłkarzom i wyraził nadzieję, że będą oni stanowić trzon drużyny piłkarskiej reprezentującej gminę w rozgrywkach na zielonej murawie.

Szczególne podziękowania za organizację rozgrywek Różańskiej Ligi Futsalu otrzymali: Zenon Sławiński, Robert Brzuzy, Marcin Oślizło, Bogdan Szatanek, Marek Chelchowski i Janusz Świderski. Rozgrywki zgromadziły 8 drużyn (7 ukończyło sezon) i ponad 100 zawodników. Były okazją do sportowej rywalizacji i zabawy. Kolejny sezon ligi rusza już na jesieni.

KARTKI Z DZIEJÓW RÓŻANA I ZIEMI RÓŻAŃSKIEJ

Dlaczego Różan po XVI wieku popadł w ruinę (cz.4)

Rok 1706 był dla Szwecji czasem zwycięstw. Odtworzona z wielkim nakładem finansowym elektoratu saskiego armia polska wzmocniona posiłkami rosyjskimi została rozgromiona 13 lutego 1706 r. pod Wschową przez szwedzki korpus dowodzony przez generała Karola Gustawa Rehnskolda. Król Karol XII zaatakował wojska cara pod Grodnem i Rosjanie zamiast iść na zachód, wycofali się ku wschodniej granicy Rzeczypospolitej. W sierpniu, korzystając z okazji zmiany sytuacji w zachodniej Europie, armia szwedzka weszła do Saksonii bez walki, a wraz z nią Stanisław Leszczyński z częścią swych wojsk. Zwycięska bitwa Augusta II pod Kaliszem nad wojskiem pozostawionym w Polsce nie zmieniła sytuacji – August II podpisał ze stroną szwedzką wynegocjowany wcześniej traktat pokojowy bez wiedzy konfederatów sandomierskich, w myśl którego zrezygnował z korony polskiej.

Sandomierzanie postanowili kontynuować wojnę ze Szwecją, mimo że jedynym sojusznikiem w tej wojnie pozostała Rosja, której wojska zachowywały się w Polsce jak w podbitym kraju. Przywódcom konfederacji udało się doprowadzić do potwierdzenia traktatu narewskiego, uzupełnienia jego postanowień asekuracją praw szlacheckich, a także ustalenia zasad zachowania się wojska, zwłaszcza przy uzyskiwaniu prowiantu i zakwaterowania. Nierówność układających się stron doprowadziła do tego, że postanowienia przyjęte nie były często przestrzegane. Co więcej car Piotr I wzorem Karola XII zamierzał dać Polsce swojego króla. Wyszukani kandydaci zagraniczni i krajowi wahali się z decyzją lub odmawiali kandydowania. Najbardziej zaawansowane rozmowy z hetmanem Adamem Sieniawskim zakończyły się niepowodzeniem. Odmówił on kandydowania, bo nie chciał być królem z obcego nadania i nie chciał stać się figurantem uzależnionym całkowicie od cara, co wynikało z przygotowanego przez stronę rosyjską porozumienia, bo nie chciał rozstać się z żoną, która zagroziła rozwodem, gdyby zdecydował się zostać „durakiem carskim”.

Na jesieni 1707 r. wojska Karola XII opuściły Saksonię. Szwedzi upojeni ubiegłorocznymi zwycięstwami uznali, że jest dogodny czas na rozprawienie się z ostatnim groźnym przeciwnikiem – carem. W przemarszu na Litwę – idąc przez Wielkopolskie – nie byli niepokojeni ani przez Rosjan, ani przez armię sandomierzan.

Pod Grochowiskiem przeprawili się przez Wisłę i przez Drobin, Raciąż i Ciechanów 18 stycznia 1708r. dotarli do Przasnysza. Tu po trzydniowym postoju wojsko uformowane w trzy kolumny zostało skierowane w kierunku Tykocina i Grodna różnymi szlakami. Jedna z kolumn udała się do Chorzel, następnie wzdłuż granicy Prus Książęcych w rejon Myszynca; druga bezpośrednio z Przasnysza do Myszynca. Tą kolumną dowodził Karol XII; trzecia wyruszyła z Przasnysza w kierunku Ostrołki, przechodząc północnym skrajem ziemi różańskiej po sforsowaniu Orzycza w rejonie Krasnosielca.

Ludność na wieść o zbliżaniu się Szwedów, znanych z gwałtów, opuściła miejscowości położone w pobliżu dróg i sformowała zbrojne oddziały dla obrony przed rabunkami. Kolumna królewska po wyjściu z Przasnysza pierwszego dnia bez przeszkód dotarła do Olszówki; następnego dnia po wejściu na teren puszczy była atakowana z ukrycia, a droga była zatarsowana powalonymi drzewami. Postój na nocleg wypadł w Brodowych Łąkach i tu w nocy kwatery króla szwedzkiego została zaatakowana. W dalszej drodze do Myszynca doszło do zaciętej bitwy z oddziałami kurpiowskimi pod Kopańskim Mostem. Kolumna, idąca przez Chorzele, poniosła znaczne straty w utarczce pod tą miejscowością i w dalszej drodze niepokojona przedzierała się przez puszcze. Podobnie kolumna idąca bezpośrednio do Ostrołki atakowana była nieustannie i po przeprawieniu się na lewy brzeg Narwi starła się z oddziałami rosyjskimi, idącymi w odwrocie w kierunku Grodna.

Szwedzi na szlakach przemarszu palili ograbione wsie, a schwytanych mieszkańców najczęściej wieszali.

Straty wojsk szwedzkich w przemarszu przez puszcze północno – wschodnie Mazowsza szacowane są różnie. Przyjmuje się, że zginęło co najmniej 1000 żołnierzy. Dotkliwie również były straty w sile pociągowej. Szwedzi stracili niemal wszystkie konie zarekwirowane w Saksonii, co utrudniło posuwanie się artylerii i spowodowało spalenie przez nich części wyposażenia armii (park pontonowy) oraz porzucenie znacznej liczby wozów wyładowanych łupami.

Na Litwę udał się Stanisław Leszczyński ze swoimi zwolennikami. Na granicy rosyjskiej Karol XII polecił jemu, aby pozostał w Polsce i przeciwstawiał się działalności konfederatów sandomierskich.

Po odejściu Karola XII na Moskwę Polska była wolna od obcych wojsk. Mimo sprzyjających okoliczności do zdecydowania przez samych Polaków o swoim dalszym losie i propozycji kierowanych do Stanisława Leszczyńskiego, aby wspólnie ogłosić neutralność Polski w trwającym konflikcie, król propozycje porozumienia odrzucił, bo jego mocodawca zostawił go w kraju, by zwalczyć, a nie porozumiewać się z przeciwnikiem i szukał rozstrzygnięcia sporu na polu walki.

Pod Koniecpolem 21 listopada 1708r. doszło do bratobójczej walki. Wojsko Stanisława Leszczyńskiego dowodzone przez hetmana koronnego Józefa Potoc-

Król Szwecji Karol XII.

Car Piotr I Wielki.

kiego zostało pokonane przez oddziały sandomierzan dowodzone przez Jakuba Rybińskiego i Ludwika Pocięja.

Wygrana pod Konieczpołem nie zakończyła bratobójczych walk. Trwały one jeszcze do jesieni 1709 r.

W ziemi różańskiej też było niespokojnie – doszło do konfliktu o prowiant dla wojsk rosyjskich. Sejmik z 14 lipca 1709 r. widząc, „iż w województwach i ziemiach już na ukontentowanie wojsk najjaśniejszego cara j.m. moskiewskiego na wydanie prowiantu zgodne stanęły konsylia” wybrał na komisarza Ignacego Pomaskiego podwojewodzkiego różańskiego do komisariatu wojsk najjaśniejszego cara j.m. moskiewskiego” z pełnym upoważnieniem do ustalania sposobu uspokojenia w powiatach do ziemi różańskiej należących oraz poddańca deklaracją o uchwaleniu podymnego po bitym talarze z dymu z tygodniowym terminem poboru.¹

A 4 września tegoż roku sejmik różański, spodziewając się nadejścia wojsk litewskich starosty bobrujskiego, znanych z bezwzględności wobec mieszkańców zajmowanych terenów, postanowił w porozumieniu z innymi województwami obsadzić brzegi Narwi w granicach ziemi różańskiej i zarządził forwarty trzymać przez ludzi z należytym rynsztunkiem.²

Wyprawa Karola XII skończyła się kompletnym fiaskiem. Kiedy doszły wiadomości o przegranej króla szwedzkiego i schronieniu się pod opiekę Turgi zmieniła się radykalnie sytuacja na polu walki i umysłach ludzi. August II powrócił do Polski. Był on nadal uważany, choć nie przez wszystkich, za prawowitego władcę Polski, coraz więcej zwolenników angażowało się po jego stronie, a od wschodu wkraczała zwycięska armia rosyjska spod Połtawy. Stanisław Leszczyński z częścią zwolenników i wojsk schronił się w Szczecinie. Hetman Sapieha, wiedząc o pogromie Szwedów, nawiązał kontakt z Augustem, chcąc uzyskać przebaczenie za zdradę. Kiedy skierowano przeciwko niemu dywizję gen. Połońskiego w sile 6000 żołnierzy rosyjskich i 3000 polskich, poddał swe oddziały pod Kleszczelami władzy Augusta II i wysłał rozkazy do dowódców na Litwę, aby ścignęli pod Brześć swoje oddziały i poddali je gen. Połońskiemu.

Rzeczpospolita została oczyszczona z wojsk najeźdźców i ich zwolenników. August II zawarł z Piotrem I w Toruniu nowy sojusz, nierównoprawny i car zaczął rządzić w Polsce jak we własnym kraju. Ale August II zaraz zaczął zmierzać małymi krokami do wzmocnienia swojej pozycji i wobec sojusznika, i na wewnętrznej arenie kraju. Król zwołał na 4 II 1710 r.

do Warszawy walną radę, która w ramach konfederacji sandomierskiej miała zastąpić sejm, który nie obradował od 1703 r. Na walną radę warszawską styczniowy sejmik różański wybrał: Pawła Przeradowskiego – starostę różańskiego, Wojciecha Przeradowskiego – starostę makowskiego, Felicjana Karniewskiego – wojskiego różańskiego, Wojciecha Karniewskiego – miecznika różańskiego i Jana Glinkę – skarbnika różańskiego.³

Rada podjęła znamienne decyzję – po uznaniu Augustowi II praw do korony ogłosiła amnestię dla tych zwolenników Stanisława, którzy podporządkują się prawowitemu władcy, aby przeciwdziałać ich łapaniu, sądzeniu i często zsyłaniu w głąb Rosji. Przyjęła również uchwały skarbowo – wojskowe, aby wzmocnić armię, dla której określono komput na 40 tysięcy.

Wdrożenie tej ostatniej decyzji w zniszczonym kraju napotkało trudności. Sejmik kwietniowy 1711 r. ziemi różańskiej uznał, że nie jest ona w stanie w pełni zrealizować postanowień skarbowych, jednak traktując potrzeby ojczyzny bardziej ponad potrzeby mieszkańców zobowiązał się do pobrania 4000 zł z wszystkich dóbr.⁴ Dobre chęci nie zmieniły jednak rzeczywistości. Pobór pełnej kwoty nie udał się między innymi z racji ucieczki ludności z niektórych wiosek.⁵ A sejmik sierpniowy wydelegował do króla posłów, aby wyjednali zwolnienie ziemi różańskiej z zakwaterowania zimowego wojska.⁶ Ponownie w egzekwowanie podatków zaczęło ingerować wojsko, wybierając pieniądze poza wiedzą władz ziemskich, wprowadzając tym nieporządek w rejestrach.

Nadmierne obciążenie ludności na utrzymanie wojska polskiego, części wojsk saskich i na zaopatrzenie i zakwaterowanie wojsk rosyjskich oraz królewskie propozycje reform odbierane jako próba wprowadzenia absolutystycznych rządów doprowadziły do zbrojnego konfliktu między królem a skonfederowaną w Tarnogrodzie szlachtą. Utarczki trwały rok od X 1715 r. do X 1716 r. Ziemia różańska nie była ich areną. I co więcej, żadne oddziały z ziemi różańskiej nie przyłączyły się do tych walk.

Po wielkiej wojnie północnej Polska była krajem ograbionym, zdewastowanym, w znacznym stopniu wyludnionym, w głębokim regresie ekonomicznym, krajem, który nie miał wystarczających środków na utrzymanie 40 – tysięcznej armii. W granicach ziemi różańskiej powiat makowski z Makowem, mniej zniszczony niż powiat różański, z dworem, do którego przeniósł swoją siedzibę po spaleniu Nasielska Stanisław Wessel, z rodzowymi gniazdami Przeradowskich, Karniew-

skich, Młodzianowskich i na bliskim zapleczu Podoskich, przedstawiciele których coraz częściej chlubili się godnościami ziemskimi i urzędniczymi stanowiskami i powiat różański ze zniszczoną i wyludnioną stolicą ziemi, zrujnowaną okolicą, zubożoną zagrodową szlachtą. Wówczas główny nurt życia gospodarczego przemieścił się na zachód. Różan, mimo swej stołeczności stracił bezpowrotnie możliwości odbudowy i rozwoju.

Kazimierz Daszewski

1. T.Paw. f.422 i 422v
2. T.Paw. f.424 i 424v
3. T.Paw. f.426
4. T.Paw. f.429v
5. T.Paw. f.430v
6. T.Paw. f.437v

August II Mocny król Polski.

Stanisław Leszczyński dwukrotnie wybierany królem Polski.

FRAGMENTY Z „LENINA” FERDYNANDA A. OSSENDOWSKIEGO

„Lenin” Ossendowskiego – to książka – legenda. Została przetłumaczona na wiele języków. W latach trzydziestych zrobiła karierę na obu półkulach i odegrała znaczącą rolę w ukazaniu, kto i jak „robił” Rewolucję Październikową. Niezwykle sugestywny obraz tytułowego bohatera książki, zupełnie odmienny od kreowanego w Polsce przez ostatnie dziesięciolecia, pozostanie w pamięci każdego czytelnika. Książka ukazała się w Polsce po raz pierwszy po prawie sześćdziesięciu latach w formie reprintu z przedwojennego wydania. Ossendowski był jednym z pierwszych, którzy ośmielili się uderzyć w mit, w symbol, w legendę, w bożyszcze, w idola milionów biedaków całego świata.

Żyjemy w czasach wszechwładzy mediów i codziennie nasze oczy i uszy poddawane są nieustającej próbie. Toczy się walka o naszą wyobraźnię i pamięć. Trzeba o tym pamiętać nie tylko w czasie lektury „Lenina”.

Z Moskwy przyszedł dekret, wprowadzający przymusowe nauczanie.

Starzy, niepiśmienni chłopcy i siwe staruchy, uważające alfabet za czarci wymysł, zmuszeni byli uczęszczać do szkoły razem z dziećmi i wnukami.

Przysłany z miasta nauczyciel – komunista wyśmiewał dorosłych, pozbawiając ich powagi w oczach młodzieży, wymyślał brzydkimi słowami i pod niebiosa wychwalał zdolności małoletnich uczniów.

Z nauką dorosłych wieśniaków jakoś nie szło i wkrótce myśl o natychmiastowym, na rozkaz z Kremlu, wykorzenieniu analfabetyzmu została porzucona. Nauczyciel zwrócił całą uwagę swoją i siły na wykształcenie młodego, pokolenia w duchu komunistycznym.

Dzieci przechodziły gruntownie, ucząc się na pamięć, nieskomplikowany zresztą „katechizm” komunistyczny, stanowiący podwalinę nauki; bardzo powolnie i opieszale zdobywały sztukę pisania i czytania oraz rachunku najprostszego, odrabiając zadania kredą na ścianach z braku tablic. Ponieważ w Tołkaczewie nie znalazło się wolnego budynku na szkołę, urządzono ją więc w starej, walącej się szopie.

Lawek nie było, więc uczniowie siedzieli na podłodze, w kożuchach i dziurawych butach filcowych, marznąąc i coraz częściej zapadając na zdrowiu.

Na inne nauki rząd proletariacki nie zwracał żadnej uwagi. Najpierw należały one do wiedzy burżuazyjnej, powtóre sam profesor nie miał o nich pojęcia, a więc pogardzał nimi, jak najniższym zabobonem świata kapitalistycznego.

Nauczyciel wiejski, lichy opłacany, otoczony nieufnością i nieważnością chłopów, wiedział, że ktoś, daleko mądrzejszy od niego, myślał tak samo i innym myśleć w tej sposób rozkazał.

Był to prezes Rady komisarzy ludowych, Włodzimierz Iljicz Lenin. Dyktator w swoim czasie przyszedł do wniosku, że należy poddać proletariackiej kontroli z punktu widzenia materialistycznej filozofii wszystkie nauki, nie wyłączając wiedzy przyrodniczej.

Jego pomocnik, wysoce wykształcony komisarz oświaty – Łunczarskij, historyk Pokrowskij i córka generała – Aleksandra Kołontaj pracowali nad przeróbką historii, nad wykreśleniem z literatury utworów i idei burżuazyjnych, a chemię i fizykę, jako oparte na niezłomnych i niezmiennych prawach, uważali za wrogię dla proletariatu nauki, niemal za przesady średniowieczne, gdyż Lenin nie uznawał nic trwałego i osnutego na zasadach stałych.

Inne jeszcze zlecenia wypełniał nauczyciel szkoły we wsi Tołkaczewo.

Musiał wpoić w swoich wychowanków, że Bóg i kościół są dla ludu odurzającym i trującym opjum, o którym sam miał słabe wyobrażenia, nigdy go na oczy nie widząc.

Wprowadzał też do szkoły nową organizację „Komunistycznej młodzieży wiejskiej”, czyli tak zwany „Komsomol”. Działwa

szkolna miała posiadać równe z dorosłymi ludźmi przywileje, niezależność od rodziny, prawo sądu nad wykroczeniami kolegów, kontroli nad nauczycielem, oraz jeden tylko obowiązek – szpiegowanie i donoszenie władzom o postępach i słowach rodziców i mieszkańców wioski.

Ta metoda pedagogiczna od razu dała smutne wyniki, bo trzech chłopów i dwie baby wrzucono do więzienia w pobliskim mieście za sarkanie na rząd robotniczo – włościański.

Pani Bołdyrewa, dowiedziawszy się o tem, wyciągnęła gorliwego, chociaż niebardzo mądrego nauczyciela na rozmowę o systemie wychowawczym i przekonała się o zasadniczej, bardzo głęboko przemyślanej idei.

- Zrewolucjonizowane dzieci, usposobione wrogo do dorosłych, stanowią najlepszy sposób zrewolucjonizowania a nawet rozbicia rodziny i społeczeństwa - pisał towarzysz Lenin! - z zachwytem w głosie wołał nauczyciel.

Plan był wyraźny i w sercu Bołdyrewej wzbudził trwogę. W ciemnej, niczem nie hamowanej, nie kierowanej żadną ideą masie włościaństwa myśl, rzucona przez Lenina, prawdopodobnie, także nieopatrznie, pod wpływem taktyki demagogicznej, jak pamiętne, okupione niewinną krwią i zburzeniem dorobku całych pokoleń hasło: „Rabujecie zrabowane!” - mogła mieć skutki nieobliczalne i groźne.

Organizację młodzieży komunistycznej zakończono prędko.

Miała ona wytworzyć kadry prawowiernych komunistów wykształconych w zakresie propagandy idei Lenina i uprzywilejowanych w każdej dziedzinie życia państwa proletariackiego.

Nauczyciel dawał przykład swoim uczniom. Człowiek młody i wesoły potrzebował rozrywki i zabawy.

Nie mógł obojętnie patrzeć na rozrosłe, dorodne dziewczuchy wiejskie, otaczające go podczas pogadanek szkolnych.

Jedną z nich – puciołowatą, rumianą kacią Filimonową podobała mu się szczególnie. Zaczął zalecać się do niej i wkrótce namówił do odwiedzenia go. Od tego czasu wymykała się do niego po nocach.

Rodzice krzywo patrzyli na to, robili córce gorzkie wymówki, lecz ona ze śmiechem odpowiadała: - Teraz każda kobieta wolna jest i może sobą rozporządzać!

Tak też czyniła do chwili, gdy przekonała się, że zaszła w ciążę.

Nauczyciel wyrzucił ją od siebie i swoje uczucia zwrócił ku innej dziewczynie.

Kacia porodziła syna. Władze zabrały go natychmiast wraz z matką i odesłały do miasta. W przytułku, gdzie go karmiła, miał pozostać na zawsze.

Dziecko musiało należeć do państwa, gdyż wychowanie domowe, pieczytota matki, ciepło rodzinne czyniły dziecko niezdolnym czuć i myśleć, jak na proletariusza przysłało.

Zachowano pisownię oryginału. (red.)

KOLEJNY SUKCES HARCEREK Z RÓŻANA

Piosenką zespołu AKURAT pt. „Lubię mówić z tobą” duet harcerski z 12 DH Wajdelota z Różana – Marzena Opacka i Kinga Małkowska, wywalczył sobie III miejsce na XXXI Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Harcerskiej w Siedlcach.

Festiwal odbywał się w dniach od 25 do 27 maja 2012 roku. Przesłuchania konkursowe w siedleckim amfiteatrze miały miejsce 26 maja o godzinie 16:00, zaś o godzinie 20:00 odbył się Koncert Galowy, na którym oprócz laureatów festiwalu wystąpił Gość Specjalny – Kadrówka Squad. Celem festiwalu, oprócz prezentacji dorobku artystycznego była popularyzacja piosenki harcerskiej, biwakowej i turystycznej oraz wymiana doświadczeń pomiędzy różnymi środowiskami harcerskimi.

Każdy wykonawca wykonał dwa utwory z akompaniamentem własnym lub z towarzyszeniem orkiestry festiwalowej. Jury oceniało wykonanie w trzech kategoriach: zuchy, harcerze i harcerze starsi.

Podczas festiwalu można było usłyszeć piosenki harcerskie, turystyczne i obozowe w odświeżonych aranżacjach. Orkiestrę festiwalową tworzyli instruktorzy Hufca „Podlasie”. W tym roku dodatkową atrakcją było wykonanie przed amfiteatrem tańca belgijskiego przez wszystkie drużyny harcerskie.

W tym roku w szranki stanęło 4 solistów, 3 duety i 9 zespołów z Siedlec, Żyrardowa, Zbuczyna, Łosic, Lipska, Ciechanowa, Kosowa Lackiego, Ostrołęki i oczywiście z Różana. Oprócz Marzeny i Kingi drużynę zaprezentował jeszcze jeden duet – Aleksandra Banaszek i Daria Mrozek – uczennice Publicznej Szkoły Podstawowej.

W czasie trwania XXXI Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Harcerskiej czynne było także Miasteczko Festiwalowe (trzydniowy zlot harcerzy), które usytuowane było na terenie Szkoły Podstawowej nr 7 przy ulicy Starowiejskiej w Siedlcach. Na zlocie obecni byli także nasi harcerze i uczniowie: Marzena Opacka, Kinga Małkowska, Justyna Żerańska, Paulina Kołodziejaska, Katarzyna Szpygiel, Łucja Skarżyńska i Krzysztof Głazewski z Publicznego Gimnazjum oraz Daria Mrozek i Aleksandra Banaszek z Publicznej Szkoły Podstawowej z drużyną Małgorzatą Załęską na czele. Uczniowie bardzo miło spędzili czas w gronie harcerskiej braci, przy dobrej muzyce i wspaniałej atmosferze harcerskiej zabawy.

ZGRZYTU 2012

Dnia 19 maja harcerze z 12 DRUŻYNY HARCERSKIEJ WAJDELOTA z Różana wzięli udział w XVII Festiwalu Piosenki Harcerskiej i Turystycznej „ZGRZYTU 2012”. W bieżącym roku szkolnym Hufiec ZHP w Ostrołęce przydzielił drużynie ważne zadanie. Druhny: Katarzyna Borajkiewicz, Marzena Chelchowska, Wiesława Kryza, Monika Mosakowska i Małgorzata Załęska zajęły się organizacją Festiwalu, czyli opracowaniem regulaminu, harmonogramu działań, projektu pamiątkowego znaczka, kart zgłoszeń solistów i zespołów oraz kart dla jury.

Impreza rozpoczęła się o godzinie 8 00 tak jak w ubiegłym roku przy Karczynie Ostoja w Ostrołęce. Najpierw trwały czynności organizacyjne: rozstawianie sprzętu nagłaśniającego i dekorowanie sceny. Od 9 00 rozpoczęły się przesłuchania wykonawców. Festiwal poprowadzili: Tobiasz Załęski i Aleksandra Biedrzycka z Różana. Harcerzy z Publicznego Gimnazjum reprezentowały dwie solistki: Kinga Małkowska (zaśpiewała „Whisky” i „Dym z jałowca”) i Marzena Opacka („Anioł morza” i „Deszczowe lato”) oraz jeden duet: Katarzyna Kruszewska i Paulina Bonisławska („Dwie drogi” i „Wędruj z nami”). Z Publicznej Szkoły Podstawowej z Różana wystąpiły trzy solistki: Gabriela Załęska („Harcerzem być” i „Do widzenia”), Marta Drwęcka („Gdzie ta keja”, „Stokrotka”) i Gabriela Borajkiewicz („Twój czas” i „Krajka”), duet Daria Mrozek i Aleksandra Banaszek („Bardzo smutna piosenka retro” i „Wędrowiec”) oraz dwa zespoły: Iskierki (Anna Szpygiel, Klaudia Okrąglińska, Aleksandra Banaszek, Julia Sumińska, Julia Merecka, Gabriela Borajkiewicz, Daria Mrozek i Aleksandra Krukowska) w piosenkach „Kolorowe lato” i „W porannych kroplach rosy” oraz Małe Iskierki (Wiktoria Matuszewska, Monika Szablak, Alicja Napiórkowska, Aneta Pruszkowska, Natalia Merecka, Maria Królikowska, Marta Drwęcka, Daria Białobrzewska, Gabriela Załęska), które wykonały piosenki „Hej przyjaciele” i „Płonie ognisko w lesie”. Harcerkom na gitarze przygrywał, zresztą jak co roku, Arkadiusz Chojnowski. Naszych harcerzy wspierali: Paulina Lewandowska, Milena Borajkiewicz, Alicja Kaźmierczak, Aleksandra Chelchowska, Maciej Mosakowski, Jan Smoliński, Janusz Mroczkowski i Kacper Żerański.

Po przesłuchaniach odbyło się ognisko. Były śpiewy i pieczenie kielbasek. Potem nadszedł czas na ogłoszenie wyników. I tak jak w ubiegłym roku, tym razem też harcerze z 12 DH Wajdelota zostali nagrodzeni. W kategorii soliści - harcerze starsi, Marzena Opacka zajęła I miejsce, a Kinga Małkowska – II, w kategorii harcerze nagrodzona została też solistka Marta Drwęcka (zajęła I miejsce) oraz zespół Iskierki – zajęł I miejsce, a duet Daria Mrozek i Aleksandra Banaszek – II miejsce. Brawo!

W przerwie podczas wręczania nagród wystąpił na scenie zespół z Różana - THE KONTAKT. A na zakończenie festiwalu, nasze drużyny spotkała miła niespodzianka. W obecności Komentantki Hufca ZHP w Ostrołęce - phm. Anity Michałek, drużyny Małgorzata Załęska, Marzena Chelchowska i Monika Mosakowska złożyły zobowiązanie instruktorskie.

Rozkład odjazdów autobusów z Różana

Stan na dzień 28.06.2012 r.

KIERUNEK	PRZEZ	GODZINY ODJAZDU
Baranowo	Ostrołęka	16:18U
Białystok	Ostrołęka	20:05U1P 245651, 20:05PU2 u*
Bielsko - Biała	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa, Katowice, Tychy.	04:24d1P
Bydgoszcz	Płock, Włocławek, Toruń Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń.	11:12U1 P 245651 11:12PU2v*
Chelsty		07:20S
Ciechanów	Thucznice, Gogole Wielkie	09:00F, 11:12PU2v* 13:28F
Częstochowa	Warszawa Pułtusk, Warszawa	23:20wP316092 04:24d1P
Dąbrowa Górnicza	Warszawa, Częstochowa	23:20wP316092
Giżycko	Ostrołęka, Mikołajki	02:40wP316092 20:25wP
Katowice	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa	04:24d1P
Kętrzyn	Ostrołęka Ostrołęka, Mrągowo	10:00PN 16:04U1P, 18:44U1P
Kraków	Warszawa, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza	23:20wP316092
Maków Maz.	Czerwinka Szlachecka Janopole Brzózki Duże, Mroczy-Kawki, Rzewnie, Nowy Szelków.	06:51F, 10:41S, 11:52F, 17:42F 15:35S 07:32S 08:50S, 15:10S
Mikołajki	Ostrołęka	15:50wP, 20:25wP
Młynarze		06:05S, 06:58F, 07:21S, 13:30S, 15:09F
Mrągowo	Ostrołęka	16:04U1P, 18:44U1P
Ostrołęka	Młynarze	00:01d1P, 05:45F, 06:45S, 07:41VU1, 08:30F, 08:56VU1, 09:29F, 10:00PN, 10:21d2LP, 10:30S, 11:30WP, 11:30LP, 11:35S, 12:30LP, 12:53U, 13:30F, 13:30P, 14:30S, 14:30LP, 15:20S, 15:30PU1, 15:50wP, 16:04U1P, 16:30P, 16:30F, 17:20F, 17:31VnN, 18:00LP, 18:44U1P, 19:25F, 19:30LP, 20:05U1P245651, 20:05PU2u*, 20:25wP, 20:25L5P, 20:30NP, 20:53U, 21:30NP, 22:45NP. 06:58F
Ostrów Mazowiecka	Brudki Nowe Jurgi, Wąsewo, Rząśnik Włościański	07:45S 12:40S
Piła	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, Bydgoszcz.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Płock	Ciechanów	11:12U1P245651 09:00F, 11:12PU2v*

Pułtusk		04:24d1P, 04:24d2LP, 05:14LP, 06:05LP, 06:35LP, 07:20LP, 08:15P, 08:45PU1, 09:35LP, 10:44VU1, 12:05P, 13:35L5P, 14:15NP, 16:15NP, 17:35NP, 17:35WP, 20:14VnN
Ruciane-Nida	Ostrołęka, Myszyńiec, Spychowo	11:30WP
Rzewnie	Mroczi-Rębiszewo, Chrzanowo Brzoze Duże, Mroczi-Kawki	15:05S 07:48S 08:50S, 15:10S
Sypniewo	Poświętne	14:35S
Szczecin	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz, Piła Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, , Piła, Mirosławiec.	11:12U1P245651 11:12PU1v*
Szczytno	Ostrołęka Ostrołęka, Myszyńiec	15:30PU1 07:41VU1
Toruń	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz, Piła. Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, Bydgoszcz, Piła, Mirosławiec.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Tychy	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa, Katowice.	04:24d1P
Warszawa		04:24d2LP, 04:24d1P, 05:14LP, 06:05LP, 06:11q, 06:35LP, 07:04U, 07:20LP, 08:15P, 09:12U, 09:35LP, 10:20wP, 10:44VU1, 12:05P, 12:59VU1, 13:35L5P, 14:15NP, 15:11U, 15:35wP, 16:15NP, 17:35NP, 17:35WP, 19:15PN, 20:14VnN, 23:20wP316092
Wąsewo	Jurgi	12:40S, 14:40S
Włocławek	Płock Ciechanów, Płock	11:12U1P 245651 11:12PU2v*

Rozkład jazdy autobusów Warszawa Dw. Zachodni - Różan Stan na 03.07.2012 r.

KIERUNEK	PRZEZ	GODZINY ODJAZDU
Różan		05:45PVU, 07:00PVU, 08:00PN, 08:30d2LP, 09:30WP, 09:30LP, 10:30LP, 11:00U1, 11:30P , 12:30LP, 13:30PU, 14:00aP , 14:10UP, 14:15U1, 14:30P , 15:30VnN, 16:00LP , 16:40UP, 17:30LP, 18:25L5P, 18:30NP , 18:45aP, 19:00U1, 19:30NP, 20:45NP, 22:10d1P, 00:55a2 333309, 00:55aP 316091

Oznaczenia

245651 - kurs wykonywany naprzemiennie z PKS w Bydgoszczy Spółka z o.o.,

316092 - kurs wykonywany naprzemiennie z PKS w Krakowie S.A.,

333309 Kurs wykonywany naprzemiennie z PPKS Mrągowo

5 - kursuje w piątki,

F - kursuje od poniedziałku do piątku w dni robocze,

L - nie kursuje w I i II dzień św. Bożego Narodzenia

i Wielkanocy oraz w Nowy Rok,

N - nie kursuje 25 XII i w dzień św. wielkanocnych,

P - kurs pośpieszny

S - kursuje w dni nauki szkolnej,

U - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

U1 - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

U2 - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

V - kurs przyspieszony,

W - kursuje w wakacje,

d1 - kursuje od 01.07 do 30.09,

d2 - kursuje od 01.10 - 30.06,

n - nie kursuje 24 i 31 grudnia oraz w sobotę wielkanocną,

u* - obsługa kursu przez PKS w Bydgoszczy

> Szczecin - Białystok,

v* - obsługa kursu przez PKS w Białymstoku

> Białystok - Szczecin,

w - kursuje od 29.06 do 02.09.2012 r.

q - nie kursuje w niedzielę.

Na czerwono - tańszy przewoźnik cena biletu 12 - 13 zł.

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych

Nr 6

cafe mama klub

www.cafemamaklub.x25.pl tel. 0-506338851

TACY JAK MY, CZYLI KILKA SŁÓW O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Kto może otrzymać dofinansowanie środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych?

Dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mogą otrzymać zarówno osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 lat, jak i dzieci niepełnosprawne (do ukończenia 16 lat).

O dofinansowanie ze środków Funduszu do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym może ubiegać się osoba niepełnosprawna, jeżeli: została skierowana na turnus na wniosek lekarza, pod którego opieką się znajduje, w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków PFRON turnus rehabilitacyjny odbywa się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę, lub poza takim ośrodkiem, w przypadku, gdy turnus jest organizowany w formie niestacjonarnej, nie będzie pełniła funkcji członka kadry na tym turnusie, ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu, złoży oświadczenie o wysokości dochodu wraz z informacją o liczbie osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, zobowiąże się do przedstawienia na turnusie, podczas pierwszego badania lekarskiego, informacji o stanie zdrowia sporządzonej nie wcześniej niż na 3 miesiące przed datą rozpoczęcia turnusu, wystawionej przez lekarza, pod którego opieką się znajduje.

Na wyraźne i uzasadnione zalecenie lekarskie, osobie niepełnosprawnej przysługuje opiekun, którego pobyt może być także dofinansowany. Opiekunem nie może być osoba pełniąca funkcje członka kadry na danym turnusie, a także osoba niepełnosprawna wymagająca opieki innej osoby. Dofinansowanie uczestnictwa opiekuna może nastąpić, jeżeli opiekun ukończył 18 lat albo ukończył 16 lat i jest wspólnie zamieszkującym członkiem rodziny osoby niepełnosprawnej. Ze środków PFRON nie może być dofinansowane uczestnictwo w turnusie finansowanym w

części lub w całości przez Narodowy Fundusz Zdrowia w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego lub przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych albo o ubezpieczeniu społecznym rolników (np. w ramach tzw. prewencji rentowej). Jak uzyskać dofinansowanie? Z Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny należy pobrać do wypełnienia druk: „Wniosek o przyznanie dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym” oraz druk „Wniosek lekarza o skierowanie na turnus rehabilitacyjny”, tj. wniosek do wypełnienia przez lekarza (druki takie dostępne są także w siedzibach stowarzyszeń osób niepełnosprawnych, biurach organizujących turnusy, itd.). Należy wypełnić druk: „Wniosek o przyznanie dofinansowania...”- i złożyć go wraz z następującymi załącznikami: „Wnioskiem lekarza o skierowanie na turnus rehabilitacyjny” wraz z ewentualnym wskazaniem, czy konieczny jest udział opiekuna. Wniosek ten sporządza lekarz, pod którego opieką znajduje się osoba niepełnosprawna. Jest aktualny przez 3 miesiące od dnia sporządzenia do dnia złożenia wniosku o dofinansowanie; kopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub kopię wypisu z treści orzeczenia traktowanego na równi z tym orzeczeniem, albo kopię orzeczenia o niepełnosprawności. Wniosek może być złożony: osobiście przez osobę zainteresowaną, za pośrednictwem rodzica, opiekuna bądź organizatora turnusu.

Osoba, której przyznano dofinansowanie, wybiera konkretny turnus i powiadamia o tym PCPR w ciągu 30 dni od otrzymania decyzji, nie później jednak niż 21 dni przed rozpoczęciem turnusu. Należy wybrać turnus prowadzony przez organizatora, który uzyskał wpis do rejestru organizatorów turnusów. Rejestr taki prowadzi wojewoda.

MASZ PRAWO, MIEĆ PRAWO miniporadnik

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz U 2010 nr 228 poz. 1487).

Obowiązuje ono od 1 lutego 2011 w przedszkolach oraz gimnazjach wszystkich typów oraz w placówkach. W szkołach tych do 30 kwietnia 2011 dyrektorzy mieli ustalić dla uczniów formy, sposoby i okresy udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w roku szkolnym 2011/12, na podstawie zaleceń zespołów działających w szkole. W pozostałych szkołach, a więc w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych ogólnodostępnych, integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi, nowe zasady udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej obowiązują od roku szkolnego 2012/13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz U 2010 nr 228 poz. 1490).

Obowiązuje od 1 września 2011 r. na dwóch poziomach kształcenia: w przedszkolach oraz w gimnazjach. W ogólnodostępnych i integracyjnych szkołach podstawowych oraz w szkołach ponadgimnazjalnych nowe rozporządzenie wchodzi w życie dopiero od 1 września 2012 r., a do tego czasu obowiązuje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz U 2005 nr 19 poz. 167).

Podstawowe założenia modelu kształcenia i wychowania integracyjnego (ciąg dalszy z nr.5).

Aby można było realizować odpowiedzialną integrację, koniecznością staje się dokonanie istotnych zmian programowo – organizacyjnych w placówce, która chce przyjąć dzieci niepełnosprawne. Wynika to z przekonania, że styl pracy nauczycieli ma decydujący wpływ na postępy dziecka. Tak więc to, co robią nauczyciele, właściwy dobór materiałów, zadań, metod, sposobów oceniania ma ogromne znaczenie mimo indywidualnych różnic między dziećmi. Konieczne zmiany muszą znaleźć odzwierciedlenie między innymi w: - skutecznych metodach nauczania opartych na współpracy dzieci i dorosłych, - koncentracji na dobrej organizacji prac w klasie, a nie na brakach ucznia, - tworzeniu wielopoziomowych programów nauczania, które zaspokoją zróżnicowane potrzeby uczniów, - doskonaleniu modelu współpracy między nauczycielami w klasie, - umiejętnym rozwiązywaniu bieżących problemów pojawiających się w pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, - współpracy z rodziną i lokalnym środowiskiem, - organizacji przestrzeni klasowej maksymalizującej aktywność dzieci, - współpracy z instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych (PEFRON, organizacje pozarządowe, placówki specjalistyczne), - trosce o likwidację barier architektonicznych.

Charakterystyka klas integracyjnych.

Dążenie do tego, by dzieci niepełnosprawne prowadziły zwykłe życie, uczyły się w swoim naturalnym środowisku, a kiedy dorosną miały przed sobą perspektywy – to kierunek zmian, od którego nie ma już odwrotu. Integracja niepełnosprawnych w zakresie zwykłej szkoły stanowi wyraźny program docelowy wszystkich istniejących instancji naszego społeczeństwa. Jest dzisiaj w Polsce zjawiskiem dość powszechnie akceptowanym, budzi coraz większe zainteresowanie rodziców i nauczycieli. W wielu szkołach masowych tworzone są klasy integracyjne, są już także szkoły, które w całości mają charakter integracyjny. Możliwość takiej formy kształcenia we wszystkich typach szkół zapewniła Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku (Dz U MEN z 25 października 1991r. Nr 95, poz. 425) oraz jej nowelizacja z 25 lipca 1998 r. (Dz U MEN Nr 117, poz. 759 z dnia 9 września 1998 r.). Wspomniane dokumenty zwróciły uwagę na konieczność dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do potrzeb uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Klasy integracyjne organizowane są w Polsce według modelu hamburskiego. Kształcą się w nich dzieci niepełnosprawne, w tak zwanej pełnej integracji. Warunkiem przyjęcia dzieci niepełnosprawnych jest zaakceptowanie przez rodziców tej formy kształcenia, zgoda nauczycieli, opinia poradni psychologiczno – pedagogicznej, zawierająca informacje o rodzaju potrzeb danego dziecka i sposobach ich zaspokajania oraz gotowość i możliwości szkoły związane z zapewnieniem tym dzieciom maksymalnych warunków rozwoju. Podstawową zasadą funkcjonowania nauczania i wychowania integracyjnego jest przekonanie, że wszystkie dzieci powinny uczyć się razem, niezależnie od doświadczeń przez nie trudności oraz różnic. Integracja traktuje ucznia podmiotowo, podkreślając jego niepowtarzalność oraz bogactwo, jakie każdy ze sobą niesie.

Założeniem klas integracyjnych jest stwarzanie dzieciom możliwie jak najbardziej korzystnych warunków uczenia się. Integracja to głównie indywidualizacja wymagań. W odniesieniu

do dzieci niepełnosprawnych program nauczania jest modyfikowany w zależności od dynamiki rozwoju dziecka i jego postępów (może on zawierać elementy programu szkoły życia, szkoły specjalnej lub szkoły powszechnej). W przypadku uczniów uzdolnionych rozszerza się zakres treści o charakterze twórczym, ukierunkowując dziecko na wykorzystywanie i przetwarzanie zdobytych wiadomości.

Łączenie w jednej klasie uczniów o różnym stopniu sprawności i różnych możliwościach wymaga wprowadzenia nowych zasad funkcjonowania klasy, nowych form procesu dydaktyczno – wychowawczego, a przede wszystkim stałej obecności dwóch pedagogów: specjalnego (wspomagającego) i ogólnego (nauczyciela nauczania początkowego, a w klasach starszych – przedmiotowego). Taką sytuację umożliwia Zarządzenie Nr 29 MEN z 1993 r. Zatem w pionie klas I–III na lekcji stale obecny jest nauczyciel nauczania początkowego oraz pedagog specjalny, natomiast w klasach IV –VI pedagog specjalny, który jest z dziećmi od klasy I oraz zmieniający się nauczyciele – dydaktycy. Obecność dwóch nauczycieli na lekcji zakłada konieczność stałej współpracy, poznanie wzajemnych zadań i oczekiwań. Jakość tej współpracy decyduje bowiem o atmosferze panującej w klasie oraz efektach nauczania i wychowania. Obaj pedagodzy są równorzędnymi nauczycielami, w równym stopniu odpowiedzialnymi za klasę. Nie powinno być sztywnego, formalnego podziału zadań (zwłaszcza w klasach młodszych), lecz ich kompetencje należy traktować wymiennie. Wspólne przebywanie w czasie lekcji daje możliwość wymiany doświadczeń, wzajemnych konsultacji i uzupełniania kompetencji pedagogicznych. Wzajemne uzupełnianie się i elastyczność współdziałania wypracowywana jest przez nauczycieli na bieżąco. Pedagog prowadzący realizuje treści ramowe, natomiast pedagog wspomagający dostosowuje ich zakres do możliwości dzieci niepełnosprawnych. Dzięki pracy dwóch pedagogów i małej liczebności klasy, podczas każdej lekcji może występować indywidualizacja zadań zarówno dla dzieci chorych, jak i dla zdrowych. Brane są pod uwagę możliwości rozwojowe wszystkich dzieci. Dzieci zdrowe, których jest większość, są prawidłowym wzorcem dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, którzy mają jednocześnie większą motywację do pokonywania trudności. Podstawową zasadą pracy w klasach integracyjnych jest zapewnienie dzieciom w wyważonej proporcji okazji do indywidualnego i wspólnego działania w formie dowolnej i kierowanej aktywności. Chcąc realizować ten cel, nauczyciele dążą do tworzenia okazji do wspólnej aktywności dzieci, uwzględniając jednocześnie indywidualne zainteresowania i uzdolnienia. Unikają zbyt dużego nagromadzenia materiału i nie wywierają presji na dzieci mające kłopoty z nauką, dbając jednocześnie o zapewnienie wystarczająco wysokiego poziomu wymagań w stosunku do dzieci uczących się szybciej i łatwiej.

Ja też chciałbym chodzić do szkoły publicznej... i mógłbym, gdybyś poczytał, i zechciał mi pomóc...

W następnym numerze: „Najczęstsze pytania dotyczące praw uczniów niepełnosprawnych i ich opiekunów”, „Inne dofinansowania dla osób niepełnosprawnych”, „Masz prawo mieć prawo” – miniporadnik.

WIADOMOŚCI WĘDKARSKIE

4 maja 2012 roku zarybiono Narew narybkiem szczupaka w ilości 60 tys. sztuk oraz 22 maja narybkiem sandacza 50 tys. sztuk. Ryby zostały wpuszczone do rzeki na odcinku Dyszobaba, Różan do Paulinowa.

Zarybiali - Władysław Gołyś, Tomasz Gołyś i Mirosław Chelchowski - wędkarze Koła Wędkarskiego „Różanka”.

27 maja 2012 roku zarząd Koła Wędkarskiego „Różanka” zorganizował mistrzowskie zawody spinningowe. Zawody odbyły się na zbiorniku wodnym w miejscowości Brzuze. Rankiem nad brzegiem spotkało się dwudziestu wędkarzy, którzy zgłosili chęć wzięcia udziału w zawodach. Ustalono, że podczas połowów będą brane pod uwagę tylko ryby wymiarowe. Zawody trwały trzy godziny. Złowiono niewiele ryb. Wędkarskie szczęście dopisało panu Krzysztofowi Kolanowskiemu, który złowił ponad 0,90 kg szczupaka, co dało mu pierwsze miejsce. Drugie miejsce zajął pan Andrzej Łuczyński, który złowił ryby o wadze 0,23 kg, a trzecie pan Krzysztof Daszewski z wynikiem 0,19 kg. Pierwsze miejsce nagrodzono wędką, drugie kołowrotkiem, a trzecie podbierakiem do ryb. Pozostali uczestnicy zawodów otrzymali nagrody pocieszenia.

W niedzielę 17 czerwca 2012 r. odbyły się mistrzowskie zawody wędkarskie, które rozegrano na Narwi w Różanie. Udział w zawodach wzięło dwudziestu wędkarzy. Mi-

strzem koła został pan Tomasz Strzałkowski z wynikiem 2,19 kg, który złowił dwa ponad kilogramowe jazie oraz kilka drobnych ryb; drugie miejsce zajął pan Hubert Gołębiewski - 0,43 kg, a trzecie miejsce zdobył pan Damian Kosiński 0,41 kg. Dziękujemy za udział w zawodach i zapraszamy na kolejne, które odbędą się z okazji Dni Różana.

Zarząd Koła „Różanka”

Zakończył się I etap XI edycji konkursu plastycznego z okazji „Tygodnia Czyściwości Wód”. Konkurs zorganizowany został przez PZW Koło „Różanka”, Publiczne Gimnazjum i Publiczną Szkołę Podstawową w Różanie oraz Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury. Prace uczniów z gimnazjum zostały wykonane pod kierunkiem pani mgr Marzeny Latek, natomiast prace uczniów ze szkoły podstawowej i GOUK-u pod kierunkiem Hanny Łozińskiej - Rybackiej.

Najlepsze prace wykonali:

Z Publicznego Gimnazjum

1. Igor Ziółkowski
2. Paulina Gołębiewska
3. Natalia Chojnowska
4. Adrian Słowikowski

Z Publicznej Szkoły Podstawowej

1. Strzałkowska Nicole
2. Dolecka Kinga
3. Krukowska Aleksandra
4. Olkowska Edyta
5. Szczygieł Anna

Z Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury

1. Drwęcka Marta
2. Kossakowska Katarzyna
3. Mrozek Daria
4. Pruszkowska Aneta
5. Napiórkowska Alicja
6. Przybysz Antonina
7. Rybacka Justyna

W/w zostali uhonorowani nagrodami rzeczowymi.

Janusz Chmielewski

Numery telefonów Urzędu Gminy w Róźnie

Numeracja dla poszczególnych komórek:
nr kierunkowy (29)

7679 120 Urząd Gminy – sekretariat
7679 121 fax sekretariat
7679 122 Sekretarz Gminy
7679 126 Zamówienia publiczne
7679 127 USC, ewidencja ludności
7679 120 (wew. 40) Ośrodek Doradztwa Rolniczego
7679 132 Skarbnik Gminy
7679 133 Wymiar podatków i opłat
7679 134 Kasa
7679 142 Księgowość szkół i przedszkola
7679 139 Działalność gospodarcza, ochrona środowiska
7679 125 Gospodarka komunalna, drogi, inwestycje
7679 136 Biuro Rady Miejskiej
7679 138 Przewodniczący Rady Miejskiej
7679 137 Pokój radnego
7679 128 Gospodarka mieniem komunalnym
7679 120 (wew. 18) OPS - kierownik
7679 120 (wew. 16) OPS- pracownik socjalny
7679 120 (wew. 17) OPS- pracownik socjalny
7679 145 Informatyk
7679 147 Goniec
7679 120 (wew. 41) PZU
7679 146 Klub pracy
7679 135 Kombatancki

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

7669 159 ZGKiM
7679 120 (wew. 15) ZGKiM - kierownik
7679 120 (wew. 13) ZGKiM - księgowa
7679 120 (wew. 12) ZGKiM - wodociągi
7679 120 (wew. 14) ZGKiM - obsługa

Adresy email:

Urząd - ugrozan@post.p
Burmistrz - Piotr Świdorski
burmistrz.rozan.wma@gminypolskie.pl,
Sekretarz - Barbara Gawianowska
b.gawianowska@rozan.eur.pl,
Skarbnik - Bożena Deptuła
b.deptula@rozan.eur.pl,

Planowanie przestrzenne i zamówienia publiczne – ldlugolecka@rozan.eur.pl
Drogownictwo i zarządzanie kryzysowe
k.zwolinski@rozan.eur.pl
Obsługa Rady Miejskiej i Komisji
d.holozubiec@rozan.eur.pl
Budownictwo i inwestycje
d.bodziak@rozan.eur.pl

Wszystkie należności z tytułu podatków i opłat można wpłacać w kasie urzędu lub na konto Urzędu Gminy w banku:
Bank Spółdzielczy w Róźnie
16 8925 0006 0000 0143 2000 0020

TELEFONY ALARMOWE

POLICJA - 997

Różan, ul. Lwowska 4 - 7177 390

STRAŻ POŻARNA - 998, 112

Różan, ul. Warszawska 4 - 7669 008

POGOTOWIE RATUNKOWE - 999

Różan, ul. Warszawska 4

Policyjny telefon zaufania KPP w Makowie Maz. - 7172 542, 7172 552

Linia antykorupcyjna - 0-800 399 471

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- zgłoszenia o przestępstwach

- 0-800 120 226

Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej ul. Gdańska 4/2 - 7669 440

Urząd Pocztowy

ul. Warszawska 6 - 7669 006

Zakład Energetyczny

ul. Polna 51 - 7669 004

Parafia Rzymsko-Katolicka - 7669 001

Przedszkole Samorządowe - 7669 526

Publiczna Szkoła Podstawowa - 7669 012

Zespół Szkół - 7669 026

Publiczne Gimnazjum - 7669 924

APTEKI

ul. Wileńska 3 - 7669 020

„AVENA” ul. Warszawska 12 - 7679 009

Biblioteka Publiczna - 7669 002

Gminny Ośr. Up.Kultury - 7669 042

Mechanika Pojazdowa

ul. Polna 14 - 7669 643, ul. Słoneczna 24,

ul. Przemysłowa 11, ul. Warszawska,

ChronoAuto - tel. 516 332 140 ul. Ko-

ściuszkki 2, Dyszobaba 137.

WETERYNARIA

7669 171 ul. Kościuszki 24

7669 649 ul. Czysa 4

NOCLEG, GASTRONOMIA

Ośrodek Wczasowy „Florian”

Kaszewiec - 7669 367

Zajazd Rycerski, ul. Warszawska 12

7669 043

AGROTURYSTYKA

Chelsty 54a - tel. 605 379 499,

601 254 453

Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim

Sekretariat: (0-29) 717 36 60

numery wewnętrzne:

Przewodniczący Rady Powiatu - 676

Starosta Makowski - 660

Wicestarosta - 660

Sekretarz Powiatu - 674

Skarbnik Powiatu - 675

Powiatowy Rzecznik Konsumentów - 683

Wydział Komunikacji

- rejestracja - 686, 682, 667

- prawa jazdy - 665

Wydział Promocji i Rozwoju Gospodarczego

- 695, 698

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska

- 672, 681

Wydział Finansowy - 687, 699, 666, 680

Wydział Zdrowia, Oświaty i Kultury

Fizycznej - 673, 679

Wydział Organizacji i Nadzoru - 663, 670,

691, 671

Wieloosobowe Stanowisko ds. Społecz-

nych, Obronności i Zapobiegania Klęskom

Żywiolowym - 667, 684

Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds.

Kadr, Plac i Obsługi Kancelaryjnej - 662,

687

Wydział Architektoniczno-Budowlany,

ul. Mickiewicza 30

- 717 07 54, 717 07 51

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budow-

lanego, ul. Mickiewicza 30 - 7170757

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -

717 06 30, 717 21 87

Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i

Gospodarki Nieruchomościami, ul. Mickie-

wicza 30 - 7172420, 717 11 39

Punkt Konsultacyjny, Poradnia Narkoma-

nii, ul. Mickiewicza 37a - 7173 199

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Red. Naczelna - Aleksandra Warsztacka,

Współpracują: J. M.Żytowiecki, K.Daszewski, W.Łaskarzewski, A.E.Ziółkowska, J.Mościcka, B.Zygmunt.

Adres redakcji, wydawca i druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5, tel./fax. 29 7669 042.

Skład i łamanie: Krzysztof Kruszewski

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie praw lub praw osób trzecich wynikłych z zawieranych umów w trakcie pokazów odbywających się w budynku ośrodka przez firmy zewnętrzne.

ISSN 1640-1573

Data wydania 30 VI 2012 r.

Nowe atrakcje na tegorocznych Dniach Różana!

W dniach 3 - 5 sierpnia odbędą się Dni Różana. Tegoroczne obchody dni miasta zapowiadają się bardzo interesująco. Każdy z mieszkańców gminy i przybyłych gości będzie mógł w przygotowanym repertuarze znaleźć coś godnego uwagi. Organizatorzy pomyśleli również o najmłodszej publiczności.

Już w sobotę 4 sierpnia o godzinie 11⁰⁰ odbędzie się otwarcie plaży. Na Placu Obrońców Różana, po lewej stronie rynku (patrząc od Urzędu Gminy) zostanie wysypany piasek w którym dzieciaki, za pomocą wykrywacza metalu będą mogły szukać skarbów. Na plaży będą również worki sako i parasole z płatkami róż, gdzie rodzice także miło spędzą czas. Prosimy jednak o nie wnoszenie na plażę alkoholu.

O godzinie 14⁰⁰ odbędzie się przedstawienie dla dzieci pt. „Sznurkowe skrzaty”, wystawione przez teatr „Wielkie Koło” z Krakowa. Spektakl nie będzie przedstawiony w formie zwykłej historii, podczas której zadanie widza będzie ograniczało się do oglądania i słuchania wypowiedzianych przez aktorów dialogów, lecz na aktywnym uczestniczeniu w przedstawieniu. Na całe widowisko będą składali się: przebrani za sznurkowe skrzaty aktorzy, duża ilość śpiewanych piosenek, pacynek i innych lalek.

(Ciąg dalszy na stronie 8)

Kwitnie nad Narwią

1378

DNI RÓŻANA

2012

Piątek 3 sierpnia

- 16⁰⁰ - Turniej Siatkówki Plażowej *
(boisko za halą sportową przy ul. Szkolnej)
- 18³⁰ - Śpiewać i tańczyć każdy może
(konkurs integracyjny prowadzony przez Cafe Mama)
- 19⁴⁰ - U nas w Załuziu (koncert stowarzyszenia Aktywnych Pań z Załuzia)
- 20⁰⁰ - NAPRAWDĘ - koncert
- 20⁰⁰ - Nocne zwiedzanie fortów (impreza towarzysząca Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej)
- 21⁰⁰ - AKSEL - dyskoteka (do 23⁰⁰)

Sobota 4 sierpnia

- 7⁰⁰ - Otwarte zawody wędkarskie *
(brzeg Narwi przy moście od strony Kaszewca)
- 10⁰⁰ - Turniej Piłki Nożnej *
(boisko za cmentarzem)
- 10⁰⁰ - Wyścig kolarski Mazovia Team (start i meta przy przedszkolu)
- 11⁰⁰ - Otwarcie plaży na rynku (m.in. szukanie skarbów z wykrywaczem metalu)
- 14³⁰ - Teatr Wielkie Koło z Krakowa - „Sznurkowe Skrzaty” (przedstawienie dla dzieci)
- 15³⁰ - Pokaz karate
- 18³⁰ - Evil Music Dealers - koncert
- 20⁰⁰ - KOBRANOCKA - koncert
- 21³⁰ - Teatr ognia MANTRA
- 22⁰⁰ - ATEST - zabawa taneczna (do 1⁰⁰)

Niedziela 5 sierpnia

- 11⁰⁰ - Wyścigi kolarskie LEGIA MTB MARATON
(8-10⁰⁰ - przyjmowanie zgłoszeń, 11⁰⁰ - start przy przedszkolu, ul. Szkolna, 11¹⁵ - start na dystansie MINI)
- 12⁰⁰ - JAM - hip hop, graffiti, streetball (prowadzą WOD, Kedar i inni goście)
- 16⁰⁰ - Uroczystość wręczenia nagród przez Burmistrza Gminy Różan
- 17⁰⁰ - KałaMasz - kabaret
- 18⁰⁰ - XIV Otwarty konkurs siłowy *
Zgłoszenia od 17⁰⁰ na rynku; konkurencje na www.gouk.pl
Konkurs prowadzi Waldemar Nol, mistrz świata w kulturystyce z 2004 r i Europy w kategorii masters)
- 20⁰⁰ - DYSTANS - koncert
* o puchar Burmistrza Gminy Różan

Imprezy towarzyszące: daszki piwne, stragany, zjeżdżalnie i inne atrakcje.
Więcej informacji na www.gouk.pl

Róż się do Różana

3-4-5 sierpnia

W DNIACH 3-4-5 SIERPNIA WYSTĄPIĄ UTRUDNIENIA W RUCHU ULICZNYM NA PLACU OBRONCÓW RÓŻANA.

Profesor Jan Mieczysław Żytowiecki honorowym obywatelem gminy Różan

Jednym z punktów porządku obrad XV Sesji Rady Miejskiej Różana, która odbyła się 28 czerwca br. było podjęcie uchwały w sprawie nadania Honorowego

Obywatelstwa Gminy Różan panu profesorowi Janowi Mieczysławowi Żytowieckiemu. Po odczytaniu przez burmistrza Piotra Świdarskiego wniosku o nadanie

zaszczytnego tytułu, radni jednogłośnie przyjęli uchwałę. Wojciech Prusik przewodniczący Rady Miejskiej złożył na ręce uhonorowanego, okolicznościowy medal wraz z aktem nadania tytułu Honorowego Obywatel Gminy Różan. W uroczystości udział wzięli m.in. prof. dr hab. Ryszard

Juszkiewicz autor książki „Walki o przedmościa Różan-Pułtusk-Płock”, Witold Lemański Komendant Powiatowy Policji w Makowie Mazowieckim, Jerzy Parciński były burmistrz Różana, Wiesław Oborski wójt gminy Rzewnie. Składano życzenia, podziękowania oraz wręczano kwiaty.

Profesor Jan Mieczysław Żytowiecki pochodzący z Różana, syn komendanta obwodu makowskiego Armii Krajowej, harcerz wywiadowca Szarych Szeregów i Armii Krajowej. Autor wielu publikacji o historii Różana i okolic w „Świerszczu Różańskim”, inicjator przedsięwzięć o charakterze patriotycznym, upamiętniający zasłużone postaci i wydarzenia istotne dla społeczności różańskiej. Nasza Redakcja życzy Panu profesorowi Janowi Mieczysławowi Żytowieckiemu wszystkiego co najlepsze, długich lat życia w zdrowiu oraz wspaniałych artykułów. (kk)

Zd. M. Olecki UG Różan

Konkurs na stanowisko dyrektora Publicznego Gimnazjum im. Obrońców Różana rozstrzygnięty.

W dniu 4 lipca br. zakończono procedurę konkursową na stanowisko dyrektora Publicznego Gimnazjum w Różanie. Dyrektorem została Pani Anna Kurlanda, która, jak czytamy w informacji zamieszczonej przez burmistrza gminy Różan na stronie internetowej www.rozan.eur.pl „spełniała wszystkie wymagania określone w ogłoszeniu o naborze oraz uzyskała maksymalną ilość głosów członków komisji obecnych na posiedzeniu”. (inf. UG Różan)

Ogłoszenie wyników konkursu na zagospodarowanie Fortu Nr 4

16 lipca 2012 r. burmistrz Różana ogłosił wyniki konkursu dotyczącego zagospodarowania rekreacyjno – kulturalnego Fortu nr 4.

W związku z tym, że w wyznaczonym terminie wpłynęła tylko jedna oferta spełniająca wyznaczone w regulaminie konkursowym kryteria, przyznano jej pierwsze miejsce i nagrodę w wysokości 11 tys. zł. Projekt wykonany został przez firmę AKG Architektura Krajobrazu z Krakowa.

31 lipca br. została udostępniona wizualizacja zagospodarowania terenu fortu. Dostępna jest na str. 6, jak również w serwisie internetowym gminy Różan oraz w Urzędzie Gminy Różan (pokój nr 26). (inf. UG Różan)

Przez aktywność do zatrudnienia

Ośrodek Pomocy Społecznej w Różanie realizuje projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego pod nazwą „Przez aktywność do zatrudnienia”.

Celem projektu jest poprawa dostępu do rynku pracy osobom długotrwale bezrobotnym korzystającym z pomocy społecznej.

Projekt obejmuje: aktywizację

- zawodową
- edukacyjną
- zdrowotną
- społeczną

Więcej informacji otrzymają Państwo w Ośrodku Pomocy Społecznej w Różanie (Plac Obrońców Różana 4), pokój nr 29 (1 piętro) w budynku Urzędu Gminy w Różanie.

tel./fax 029 766 91 77,

e – mail: opsrozan@hot.pl

(inf. UG Różan)

Apel o pomoc dla powodzian

Na stronie internetowej gminy Różan (www.rozan.pl) pojawił się apel o pomoc dla powodzian. Jego adresatem jest starosta lubański – Walery Czarnecki, który zwraca się z prośbą o pomoc dla mieszkańców powiatu lubańskiego, dotknięci doświadczonych przez los i pozbawionych dorobku życia, a niejednokrotnie także dachu nad głową.

Niektóre z ofiar zostały dotknięte podwójnie, gdyż kilka dni po zalaniu doszło do wielkiego pożaru jednego z największych pracodawców na terenie powiatu.

Aby pomóc, wystarczy wpłacić dowolną kwotę na konto Urzędu Miejskiego w Olszynie. Dane konta: Urząd Miejski w Olszynie, ul. Wolności 6, 59 – 830 Olszyna Łużycki Bank Spółdzielczy. Numer konta: 78 8392 0004 1300 0374 2000 0010 W tytule przelewu należy wpisać: „Pomoc dla powodzian”. (inf. UG Różan)

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

Zespołu Szkół w Różanie ul. Szkolna 4

tel. 29 7669045

Przeglądy techniczne: samochodów do 3,5 t i ciągników rolniczych.

Godziny otwarcia: dni robocze od 7³⁰ do 17⁰⁰

Sobota 7³⁰ do 14⁰⁰

Letni wypoczynek w Jastrzębiej Górze

20 lipca br. powrócił I turnus kolonii zorganizowanych przez gminę Różan.

Dzieci i młodzież wypoczywali w Ośrodku Wczasowym TRZY KORONY w Jastrzębiej Górze. Jedną z atrakcji kolonii była wycieczka do Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku, gdzie zwiedzający zobaczyli m.in.: Najdłuższą Deskę Świata, Największy Fortepian Świata, Stół Noblisty (stół wykonany na pamiątkę Pokojowej Nagrody Nobla dla Lecha Wałęsy, może przy nim jednocześnie zasiąść 230 osób), Dom Sybiraka (dom przywieziony z polskiej wsi pod Irkuckiem na Syberii i złożony na nowo w Szymbarku), Łągr Sowiecki (model zbudowany według schematu narysowanego przez powojennych zesłańców AK), Dom Trapera Kaszubskiego z Kanady (chata kaszubska przywieziona z Kanady, zbudowana przez kaszubskich emigrantów), Pomnik Gryfa Pomorskiego (upamiętnia bohaterów Tajnej Organizacji Wojskowej Gryf Pomorski), Bunkier Gryfa Pomorskiego (replika bunkra TOW Gryf Pomorski z czasów okupacji), Chatę Kaszubską (250-letnia chata przeniesiona ze wsi Wilanowo w powiecie kartuskim)

oraz Dom do góry nogami, największy hit Centrum, mający uzmysłowić zwiedzającym, że w dzisiejszym świecie wiele rzeczy postawionych jest do góry nogami.

Ponadto uczestnicy turnusu spacerowali po wydmach w Łebie, odbyli podróż meleksem do Latarni Morskiej w Rożewiu, a także aktywnie wypoczywali podczas rozgrywek siatkówki i piłki nożnej, konkursu „Mam Talent” i karaoke, nocy horrorów, wieczornych rywalizacji – opowiadają niemalże jednocześnie gimnazjalistki Patrycja Pruszkowska i Kasia Krużewska.

- Bawiliśmy się świetnie! Wakacje możemy zaliczyć do udanych, pomimo tego, że pogoda nie dopisała. Wyjazd nas zintegrował i nauczył zdrowej rywalizacji – opowiadają niemalże jednocześnie gimnazjalistki Patrycja Pruszkowska i Kasia Krużewska.

2 sierpnia wraca II turnus kolonii, ciekawe jakie wspomnienia przywiozą ze sobą jego uczestnicy.

Małgorzata Kisiel

Z duchem czasu... Gmina Różan posiada profil

Oficjalna strona gminy Różan na portalu społecznościowym facebook funkcjonuje od niedawna i choć wymaga jeszcze wiele pracy, cieszymy się, że jej twórcy dołączyli do popularnej społeczności internetowej.

Na stronie można znaleźć m. in. numer telefonu, adres e – mail, odnośniki do innych stron internetowych zawierających informacje o naszej gminie, niewielką galerię zdjęć i drobne ogłoszenia. Z niecierpliwością czekamy na rozwój profilu: ciekawe zdjęcia przedstawiające nie tylko sam Różan, ale także urokliwe okolice, najświeższe informacje dotyczące gminy Różan i poszerzenie grona odbiorców.

Małgorzata Kisiel

Rządowy Program pomocy uczniom w 2012 roku „Wyprawka szkolna”

Burmistrz gminy Różan informuje, że istnieje możliwość dofinansowania zakupu podręczników w roku szkolnym 2012-/2013. Pomoc przysługuje: a) dzieciom z rodzin spełniających kryterium dochodowe (dochód na osobę w rodzinie nie większy niż 351 zł) – dotyczy klas II-IV SP oraz klas I szkół ponadgimnazjalnych, b) dzieciom z rodzin spełniających kryterium dochodowe (dochód na osobę w rodzinie nie większy niż 504 zł) – dotyczy klas I SP, c) uczniom z rodzin nie spełniających kryterium dochodowego, ale znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji z powodu ubóstwa, zdarzenia losowego lub innych okoliczności, na podstawie decyzji dyrektora szkoły (liczba uczniów, którym zostanie udzielona pomoc w tym trybie, nie może przekroczyć w danej gminie 5% ogólnej liczby uczniów klas II-IV szkoły podstawowej oraz I klasy szkoły ponadgimnazjalnej) - nie dotyczy klas I SP, d) uczniom słabowidzącym, niesłyszącym, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz uczniom z niepełnosprawnościami sprzężonymi w przypadku, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność wymieniona wyżej, posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Więcej informacji oraz dokumenty do pobrania na stronie: www.rozan.eur.pl w aktualnościach. (Inf.UG.Różan)

Handel – Usługi ELEKTRO-RTV-SAT
Stanisław Kujawa, ul. Kilińskiego 18, 06-230 Różan
tel. (029) 766-91-34, kom. 0 502 707 925

SUPER ATRAKCYJNE CENY !!!

NORDISK POLSKA
MOBILNY
INTERNET SZEROKOPASMOWY

CYFROWY POLSAT
AUTORYZOWANY PUNKT SPRZEDAŻY

Rozmowa z Panem Piotrem Świderskim – burmistrzem gminy Różan

Małgorzata Kisiel - Minęło już ponad półtora roku Pana kadencji na stanowisku burmistrza gminy Różan. Czy mógłby Pan podsumować ten czas, wymienić najważniejsze osiągnięcia jakich udało się Panu dokonać?

Burmistrz gminy Różan Piotr Świderski

- W okresie od jesieni 2010 do końca czerwca 2012 roku zrealizowanych zostało wiele inwestycji. Udało nam się zakończyć przebudowę ulicy Gdańskiej od drogi krajowej nr 60 do ulicy Przemysłowej w Różanie, był to ostatni zwirowy odcinek na terenie miasta. Zakończyliśmy przebudowę ulicy Ostrowskiej. W tamtym roku została zakończona przebudowa drogi Dzbądz – Mroczi-Rębiszewo. Również w tamtym roku oddaliśmy do użytku drogę Podborze – Prycanowo.

Generalnie ubiegły rok był okresem niebywałego rozwoju inwestycyjnego, jeżeli chodzi o infrastrukturę, która jest w ziemi, bo całkowicie zwodociągowaliśmy i skanalizowaliśmy dwa osiedla przy ulicy Poniatowskiego i przy ulicy Polnej aż do Prycanowa. Na powyższe zadania uzyskaliśmy pożyczkę z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wykonaliśmy wodociąg w Paulinowie i Dzbądz.

W chwili obecnej kończymy opracowywanie dokumentacji technicznej na

chodniki w Załuziu i w Różanie przy ulicach Ostrowskiej i Kościuszki. Zleciliśmy opracowanie dokumentacji technicznej na budowę kanalizacji sanitarnej w Chrzczonkach i w Różanie na ulicy Zygmunta Starego, Jagiellonów i Królowej Bony. Wykonaliśmy odwiert studzienny nr 2 w Chelstach. Uzyskaliśmy pozwolenie na budowę w 2011 roku zbiornika wodnego na rzece Różanicy w miejscowości Szygi i Zawady – Poniaków. W 2011 roku powstało oświetlenie drogowe we wsi Załęże – Sędziąta. Podłączyliśmy studnię nr 5A do Stacji Uzdatniania Wody w Różanie. Wynieśliśmy 29 układów pomiarowych ze stacji transformatorowych. Wymieniliśmy w sumie 74 lampy na energooszczędne na terenie gminy Różan. Jak również przebudowaliśmy instalację elektryczną w komunalnym budynku mieszkalnym przy ulicy Szkolnej w Różanie.

Na większość zadań inwestycyjnych składamy wnioski o dofinansowanie ze środków zewnętrznych.

- Jakie ma Pan plany na pozostały okres sprawowania urzędu i które z nich są głównym celem?

- Jeżeli chodzi o ten rok, to przede wszystkim dokończenie już rozpoczętych inwestycji, czyli przebudowa stadionu wraz z budową budynku techniczno – socjalnego w Różanie. Na to zadanie uzyskaliśmy zapewnienie dotacji w wysokości pół miliona zł, w związku z wpisaniem nas do „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Mazowieckiego na 2011 rok”. Termin zakończenia robót przy stadionie to listopad 2012 r. Myślę, że oficjalnego otwarcia dokonamy wiosną przyszłego roku.

Ponadto, dokończenie budowy Stacji Uzdatniania Wody i wodociągu na lewo-brzeżnej Narwi (Chelsty, Dąbrówka, Kaszewiec). Niestety, ta inwestycja przeciąga się w czasie, ponieważ wykonawca wyłoniony w drodze przetargu okazał się nierzetelny i musieliśmy rozwiązać z nim umowę. Po inwentaryzacji wykonanego zlece-

nia i jego rozliczeniu prace zostaną wznowione. Wierzę, że wodociąg najpóźniej jesienią 2013 r. będzie zaopatrywał mieszkańców w wodę.

To są kluczowe, wręcz wielomilionowe inwestycje, ale są też inne.

W tym roku zakończymy budowę infrastruktury internetowej i informatyzacji gminy oraz jej jednostek organizacyjnych. Inwestycja ta była rozłożona na dwa lata i zakończy się 31 lipca tego roku. Gmina Różan uzyskała wpis do rejestru jednostek samorządu terytorialnego, wykonujących działalność w zakresie telekomunikacji oraz wystąpiła z wnioskiem o uzyskanie zgody Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej na świadczenie usługi dostępu do Internetu bez pobierania opłat.

Trwa przebudowa strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Chelstach, roboty budowlane mają się zakończyć 31 sierpnia 2012 roku.

Zostały również zaplanowane środki na wykup nieruchomości pod drogi, np. w Dzbądzu Kolonii i obok blozków komunalnych, przy ul. Poniatowskiego. Budżet obejmuje również szereg innych wydatków, jak choćby dotację dla Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w wysokości 680 tys. i Gminnej Biblioteki Publicznej w wysokości 200 tys.

Warto się na dłużej zatrzymać przy koncepcji zagospodarowania terenu ziemnego Fortu nr 4, zlokalizowanego obok dawnego Ośrodka Zdrowia. Jest to teren tradycyjnie wykorzystywany przez mieszkańców do aktywnego wypoczynku, ale dotąd nie urządzony. Początkowo był brany pod uwagę, jako miejsce pod ogólnodostępny miejski plac zabaw. W trakcie analiz doszliśmy do wniosku, że plac zabaw może stać się elementem większej całości. Pomysł obejmuje także zagospodarowanie ścieżki edukacyjnej w tzw. „wyjómce”, stałej konstrukcji amfiteatru po prawej stronie od tego naturalnego wyrobiska i innych urządzeń towarzyszących. Dla bezpieczeństwa pieszych mieszkańców chcemy również pokusić się o budowę kładki, która połączyłaby fort z ulicą Sienkiewicza. Kładka stałaby się atrakcją i jedną z wizytówek Różana.

W bieżącym roku rozpoczęły się również prace, przy zabytkowym Forcie nr 1, który 29 grudnia 2011 roku stał się własnością gminy. Na początek zleciliśmy opracowanie dokumentacji technicznej ogrodze-

nia, która jak wszystko co związane z fortem musi być uzgadniania z konserwatorem zabytków. W niedalekiej przyszłości gmina będzie przygotowywać dokumentację techniczną jego rewitalizacji, abyśmy mogli ubiegać się o środki zewnętrzne na ten cel. Korzystając z pośrednictwa Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej rozpoczęliśmy współpracę z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Przewidujemy zorganizowanie w formie części muzealnej i turystycznej. Gmina jest otwarta na propozycje ewentualnych inwestorów, którzy chcieliby uczestniczyć w procesie ożywiania fortu.

- Na oficjalnej stronie gminy Różan już pojawiła się informacja o tym, że rozstrzygnięto konkurs dotyczący zagospodarowania rekreacyjno – kulturalnego Fortu Nr 4. Wiem, że wizualizacja zagospodarowania udostępniona zostanie po podjęciu przez autora projektu nagrody i przekazaniu praw autorskich, ale proszę zdradzić, kiedy planowane jest rozpoczęcie prac?

Na początku będziemy się starali opracować projekt dokumentacji technicznej i wstępny kosztorys tej inwestycji. Oczywiście projekt powstanie w oparciu o koncepcję firmy, która jest zwycięzcą konkursu. Myślę, że nastąpi to w przyszłym roku. Prace budowlane będą realizowane etapami.

Mamy już projekt kładki, która połączy ulicę Sienkiewicza z Fortem nr 4. Jest on w trakcie uzgadniania z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad. Kładka będzie pierwszym elementem, od którego zaczniemy.

- Bez wątplenia Fort – Park będzie wielką atrakcją dla mieszkańców gminy Różan, a także dla turystów. Kto był pomysłodawcą zagospodarowania tej części miasta?

- Na pomysł ten wpadło jednocześnie kilka osób, m. in. przewodniczący Rady Miejskiej Pan Wojciech Prusik, ja, a także osoby blisko związane z gminą Różan, którym zależałoby znaleźć sposób na wizualną zmianę i rozwój turystyczny miasta.

- Panie Burmistrzu, co ze ścieżkami rowerowymi? Czy planowane jest ich powstanie?

- Ścieżki rowerowe są problemem o tyle, że nie mamy na nie miejsca. Ogranicza nas ilość pasa drogowego i przestrzeni obok pasa. Często również właściciele nieruchomości nie chcą udostępnić powierzchni swoich działek. Tak więc, sprawa nie jest tak prosta, jakby się mogło wydawać. Natomiast

wszystkie inwestycje drogowe, które łączą Różan z sołectwami, to de facto trasy rowerowe, z których można swobodnie korzystać. Wiem, bo sam aktywnie jeżdżę na rowerze.

- Na jakim etapie jest remont przedszkola? Nie ukrywam, że jest to temat nurtujący wielu rodziców. Czy do września zostaną zakończone prace remontowe?

- Firma, która wygrała przetarg ma obowiązek zakończenia wszelkich prac do końca sierpnia 2012 roku. Mam nadzieję, że się z tego terminu wywiąże, jeżeli nie, to od 1 września będziemy naliczać kary umowne. W tej chwili kończą się prace związane z przykryciem dachu. Firma zapewnia nas, że wszystkie niedogodności, które pojawiły się w trakcie zalań przedszkola, zostaną przez nią usunięte w wyznaczonym terminie.

- Według danych Urzędu Statystycznego w 2010 roku gmina Różan zajęła 4 miejsce w powiecie pod względem migracji ludności. Jakie działania są podejmowane, aby zapobiec temu zjawisku?

- Staramy się inwestować w infrastrukturę, która poprawiałaby jakość życia mieszkańców, nie podnosimy znacząco podatków (podatki w Różanie są najniższe w całym powiecie makowskim), a opłaty za usługi komunalne są na tyle niskie, że zachęcają do pozostania i osiedlania się w Różanie. Myślę, że trend migracyjny zaczyna się powoli odwracać, w ciągu ostatnich dwóch lat liczba zameldowanych mieszkańców Różana nie spadła znacząco. Po ilości budów widać, że część młodych ludzi powraca. Problem natomiast jest z mieszkaniami w blokach. Chciałbym, żebyśmy w niedalekiej przyszłości pokusili się o wypracowanie przynajmniej jednego projektu na nowy blok komunalny, mam nadzieję, że uda mi się do tego przekonać Radę Miejską.

- Pytanie o zalew na rzece Różanicy pojawiało się wielokrotnie, ale w związku z tym, że temat ten cieszy się ogromnym zainteresowaniem, ja również chciałabym zapytać, na jakim etapie jest ta duża inwestycja?

- Po kilkunastu latach gmina uzyskała w styczniu 2012 roku pozwolenie na budowę zalewu. Spełniliśmy zatem wszystkie wymogi formalne, aby ruszyć z inwestycją. Pozostaje czekać na nabór wniosków na realizację podobnych przedsięwzięć, ponieważ koszt inwestycji jest tak ogromny (kosztorys mówi o ponad 26 mln), że gmina nie jest w stanie sama udźwignąć takiego ciężaru. Mam nadzieję, że w nowej

perspektywie finansowej na lata 2014 – 2020, znajdą się środki, pochodzące z budżetu UE na wsparcie budowy zbiorników wodnych. Jeśli nie, trzeba się będzie zastanowić nad inną formułą sfinansowania tej inwestycji, choćby w oparciu o przepisy o partnerstwie publiczno – prawnym.

- Jak widzi Pan Różan w przyszłości, za kilka, kilkanaście lat? Czy jest to miasto turystyczne czy też może przemysłowe?

- Wprawdzie poszukiwania inwestora trwają, gmina także dokłada wszelkich starań, żeby ułatwić rozwój Różana, jednak nie sądzę, żeby było możliwe przedstawienie miasta na duży przemysł. Lokalizacja składowiska odpadów radioaktywnych blokuje inwestycje w kontekście świadomości podmiotów zewnętrznych. My, jako mieszkańcy wiemy, że nie ma się czego obawiać, że naturalna promieniotwórczość pomnika kamienia na Placu Obrońców Różana, jest wyższa od tła promieniowania składowiska, ale przekonanie do tego ludzi z zewnątrz nie jest już takie proste. Sądzę, że powinniśmy wykorzystać lokalizację składowiska jako swój atut i dzięki pozyskiwanym pieniądзом stale podnosić poziom infrastruktury, a także odwrócić się w kierunku Narwi i zagospodarować tereny, które są nad nią położone.

- Kim jest burmistrz Piotr Świderski prywatnie? Czym się Pan interesuje? Jak spędza Pan czas wolny?

- Interesuję się muzyką rockową, bluesem – mam pokaźną kolekcję płyt, dobrą książką i filmem. Staram się być aktywny fizycznie na tyle, na ile pozwala mi dwukrotnie operowane kolano. Do niedawna grałem w koszykówkę. Mam nadzieję, że jeszcze wrócę na parkiet. Pasjonuje mnie również prawo, ponieważ w tym kierunku zdobyłem wykształcenie i staram się cały czas pogłębiać swoją wiedzę. Generalnie mam szerokie spektrum zainteresowań.

- Nie pozostaje mi nic innego, jak zapytać o plany na wakacje. Gdzie będzie Pan odpoczywał w tym roku?

- Nie planuję dłuższych wakacji, ze względu na natłok obowiązków. Jeżeli uda mi się wygospodarować krótki urlop, to będę odpoczywał na miejscu, bądź nad polskim morzem.

- Dziękuję za rozmowę i życząc udanego wypoczynku.

Rozmawiała Małgorzata Kisiel

PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA REKREACYJNO-KULTURALNEGO TERENU FORTU NR 4 W RÓŻANIE WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ

Lokalizacja

Projektowany obszar znajduje się w miejscowości Różan, między ulicą Ostrowską, a Królowej Bony.

W przeszłości pełnił on funkcję militarną – był częścią zespołu fortecznego Różana, wybudowaną na początku XX w. Powierzchnia opracowania wynosi ponad 5 ha.

Teren objęty jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Część północna powierzchni należy do strefy ZP (Zieleń Publiczna) i jest objęta ochroną konserwatorską B, część południowa należy do strefy U (Usługi).

Ogólne założenia koncepcji

Projekt koncepcyjny zakłada maksymalne wykorzystanie potencjału terenu – jego ukształtowanie, istniejącą zielen, ekspozycję widokową oraz wartość historyczną. Zaproponowane rozwiązania, dotyczące funkcji oraz układu przestrzennego, zostały poprzedzone wnikliwą analizą. W koncepcji uwzględniono wymogi Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego w zakresie zachowania zieleni wysokiej na skarpach, jak również przeznaczenia opracowywanego terenu. Części funkcjonalne podzielono zgodnie z przeznaczeniem terenu. Strefę południowo - zachodnią zaprojektowano jako teren usługowo - parkingowy. Zaplanowano tam budynek o funkcji gastronomiczno-kawiarnianej, w którym znajdować się będą również toalety publiczne, punkt informacyjny oraz sale rekreacyjne typu: siłownia, sala fitness, sauna. Kształt budynku zaprojektowano jako formę organiczną i opływową, tak aby wkomponowywał się w otoczenie. Jego konstrukcja jest betonowa ze szklaną elewacją.

W bliskim sąsiedztwie budynku zaprojektowany jest plac zabaw dla dzieci najmłodszych, a także plac zabaw na stoku dla dzieci starszych, powiązany ze skate parkiem. Ukształtowanie terenu zostało przekształcone w celu optymalnego wykorzystania. Aby uatrakcyjnić i w pełni wykorzystać walory miejsca, częściowo zmodyfikowano teren, jak również stworzono nową rzeźbę powierzchni w formie skarp i pagórków.

Po północnej stronie brukowanej drogi teren przeznaczony został pod obszar zieleni publicznej, o charakterze ogólnodostępnego parku. Zaplanowano tam alejki spacerowe o zróżnicowanej nawierzchni np. żwirowej, drewnianej. Dodatkowo, atrakcyjnym elementem tego miejsca są drewniane ścieżki biegnące wzdłuż skarp, skąd rozpościera się widok na dolinę rzeki Narwi.

Program funkcjonalny przewiduje

również stworzenie obszaru rekreacji czynnej i biernej. Boiska sportowe o różnym przeznaczeniu, jak np. piłka nożna, piłka ręczna, siatkówka, koszykówka oraz park linowy, to miejsca przeznaczone do czynnego wypoczynku. Rekreacja bierna natomiast, odbywać będzie się w takich miejscach jak: amfiteatr, miejsce obserwacyjne – platforma widokowa oraz miejsca do grillowania czy placyki do siedzenia. Niezwykle cennym elementem tego terenu jest historyczna droga brukowana. Aby podkreślić jej charakter i atrakcyjność zaprojektowano ją jako ścieżkę historyczną. Wzdłuż drogi zaproponowano zatoczki w formie nieregularnych placów, które tworzą miejsca odpoczynku i są przekaznikami historii miasta oraz fortów Różana. Podświetlane ściany zatoczek są miejscem ekspozycji zdjęć, rycin i opowieści związanych z tym rejonem.

Wejścia do parku zaprojektowano od strony zachodniej – od ulicy Królowej Bony, w sąsiedztwie ulicy Zygmunta Starego. Strefa ta jest połączona z obiektem kubaturowym i tworzy swoistą bramę wprowadzającą do parku. Jest to również część obsługi komunikacyjnej obiektu. Znajduje się tam wejście z parkingu na teren rekreacyjny, wiodące przez rampy terenowe. Od strony północnej park został połączony z ulicą Sienkiewicza za pomocą kładki pieszo - rowerowej (ponad ulicą Ostrowską). Częściowo pokryta jest ona nawierzchnią utwardzoną, a częściowo obsadzona bylinami i trawami ozdobnymi. Kładka ma bezpośrednie połączenie z chodnikami wzdłuż ulicy Ostrowskiej, poprzez rampę oraz schody terenowe. Konstrukcja kładki z betonu zbrojonego, jako jednolita bryła wkomponowana jest w zbocza skarp. Od strony północno - wschodniej znajduje się kolejne wejście w postaci schodów terenowych w okolicy mostu nad rzeką Narwią.

Do parku od strony wschodniej można wejść od ulicy Mostowej i drogi brukowanej, bądź też w kierunku amfiteatru przez drogę techniczną.

W celu bezpośredniego połączenia części parkowej z terenem usługowo - rekreacyjnym, zaprojektowano kładkę ponad drogą brukowaną. Zakłada się, że forma i konstrukcja kładki będzie nawiązywała do stalowych konstrukcji z początku XX wieku.

Główne ciągi komunikacyjne w strefie usługowo - rekreacyjnej zaprojektowano jako nawierzchnie betonowe (płyty, kostka, jednolita nawierzchnia betonowa, ulica, chodnik, plac, parking, rampa – w zależności od pełnionej funkcji).

Alejki w parku zaprojektowano jako nawierzchnie żwirowe (główne ścieżki) oraz jako nawierzchnie drewniane (system podestów nad skarpami wśród drzew).

W strefie placów zabaw oraz boisk sportowych zaprojektowano nawierzchnie „bezpieczne” z granulatu gumowego.

Plac zabaw dla dzieci najmłodszych umiejscowiono w sąsiedztwie obiektu kubaturowego, natomiast plac zabaw dla dzieci starszych na łagodnym, trawiastym stoku.

Zaprojektowano dwa boiska sportowe: jedno o nawierzchni trawiastej, przeznaczone do gry w piłkę nożną i ręczną, drugie, wielofunkcyjne boisko z nawierzchni syntetycznej, przeznaczone do gry w siatkówkę, koszykówkę, badminton itp.

Od strony północnej, na wzniesieniu między istniejącymi drzewami, wkomponowano park linowy, powiązany z obszarem rekreacyjno - wypoczynkowym.

We wschodniej części obszaru opracowania, na wyraźnym stoku, zaprojektowano zielony amfiteatr. Są to stopnie o nawierzchni trawiastej wkomponowane w kształt terenu. Scena usytuowana jest u podnóża stoku, do której prowadzi droga techniczna od skrzyżowania historycznej, brukowanej drogi oraz ulicy Mostowej.

Lokalizację platformy widokowej przewidziano na wschodnim stoku, w najwyższym punkcie wzniesienia. Platforma została ponadto wyniesiona pomiędzy korony drzew. Rozpościera się z niej widok na dolinę rzeki Narwi - obszar chroniony programem Natura 2000.

Jest to doskonałe miejsce do obserwacji rzadkich gatunków ptaków, zamieszkujących te tereny.

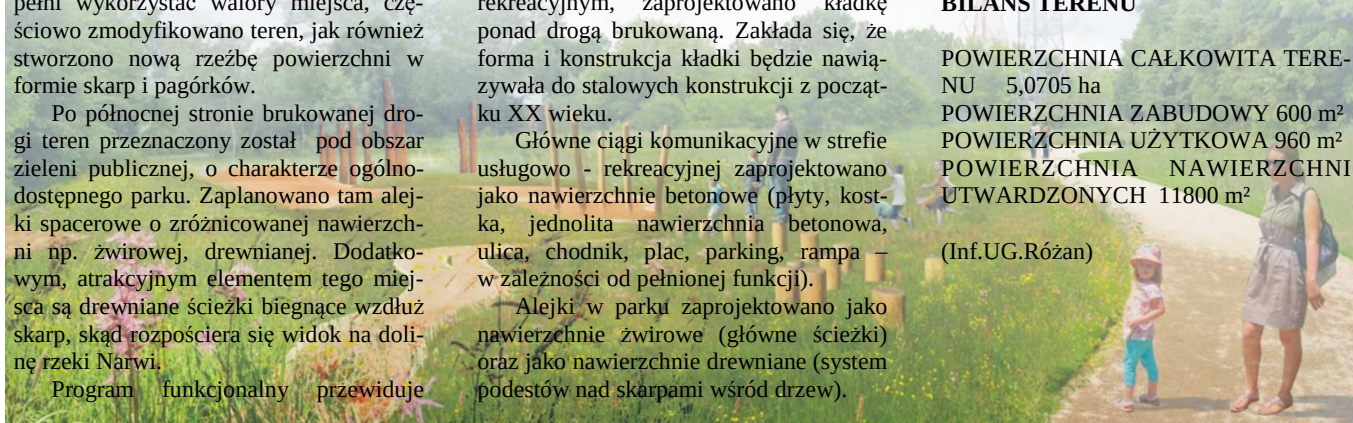
Miejscem przeznaczonym do poznania historii miasta są zatoczki informacji edukacyjnej. Zatoczki te mogą stanowić doskonały punkt do zorganizowania lekcji historii. Podświetlane ściany zatoczek mogą służyć ekspozycji zdjęć, rycin i opowieści związanych z tym rejonem.

Plac wejściowy od strony zachodniej również stanowi miejsce informacyjno - edukacyjne. Znajdują się tam elementy małej architektury, takie jak słupy, tablice z ekspozycjami informującymi o terenie.

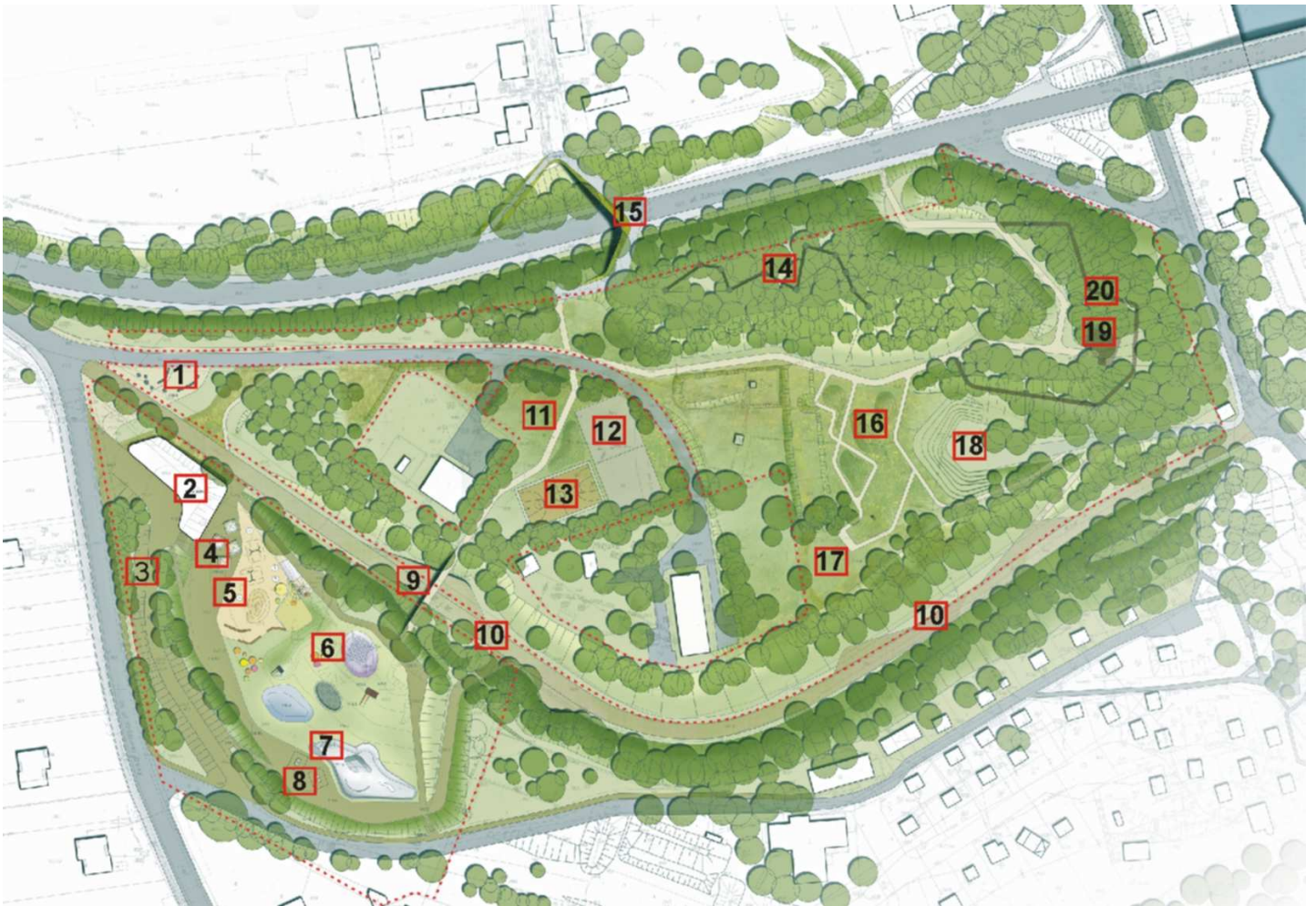
BILANS TERENU

POWIERZCHNIA CAŁKOWITA TERENU 5,0705 ha
POWIERZCHNIA ZABUDOWY 600 m²
POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 960 m²
POWIERZCHNIA NAWIERZCHNI UTWARDZONYCH 11800 m²

(Inf.UG.Różan)

--- granice opracowania

- 1 strefa wejściowa z ekspozycjami informującymi o terenie
- 2 projektowany budynek kawiarniano - gastronomiczny
- 3 parking
- 4 podest ze stolikami kawiarnianymi
- 5 plac zabaw dla najmłodszych
- 6 plac zabaw na stoku
- 7 skate park „wpisany” w stok
- 8 stoliki do tenisa stołowego
- 9 kładka nad historyczną drogą brukową
- 10 miejsca informacyjno - edukacyjne
- 11 obszar sportowy
- 12 boisko do piłki nożnej/ręcznej
- 13 boisko wielofunkcyjne
- 14 park linowy
- 15 kładka nad ul. Ostrowską
- 16 naturalny obszar rekreacyjno - wypoczynkowy
- 17 miejsce na organizowanie grilla
- 18 amfiteatr
- 19 platforma widokowa
- 20 drewniana ścieżka biegnąca po skarpie wśród drzew

Różan

Kwitnie nad Narwią

Nowe atrakcje na tegorocznych Dniach Różana!

(Ciąg dalszy ze strony 1)

Dzieci, czyli „małe skrzaty” na żywo będą brały udział w całym pokazie: klaszcząc, śpiewając, powtarzając słowa i gesty. Aktorzy postarają się na oczach widzów „odsuplać” tajemnice sznurkowej krainy, gdzie mieszkają sznurkowe, rozśpiewane skrzaty: Węzełek wraz z rodziną Supełków.

Niepowtarzalnym walorem całości jest zderzenie aktorów w maskach z lalkami typu muppet oraz muzyką graną na żywo z towarzyszeniem instrumentów akustycznych: cabasy, djembe, gitar i grzechotek.

Przedstawienie „Sznurkowe skrzaty” to forma aktywizacji rodzin, mająca na celu zintegrować i pogłębić więzi rodzinne.

Ponadto na rynku będzie rozstawiony basen z kulami wodnymi, które są wspa-

niałą formą zabawy dla każdego, niezależnie od wieku. W kulach można chodzić, przewracać się, organizować wyścigi, nie mocząc się.

W tym roku, na potrzeby Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury została zakupiona pięciometrowa trampolina, która także będzie ogólnodostępna.

Kolejną atrakcją, która po raz pierwszy pojawi się na różańskim rynku będzie potężny, dmuchany walec, czyli pneumatyczna ścianka wspinaczkowa, która jest gwarancją wielkich emocji i doskonałej zabawy oraz wyzwaniem dla żądnych przygód śmiałków.

Na konstrukcji o wysokości 8 m i średnicy 4 m, na zawodników czekają dwa tory, po których będzie można wspinać się przy pełnej asekuracji linowej. Każdy będzie mógł spróbować swoich sił, doświadczyć niezapomnianych wrażeń, pokonać siebie, własne lęki i słabości.

Wszystkie wymienione atrakcje, z wyjątkiem basenu wodnego, będą bezpłatne. Patronami imprezy są: Kurier Makowski, Radio OKO, Bank Spółdzielczy w Różanie, firma Narew Styl, Polo Market, PZU SA, Stowarzyszenie Opiekunów

Osób Niepełnosprawnych - Cafe Mama, GS „Samopomoc Chłopska”, Polski Związek Wędkarski - Koło nr 37 w Różanie, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej, Stowarzyszenie Aktywnych Pań w Zakuziu oraz MKKK Shinkyokushin (karate).

Nad bezpieczeństwem uczestników zabaw będą czuwać wykwalifikowane osoby asekurujące i policja. Serdecznie zapraszamy!

Małgorzata Kisiel

O Stowarzyszeniu Miłośników Ziemi Różańskiej słów kilka...

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej wyrosło z Partnerstwa Na Rzecz Rozwoju Ziemi Różańskiej. Była to sformalizowana, długofalowa forma współpracy między przedsiębiorcami, organizacjami, lokalnymi instytucjami i obywatelami, którzy byli zainteresowani wspólnym działaniem na rzecz rozwiązywania problemów ich społeczności, dobrowolnie realizując wspólnie określone działania.

Inicjatorem Partnerstwa był obecny przewodniczący Rady Miejskiej Wojciech Prusik, który skupiając wokół siebie i głoszonej idei mieszkańców gminy Różan, zainicjował spotkania z doradcami Biura Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych (BORIS).

Podczas tych spotkań uczestnicy dowiedzieli się o możliwości zawiązywania stowarzyszeń, czyli organizacji społecznych i pozarządowych, powoływanych przez grupę osób mających wspólne cele lub zainteresowania. Organizacje te mogą pracować na rzecz lokalnej społeczności, jak również, z czasem, pozyskiwać środki zewnętrzne na swoją aktywność. Przy czym należy zaznaczyć, że wszystkie stowarzyszenia są działalnością niezarobkową.

Bodźcem do ukierunkowania Stowarzyszenia w stronę historyczną było 5 – lecie nadania imienia Gimnazjum w Różanie. W związku z tą uroczystością 13 czerwca 2009 roku, na terenie Fortu nr 1 zorganizowano pokaz batalistyczny. Po tym wydarzeniu zaczęto zastanawiać się nad cyklicznością tego typu imprez, które promowałyby miasto i rozszerzały wiadomości historyczne na temat walk narodo-wo – wyzwoleniczych, toczących się na terenie ziemi różańskiej.

Na początku 2010 roku, po odbytych szkoleniach, kilku obecnych członków Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej doszło do wniosku, iż są już gotowi, by stworzyć organizację. 23 czerwca 2010 roku powołano Komitet Założycielski, w skład którego wchodził: aktualny przewodniczący Rady Miejskiej Wojciech Prusik, obecny burmistrz gminy Różan Piotr Świdorski i Jarosław Zygmunt.

Przedstawiciele Stowarzyszenia skupili wokół siebie 23 osoby, przygotowali wstępny projekt aktu regulującego strukturę organizacyjną i sposób działania, po czym zorganizowali zebranie, na którym zaprezentowali swoje idee. Przybyli mieszkańcy gminy Różan poparli statut i wyrazili chęć przystąpienia do organizacji.

W tym samym czasie wybrano władze Stowarzyszenia. Funkcję prezesa objął Jarosław Zygmunt, wiceprezesa – Kazimierz Daszewski, sekretarza – Jan Szufleński, skarbnika – Marzena Prusik,

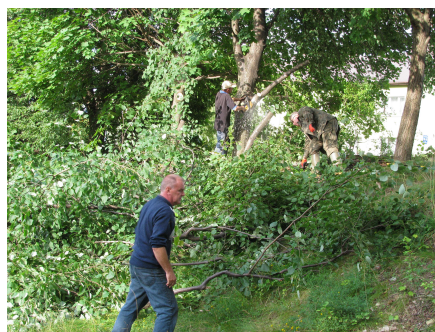
członka – Stanisław Białobrzewski.

Następnie zarejestrowano organizację w Krajowym Rejestrze Sądowym, co wiązało się z wcześniejszym nadaniem numeru REGON, NIP i zgłoszeniem do Starostwa Powiatowego.

W styczniu 2011 roku zakończono całą prawną procedurę rejestracyjną Stowarzyszenia.

10 września 2011 roku, na terenie Fortu nr 1 w Różanie członkowie Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej zorganizowali „II Różański Piknik Militarny”. Główną atrakcją były sceny batalistyczne z obrony polskiego schronu bojowego i kaponieri skarpowej. Widzowie mogli również podziwiać wyposażenie, umundurowanie i uzbrojenie wojsk z czasów II wojny światowej oraz wystawę fotograficzną prezentującą zmiany, jakie zaszły w Różanie na przestrzeni wieku. Niewątpliwą atrakcją była także możliwość przejażdżki zabytkowymi pojazdami wojskowymi i skosztowanie grochówki.

W trakcie imprezy odbyła się promocja książki Tomasza Stężyły pt. „Porucznicy 1939”, w której znajdują się m. in. barwne opisy obrony Różana z 1939 roku. W namiocie reklamowym można było otrzymać darmowe materiały promujące miasto i gminę Różan.

Na początku 2012 roku odbyło się spotkanie Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej z dyrektorem ostrołęckiej delegatury Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie.

Za pośrednictwem burmistrza gminy Różan Piotra Świdorskiego i przewodniczącego Rady Miejskiej Wojciecha Prusika Stowarzyszenie nawiązało także współpracę z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

24 maja 2012 roku wizytę w Różanie złożył Wojewoda Mazowiecki Jacek Kozłowski, który zwiedził teren Fortu nr 1 i zapoznał się z jego historią.

23 czerwca br. członkowie Stowarzyszenia, współpracując z kołem PZW „Różanka” i OSP Różan zorganizowali Noc Świętojańską, która połączona była z puszczaniem wianków na Narwi i służbą integracji mieszkańców gminy.

Na początku lipca 2012 roku odbyło się spotkanie przedstawicieli Stowarzyszenia z delegaturą Agencji Rozwoju Mazowsza.

Obecnie trwają przygotowania do „III Pikniku Militarnego”. Członkowie Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej porządkują teren Fortu nr 1, wycinają krzewy i zbędne gałęzie drzew, a także usuwają szpecące mury napisy, zamieszczone przez wandalów.

Impreza odbędzie się 8 września br., pod honorowym patronatem Wojewody Mazowieckiego Jacka Kozłowskiego. Tematem przewodnim będą walki, jakie rozegrały się na terenie ziemi różańskiej podczas I wojny światowej. Wystąpią: Grupa Rekonstrukcji Historycznej 14 Pułku Strzelców Syberyjskich z Przasnysza (14 PSS) i Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej - 21 Muromski Pułk Piechoty z Warszawy, które wystawią obozowisko wojsk radzieckich oraz Grupa Rekonstrukcji Historycznej 18 Pułku Piechoty z Sochaczewa i Grupa Rekonstrukcji Historycznej „Żelazny Orzeł” z Łodzi, reprezentujące stronę pruską. Będą pokazy kawalerskie przygotowane przez grupę jeźdźców ze Stowarzyszenia Sportowo – Jeździeckiego im. 10 Pułku Ułanów Litewskich w Grabowie. Planowane jest wystawienie dwóch scen batalistycznych. Pierwsza z nich będzie obrazowała atak piechoty na pozycję karabinów maszynowych, druga natomiast, atak piechoty na kaponierę skarpową. Wystawiona zostanie galeria zdjęć przedstawiająca Różan w okresie I wojny światowej. Zgromadzeni widzowie będą mogli zwiedzić przejście podziemne fortu, a także skosztować grochówki i kaszy gryczanej.

W roztawionym namiocie ostrołęckiej Wojskowej Komendy Uzupełnień będzie można zasięgnąć informacji na temat Narodowych Sił Rezerwowych.

Po zakończonym pikniku na hali sportowej odbędzie się koncert Reprezentacyjnego Artystycznego Zespołu Wojska Polskiego.

W imieniu Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej serdecznie zapraszam wszystkich, którzy chcieliby miło spędzić czas i poszerzyć swoje wiadomości historyczne.

Małgorzata Kisiel

SZLACHETNE ZDROWIE

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy, podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie(...)

Niedobrze jest, gdy w jadłospisie jest dużo cukru, konfitur, leguminek, dżemów, itp. - to wszystko musi z kuchni zniknąć.

Jajka - są lekarstwem przeciw miażdżycy, wbrew wszystkiemu, co się o jajkach mówi. Można zjadać 6 jajek na dzień i obniżyć jajkami miażdżycę i poziom cholesterolu. Ale jak do jajek dodamy łyżeczkę cukru - momentalnie rośnie cholesterol. Białko proste w jajkach daje człowiekowi ogromne siły, a żółtko zawiera w sobie ogromne stężenie wszystkich mikroelementów, biopierwiastków i witamin. Nie ma nic idealniejszego w sposobie odżywiania organizmu jak żółtko, bo w nim jest to, co rozwijające się z białka kurczątka musi zjeść, żeby mogło żyć i rosnąć. Jajko zawiera w sobie drogo-cenną substancję - lecytynę - zapobiegającą miażdżycy. Ale jajka nie można łączyć z dodatkowymi tłuszczami nasyconymi, nie można jajka smażyć na maśle i nie można dodawać cukru. Jajka można jadać zupełnie śmiało. Tylko w tym dniu gdy mamy jajka np. na śniadanie czy kolację, to powinna być do tego kawa zbożowa z mlekiem, albo herbata (herbaty na wieczór się nie pija) i bez cukru. A jak będzie cukier, to już nie jajka. Młodym osobom, owszem, jajka nie grożą, można je sobie zjeść, bo tam jeszcze ta gospodarka jest jako taka. Ale już po trzydziestce trzeba się chronić od cholesterolu. Zresztą ostatnio było kilka wypadków, że dzieci 11-letnie miały miażdżycę i to taką miażdżycę zaawansowaną z cholesterolem powyżej 300mg%. To była tragedia. Miażdżycza w młodzięcym wieku. Ale to, niestety, przekarmienie cukierkami i rosołkami.

Jak docenić pocziwe ziemniaki, w czym i jak gotować potrawy, które przyprawy mają skutek zbawienny dla naszego organizmu, a których należy unikać.

Placki ziemniaczane można nawet w lipcu upiec z zeszłorocznych ziemniaków. 2 jajka ubić porządnie, do tego wlać pół litra przegotowanego mleka, do tego wtarkować 2 duże główki cebuli, dobrze wymieszać. Jak ktoś chce miękkie placki, to wsypać troszeczkę proszku do pieczenia i w to wszystko wtarkować dopiero pięć ziemniaków (skrobia nigdy nie poczernieje w mleku), smażyć na oleju.

Jajko też ma inną strukturę, jeśli jest najpierw rozbite z mlekiem. Wychodzą placki jasnożółte w odcieniu różowym jak z młodych ziemniaków. Takie placki są łatwo strawne. Jeśli zostaną na dzień następny, to wtedy robi się zupę pomidorową zamiast ryżu dodaje się pokrojone w

paseczki placki ziemniaczane. Idealna, smaczna zupa z doskonałymi flaczkami.

Co wiedział Mojżesz

Ziemniaki - są błogosławieństwem dla nas w Europie, ale nie przesadzajmy z nimi. One nie mają być rano, wieczór i w południe. Gdybyśmy ziemniaki przyrządzali tak jak przyrządzają to Żydówki, to byśmy mieli z nich 10 pożytków więcej. Nie wiadomo skąd Mojżesz przed wiekami wiedział, że to, co siedzi w ziemi, choć nieczyste, jest bardzo bogate w życiodajne siły. I nakazał, że wszystko co rośnie w ziemi, przed przygotowaniem ma być doskonale wyszorowane i wymyte, i żeby Żydówka była najbrudniejszą, i żeby w domu wody nie miała, to ona nigdy nie będzie obierała ziemniaków tak, jak Polka. U nas przyniosą ziemniaki z piwnicy brudne, po których koty chodzą, ślimaki i inne... zanieczyszczenia. Przyniosą, obierają, połowę wyrzucą z łupinami i wytyłane, wybrudzone wrzucą do wody i teraz 5 razy to się myje, niektóre miejsca dociera, bo jeszcze są brudne (A przecież ziemniak jest bardzo porowaty, prawie jak gąbka). I w końcu te biedne, nieszczęśliwe resztki wrzucą się do garnka, wlewa wody do pełna, sypie sól, przykrywa pokrywką, a jak zaczyna gotować, zdejmuje się pokrywkę, bo to kapie na kuchnię, śmierdzi, no i w końcu jak już ugotowane, to się wylewa to, co drogocenne do zlewu, a tę bezwartościową skrobie utłucze, niekiedy doda się trochę śmietany - i wszystkim brzuchom chęć popękać.

Żydówka jak przyniesie z piwnicy ziemniaki, to najpierw je porządnie wyszczotkuje, wymyje pod bieżącą wodą, jak nie ma bieżącej wody, to 3 razy wymywa w nowej wodzie i te czystutki ziemniak obiera tak cieniutko, że skórka jest przezroczysta. Nie wiadomo skąd to wiedzą. Okazuje się, że tuż pod naskórkiem ziemniaka są całe pokłady magnezu, kobaltu, żelaza, tych najcięższych biopierwiastków, których nam ciągle brakuje.

Obiera, w jednej wodzie przepłukuje, wrzuci do czystego "koszernego" garnka, tylko do ziemniaków przeznaczonego. Pół garnka tylko ziemniaków, ile osób w domu, tyle główek cebuli przekroi na 4 i włoży na wierzch, wsypie żdziebeleczo kminku, włoży dużą łyżkę masła, wleje 2 szklanki mleka, doleje wrzącej wody. Bo u Żydówki jest jeszcze specjalny garnek na wodę. Nigdy brudną wodą "niekoszerną" nie zaleje żadnej potrawy. Duży specjalny garnek stoi na kuchni, w którym bez przerwy gotuje się woda. Wszystko co jest niepotrzebne wyparuje z parą, a żelazo i różne paskudztwa z rur osiadają na ściankach i woda jest miękka

i czysta. I tą wodą zaleje ziemniaki, tylko też do połowy garnka, bo pół garnka musi być pary, i nie soli. Przykrywa pokrywką i to się na dobrym ogniu prędko gotuje. Stwierdzi, że miękkie, posoli, chwileczkę jeszcze się pogotuje. Przygotowując czysty gliniany garnek, wyleje z niego ten wywar z ziemniaków. Ziemniaki wysypie na półmisek - już są z masłem, z kminkiem, z mlekiem, z cebulą - zapach niesamowity - posypie tylko zielonym posiekany szczypiorkiem. I nie trzeba już niczym przyprawiać. Są wysmienite, nawet bez mięsa się je zje.

120 lat bez lekarza

A do tego wywaru doleje 2:3 zimnego mleka, posieka rzeżuchę lub szczypiorek i ponalewa do kubków do picia, zamiast pomyjnego polskiego kompotu z rozbełtanego dżemu. - To jest zdrowie. To są ważne rzeczy, ważne i wartościowe. Gdybyśmy zwrócili uwagę na to, co w naszych warunkach, tych teraźniejszych, nawet najgorszych i ekonomicznie, i psychicznie, moglibyśmy 120 lat żyć, bo na tyle mamy zakodowane w Europie nasze siły żywotne, bez znajomości słowa lekarz. W ziółkach też mamy: witaminy, mikroelementy, garbniki, biopierwiastki. Ziółka w części uzupełniają to, czego nam w organizmie zabrakło. Dlatego bardzo dużo ludzi pije zioła i doskonale się czuje. I kiedy przestaną pić, a nie poprawią sobie jadłospisu, to oczywiście po 2-3 miesiącach rozklei się wszystko i znowu przyjeżdżają i znowu - proszę księdza, tak dobrze było, jak piłam ziółka - a gdy zapytam:

- A kiedy pani jadła fasolówkę?
- Ojej! - Ze 3 tygodnie temu.
- A grochówkę?
- Może ze dwa miesiące temu - no, nie mogę, bo to wzdyma, później takie gazy są.
- A kakao kiedy pani piła?
- Ojej, to na kamienie szkodzi.

I okazuje się, że dzisiaj wypila 3 kawy, wypaliła papierosa. I ona chce być zdrowa! Tak samo jest z młodzieżą. Jest bardzo nieregularnie odżywiana. Takie byle co, aby tylko ten żołądek czymś oszukać. To jest tragedia. Dlatego mamy tyle raków przewodu pokarmowego i tragedii z systemem nerwowym. Przede wszystkim musimy pilnować systemu nerwowego, bo od niego zależy żołądek, jelita i wchłanianie. Bo jak jest wszystko znerwicowane, to nie ma wchłaniania. Także ziemniaki są wspaniałą rzeczą, ale muszą być rzeczywiście bardzo umiejętnie i porządnie przygotowane.

KARTKI Z DZIEJÓW RÓŻANA I ZIEMI RÓŻAŃSKIEJ

W zrujnowanym kraju

Polska po Wielkiej Wojnie Północnej była krajem niemal na całym obszarze zniszczonym, w znacznym stopniu wyludnionym i obrabowanym z wszystkiego co udało się zabrać. „Pod różnymi pretekstami samych kontrybucji pobrały obce wojska z Rzeczypospolitej w czasie tej wojny do 60 mln talarów. Na rok przypadało co najmniej dwa razy tyle, ile wynosił roczny dochód państwa ustalony na sejmie niemym”.¹ Sytuacja w ziemi różańskiej po wygaśnięciu działań wojennych w Polsce była podobna, a stopień zniszczeń, jak na całym Mazowszu jeszcze większy niż przeciętnie w kraju.

W najbliższym sąsiedztwie, w dobrach biskupów płockich, w widłach Narwi i Bugu, sytuacja była tak niekorzystna, że rozpoczęta w pierwszej połowie XVIII w. przez biskupa S. Załuskiego planowana działalność zmierzająca do zaludnienia i rozwoju życia gospodarczego na terenie Puszczy Białej, trwająca 60 lat (od około 1730 do 1790 r.), nie przywróciła stanu zaludnienia sprzed okresu zniszczeń.²

Nieporównywalnie gorsze warunki ożywienia gospodarczego w ziemi różańskiej, z racji braku jednego silnego ośrodka scalającego jednostkowe wysiłki i dysponującego niezbędnymi środkami, spowodowały wieloletni zastój w rozwoju. Nie bez znaczenia było i to, że władzom ziemskim trudno było działać w warunkach zmienionych reformami Augusta II uprawnień sejmików i sposobu ich wdrażania. Kiedy sejm lubelski 1703 r. zgodził się tylko na niektóre zmiany ustrojowe, król zamiast z sejmem, którego nie zwoływał przez 9 lat, korzystał z zastępczej formy reprezentacji szlachty - konfederacji. Postanowienia walnej rady warszawskiej i traktatu warszawskiego, którymi zmieniono ustrój Rzeczypospolitej, zatwierdził dopiero sejm zwany niemym, który obradował w 1717 r. przez jeden dzień, przyjmując konstytucję bez żadnej dyskusji. Ziemia różańska na sejmie tym nie miała swoich przedstawicieli.

Zmiany dotyczyły między innymi podatków, wojska i funkcjonowania sejmików. Wprowadzono stałe podatki nie tylko z dóbr królewskich i kościelnych lecz również z dóbr ziemskich, czyli szlacheckich, bez uprzedniej zgody sejmików. Wprowadzono system repartycji wojskowych, tj. przydzielenia jednostkom wojskowym określonych ziem czy dóbr, z których mogły pobierać swe należności, zmieniając żołnierzy w poborców podatkowych. Ograniczono kompetencje sejmików

i swobodę ich odbywania, wprowadzając zakaz ich limitowania. Do dyspozycji sejmików przyznano natomiast dochody z czopowego i szelężnego z przeznaczeniem na potrzeby ziem, na cele samorządowe, czym miały zajmować się sejmiki gospodarcze.

Uniwersał od króla wydany dla porządku gospodarczego ziemi różańskiej, przyjął sejmik różański 19 czerwca 1724 r. Datę tą można uznać za początek samorządu terytorialnego w Różaniu. O zasobności kasy samorządu decydowała liczba „gardel” i ich „wydajność” w spożywaniu trunków. W ziemi w znacznym stopniu wyludnionej, to źródło finansowania okazało się niewystarczające dla poprawy sytuacji gospodarczej i podźwignięcia się ze zniszczeń wojennych.

Jeśli chodzi o sprawy dotyczące woj-ska, to okazało się, że ani postanowienia sejmu lubelskiego o utworzeniu 48 - tysięcznej armii, ani decyzje walnej rady warszawskiej o utrzymaniu tylko 40 - tysięcznej armii nie były możliwe do zrealizowania, z powodu braku możliwości zgromadzenia niezbędnych środków na ten cel. Dlatego też sejm niemym na nowo określił komput armii na 24 tys. porcji żołnierskich, co wobec konieczności opłacenia gaż oficerskich redukowało liczbę wojska do ok. 18 tys., a więc do poziomu trzeciorzędnych państw europejskich.³

Przy lokacji zimowej wojska, tak znacznie pomniejszonego, do ziemi różańskiej skierowano z gwardii pieszej królewskiej, regiment pieszy, dla którego trzeba było zapewnić 47 porcji, a koszt utrzymania tego oddziału wojska przez pół roku zamykał się kwotą 4 718,25 zł⁴. Ziemia różańska została obciążona kwotą najniższą spośród wszystkich ziem woj. mazowieckiego, a mimo to sytuacja finansowa w ziemi nie była dobra. Ciężko na niej zobowiązanie zapłacenia asygnacji wcześniejszych, wydanych przez komisję krasnostawską dla regimentu kasztelana krakowskiego h.w.k. i generała Borucha. Rozliczenie tego poboru zarządzono dopiero na sejmiku 22 sierpnia 1718 r. i dopiero po tym uruchomiono pobór na potrzeby wojska, według nowego regulamentu. Regulowanie zobowiązań wobec własnego wojska następowało po nie-wczasie, i to w warunkach, kiedy wojska imperatorowej rosyjskiej w wybieraniu prowiantu i furazu tak uciemiażały ludność, że opuszczała swoje domostwa. A sejmik bezsilny mógł tylko wydelegować 18 I 1718 r. Wojciecha Przeradowskiego i Jana Rzechowskiego – pisarza

Elekcja 1733 roku i wojna o sukcesję polską

W 1725, dzięki wstawiennictwu Mar-kizy de Prie, jego córkę Marię poślubił król Francji - 15-letni wówczas Ludwik XV, młodszy od swej wybranki o 6 lat. Ludwik XV angażował się później bezpo-srednio, wszak bez powodzenia, w powrót swego teścia na tron Polski, zwolniony przez śmierć Augusta II w 1733. Miano-wicie Stanisław Leszczyński pojechał wtedy na elekcję do Warszawy, mocno wspierany pieniędzmi przez swego zięcia. 12 września 1733 w Warszawie wybrany został przez 11 697 szlachty królem Pol-ski. Za jego kandydaturą wotowali: pry-mas Teodor Potocki i 8. biskupów, 120. senatorów świeckich, ministrów i dygnitarzy, domy Potockich, Mnisz-chów, Jabłonowskich, Szembeków, Za-luskich, Rzewuskich i Poniatowskich z Czartoryskimi.

5 października stronnicy Sasa pod osłoną korpusu rosyjskiego generała Piotra Lacy ogłosili Augusta III królem Pol-ski we wsi Kamion na Pradze. Augusta III poparło 906 stronników. Augusta III Sasa poparli biskupi Jan Aleksander Lipski i Stanisław Józef Hozjusz, 19. senatorów, ministrów i dygnitarzy, domy pańskie: Wiśniowieckich, Radziwiłłów, Sangus-zków, Lubomirskich, Branickich, Zawiszów. Ponowny wybór Leszczyńskiego stał się powodem wojny o tron polski. Nastąpiła zbrojna interwencja Rosji, Au-strii i Saksonii, za których protekcją ob-wołany został królem August III Wettyn. Stronnictwo Leszczyńskiego stawiało większy opór jedynie w Gdańsku, licząc tam na pomoc francuską. Faktycznie przy-był niewielki francuski oddział interwen-cyjny pod dowództwem hrabiego Plélo, ale został rychło rozbity przez Sasów i Rosjan, zaś Gdańsk skapitulował po

kilkumiesięcznym oblężeniu.

Stronnicy Leszczyńskiego uznali wówczas Augusta III, natomiast on sam przebrany za chłopą uciekł do Królewca w Prusach Książęcych, wówczas zawiązała się nowa zbrojna konfederacja dzikowska w obronie jego elekcji. Po jej rozbiciu w Puszczy Kurpiowskiej i po porozumieniu się Francji i Austrii – Stanisław Leszczyński zmuszony został do zrzeczenia się korony i powrócił do Francji. O tym, że chciał wzmocnienia władzy centralnej, zniesienia poddaństwa chłopów, ograniczenia liberum veto itp. zaświadczył tylko w swej książce „Głos wolny wolność ubezpieczający”, datowanej na 1733, ale wydanej w 1748. (wikipedia.org)

„Głos wolny wolność ubezpieczający” (oryg. Głos wolny wolność ubezpieczający) – traktat polityczny, wydany przypuszczalnie w 1743 roku, ogłoszony przez Stanisława Leszczyńskiego, a napisany przez kogoś z kręgu jego zwolenników. Emanuel Rostworowski wskazuje na Mateusza Białłozora, litewskiego szlachcica, który miał napisać go po polsku w 1733.

W traktacie tym wytyczono drogę reform, jaką powinna pójść Rzeczpospolita. Wskazuje się tam, że niezbędne są zmiany w położeniu chłopów, których nędza ciąży nad polskim rolnictwem. Postuluje się obdarzenie chłopów wolnością osobistą i ich oczyszczowanie. Wskazuje na nieodzowną potrzebę poprawy sytuacji miast, handlu i przemysłu. Autor proponuje utrzymać sejm, wolną elekcję, a nawet liberum veto. Chce jednak ograniczyć i uporządkować ich stosowanie. Usprawniona władza centralna, w takich dziedzinach jak wojsko, skarb, policja i sądownictwo miała opierać się na kolegialnych, fachowych radach ministerialnych. Armia miała liczyć 100 tysięcy żołnierzy. Sprawę opodatkowania szlachty traktat pomija milczeniem.

różańskiego do Lebrege – generała wojska rosyjskiego „żebrać o ulżenie ciężkiej sytuacji”⁵.

Decyzją tą sejmik zainicjował szereg starań zmierzających do przesunięcia terminów uregulowania zobowiązań, a w kontaktach z wojskiem rosyjskim i wojskiem koronnym chodziło przede wszystkim o zmianę postępowania wobec ludności, aby ograniczyć samowolę przebywających w ziemi jednostek i zapobiec dalszym szkodom wyrządzanym przez żołnierzy.

W czasie wojny i powojennego ubóstwa przeczekało się grono dygnitarzy ziemskich. W 1724 r. w ziemi różańskiej byli do obsadzenia stanowiska podkomorzego, podsędką i pisarza. Sejmik różański obradujący tegoż roku, po wyborze posłów na sejm zdecydował, że wybór kandydatów przedstawianych królowi na wakujące stanowiska odbędzie się trzeciego dnia po sejmiku relacyjnym. Sejmik relacyjny, na którym posłowie Franciszek Maksymilian hrabia z Tęczyna Ossoliński, podskarbi nadworny koronny i Paweł na Przeradowie starosta różański i makowski, poinformowali zebranych o obradach w Grodnie. Sejmik elekcyjny, który miał wybrać i przedstawić królowi kandydatów na wszystkie opustoszałe stanowiska, zwołano dopiero na 15 III 1727 r. Sejmik ten podzielił się, jedna ze stron przygotowała protest i oblatowała go w kancelarii różańskiej, w rezultacie czego wybory przesunęły się na kolejne lata.⁶

Podoski Karol h. Junosza wojski Braclawski zgłoszony przez sejmik różański 26 IV 1731 r. już 23 września został podkomorzym różańskim i niedługo po tym był wybranym na sejm w 1732 r.

Jan na Rzechowie, Rzechowski, jako pisarz ziemi różańskiej, pojawia się

w dokumentach od wiosny 1733 r., zachowując nadal pisarstwo grodzkie. Stefan Dąbrowski, jako podsędek w ziemi różańskiej, figuruje po raz pierwszy w dokumencie z 1733 r. Był on wieloletnim aktywnym działaczem ziemi i kilkakrotnie marszałkiem sejmików różańskich. Dwukrotnie reprezentował ziemię przed trybunałem skarbowym w obronie mieszkańców. Występował w sporach z wojskiem o nieuzasadnione lub zawyżone egzekucje, wykonywane bez uzgodnienia z ziemstwem i kierowane w stosunku do osób, które wywiązywały się ze swoich zobowiązań podatkowych.

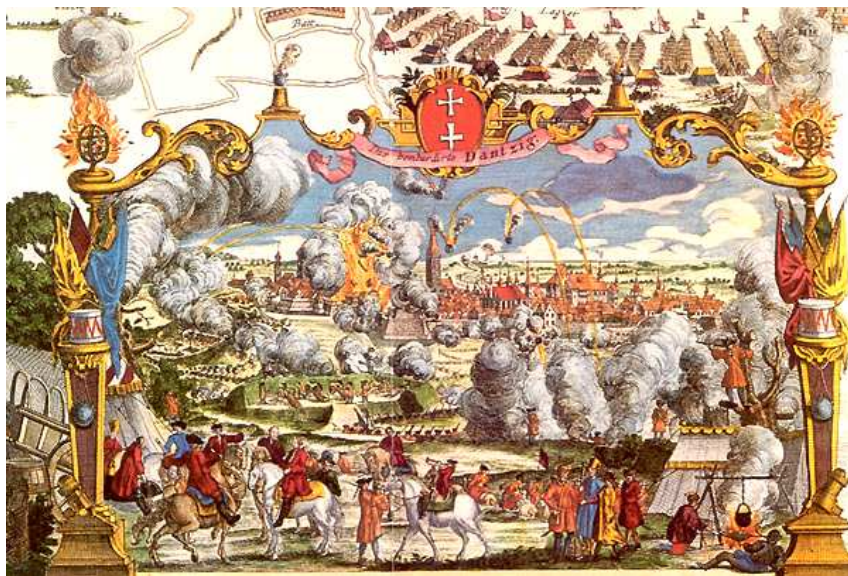
Król August II Mocny zmarł 1 lutego 1733 r. Przed śmiercią zabiegał o koronę polską dla swego syna, jednak jego starania nie zostały uwieńczone powodzeniem. W czasie choroby króla trzy ościennne kraje – Austria, Prusy i Rosja porozumiewały się w sprawie obsadzenia na tronie w Polsce wspólnie popieranego kandydata. Prowadzący rokowania podpisali wstępne porozumienie, którego jednak nie uznały dwory. Nie doszło do realizacji tego zamiaru, co nie oznaczało, że sprawa obsadzenia tronu polskiego przestała interesować Wiedeń, Berlin czy Moskwę. Swojego kandydata w opozycji do wspomnianej trójki przygotowała bez rozgłosu Francja, był nim Stanisław Leszczyński.

U progu bezkrólewia zwaśnione obozy Czartoryskich i Potockich wygasły spór. Upowszechniła się opinia, że tylko narodowy „własny” król będzie zdolny wprowadzić Polskę z upadku.

Sejmik ziemi różańskiej przed koronacją bez sporów przyjął wszystkie potrzebne na czas bezkrólewia decyzje, łącznie z deklaracją gromadzenia środków dla wojska. Zaznaczono jednak potrzeby zmian w armii, zniesienia utrudnień dosłużenia się szarż oficerskich, stawianych szlachcie polskiej w regimentach zaciągu cudzoziemskiego oraz ograniczenia nadregulaminowej liczby kadry oficerskiej. „Pieniądże oszczędzone przeznaczyć na żołnierza do boju sposobnego”.⁷

Na elekcję sejmik lipcowy wybrał 25 posłów, potwierdził decyzję podjętą na sejmiku przedkonwokacyjnym o wyjściu ziemi na elekcję, wyznaczył popis na dzień 4 sierpnia pod Dyszobabą. Z tą datą sporządzono dokument przysięgi złożonej na sejmiku relacyjnym i na podpisie o głosowaniu na „Piasta”.⁸ Elekcję króla Stanisława Leszczyńskiego podpisało piętnastu posłów wybranych przez sejmik i dodatkowo 5 osób, które na elekcji były bez mandatu poselskiego.⁹

Elektorów z ziemi różańskiej było niewielu, dokument o złożeniu przysięgi zawiera nazwiska 158 osób.¹⁰ Na elekcji

Wojna o sukcesję polską (1733 - 1738) - oblężenie Gdańska

byli niemal wyłącznie dygnitarze ziemscy i ich synowie.

Elekcja odbyła się bez przeszkód. Za Leszczyńskim opowiedziało się 13, 5 tysiąca uczestników, t.j. zdecydowana większość zgromadzonych. Po wyborze 12 września szlachta uroczystie odprowadziła go do zamku, a 19 września Stanisław I zaprzysiął w katedrze pacta conventa.

Wybór Stanisława Leszczyńskiego został uznany przez dwory w Moskwie i Wiedniu za fakt szczególnie groźny dla ich interesów. Szybko uzgodniły one warunki poparcia dla kandydatury Wettina. Wojska rosyjskie po przekroczeniu granicy skierowały się ku Warszawie. Nowo-wybrany król polski 22 września udał się do Gdańska. 5 października 1733 roku, około tysiąca wyborców w pobliżu wsi Kamień, zamiast na Woli, opowiedziało się za Sasem. Elekcję antykróla Augusta III uczczono hukami dział rosyjskich.

Pogwałcenie elekcji w Polsce doprowadziło do wybuchu tzw. „wojny secesyjnej polskiej”. Francja wypowiedziała wojnę Austrii. Do wojny przystąpiło również Królestwo Sardynii i Hiszpanii, niezainteresowane koroną polską tylko po to, aby wykorzystać konflikt dla załatwienia swoich interesów w Europie Zachodniej. W Polsce zwolennicy antykróla zawiazali 5 X 1733 r. konfederację warszawską pod marszałkiem Antonim Ponińskim. Wkrótce po tym do Polski wkroczyły wojska saskie w obronie Augusta III. 17 I 1734 r. odbyła się w Krakowie koronacja Augusta III i Marii Józefy, a sejm koronacyjny został zerwany.

W ziemiach i województwach powstawały konfederacje w obronie Stanisława I, który bronił się w Gdańsku, oczekując nadaremnie na skuteczną pomoc zewnętrzną. Starania o pomoc szwedzką zakończyły się niepowodzeniem, a z Bałtyku przybyło tylko kilkuset ochotników pod komendą oficera Karola XII Jana Stenflichta, który pozostał wierny Stanisławowi do końca.

W ziemi różańskiej za wydanymi wiciami króla Stanisława pod Dyszobabę 21 VI 1734 r. zjechała się szlachta na pospolite ruszenie, a zjazd przekształcono w konfederację ziemi różańskiej. Marszałkiem generalnym został Michał Żurawski – podcasy różański. Sformułowano rotę przysięgi i taką przysięgę odebrano od marszałka konfederacji. Zobowiązano wszystkich urzędników do złożenia tejże przysięgi na następnym zgromadzeniu. Z powodu małej frekwencji wznowiano obrady jeszcze trzykrotnie: 5 VII, 27 VII i 9 VIII 1734 r. Uchwalono nowe podatki – od owczarów po talarze bitym od stada, kotłowe od Żydów, młynowe i od kół

rudnych. Dozwolono wyjść na pospolite ruszenie albo wici albo w wyprawie, wyznaczając w dobrach ziemskich wystawienie 1 żołnierza z 40 dymów, a w dobrach duchownych i królewskich – z dymów 15. Określono żołąd – 2 zł na tydzień i jednolite umundurowanie. O trudnościach finansowych może świadczyć to, że na potrzeby wyprawy przeznaczono czopowe i szelężne, a o pieniądze na sporządzenie chorągwi, kotłów, wyposażenie i utrzymanie dobośza zwrócono się do Franciszka Pomaskiego, burgrabiego grodzkiego różańskiego. Dokumenty milczą, czy konfederacja ziemi różańskiej zgłosiła akces do konfederacji generalnej dzikowskiej pod marszałkostwem Adama Tarły.

W czerwcu 1734 r. Stanisław Leszczyński potajemnie opuścił Gdańsk, który skapitulował i schronił się w Prusach. Większość senatorów wiernych królowi Leszczyńskiemu, obecnych w tym mieście, złożyła przysięgę Augustowi III, wśród nich był Stanisław Poniatowski, ojciec przyszłego króla.

Nastroje zmieniły się w Różanie. Sejmik różański obradujący 18 I 1735 r. zalecił posłom wydelegowanym do króla Augusta III, aby wyrazili zadowolenie z jego wyboru. Posłowie życzyli długiego panowania oraz poinformowali o zniszczeniach spowodowanych przechodami wojsk i obecnie stacjonującymi wojskami rosyjskimi. W Puszczy Kurpiowskiej Jan Stenflicht do końca 1735 r. walczył wspólnie z miejscową ludnością, z przeciwnikami Stanisława Leszczyńskiego, który do połowy 1736 r. przebywał w Królewcu. Nazwisko Żurawskiego marszałka konfederacji różańskiej już nigdy nie pojawiło się w posejmikowych dokumentach.

O sytuacji w ziemi różańskiej po okresie walki o koronę polską jednoznacznie świadczą informacje posejmikowe z 15 IX 1735 r. Posłowie mieli poinformować, że ziemia różańska nie jest w stanie płacić podatków i że dopóki nie będą przyjęte postanowienia, co do zachowania się wojsk, nie mają dyskutować o innych sprawach „ponieważ nulla securitas sejmowania pod flentami cudzoziemskimi”.¹¹

Prawdopodobnie zniechęcona sytuacją szlachta różańska zaniechała aktywności politycznej, bo nie było posłów z ziemi różańskiej na sejmie w 1736 i 1740 r. Kolejny dokument posejmikowy w zbiorach Pawińskiego jest z 24 VIII 1744 r.

W czasach saskich nastąpił daleko idący paraliż pracy sejmów. Pod rządami Augusta II zwołano 21 sejmów, 10 sejmów zerwano, 1 przerwano z racji śmierci króla, pod rządami Augusta III zwołano

16 sejmów. Tylko jeden sejm w 1736 r. nie był zerwany.

Karol Podoski h Junosza – podkomorzy różański po 1731 r. był pięciokrotnie wybierany na sejm i jako poseł charakteryzował się nieprzeciętną aktywnością. Wł. Konopczyński we wstępie do wydanych *Dyariuszy sejmowych z wieku XVIII Warszawa 1911 r.* stwierdził, że „podkomorzy różański przemawiając nie często, ale zawsze bardzo rozważnie, szerzy poważne, kompetentne zapatrywania swojego ojca, Mikołaja, wojewody płockiego”. Z opinią, że nie często przemawiał nie można się zgodzić, bo na sejmie w roku 1748 zabierał głos piętnastokrotnie. W uznaniu dla jego wiedzy i walorów charakteru był wielokrotnie wybierany do zespołów – dziś powiedzielibyśmy komisji – powoływanych do realizacji zleconych zadań. Widocznie dobrze wypełniał swoje obowiązki, skoro był wybierany kilkakrotnie do różnych deputacji, co nie często zdarzało się posłom mazowieckim. Wyjątkowość jego postawy wynika z faktu, że nie zniechęcił się nigdy, choć wszystkie sejmy, w których uczestniczył zostały zerwane i inni niweczyli rezultaty obrad.

W czasach saskich rozpoczął się powolny proces wychodzenia z kryzysu demograficznego i zapaści ekonomicznej. Tylko dlatego, że sejmy były zrywane nie wykorzystano poprawy sytuacji, aby zwiększyć liczebność armii. Kraj trwał w sytuacji dużej nierównowagi militarnej w stosunku do sąsiadów, w stanie bezbronności.

Kazimierz Daszewski

c.d.n.

1. Wielka Historia Polski. Oficyna wydawnicza Fogra, Kraków 2003 r. T. III str. 293.
2. M. Żywirska. Puszcza Biała i jej dzieje i kultura. Warszawa 1973 r. P.W.N.
3. Wielka Historia Polski T III str. 287.
4. Wolumina Legum TVI str. 164-165, 168-171, 176-177.
5. T. Paw. f 463v.
6. T. Paw. f 481 i 481v.
7. T. Paw. f 490 i 490v.
8. Oznaczało to głosowanie na obywateli Rzeczypospolitej.
9. Jerzy hr. Dunin – Borkowski Dr Miecz. Dunin – Wąsowicz. Elektorowie królów Władysława IV, Michała Korybuta, Stanisława Leszczyńskiego i spis stronników Augusta III. Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie Tom 1 Rok 1908/9.
10. T. Paw. f 498 – 501.
11. T. Paw. f 523 i 523v.

FRAGMENTY Z „LENINA” FERDYNANDA A. OSSENDOWSKIEGO

„Lenin” Ossendowskiego – to książka – legenda. Została przetłumaczona na wiele języków. W latach trzydziestych zrobiła karierę na obu półkulach i odegrała znaczącą rolę w ukazaniu, kto i jak „robił” Rewolucję Październikową. Niezwykle sugestywny obraz tytułowego bohatera książki, zupełnie odmienny od kreowanego w Polsce przez ostatnie dziesięciolecia, pozostanie w pamięci każdego czytelnika. Książka ukazała się w Polsce po raz pierwszy po prawie sześćdziesięciu latach w formie reprintu z przedwojennego wydania. Ossendowski był jednym z pierwszych, którzy ośmielili się uderzyć w mit, w symbol, w legendę, w bożyszcze, w idola milionów biedaków całego świata.

Żyjemy w czasach wszechwładzy mediów i codziennie nasze oczy i uszy poddawane są nieustającej próbie. Toczy się walka o naszą wyobraźnię i pamięć. Trzeba o tym pamiętać nie tylko w czasie lektury „Lenina”.

W Kijowie w domu rabinatu odbywało się potajemne zgromadzenie przedstawicieli izraelickich. Gmach synagogi i przytykające do niej budynki były bacznie strzeżone przez młodych Żydów, czających się na rogach ulic i w pobliskim ogrodzie.

W sali radnej przy okrągłym stole siedzieli rabini i cadyki w szatach rytualnych, poważni, skupieni i strwożeni. W głębokim milczeniu stali wysłańcy gmin, stłoczeni, nieruchomym, gorejącym wzrokiem wpatrzyli w starszyznę.

Powstał podtrzymany pod łokcie sędziwy cadyk i rzekł:

- Izajasz prorok mówił: „Biada narodowi grzesznemu, ludowi nieprawością obciążonemu, nasieniu złemu, synom złośliwym: opuścili Pana, bluźnili świętego Izraelowego, obrócili się wstecz.”*)

Usiadł, głową sędziwą trząśł i ciężko oddychał.

Podniósł się młody rabin przyjezdny i, zwróciwszy się do zebranych, mówił:

- Sędziowie i wierni prawu Mojżeszowemu! Polecieliście mi zbadać, zgłębić sprawę ważną. Uczyniłem to. Rzucam oskarżenie na głowę ukrywających się pod obcemi nazwiskami, złośliwych synów Izraela. Stwierdziłem, że nieprawości czynią i we krwi chadzają. Zbrodnia to przed Panem, bo izraelska krew przelana została przez nich! Zbrodnia to przed ludem naszym! Rosjanie i inne narody, widząc Żydów wśród morderców nielitościwych, nienawiścią pałać przeciwko nam zaczynają. Poleje się krew narodu wybranego, zginą winowajcy i niewinni mężowie, niewiasty, dziatki! Ze słowami opamiętania zwróciliśmy się do synów złośliwych, w nieprawości trwających, lecz oni tyłem się odwrócili ku Panu. Nie nachylili uszu ku prośbom i radom kapłanów jego. Serca ich pozostały zimne na prorocstwo Izajaszowe, głoszące: „Ziemia wasza ogołocona, miasta wasze ogniem popalone, krainę waszą przed wami cudzoziemcy pożerają i spustoszeje, jako w zburzeniu nieprzejcielskim”. Oskarżam przeto nieprawych wielkiem oskarżeniem, podług Miszny i Tosefty, zgodnie z tekstem Makkot, „albowiem zetrze złościki i grzeszniki społeczem, a którzy Pana opuścili, będą wyniszczeni”. Oskarżam i żądam śmierci dla nich, jako że prawo dał nam Mojżesz: „Kto uderzy człowieka, a ten zamrze, ma być śmiercią karany”!

Znowu podnieśli rabini cadyka sędziwego, a ten ręką potrząsnął i rzekł poważnym głosem:

- Powtarzam za Ezechielem słowa Jehowy: „Przełoż i Ja będę czynił w zapalczywości: nie sfolguje oko moje, ani się zmiłuje, a gdy będą wołać do uszu moich głosem wielkim, nie wysłuchania ich!”

- Amen! - wyrzekli rabini i cadyki, pochylając głowy.

- Amen! - westchnął tłum.

Sługa synagogałny umieścił na stole urnę. Wszyscy obecni stłoczyli się dokoła. Rabin oskarżyciel czytał nazwiska, a drżący, wiekowy cadyk wyjmował z urny kartki.

Cisza zaległa salę.

Rabin wykrzykiwał:

- Salomon Szur!

Cadyk odpowiadał:

- Biała kartka.

- Mojżesz Rozenbuch!

- Biała...

Trwało to długo. Ogłaszano coraz to inne nazwiska, a po nich odzywał się słaby głos starca:

- Biała...

Nareszcie, gdy rabin odczytał:

- Dora Frumkin...

Cadyk podniósł nad głową kartkę i rzekł uroczysto:

- Czarna!...

Prawie do północy odbywało się głosowanie. Czarne kartki wykonawców wyroku śmierci padły na Dorę Frumkin, Kanegissera, Fanię Kapłan, Jankiela Kulmana, Mojżesza Estera i pięciu innych członków gmin żydowskich, które dostarczyły synhedronowi nazwisk ochotników, gotowych zgładzić zbrodniarzy, ściągających na cały naród izraelski nienawiść i zemstę świata chrześcijańskiego.

Sala powoli opustoszała. Tylko cadyki, kiwając głowami, długo pozostawali w niej, szeptali coś do siebie i wzdychali. Tej nocy w tajemnicy zapadł wyrok.

Nikt o nim nie wiedział, bo gmina, jak rój pszczoł, umiała działać społeczem, milczeć i ukrywać zamiary swoje.

*) Proroctwo Izajaszowe, I. 4. 05

Zachowano pisownię oryginału. (kk)

Dora Frumkin – Żydówka, socjal-rewolucjonistka. W styczniu 1918 r. dokonała nieudanego zamachu na Lenina strzelając do samochodu, w którym on jechał. Kula ominęła Lenina raniąc szwajcarskiego komunistę Fritza Plattena. Torturowano ją i zamordowano w podziemiach Czecha w obecności jej matki oraz Lenina. Dora nie zdradziła nazwisk swoich towarzyszy.

Ossendowski podał pierwszych komisarzy naczelnych oraz administracji sowieckiej w 1917-18 roku: 448 Żydów, 30 Rosjan, 34 Łotyszów, 22 Ormian, 12 Niemców, 3 Finów, 2 Polaków, 1 Czech, 2 Gruzinów, 1 Węgier, „Wiemy, że Żydzi dopomogli Leninowi swymi pieniędzmi, lecz wiemy też, że zamachy na Lenina, Trockiego, Urickiego, Wołodarskiego i Joffego były zorganizowane i wykonane przez Żydów.”

Rozkład odjazdów autobusów z Różana

Stan na dzień 28.06.2012 r.

KIERUNEK	PRZEZ	GODZINY ODJAZDU
Baranowo	Ostrołęka	16:18U
Białystok	Ostrołęka	20:05U1P 245651, 20:05PU2 u*
Bielsko - Biała	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa, Katowice, Tychy.	04:24d1P
Bydgoszcz	Płock, Włocławek, Toruń Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń.	11:12U1 P 245651 11:12PU2v*
Chelsty		07:20S
Ciechanów	Łęczna, Gogole Wielkie	09:00F, 11:12PU2v* 13:28F
Częstochowa	Warszawa Pułtusk, Warszawa	23:20wP316092 04:24d1P
Dąbrowa Górnicza	Warszawa, Częstochowa	23:20wP316092
Giżycko	Ostrołęka, Mikołajki	02:40wP316092 20:25wP
Katowice	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa	04:24d1P
Kętrzyn	Ostrołęka Ostrołęka, Mrągowo	10:00PN 16:04U1P, 18:44U1P
Kraków	Warszawa, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza	23:20wP316092
Maków Maz.	Czerwonka Szlachecka Janopole Brzózki Duże, Mroczy-Kawki, Rzewnie, Nowy Szelków.	06:51F, 10:41S, 11:52F, 17:42F 15:35S 07:32S 08:50S, 15:10S
Mikołajki	Ostrołęka	15:50wP, 20:25wP
Młynarze		06:05S, 06:58F, 07:21S, 13:30S, 15:09F
Mrągowo	Ostrołęka	16:04U1P, 18:44U1P
Ostrołęka	Młynarze	00:01d1P, 05:45F, 06:45S, 07:41VU1, 08:30F, 08:56VU1, 09:29F, 10:00PN, 10:21d2LP, 10:30S, 11:30WP, 11:30LP, 11:35S, 12:30LP, 12:53U, 13:30F, 13:30P, 14:30S, 14:30LP, 15:20S, 15:30PU1, 15:50wP, 16:04U1P, 16:30P, 16:30F, 17:20F, 17:31VnN, 18:00LP, 18:44U1P, 19:25F, 19:30LP, 20:05U1P245651, 20:05PU2u*, 20:25wP, 20:25L5P, 20:30NP, 20:53U, 21:30NP, 22:45NP. 06:58F
Ostrów Mazowiecka	Brudki Nowe Jurgi, Wąsewo, Rząśnik Włosciański	07:45S 12:40S
Piła	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, Bydgoszcz.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Płock	Ciechanów	11:12U1P245651 09:00F, 11:12PU2v*

Pułtusk		04:24d1P, 04:24d2LP, 05:14LP, 06:05LP, 06:35LP, 07:20LP, 08:15P, 08:45PU1, 09:35LP, 10:44VU1, 12:05P, 13:35L5P, 14:15NP, 16:15NP, 17:35NP, 17:35WP, 20:14VnN
Ruciane-Nida	Ostrołęka, Myszyńiec, Spychowo	11:30WP
Rzewnie	Mroczi-Rębiszewo, Chrzanowo Brzoze Duże, Mroczi-Kawki	15:05S 07:48S 08:50S, 15:10S
Sypniewo	Poświętne	14:35S
Szczecin	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz, Piła Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, , Piła, Mirosławiec.	11:12U1P245651 11:12PU1v*
Szczytno	Ostrołęka Ostrołęka, Myszyńiec	15:30PU1 07:41VU1
Toruń	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz, Piła. Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, Bydgoszcz, Piła, Mirosławiec.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Tychy	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa, Katowice.	04:24d1P
Warszawa		04:24d2LP, 04:24d1P, 05:14LP, 06:05LP, 06:11q, 06:35LP, 07:04U, 07:20LP, 08:15P, 09:12U, 09:35LP, 10:20wP, 10:44VU1, 12:05P, 12:59VU1, 13:35L5P, 14:15NP, 15:11U, 15:35wP, 16:15NP, 17:35NP, 17:35WP, 19:15PN, 20:14VnN, 23:20wP316092
Wąsewo	Jurgi	12:40S, 14:40S
Włocławek	Płock Ciechanów, Płock	11:12U1P 245651 11:12PU2v*

Rozkład jazdy autobusów Warszawa Dw. Zachodni - Różan Stan na 03.07.2012 r.

KIERUNEK	PRZEZ	GODZINY ODJAZDU
Różan		05:45PVU, 07:00PVU, 08:00PN, 08:30d2LP, 09:30WP, 09:30LP, 10:30LP, 11:00U1, 11:30P, 12:30LP, 13:30PU, 14:00aP, 14:10UP, 14:15U1, 14:30P, 15:30VnN, 16:00LP, 16:40UP, 17:30LP, 18:25L5P, 18:30NP, 18:45aP, 19:00U1, 19:30NP, 20:45NP, 22:10d1P, 00:55a2 333309, 00:55aP 316091

Oznaczenia

245651 - kurs wykonywany naprzemiennie z PKS w Bydgoszczy Spółka z o.o.,

316092 - kurs wykonywany naprzemiennie z PKS w Krakowie S.A.,

333309 Kurs wykonywany naprzemiennie z PPKS Mrągowo

5 - kursuje w piątki,

F - kursuje od poniedziałku do piątku w dni robocze,

L - nie kursuje w I i II dzień św. Bożego Narodzenia

i Wielkanocy oraz w Nowy Rok,

N - nie kursuje 25 XII i w dzień św. wielkanocnych,

P - kurs pośpieszny

S - kursuje w dni nauki szkolnej,

U - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

U1 - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

U2 - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

V - kurs przyspieszony,

W - kursuje w wakacje,

d1 - kursuje od 01.07 do 30.09,

d2 - kursuje od 01.10 - 30.06,

n - nie kursuje 24 i 31 grudnia oraz w sobotę wielkanocną,

u* - obsługa kursu przez PKS w Bydgoszczy

> Szczecin - Białystok,

v* - obsługa kursu przez PKS w Białymstoku

> Białystok - Szczecin,

w - kursuje od 29.06 do 02.09.2012 r.

q - nie kursuje w niedzielę.

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych

Nr 8

cafe mama klub

www.cafemamaklub.x25.pl tel. 0-506338851

Skąd wiadomo, ile dodatkowych środków otrzymuje gmina (powiat) na danego ucznia z orzeczeniem z tytułu jego niepełnosprawności?

Aby ustalić konkretną kwotę, jaką w danym roku otrzymuje nasz samorząd z tytułu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego konkretnego dziecka, potrzebujemy dwóch dokumentów.

Pierwszym z nich jest rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej o sposobie podziału części oświatowej subwencji ogólnej pomiędzy poszczególne samorządy, wydawane corocznie w grudniu na następny rok budżetowy.

Drugi dokument to tzw. „metryczka subwencji oświatowej”. Jest to krótki, dwustronnicowy dokument w postaci tabel, przekazywany przez MEN co roku, z reguły na przełomie marca i kwietnia, do wszystkich samorządów w Polsce. Ponieważ jest dokumentem urzędowym, każdy obywatel ma prawo do nieodpłatnego wglądu do niego w siedzibie urzędu gminy czy starostwa powiatowego (zależnie od typu szkoły organem prowadzącym będzie gmina lub powiat). Można też wystąpić o przesłanie jego kopii – wówczas urząd może naliczyć niewielką opłatę za kserokopię.

UWAGA: miasta na prawach powiatu otrzymują co roku dwie metryczki – jedną z wyszczególnieniem środków na realizację zadań własnych gminy, drugą – zadań powiatu.

Metryczka podaje dokładną kwotę tzw. „finansowego standardu A podziału subwencji”, a więc roczną kwotę, przewidzianą przez rząd dla samorządu na jednego ucznia, a także wskaźnik korygujący dla danej gminy lub powiatu. Aby obliczyć kwotę na dane dziecko, należy ustalić najpierw kwotę bazową (tzw. „ucznia przeliczeniowego”) dla danej gminy lub powiatu. Służy temu właśnie wskaźnik korygujący Di, który oscyluje wokół wartości 1 (jest nieco mniejszy od 1 w przy-

padku dużych miast, gdyż służy wyrównaniu różnic między samorządami). Po przemnożeniu finansowego standardu A przez wskaźnik korygujący Di otrzymuje się kwotę bazową dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Obie te wartości są podane w prawym górnym rogu metryczki.

Aby na podstawie kwoty bazowej dla danej gminy lub powiatu obliczyć wielkość środków, jakie gmina czy powiat dostaje z budżetu państwa, z samego tylko tytułu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego danego dziecka, należy ową kwotę bazową pomnożyć przez wartość wagi subwencyjnej z rozporządzenia, przewidzianej dla danej niepełnosprawności. Ta dodatkowa kwota nazywa się w rozporządzeniu „kwotą uzupełniającą części oświatowej subwencji ogólnej”. Aby obliczyć całość środków, jakie płyną do samorządu z tytułu kształcenia danego dziecka z orzeczeniem, należy dodać też kwotę bazową, ponieważ kwota uzupełniająca naliczana jest jako dodatek.

Rozporządzenie subwencyjne wyszczególnia cztery wagi dla uczniów niepełnosprawnych w szkołach oraz dwie wagi dla niepełnosprawnych przedszkolaków. Oto wartości tych wag, wraz z przypisanymi im w rozporządzeniu rodzajami niepełnosprawności:

Uczniowie szkół:

P2 = 1,40: upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, niedostosowanie społeczne, zaburzenia zachowania, zagrożenie uzależnieniem, zagrożenie niedostosowaniem społecznym, choroby przewlekłe;

P3 = 2,90: niewidomi i słabowidzący, niepełnosprawność ruchowa, zaburzenia psychiczne;

P4 = 3,60: niesłyszący i słabosłyszący, upośledzenie umysłowe w stopniu umiar-

kowanym lub znacznym;

P5 = 9,50: upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim, niepełnosprawności sprzężone oraz autyzm (w tym Zespół Aspergera).

Przedszkolaki:

P28 = 4,000: niesłyszący, słabosłyszący, niewidomi, z niepełnosprawnością ruchową, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim;

P36 = 9,500: wychowankowie ośrodków rewalidacyjno - wychowawczych, dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi i z autyzmem.

UWAGA: w rozporządzeniu istnieją jeszcze inne dodatkowe wagi, o których warto pamiętać obliczając całość środków na nasze dziecko:

- waga P6=0,80 - dla uczniów niepełnosprawnych w klasach integracyjnych, która jeśli dziecko jest w oddziale integracyjnym również daje dodatkowe środki samorządowi,

- waga P1=0,38 dla szkół podstawowych i gimnazjów zlokalizowanych na terenach wiejskich lub w miastach do 5 tys. mieszkańców – jeśli szkoła mieści się w takiej miejscowości, to waga ta zwiększa kwotę subwencji na każdego (także zdrowego) ucznia.

Przykład:

Chcemy obliczyć, jaką kwotę uzupełniającą subwencji otrzymuje rocznie gmina na ucznia klasy ogólnodostępnej w szkole podstawowej, posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane z powodu niedosłuchu.

W metryczce podziału subwencji znajdujemy finansowy wskaźnik A podziału subwencji, równy 4 717,0119 zł.

Pod nim odczytujemy wskaźnik korygujący Di wynoszący 0,9942082646. Po pomnożeniu jednego wskaźnika przez drugi uzyskujemy kwotę bazową w wysokości 4 689,69221519655 zł.

Zgodnie z rozporządzeniem subwencyjnym, uczeń z niedosłuchem przeznaczony jest wagą $P4=3,60$. W metryczce widzimy (kolumna 3), że dzieci z tą wagą, a więc niesłyszących, słabosłyszących lub z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczą się w całej gminie np. ośmiu. Nauka całej ósemki tych dzieci jest dodatkowo finansowana z budżetu państwa kwotą, równą kwocie przeznaczanej na kształcenie ponad 28 zwykłych uczniów (widać to w kolumnie 5, w której podano liczbę tzw. uczniów przeliczeniowych, odpowiadających wadze $P4$ dla ośmiu uczniów). Konkretną kwotę uzupełniającą na naszego ucznia obliczymy, mnożąc obliczoną wcześniej kwotę bazową przez wagę $P4=3,6$. Otrzymujemy kwotę 16 882,89197 zł rocznie, czyli ok. 1 407 zł miesięcznie (subwencja przychodzi do gminy w transzach miesięcznych). Dla porównania, łatwo obliczyć na podstawie kwoty bazowej, że gmina otrzymuje z budżetu państwa ok. 391 zł miesięcznie na zdrowego ucznia

Podsumowując, z tytułu zwiększonych zadań oświatowych wobec konkretnego ucznia, a więc m. in. konieczności realizowania zaleceń zawartych w orzeczeniu, do kasy gminy wpływa rocznie ok. 16 883 zł kwoty uzupełniającej. (W przypadku ucznia z autyzmem i pochodnymi to kwota grubo ponad 40 tysięcy złotych).

Aby obliczyć wielkość całej kwoty przeznaczonej na jego kształcenie, musimy dodać do obliczonej kwoty uzupełniającej również stawkę na zwykłego ucznia, a więc tą, którą gmina dostaje na „normalną” edukację tego dziecka, oraz specjalny dodatek za naukę w klasie integracyjnej i za naukę w małej miejscowości. Zatem widać gołym okiem, że brak wspomagania, czy realizacji innych zaleceń to nie efekt „braków finansowych”... To ewidentny brak empatii i dobrej woli, a także zaniechanie (za tworzenie klas integracyjnych są również dodatkowe środki). Jeśli traktuje się takie pieniądze jako „dopust boży”, a na forum komisji Rady Miejskiej straszy nieorientowanych rzekomymi konsekwencjami finansowymi, sugerując „bankructwo” szkoły z powodu dwóch wspomagających, to ... (no comment).

MASZ PRAWO, MIEĆ PRAWO miniporadnik

Prawo dziecka niepełnosprawnego do nauki w szkole ogólnodostępnej - wskazówki dla rodziców

Na portalu „ABCD edukacji włączającej”, będącym częścią projektu prowadzonego przez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego, pojawił się przydatny artykuł dla rodziców. Omówiono w nim między innymi różnice w kompetencjach nadzorczych kuratorium i organu prowadzącego wobec placówek oświatowych:

Ważne zasady działania

Wszystkie sprawy związane z edukacją dziecka należy załatwiać w formie pisemnej. Wszystkie pisma składamy z potwierdzeniem odbioru (pieczętka na drugim egzemplarzu dla nas lub żółta „zwrotka” dla listu poleconego).

Jeśli piszemy „do wiadomości” innej instytucji, należy liczyć się z tym, że jeśli nie jest głównym adresatem pisma, nie musi ona na nie odpowiadać z urzędu. Lepiej wysłać odrębne pisma do wszystkich adresatów.

Zasada załatwiania spraw na piśmie dotyczy w szczególności ubiegania się o przyjęcie do wybranego przedszkola lub szkoły, gdyż często rodzice są zniechęcani do rekrutacji już przy pierwszej rozmowie telefonicznej, a nie mają jeszcze doświadczenia. Nie przystępując do rekrutacji nie będą mogli później wskazywać na brak miejsc lub nieprzyjęcie z innego powodu, ani tym bardziej odwoływać się od takiej decyzji.

Niekiedy zdarza się, że rodzice odbywają rozmowy, w czasie których namawia się ich do zabrania dziecka ze szkoły, stawia nieuprawnione warunki lub grozi. Zawsze należy po takim zdarzeniu sporządzić notatkę z rozmowy i złożyć ją do wyjaśnienia w miejscu,

gdzie odbyła się rozmowa, a dla siebie wziąć drugi egzemplarz z pokwitowaniem, że takie pismo wpłynęło. Często wystarczy to do zatrzymania zjawiska straszenia rodziców niepełnosprawnego ucznia, mimo że osoby straszące wszystkim oficjalnie zaprzeczają (trudno im się dziwić, gdyż łamią prawo).

Na wszelkie spotkania w szkole warto chodzić z drugą osobą (drugim rodzicem, koleżanką, bratem, terapeutą). Dotyczy to zwłaszcza specjalnych spotkań w sprawie dziecka, w których po stronie szkoły bierze z reguły udział więcej niż jedna osoba (np. dyrektor, wychowawca i pani z poradni), ale również zwykłych zebrań klasowych, podczas których zdarza się, że nieoczekiwane omawiane są sprawy związane z obecnością naszego dziecka w klasie.

Jeśli dziecku dzieje się krzywda, w szczególności jeśli jest ono w szkole obiektem agresji ze strony dorosłych lub innych dzieci, nie należy wahać się przed podjęciem stanowczych działań, a więc np. powiadomieniem (na piśmie, z potwierdzeniem odbioru) odpowiednich czynników, a w razie potrzeby również policji.

Generalnie warto dbać o własne zdrowie, w tym psychiczne. Walka o prawa dziecka bywa bardzo wyniszczającym przeżyciem, zwłaszcza dla osób, które źle znoszą konflikty. Zapewnijmy sobie stałe wsparcie ze strony najbliższych (mąż, siostra, mama, przyjaciele) lub profesjonalistów (psycholog, grupa wsparcia, organizacje pozarządowe). Jeśli uda nam się spokojnie przejść przez okres edukacji szkolnej, nasze dziecko mimo swojej niepełnosprawności będzie bardziej zrównoważonym i lepiej przystosowanym do życia człowiekiem.

DZIEJE UŻYTKOWANIA GOŁĘBI POCZTOWYCH

Trudno dziś w pełni określić wielkość roli, jaką odgrywały gołębie w dziejach ludzkości jako kurierzy – posłannicy i od jak dawna przenosiły wiadomości. Nie znamy także daty zorganizowania pierwszej gołębiej poczty.

Pojemnik dzięki któremu gołębie przenosiły pocztę. (Inf. www.zloteskrzydlo.pl)

W warunkach posługiwania się piezszymi kurierami czworonożnymi, wierzchowcami lub zaprzęgami sprawny gołąb pocztowy miał oddawać nieocenione usługi przenosząc szybko informacje, które dawały przewagę w organizowaniu i prowadzeniu wojen zaborczych i obronnych, w utrzymaniu władzy we własnym państwie i panowaniu nad zdobytymi terytoriami.

Issel I. (1978) podaje, że w Egipcie, już 2500 lat przed narodzinami Chrystusa, za panowania króla Diosersa, działał sprawnie cały system informacji oparty o gołębią pocztę.

Gołębniki o kształcie wież strażniczych ciągnęły się wzdłuż granic całego kraju i ułatwiał ostrzeżenie przed nacierającymi wrogimi wojskami. Gołębiami powiadamiano wówczas również o zbliżaniu się karawan powracających z wypraw handlowych.

Pierwszym krajem europejskim, w którym poznano zalety skrzydlatych kurierów była Grecja.

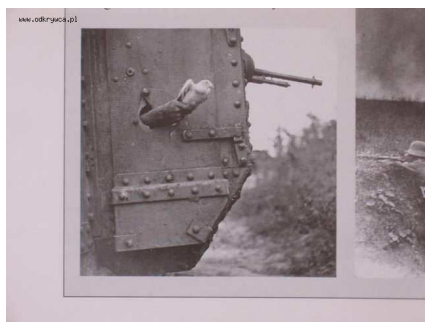
O szacunku, jakim cieszyła się grecka poczta gołębia świadczy oda liryka Anakreona powstała w VI wieku naszej ery. Opiewano w niej zasługi gołębi przylatujących z wieściami sławiącymi zwycięzców wojennych wypraw.

Gołąb z purpurową wstążką na nodze, wypuszczony z Pisy przez greckiego atletę Taurosthensa, przyleciał do swego rodzinnego gołębnika w Eginie. Tam oczekiwał go ojciec atlety, a barwa wstążeczki oznaczała olimpijskie zwycięstwa syna.

Według Höper E. (1984) w Paryskiej Bibliotece Narodowej znajduje się rękopis arabski ze szczegółowym opisem umiejscowienia stacji gołębi pocztowych obsługiwanych w 1450 roku na zasadzie sztafety. Odległość między poszczególnymi stacjami wynosiła od 50 do 60 km, a objęta nimi łączna długość trasy 2000 km.

Podczas oblężenia Paryża przez wojska niemieckie, na przełomie lat 1870-1871, zrzeszeni hodowcy z Paryża- Lille i Roubaix dostarczyli gołębie, które pozwoliły przełamać informacyjne izolowanie miasta. Po kilku tygodniach oblężenia wysłano poza Paryż łącznie 363 gołębie w 64 balonach. 73 ptaki powróciły z depeszami. Były to cieniutkie foliowe mikrofilmy. W jednej zamkniętej woskiem dutce pióra gęsiego mieściło się 3500 depesz zawierających po 20 słów każda.

W I wojnie światowej prawie wszystkie armie korzystały z łączności zapewnianej przez stałe i ruchome gołębniki wojskowe. Podjęto też udane próby fotografowania pozycji wojskowych przy użyciu lekkich aluminiowych aparatów fotograficznych zawieszonych na szyi gołębi i zaopatrzonych w wyzwalacz czasowy.

Tak z pojazdu bojowego puszczane były gołębie. (Inf. www.odkrywca.pl)

Do historii przeszedł gołąb „Cher Ami” odznaczony francuskim krzyżem zasługi przez generała Pershinga. Dotarł on na odległość 25 mil angielskich w ciągu pół godziny, od żołnierzy masakrowanych błędnie kierowanym ogniem własnej artylerii i spowodował wstrzymanie ognia.

W II wojnie światowej wojska amerykańskie dysponowały 50 000 gołębi, których zasługi wymienił prezydent USA w specjalnym podziękowaniu skierowanym do władz amerykańskich związków hodowców. Najwięcej gołębi użyto do przenoszenia informacji na Morzu Śródziemnym i południowym Pacyfiku.

W ruchome gołębniki była też wyposażona armia polska. Działalność polskich hodowców była kontrolowana i wspierana przez władze wojskowe zgodnie z Ustawą o Gołębiach Poczтовых z 1925 roku.

Wykorzystanie skrzydlatych listonoszy przez prasę trwa do dziś, zwłaszcza w zatłoczonych miastach i w kontaktach między wyspami. Pomagają ratować ludzi w skalistych, trudno dostępnych szczytach górskich.

Fragmenty książki „Gołębie pocztowe. Chów i hodowla” Eugeniusz Szul

(Oprac. Andrzej Rozbicki, Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, Sekcja Różan)

CHER AMI

W październiku 1918, 77. Oddział Piechoty został zablokowany między liniami wroga bez amunicji i zaopatrzenia. Dowódca Batalionu próbował wszystkiego, by porozumieć się z centralą oddziału. Wszystkie próby były nieudane. Liczne gołębie niosące wiadomości zostały wypuszczone i każdy był śmiertelnie rannym lub zabitym podczas lotu. Cher Ami, ostatni pozostały ptak, został wypuszczony z decydującą wiadomością zawartą w kapsułce, która została przymocowana do jego nogi. Jak inne gołębie, wypuszczone tego dnia, został uderzony przez szrapnel, ale ranny kontynuował 25-minutowy lot do jego gołębnika i uratował zaginiony oddział od pewnej śmierci lub poddania się. Zdumiewające było to, że został postrzelony w pierś i w nogę, a kiedy przybył z wiadomością, to stracił większą część nogi, do której kapsułka z wiadomością została przymocowana. Cher Ami został nagrodzony francuskim odznaczeniem za bohaterskie zasługi, ale zmarł następnego roku od ran, które otrzymał w bitwie. (Inf. osk.firehost.pl)

Numery telefonów Urzędu Gminy w Róźnie

Numeracja dla poszczególnych komórek:
nr kierunkowy (29)

7679 120 Urząd Gminy – sekretariat
7679 121 fax sekretariat
7679 122 Sekretarz Gminy
7679 126 Zamówienia publiczne
7679 127 USC, ewidencja ludności
7679 120 (wew. 40) Ośrodek Doradztwa Rolniczego
7679 132 Skarbnik Gminy
7679 133 Wymiar podatków i opłat
7679 134 Kasa
7679 142 Księgowość szkół i przedszkola
7679 139 Działalność gospodarcza, ochrona środowiska
7679 125 Gospodarka komunalna, drogi, inwestycje
7679 136 Biuro Rady Miejskiej
7679 138 Przewodniczący Rady Miejskiej
7679 137 Pokój radnego
7679 128 Gospodarka mieniem komunalnym
7679 120 (wew. 18) OPS - kierownik
7679 120 (wew. 16) OPS- pracownik socjalny
7679 120 (wew. 17) OPS- pracownik socjalny
7679 145 Informatyk
7679 147 Goniec
7679 120 (wew. 41) PZU
7679 146 Klub pracy
7679 135 Kombatancki

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

7669 159 ZGKiM
7679 120 (wew. 15) ZGKiM - kierownik
7679 120 (wew. 13) ZGKiM - księgowa
7679 120 (wew. 12) ZGKiM - wodociągi
7679 120 (wew. 14) ZGKiM - obsługa

Adresy email:

Urząd - ugrozan@post.p
Burmistrz - Piotr Świdorski
p.swiderski@rozan.eur.pl,
Sekretarz - Barbara Gawianowska
b.gawianowska@rozan.eur.pl,
Skarbnik - Bożena Deptuła
b.deptula@rozan.eur.pl,

Planowanie przestrzenne i zamówienia publiczne – l.dlugolecka@rozan.eur.pl
Drogownictwo i zarządzanie kryzysowe
k.zwolinski@rozan.eur.pl
Obsługa Rady Miejskiej i Komisji
d.holozubiec@rozan.eur.pl
Budownictwo i inwestycje
d.bodziak@rozan.eur.pl

Wszystkie należności z tytułu podatków i opłat można wpłacać w kasie urzędu lub na konto Urzędu Gminy w banku:
Bank Spółdzielczy w Róźnie
16 8925 0006 0000 0143 2000 0020

TELEFONY ALARMOWE

POLICJA - 997

Różan, ul. Lwowska 4 - 7177 390

STRAŻ POŻARNA - 998, 112

Różan, ul. Warszawska 4 - 7669 008

POGOTOWIE RATUNKOWE - 999

Różan, ul. Warszawska 4

Policyjny telefon zaufania KPP w Makowie Maz. - 7172 542, 7172 552

Linia antykorupcyjna - 0-800 399 471

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- zgłoszenia o przestępstwach

- 0-800 120 226

Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej ul. Gdańska 4/2 - 7669 440

Urząd Pocztowy

ul. Warszawska 6 - 7669 006

Zakład Energetyczny

ul. Polna 51 - 7669 004

Parafia Rzymsko-Katolicka - 7669 001

Przedszkole Samorządowe - 7669 526

Publiczna Szkoła Podstawowa - 7669 012

Zespół Szkół - 7669 026

Publiczne Gimnazjum - 7669 924

APTEKI

ul. Wileńska 3 - 7669 020

„AVENA” ul. Warszawska 12 - 7679 009

Biblioteka Publiczna - 7669 002

Gminny Ośr. Up.Kultury - 7669 042

Mechanika Pojazdowa

ul. Polna 14 - 7669 643, ul. Słoneczna 24,
ul. Przemysłowa 11, ul. Warszawska,
ChronoAuto - tel. 516 332 140 ul. Ko-
ściuszki 2, Dyszobaba 137.

WETERYNARIA

7669 171 ul. Kościuszki 24

7669 649 ul. Czysta 4

NOCLEG, GASTRONOMIA

Ośrodek Wczasowy „Florian”

Kaszewiec - 7669 367

Zajazd Rycerski, ul. Warszawska 12

7669 043

AGROTURYSTYKA

Chełsty 54a - tel. 605 379 499, 601 254 453

HALA SPORTOWA - 29 7669294

Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim

Sekretariat: (0-29) 717 36 60

numery wewnętrzne:

Przewodniczący Rady Powiatu - 676

Starosta Makowski - 660

Wicestarosta - 660

Sekretarz Powiatu - 674

Skarbnik Powiatu - 675

Powiatowy Rzecznik Konsumentów - 683

Wydział Komunikacji

- rejestracja - 686, 682, 667

- prawa jazdy - 665

Wydział Promocji i Rozwoju Gospodarczego

- 695, 698

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska

- 672, 681

Wydział Finansowy - 687, 699, 666, 680

Wydział Zdrowia, Oświaty i Kultury

Fizycznej - 673, 679

Wydział Organizacji i Nadzoru - 663, 670,

691, 671

Wieloosobowe Stanowisko ds. Społecz-

nych, Obronności i Zapobiegania Klęskom

Żywiolowym - 667, 684

Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds.

Kadr, Płac i Obsługi Kancelaryjnej - 662,

687

Wydział Architektoniczno-Budowlany,

ul. Mickiewicza 30

- 717 07 54, 717 07 51

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budow-

lanego, ul. Mickiewicza 30 - 7170757

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -

717 06 30, 717 21 87

Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i

Gospodarki Nieruchomościami, ul. Mickie-

wicza 30 - 7172420, 717 11 39

Punkt Konsultacyjny, Poradnia Narkoma-

nii, ul. Mickiewicza 37a - 7173 199

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Red. Naczelna - Aleksandra Warsztocka,

Współpracują: J. M.Żytowiecki, K.Daszewski, W.Łaskarzewski, A.E.Ziółkowska, J.Mościcka, B.Zygmunt, M.Kisiel.

Adres redakcji, wydawca i druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5. tel./fax. 29 7669 042.

Skład i łamanie: Krzysztof Kruszewski

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie prawa lub praw osób trzecich wynikłych z zawieranych umów w trakcie pokazów odbywających się w budynku Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury organizowanych przez firmy zewnętrzne.

ISSN 1640-1573

Data wydania 1 VIII 2012 r.

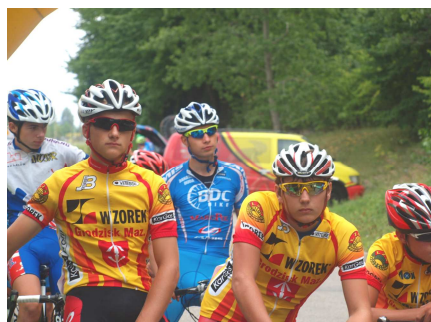
Co w numerze?

- 2 Różański Piknik Militarny
- 3 Stawki podatku
- 6 Mieszkańcy i goście na dniach Różana
- 7 Stowarzyszenie Aktywnych Pań z Załuzia
- 9 Z działki na stół
- 10 Nie ma róży bez kolców
- 10 Szlachetne zdrowie
- 12 Kartki z dziejów Różana i ziemi różańskiej
- 15 Aktualny rozkład jazdy autobusów
- 17 Wyjątkowa Mama
- 19 Mapa miasta i gminy Różan

Fot. B. Okrągliński

Dni Różana 2012 - Tak się bawiliśmy...

Tegoroczne Dni Różana trwały trzy dni i przysporzyły mieszkańcom miasta, a także gościom, wielu emocji i niezapomnianych wrażeń. Byliśmy świadkami trzech wspaniałych koncertów.

Jako pierwsza na różańskiej scenie zadebiutowała grupa Naprawdę z Ostrowi Mazowieckiej, która wprowadziła nas w rockowo – popowy nastrój. Z kolei Evil Music Dealers zaprezentował mocne brzmienie. Chłopaki jak zwykle dali z siebie wszystko, co po występie zaowocowało gratulacjami i pochlebnymi słowami. Jednak największą popularnością cieszył się koncert grupy Kobranocka.

W tym roku położono szczególny nacisk na aktywizację społeczności lokalnej. Do organizacji i uczestnictwa w świętowaniu dni miasta włączyły się prężnie działające na naszym terenie organizacje pozarządowe.

Członkowie Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych – Cafe Mama poprowadzili konkurs integracyjny pt. „Śpiewać i tańczyć każdy może”, podczas którego zachęcali do wspólnego śpiewania, tańczenia i recytowania znanych wierszy. Publiczność chętnie uczestniczyła w zabawie, a emocje związane z występem były ogromne. W kolejnych dniach Stowarzyszenie prowadziło zbiórkę publiczną na organizację wycieczki dla

podopiecznych i członków Cafe Mama. W namiocie informacyjnym można było m.in.: skosztować słodkości (w tym produktów bezglutenowych), obejrzeć prace osób niepełnosprawnych, zrobić zdjęcie z włochatą świnką morską, otrzymać w ramach podziękowania maskotkę, znaczek z logo Stowarzyszenia, bilet na atrakcje dla dzieci, czy dzięki uprzejmości Pań z Klubu Seniora, spróbować pysznego chleba ze smalcem i ogórkiem lub pączka.

Członkinie Stowarzyszenia Aktywnych Pań w Załuziu z kolei miały okazję pierwszy raz zaprezentować swoje talenty na różańskiej scenie. Przygotowane piosenki tematycznie nawiązywały do ich rodzinnej wsi i gminy, a stworzona atmosfera zachęcała do wspólnej zabawy.

Również po raz pierwszy w historii Dni Różana obchody święta miasta połączone były z nocnym zwiedzaniem fortów, zorganizowanym przez Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej. Mieszkańcy i goście w blasku pochodni mieli okazję zwiedzić różański fort oraz wysłuchać opowieści przedstawiającej jego dzieje.

Dzieciaki także nie narzekały na nudę. Dużym zainteresowaniem cieszyły się darmowe atrakcje: plaża na rynku, na której dzieci w ubraniach saperskich

(Ciąg dalszy na stronie 4)

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej
Patronat honorowy Patronat medialny
i Burmistrz Gminy Różan
zapraszają na

Organizacje i instytucje zaangażowane

**III RÓŻAŃSKI
PIKNIK MILITARNY**

8 września 2012 r. Fort I przy ul. Szkolnej

Punkty godzinowe:
11.00 - Otwarcie pikniku
ok. 12.00 - Pokaz jazdy i umiejętności kawalerskich - część I
ok. 12.30 - Mini scena batalistyczna z ataku piechoty rosyjskiej na pruską linię okopów
ok. 13.30 - Pokaz jazdy i umiejętności kawalerskich - część II
ok. 14.00 - Mini scena batalistyczna przedstawiająca atak wojsk pruskich na pozycje rosyjskie z wykorzystaniem kaponier przeciwkarpowej fortu
ok. 15.00 - Koncert Reprezentacyjnego Artystycznego Zespołu Wojska Polskiego - hala sportowa przy szkole podstawowej - wstęp wolny
ok. 16.30 - Zakończenie pikniku

Dodatkowe atrakcje: obozowisko wojsk rosyjskich, wystawa zdjęć Różana i okolic z okresu I wojny światowej, kuchnia polowa z grochówką, kiermasze wydawnictw historycznych, stoisko WKU Ostrołęka promujące służbę wojskową i służbę w Narodowych Siłach Rezerwowych.

W czasie pikniku prowadzona będzie zbiórka publiczna na rewitalizację Fortu I.
Zorganizowano ze środków Gminy Różan przeznaczonych na realizację zadania publicznego.

Zaproszenie do współpracy nad projektem "Powiat Makowski – Ocalić od zapomnienia"

Szanowni Państwo!

Pragniemy poinformować, iż Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim planuje wznowić wydaną w 2008r. publikację pt.: „Powiat Makowski – Ocalić od zapomnienia”. Książka ta, cieszyła się ogromnym zainteresowaniem mieszkańców i osób związanych z naszą ziemią. Planujemy, aby wydanie to zostało poszerzone o nowe zbiory fotograficzne. Zachęcamy każdego, kto posiada w swoich albumach zdjęcia wykonane przed rokiem 1970 do zgłoszenia się do gmin lub do Starostwa Powiatowego, ul. Rynek 1, pokój 24, celem udostępnienia ich nieodpłatnie do wydania publikacji. Pozwoli to na stworzenie jeszcze wspanialszego albumu, który pozostanie na wiele lat w zbiorach czytelników i głównych bibliotek w Polsce.

Zachęcamy serdecznie do współpracy
dr inż. Joanna Rzepka
redaktor prowadzący

Rozpoczyna się XIII edycja ogólnopolskiego konkursu „Sposób na Sukces” na najlepsze działania przedsiębiorcze na obszarach wiejskich

Do konkursu mogą być zgłaszane działania realizowane przez osoby fizyczne i prawne. Warunkiem udziału jest lokalizacja przedsięwzięcia w miejscowości liczącej nie więcej niż 20 tys. mieszkańców.

W XIII edycji konkursu oceniane będą inicjatywy zrealizowane w 2011 r. i pierwszej połowie 2012 r. Zgłoszenia można nadsyłać do 15 października 2012 r. na adres: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, ul. Pszczelińska 99, 05-840 Brwinów, z dopiskiem „Sposób na Sukces”. Więcej szczegółów na stronie: <http://www.cdr.gov.pl>. (inf. UG Różan)

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej i Burmistrz Gminy Różan
zapraszają na

**KONCERT
ORKIESTRY REPREZENTACYJNEJ
WOJSKA POLSKIEGO**

8.09.2012r. Hala sportowa godz. 15⁰⁰

ORKIESTRA KONCERTOWA I SOLIŚCI
REPREZENTACYJNEGO ZESPOŁU ARTYSTYCZNEGO
WOJSKA POLSKIEGO
Wstęp wolny

Handel – Usługi **ELEKTRO-RTV-SAT**
Stanisław Kujawa, ul. Kilińskiego 18, 06-230 Różan
tel. (029) 766-91-34, kom. 0 502 707 925

SUPER ATRAKCYJNE CENY!!!

NORDISK POLSKA
MOBILNY
INTERNET SZEROKOPASMOWY

CYFROWY POLSAT
AUTORYZOWANY PUNKT SPRZEDAŻY

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

Zespołu Szkół w Różanie ul. Szkolna 4
tel. 29 7669045

Przeglądy techniczne: samochodów do 3,5 t i ciągników rolniczych.

Godziny otwarcia:
dni robocze od 7³⁰ do 17⁰⁰
Sobota 7³⁰ do 14⁰⁰

Stawki podatku od nieruchomości w gminach powiatu makowskiego na rok 2012 (w zł)

Miasto /Gmina	Od gruntów			Od budynków lub ich części				
	Związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób sklasyfikowania w ewidencji gruntów i budynków	Pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne, retencje lub elektrowni wodnych	Pozostałych	Mieszkalnych	Związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	Zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	Związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych	Pozostałych
Maków Mazowiecki	0,62	4,15	0,27	0,67	19,30	9,82	4,27	5,50
Różan	0,48	3,50	0,10	0,42	13,98	8,37	3,70	3,80
Czerwonka	0,63	4,00	0,40	0,50	18,75	10,00	4,25	5,25
Karniewo	0,70	4,33	0,20	0,60	16,00	10,24	4,45	4,00
Krasnosielc	0,84	4,33	0,35	0,60	19,00	10,24	4,45	4,80
Młynarze	0,70	4,33	0,20	0,50	16,00	10,24	4,45	6,00
Płoniawy	0,70	4,33	0,28	0,60	17,00	10,24	4,45	7,00
Rzewnie	0,75	4,33	0,33	0,66	19,00	10,24	4,45	5,00
Sypniewo	0,59	4,33	0,21	0,37	16,54	8,95	3,63	3,63
Szelków	0,80	4,33	0,34	0,63	19,30	10,24	4,32	6,90

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w czasach kryzysu bacznie przyglądają się kosztom funkcjonowania swoich firm. Wśród wielu składników, od których zależy finalna cena produktu bądź usługi, znajdują się takie, na które nie mają większego wpływu. Dlatego warto przed wyborem miejsca prowadzenia działalności gospodarczej zapoznać się z warunkami lokalnymi. Jaką infrastrukturą techniczną dysponują samorządy, jakie są koszty usług komunalnych na danym terenie i wreszcie, jak gmina kształtuje swoją politykę podatkową? Zdarza się bowiem, że stawki podatków od nieruchomości, czy opłaty za dostawę wody i odbiór nieczystości, stanowią lwią część stałych wydatków przedsiębiorstwa.

Idąc tropem poszukiwania oszczędności prezentujemy tabelę obowiązujących w gminach powiatu makowskiego stawek podatków od nieruchomości. Warto zauważyć, że są to stawki obecnie obowiązujące, rokrocznie waloryzowane poprzez uchwały poszczególnych rad w granicach obowiązujących przepisów. Niektóre gminy podwyższają podatki według pomysłowości władz, inne robią to tylko o wskaźnik inflacji. Tabela pokazuje gdzie „opłaca się” inwestować i może uświadomić mieszkańcom, jakie różnice w obciążeniach podatkowych występują w poszczególnych samorządach.

Jakie wnioski płyną z powyższego zestawienia? Różaniacy to szczęśliwi ludzie, a burmistrz wraz z radnymi stale dba o ich wysoki poziom zadowolenia. Mieszkańcy mają najniższe podatki w powiecie i nawet ich coroczna waloryzacja o wskaźnik inflacji nie spowoduje, choćby zrównania się z sąsiednimi gminami (przy założeniu, że sąsiedzi na kilka lat zamrozą stawki i nie będą ich podnosili,

co jest raczej mało realne). Ale to nie koniec. Podatki w Różanie są nie tylko najniższe w całym powiecie makowskim, ale i prawdopodobnie całym województwie mazowieckim. Możliwe również, że i w pozostałej części Polski byłoby trudności ze znalezieniem bardziej altruistycznej podatkowo gminy. Takie są fakty.

Przekładając to na płaszczyznę biznesu, prowadzenie działalności gospodarczej w gminie Różan jest zdecydowanie mniej kosztowne niż np. w Makowie Mazowieckim, czy nawet niewielkiej Czerwonce albo małych Młynarzach. Mowa tu szczególnie o działalności, która wymaga dużych powierzchni, zarówno jeśli chodzi o sam grunt, jak i posadowione na nim budynki. Pomiędzy Różanem a pozostałymi samorządami, różnica w stawce za jeden metr kwadratowy powierzchni budynku zajętego pod prowadzenie działalności gospodarczej wynosi nawet ponad 5 zł! Zakładając, że posiadamy hale o powierzchni tysiąca metrów kwadratowych, to roczna różnica w podat-

ku od nieruchomości wyniesie np. pomiędzy Różanem a Szelkowem - 5.320 zł na niekorzyść Szelkowa.

Jeśli dodać do tego, że w Różanie nie ma praktycznie niezabudowanych terenów, a do każdego metra sześciennego wyprodukowanej wody i odebranych ścieków gmina dokłada własne pieniądze, nie pozostaje nic innego, jak rozglądać się za miejscami pod inwestycje. Niestety, samorząd nie dysponuje nieruchomości we własnym zasobie. Dla chcącego jednak nic trudnego, ponieważ zarówno w samym mieście, jak i np. w miejscowości Kaszewiec, prywatni właściciele ogłaszają do sprzedania tereny inwestycyjne. Dodatkowy atut tych miejsc to ich położenie i doskonale rozwinięta sieć drogowa. Do każdego punktu na terenie gminy Różan można dojechać asfaltowym dywanikiem. Prowadzeniu biznesu sprzyja też klimat i oczekiwania władz, co do powstawania miejsc pracy dla lokalnej społeczności. Niewiele jest takich samorządów na Mazowszu.

Op.

Dni Różana 2012 - Tak się bawiliśmy...

(Ciąg dalszy ze strony 1)

szukały skarbów, trampolina i ścianka wspinaczkowa oraz przedstawienie teatru Wielkie Koło ze Śląska, który zaprezentował widowisko pt. „Sznurkowe Skrzaty”.

Pozostałe atrakcje: basen z kulami wodnymi, malowanie twarzy, dmuchane zjeżdżalnie, karuzela łańcuchowa, zabawa w kolorowych kulkach i trampolina euro bungee mimo, że płatne również były chętnie odwiedzane.

Na uwagę zasługują również nowe zakupione specjalnie na tegoroczne Dni Różana wielkie parasole z nadrukowanymi płatkami róż oraz napisem „Różan kwitnie nad Narwią”, parawany wokół plaży oraz flagi powiewające w pobliżu sceny. To wszystko połączone z zapachem płatków róży unoszącym się nad miastem tworzyło niepowtarzalną atmosferę święta naszego miasta. Warto dodać, że również z tej okazji został wydany

specjalny numer Świerszcza Różańskiego pachnący płatkami róż i dystrybuowany bezpłatnie.

Nowością był również JAM, podczas którego można było śledzić powstawanie graffiti z motywami charakterystycznymi dla naszego miasta, zagrać w koszykówkę uliczną „streetball”, a także posłuchać muzyki grupy Wyraz Osobistych Doświadczeń.

Ponadto byliśmy świadkami widowiskowej prezentacji zorganizowanej przez

Teatr Ognia Mantra i wspaniałego występu kabaretu KaŁaMasz, stworzonego przez trzech aktorów znanych z serialu „Rancho”.

Podczas tegorocznych Dni Różana odbyło się wiele imprez sportowych, będących wydarzeniami równoległymi do tych, które miały miejsce na rynku.

Wszyscy uczestnicy Turnieju Siatkówki Plażowej, Otwartych Zawodów Wędkarskich, Turnieju Piłki Nożnej, Wyścigu Kolarskiego Mazovia Team i LE-GIA MTB MARATON oraz Otwartego Konkursu Siłowego walczyli o „Puchar Burmistrza gminy Różan”. Dodatkową atrakcją konkursu siłowego był prowadzą-

cy – Waldemar Nol, kulturysta, mistrz świata (2004) i Europy w kategorii masters (2005 i 2007).

Z kolei uczniowie Międzyszkolnego Klubu Kyokushin Karate zaprezentowali pokaz karate. Warto zaznaczyć, że treningi sztuk walki w Różanie trwają od 2007

Zwycięscy turniejów i konkursów sportowych „O Puchar Burmistrza Gminy Różan” rozegranych podczas Dni Różana 2012r.

03.08.2012r. Turniej Piłki Plażowej Siatkowej:

I miejsce: Paweł Mizerek i Arkadiusz Stokowski, II miejsce: Robert Brzuzy i Damian Głazewski, III miejsce: Mariusz Skóra i Adam Kłosiński

04.08.2012r. Turniej Piłki Nożnej:

I miejsce: Wariaci z Ulicy, II miejsce: Impeks, III miejsce: Osiedle Team

05.08.2012r. Otwarty Konkurs Siłowy:

I miejsce: Marcin Bierek, II miejsce: Michał Ostrowski, III miejsce: Kamil Pieczonka

05.08.2012r. Turniej Piłki Koszykowej:

I miejsce: Kto To Dzwoni, II miejsce: Barykada Różan, III miejsce: Jakoś Inaczej

Gratulujemy!

roku i uczestników jest już prawie czterdziestu.

Na uznanie zasługują strażacy z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Makowie Mazowieckim, któ-

rzy przeprowadzili bardzo realistyczny pokaz ratownictwa i dzięki udostępnieniu podnośnika hydraulicznego, umożliwili obejrzenie panoramy naszego miasta chętnym. Z kolei strażacy z Zarządu Gminnego Ochotniczej Straży Pożarnej w Różanie służyli pomocą i napełnili wodą basen z kulami wodnymi, a także zabezpieczali wyścigi kolarskie.

Po wielogodzinnych atrakcjach, zapewnionych przez organizatorów, do późnych godzin nocnych zabawy taneczne poprowadziły dla nas zespoły Aksel i Atest. Pogoda dopisała i podczas Dni Różana każdy mógł znaleźć coś dla siebie.

Małgorzata Kisiel

Fot. B.Okręgliński

Różan

Kwitnie nad Narwią

PODZIĘKOWANIA DLA SPONSORÓW I WOŁONTARIUSZY DNI RÓŻANA

Szanowni Państwo, składam serdeczne podziękowania za pomoc przy organizacji tegorocznych obchodów Dni Różana. Jestem wdzięczna za Państwa życzliwość i wsparcie. Słowa te kieruję do:

- Banku Spółdzielczego w Różanie
- Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska z Różana
- PZU S.A.
- Polo Marketu
- Zarządowi Gminnej Ochotniczej Straży Pożarnej z Różana
- Państwowej Straży Pożarnej z Makowa Mazowieckiego
- 2 pułku Inżynieryjnego WP z Inowrocławia - patrol saperski nr 18
- właścicieli sklepów w Różana, którzy udzielili nam wsparcia
- Stowarzyszenia „Aktywnych Pań z Załuzia”
- Stowarzyszenia „Miłośników Ziemi Różańskiej”
- Stowarzyszenia „Cafe mama Klub”
- Koła wędkarskiego „Różanka”

Dzięki Waszej ofiarności i zaangażowaniu możliwa była realizacja zamierzeń i planów związanych z organizacją tegorocznego święta miasta. Mam nadzieję, że nasza współpraca zaowocuje i pomoże w realizacji kolejnych tego typu przedsięwzięć. Dziękuję za pomoc, życzliwość, zrozumienie i ofiarność.

Życzę Państwu wielu sukcesów i powodzenia w realizacji życiowych zamierzeń. Podziękowania należą się również patronom medialnym imprezy: Radiu Oko z Ostrołęki i Kurierowi Makowskiemu z Makowa Mazowieckiego.

Serdecznie dziękuję.

Dyrektor
Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury w Różanie
Aleksandra Warsztoka

MIESZKAŃCY I GOŚCIE O DNIACH RÓŻANA

Fot. M.Kisiel

Beata z Różana z córką Amelią: - Pomysł stworzenia plaży na różańskim rynku był genialny. Rodzice mogą odpoczywać i jednocześnie patrzeć jak ich pociechy się bawią. Piasek to istny raj dla dzieci, zarówno tych małych, jaki i starszych. Cieszę się, że zniknęły ogródki piwne, a ich miejsce zajęła plaża, bo przecież to dzieci są najważniejsze i to głównie im powinniśmy zapewnić atrakcje.

Ania z Ząbek: - Z całych Dni Różana najbardziej podobają mi się nocne zwiedzanie fortu. Atmosfera była niesamowita, płonęły pochodnie, a przewodnik opowiadał historię tego zabytkowego miejsca. Poza tym cieszę się, że uczestnicy obchodów dni miasta mogli podziwiać prace podopiecznych Cafe Mama, dostrzec ich talent i jednocześnie wspomóc organizację.

Monika z Różana z siostrzeńcem Patrykiem i siostrzenicą Emilką: - Dzieciaki są zachwycone wszystkimi atrakcjami, jednak chyba najwięcej radości przyniósł im basen z kulami wodnymi. Dla mnie Dni Różana są dobrze zorganizowane, bawię się świetnie.

Ewa i Edyta z Różana oraz Jola z Ostrołęki wraz z dziećmi: - Synowie szaleją na trampolinie, a my możemy odpocząć i jednocześnie mieć ich „na oku”. Ogólnie Dni Różana są dobrze zorganizowane, nie można narzekać na nudę, jedyne co byśmy zmieniły to przykrycie plaży na noc, żeby nie stała się miejscem alkoholowych zabaw.

Justyna z Ostrołęki z córką Wiktorią: - Moje dziecko zafascynowane jest trampoliną euro bungee, a ja fajnie bawiłam się na koncercie Kobranocki. Miło jest posłuchać przebojów sprzed lat i spotkać się z przyjaciółmi.

Marcin z Różana: - Ze wszystkich konkurencji sportowych najbardziej podobały mi się wyścigi kolarskie, w których czynnie brałem udział. Jedyne, czego zabrakło mi w Dniach Różana, to bardziej znanych gwiazd, które kiedyś często u nas występowały.

Asia z Różana z córką Paulinką: - Chyba nie będę zbyt oryginalna, jeśli powiem że najbardziej podoba nam się plaża. Jesteśmy zachwycone i mamy nadzieję, że pomysł powróci w przyszłym roku!

Rozmawiała: Małgorzata Kisiel

STOWARZYSZENIE AKTYWNYCH PAŃ W ZAŁUZIU

Fot. Stowarzyszenie Aktywnych Pań w Załuziu, B.Okrągliński.

*„Pytasz mnie, co za wieś
To Załuzie przecież jest
Przyjedź do nas, jeśli tylko chcesz.”*

8 marca 2011 roku kilkanaście kobiet z Załuzia zorganizowało bal przebierańców dla miejscowych dzieci. Impreza połączona była ze świętowaniem Dnia Kobiet i zabawy ostatkowej. Od tego wydarzenia członkinie Stowarzyszenia datują powstanie swojej organizacji.

Następnie, chcąc zintegrować wszystkie mieszkanki wsi, przygotowano dla każdej z pań zaproszenie na Jajko Wielkanocne. Kobiety chciały, aby ich koleżanki wyszły z domu i zaczęły udzielać się towarzystwu. Na tym spotkaniu ogłoszono chęć założenia organizacji i przedstawiono jej cele. Do najważniejszych z nich należą: integracja środowiska kobiecego, umożliwianie rozwoju osobistego członkiń organizacji poprzez kursy i szkolenia, praca z dziećmi i młodzieżą, podtrzymywanie tradycji, pielęgnowanie polskości, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.

Dużym osiągnięciem Stowarzyszenia było zorganizowanie pikniku z okazji

Dnia Dziecka i Dnia Matki, wspólnie ze Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych Cafe Mama z Różana. Piknik odbył się na boisku szkolnym w Załuziu.

Niedługo potem zrobiono ognisko „Nocy Świętojańskiej”, podczas którego puszczano wianki. Zanim doszło do imprezy trzeba było uporządkować teren wokół stawu. Wszystkie kobiety, jak i inni mieszkańcy pracowali społecznie. Na ognisku obecni również byli burmistrz gminy Różan, przewodniczący Rady Miejskiej oraz dyrektor Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury.

17 września 2011 roku Aktywne Panie z Załuzia wraz z GOUK-iem zorganizowały Festyn Rodzinny pod hasłem: „Postaw na rodzinę”. Imprezę poprzedziła polowa msza św., następnie odbyła się część artystyczna w wykonaniu organizatorek. Kobiety zaprezentowały piosenki własnego autorstwa, do których akompaniował pan Janusz Chojnowski. Tematyka utworów związana była z powstaniem Stowarzyszenia i rodzinną wsią. Zaprezentowano także opowiadania poświęcone rodzinie i humorystyczne skecze.

Gościnnie wystąpiły różańskie małżonki i zaprzyjaźniony klub seniora Starszaki z Bosewa Starego w gminie Długosiodło. Odbyły się również pokazy sprawnościowe OSP Załuzie. Głównym punktem programu były konkursy rodzinne, podczas których można było wykazać się sprawnością fizyczną w przeciąganiu liny czy skoku w dal, albo zaprezentować swoją rodzinę na scenie w piosence czy tańcu.

Muzyczną atrakcją wieczoru był koncert zespołu GOUK BAND z Różana, a całą imprezę uświetnił występ kapeli podwórkowej PAKA Z GRAJEWA.

Na wygłodniałych gości

czekał syty zastawiony stół - grochówka, kiełbaski z grilla, ciasto i swojskie piwo.

15 grudnia 2011 roku Stowarzyszenie przygotowało Wigilię w Szkole Podstawowej w Załuziu. Uczestników swoją obecnością zaszczylicy: starosta makowski, burmistrz gminy Różan, prezes Agencji Rozwoju Regionalnego, jak również delegacja ze Stowarzyszenia Cafe Mama i OSP w Załuziu.

Zebrani śpiewali kolędy, kosztowali tradycyjnych potraw i otrzymali aniołki z najlepszymi życzeniami świątecznymi.

Od 24 do 26 maja 2012 roku reprezen-

tacja Stowarzyszenia Aktywnych Pań w Załuziu uczestniczyła w spotkaniu organizacji działających na obszarach wiejskich, które odbyło się w Marózie koło Olsztyńska. Organizatorem zjazdu była Fundacja Wspomagania Wsi i Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA. Spotkanie odbyło się pod hasłem „Organizacje, samorząd, razem czy osobno?” i poświęcone

sportowe zakończyło wręczenie nagród. W dalszej części programu zgromadzeni dali porwać się w wir tańca Aktywnym Paniom z Załuzia i razem z nimi bawili się podczas koncertu zespołu Dystans. Dobrą zabawę uświetniło pyszne jedzenie. Organizatorki przygotowały wiele wspaniałych potraw, m.in. pierogi z mięsem, z grzybami, kiełbaskę z grilla, swojski smalec, zupę grochową, ciasta i bezalkoholowe, swojskie piwo (kozicowe).

było relacjom organizacji społecznych z samorządem gminnym. Głównym celem zebrania, na które przybyło prawie 500 osób, było zdobycie wiedzy, która pozwoli podnieść poziom dotychczasowej

współpracy z samorządem. Zajęcia poprowadziło kilkunastu wybitnych wykładowców i trenerów. W zagadnienia prawne określające ramy współpracy organizacji pozarządowych z samorządem uczestników wprowadził dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W piątek 25 maja na spotkanie przyjechał Prezydent Bronisław Komorowski.

Pobyt w Marózie służył nie tylko nauce, ale stanowił też świetną okazję do wymiany doświadczeń i nawiązywania kontaktów, które niejednokrotnie owocują współpracą między organizacjami z różnych stron Polski.

Podczas tegorocznych Dni Różana Aktywne Panie z Załuzia zaprezentowały pięć swojskich piosenek o Stowarzyszeniu i wsi Załuzie. Znalazł się także utwór pt. „Piosenka o Różanie” i „Cygański Tamburyn”. Pomiędzy piosenkami kobiety przytoczyły dowcipy i wiersze. Ich występ miał charakter kabaretowy, a publiczność bawiła się doskonale. Oprócz

tego członkinie Stowarzyszenia przygotowały potrawy regionalne, które stanowiły poczęstunek dla występujących artystów.

26 sierpnia br. w Załuziu odbył się festyn pt. „W zdrowym ciele zdrowy duch”. Imprezę otworzył występ Stowarzyszenia Aktywnych Pań w Załuziu, które śpiewem i dobrym żartem wprawiły zgromadzonych w doskonały nastrój. Następnie rozegrały się zawody indywidualne i pomiędzy sołectwami. Uczestnicy brali udział m.in. w przeciąganiu liny, toczeniu beli z sianem, turnieju tenisa stołowego i koszykówki, konkursie wiedzy o lesie oraz karaoke. Konkurencje

- Jesteśmy grupą kobiet, która chciałaby organizować lokalne życie społeczne. Naszym celem jest integracja środowiska. Mamy za sobą organizację kilku imprez w Załuziu. Poza tym bierzemy udział w różnych szkoleniach, które podnoszą nasze kwalifikacje i powodują zwiększenie aktywności społecznej na obszarach wiejskich. Współpracujemy ze Stowarzyszeniem BORIS w Warszawie, jesteśmy zaangażowane m.in. w projekt „OWIES” związany z prowadzeniem księgowości. – opowiada Anna Samsel, prezes Stowarzyszenia Aktywnych Pań w Załuziu - W tej chwili do Stowarzyszenia należy 17 kobiet. Inicjatorkami utworzenia naszego zgrupowania, oprócz mnie były: Beata Kanclerz, Joanna Mróz, Anna Mroczkowska, Ewa Brant i Ewa Kołodziejka. Popierają i wspierają nas mężowie. Planujemy nadal wspólne imprezy, wycieczki do ciekawych miejsc w naszym kraju, spotkania z interesującymi ludźmi. Chcemy też organizować warsztaty tematyczne, by móc poszerzać wiedzę. Swoją działalność opieramy na pracy społecznej członków. Uważamy, że poznawanie i spotykanie innych ludzi jest terapią na wszelkie przeciwności losu. A tworzenie tekstów naszych piosenek jest odskocznią od dnia codziennego.

Małgorzata Kisiel

Z DZIAŁKI NA STÓŁ

Pomidory

Pochodzą z Ameryki Południowej, a do Europy przywiózł je Krzysztof Kolumb. Początkowo nazywano je „jabłkami złota”. Najszybciej zakorzeniły się w Hiszpanii i Portugalii, a następnie trafiły do Włoch, Francji i kolejno do pozostałych państw kontynentu. Do Polski przywiozła je królowa Bona. Są polecane nie tylko ze względu na walory smakowe, ale również na ich właściwości zdrowotne. Zaliczane są do najzdrowszych pokarmów świata.

Pomidory zawierają likopen - przeciwutleniacz neutralizujący wolne rodniki. Badania naukowe wykazały, że spożywanie bogatego w likopen sosu pomidorowego zmniejsza ryzyko raka prostaty, jak również istniejące już guzy. Picie soku pomidorowego chroni także przed rozwojem nowotworów płuc. Likopen wspomaga też leczenie chorób serca – uwalnia

„zły” cholesterol, zmniejsza skłonności do zakrzepów serca. Obecność pomidorów w diecie pomaga chronić oczy i skórę przed procesami starzenia. Dotleniają i wzmacniają drobne naczynka krwionośne, dostarczają organizmowi witaminy E, a dzięki zawartości potasu, neutralizują nadmiar soli w organizmie, tym samym zapobiegają nadciśnieniu krwi.

Pomidory są niskokaloryczne, z powodzeniem mogą być używane przez osoby odchudzające się, czy dbające o linię, gdyż 100 g pomidorów to jedyne 15 kcal!

Sezon na pomidory mamy w pełni, korzystajmy więc z ich dobroczynnego wpływu, jedzmy je na surowo, bądź jako składnik dań na ciepło.

Pomidory smażone w cieście.

2 jajka, 3 łyżki mąki, łyżeczka oleju, ok. pół szklanki wody, sól, starta gałka muszkatołowa, 4 - 5 pomidorów, zielenina,

pieprz, tłuszcz do smażenia.

Z mąki, dodając żółtka, olej, wodę (można zastąpić mlekiem), zrobić ciasto, wyrobić je dokładnie łyżką, a następnie dodać ubitą pianę z białek. Ciasto przyprawić gałką muszkatołową i solą. Pomidory obrać ze skórki, pokroić w niezbyt grube krążki, a następnie oprószyć solą, pieprzem i zieleniną. Krążki pomidorów maczać w cieście, kłaść na rozgrzany tłuszcz i smażyć. Przed podaniem można polać smażone pomidory śmietaną wymieszaną z drobno posiekaną cebulą lub szczypiorem albo koprem.

Aldona A. Kołodziejczyk

NIE MA RÓŻY BEZ KOLCÓW - CZ. 1

Tajemnica zapachu

Woń czyni piękny kwiat jeszcze piękniejszym. W różny sposób rejestrujemy różany aromat – to piękny zapach, ale co tak naprawdę przypomina? Nie tylko samą różę, ale także apetyczne jabłka, maliny, limonki, tajemniczą mirrę, kadzidło, piżmo, konwalię, fiołki i lipę. Róże mogą mieć nutę cierpkości albo słodczy, jak herbata, żywica drzewa balsamicznego, wanilia, migdały, miód lub wino.

W oszałamiającej różnorodności woni różanych wprowadzono cztery kategorie, które pozwalają nieco lepiej zorientować się w pysznym rozarium. Zapach róży i jej mieszańców wiąże się z barwą jej płatków. Żółte i pomarańczowe róże pachną owocowo, czerwone – najczęściej mają ciepłą, silną woń, różowe – zazwyczaj pachną delikatnie, typowo „rózanie”, białe natomiast mają zapach elegancki, kwiatowy, czasem z lekką nutą cytrusów.

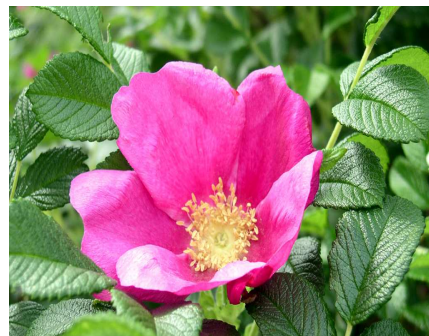
Zapach typowo różany. Prawdziwy zapach damasceńskich róż to kwintesencja cech kojarzonych z tymi kwiatami: woń zmysłowa, ciężka, prawie hipnotyzująca, kwiatowa, z lekką nutą słodczy, przyjemna i absolutnie uzależniająca. Można znaleźć ją w klasycznych, starych odmianach róż, ale także w nowoczesnych – przykładami mogą być odpowiednio róża damasceńska 'Rose de Resht' i współcze-

sne mieszance herbatnie 'Duftfestival'. Głównym czynnikiem kształtującym zapach jest damascenon o woni cierpkiej, wytrawnej, owocowej i żurawinowej.

Zapach słodki kwiatowy. Ten typ charakteryzuje się słodką, łagodną nutą. Miód, apetyczny aromat to głównie zasługa związków nerolu i linalolu, dzięki którym powstają zapachy słodki oraz kwiatowo-różany. Tworzy to kompozycję bardzo harmonijną, a znaleźć ją można m.in. w różach stulistnych, piżmowych i białych. Dodatkowo wyczuwalne są często akcenty cytrusów, piżma, białych hiacyntów i innych kwiatów.

Zapach owocowy, cytrynowy. Najsilniej owocowym aromatem wyróżniają się róże o żółtych barwach. Ich woń to połączenie nut ciepłych, słodkich, z kwaskową świeżością cytrusów. Podstawowym elementem jest cytral, związek o zapachu intensywnie cytrynowym. Nad charakterystycznym, lekko cierpkim aromatem róż herbatnich, odziedziczonym przez wiele żółtych odmian po różach chińskich, często dominują nuty kojarzące się z owocami.

Zapach korzenny, balsamiczny. Aromatowi róż towarzyszą w tej grupie egzotyczne wonie ziół i korzeni – pieprzu, gałki muszkatołowej, anyżku, mirry, ale także kadzidła i drzewa sandałowego. Te pikantne akcenty nadają karwon i eugenol

– drugi z nich odpowiedzialny jest także za przydanie zapachowi ciemnej, orientalnej nuty. Ten rodzaj zapachu odnajdziemy przede wszystkim w różach francuskich oraz pomarszczonych. Mirra i kadzidło to wonie charakterystyczne dla niektórych angielskich róż. Rozkoszą dla zmysłów są róże mchowe, których bazą jest wyraźnie korzenny i żywiczny aromat pochodzący z mchowych narośli na pączkach i pędach. Liście niektórych gatunków róż również mogą wydzielać zapach. Liście róży rdzawej (*Rosa rubiginosa*) rozsiewają aromat dojrzałych renet – słodki i jabłkowy. Cierpkim zapachem charakteryzują się natomiast liście róży parkowej odmiany *Rosa primula*.

Opracowanie: Piotr Kempski

Pierwotruk artykułu ukazał się w trzecim numerze Biuletynu Fundacji Ernesta Michalskiego - Instytut „Polska Róża”, pt.: Śladami Awicenny, Raszyn 2011.

SZLACHETNE ZDROWIE

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy, podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie.(...)

Gotuj pod przykryciem

Wszystko powinno być gotowane pod przykryciem, nic bez przykrycia. Dlatego powinniśmy mieć duże garnki, wykorzystane tylko do połowy. Nigdy nie można gotować w małym garnku. Ucieka wit. B1, ta, której my wszyscy mamy ciągle niedostatek, bo tej wit., tak jak wit. C organizm nie kumuluje. Nic na zapas nie składa. Jeżeli zabraknie wit. B1, to wtedy mamy to samo – prawie podobne zmiany, jak w przypadku braku magnezu, ale wtedy nawet i magnez o połowę lżej wytrąca się z organizmu i ucieka – narasta taka nerwica, że nie możemy się pozbierać. Dlatego wszystkie garnki muszą być przykryte pokrywką i mają się tak gotować, żeby z nich nic nie uciekało. Dlatego powinno być pół garnka objętości i pół garnka na parę. I jeszcze jedno. Trzeba zlikwidować wszelkie aluminium w kuchni – okropnie niszczy kości i śluzówki.

O pożytkach z przypraw

Wszystkie przyprawy są bardzo drogocennym lekarstwem. Gdyby pieprz był szkodliwy, wszyscy Węgrzy wymarliby na pieprznicę. Tymczasem żaden z nich nie ma wrzodów żołądka.

Tak samo angielskie ziele – jest silnym lekiem żółciotwórczym i zapobiega chorobom trzustki.

Majeranek, tymianek – to zioła lecznicze, które zapobiegają zatrzymywaniu soków trawiennych i żółci w woreczku żółciowym. Gałka muszkatołowa – ziółko porządnie żółciotwórcze, żółciopędne. W ciastach wyszukanych, w mazurkach na przykład dodaje się troszeczkę gałki muszkatołowej, aby nie były ciężko strawne. Im więcej w kuchni przypraw, tym mniej kłopotów w żołądku. Nawet proste zupy nie mogą być zupełnie bez przypraw. Pieprz wszędzie musi być, jest bakteriobójczy. Natomiast ocet - uchowaj Boże, siódme nieszczęście.

Cytryna jest błogosławieństwem, ale nie dla zębów, bo się rozlezą tak, że połamią się nawet na bułce. Nigdy nie można dopuścić do tego, żeby ktoś gryzł cytrynę. Okropność. Sok owszem, dodany do wszystkiego, ale tak żeby nie oddziaływał na szkliwo zębów, bo normalnie w ciągu 2 minut rozpuszcza szkliwo.

Jeszcze raz wracam do cukru. Na Zachodzie, szczególnie w Stanach Zjednoczonych – cukier zapisano już do księgi niebezpiecznych potraw, na drugim miejscu po narkotykach. Przyjął też nazwę „białej śmierci”. Azjaci, którzy nie znają cukru, żyją 120 – 150 lat.

Glukoza – ożywia tkankę nerwową.

I jest obecna w cukrze. Ale mimo wszystko cukier jest trucizną. Glukoza jest składnikiem roślin i innych substancji odżywczych i jak do niej dodamy łyżeczkę miodu (na dobę), to już wystarczy na dzienną dawkę energii. A cukier zanim zostanie przetrawiony, przechodzi w organizmie 4 – krotną formę przeobrażenia i rozkładu chemicznego. W pierwszej wersji łączy się z solami tłuszczów nasyconych i produkuje ogromne kształty cholesterolu – to jest pierwsza jego substancja. Druga jest przyczyną powstawania kamicy nerkowej. Natomiast miód przechodzi w bezpośrednią formę przeobrażenia i od razu łączy się w energię.

Cukierki, podobnie jak cukier, raczej szkodzą. Sacharyna – bardzo wysusza śluzówkę, raczej nie należy jej używać. Nadkwasota – pozorna, nie zawsze jest nadkwasotą, 90 proc. ludzi, którzy mają nadkwasotę przewodu pokarmowego, mają zgagi. I wyobrażają sobie, że to jest nadkwasota, bo piecze, bo to, bo tamto, odbija się. A okazuje się, że to jest stała niedokwasota – z powodu niedokwaszenia przewodu pokarmowego... Są nietypowe odbijania się...

Uważaj na swoje zwoje

Na wzdęcia wpływają pokarmy, gdzie jest dużo fosforu – bardzo nam potrzebnego. Nasz system nerwowy składa się ze 180 km długiej, bardzo delikatnej niteczki, która w różny sposób pozwijana – wychodzi z komputera mózgowego aż w 1800 zwojach nerwowych i przechodzi przez cały kręgosłup aż do kości ogonowej. I poza kością ogonową zostaje zakończona delikatną miotełeczką, którą nazywają teraz – korzonkami nerwowymi. I między każdym kręgiem rozgałęzia się opasując cały nasz organizm. System nerwowy składa się w 80 proc. z fosforu. Tego fosforu nieustannie dużo potrzebujemy. Jeżeli nieumiejętnie ten fosfor przygotowujemy, to w pierwszym rzędzie rozdymają się od niego jelita. I żeby to zneutralizować, trzeba podawać kminek i pić kwaśne mleko. Fosfor znajduje się w nasionach strączkowych, w rybach, w serach, w mleku.

Chora wątroba lub trzustka w pierwszym rzędzie uczula się na mleko. Mleko też jest przyczyną wzdęć i nawet biegunkowych stolców. Ludzie, którzy mają tendencję do wzdęć, powinni sobie aplikować kminek jako normalny dodatek do potraw.

Po obiedzie, 1 łyżeczkę kminku, popić letnią wodą. Żółte sery – owszem, można jeść, tylko nasze żółte sery są za młode

i są strasznie zakaźne, mają dużo bakterii gnilnych. Stąd nasz przewód pokarmowy musi wewnątrz stoczyć wielką walkę, aby zneutralizować nietypowe tło bakteryjne. Dlatego, jeżeli w domu jest kefir, to nie ma problemu z żółtym serem. Jeżeli kefiru nie pijemy, to lepiej żółtego sera niejadać. Natomiast bardzo zdrowe są sery topione, zgłiwiałe sery topione z kminkiem, z dodatkiem trochę świeżego masła, domowej roboty. Te kupne są bardzo zanieczyszczone bakteriami.

Aby sprawdzić, czy mleko jest zanieczyszczone – trzeba je zakwasić grzybkami kefiru, bo tam, gdzie jest zanieczyszczone chemicznie, grzybki się nie rozwijają. Po prostu mleko zburzy się i ucieknie z garnka. Kefir jest mlekiem czystym, dlatego, że grzybki wyniszczają bakterie, żywiąc się nimi.

Ludzie, którzy jadają czosnek i cebulę w większych ilościach mają w swoim krwioobiegu detreomocynę, stężoną nawet. Organizm produkuje antybiotyki własne, które są tak silnymi środkami bakteriobójczymi, że ludzie odżywiający się w ten sposób nie chorują. Bakterie nie mają do ich przystępu.

Eteryczne olejki cebuli są zbawienne jeszcze pod jednym względem, nie tylko dlatego, że rozpuszczają krew, cebula dostarcza również siarki i te eteryczne olejki cebuli mają zbawienny wpływ na naszą śluzówkę. Jeśli u kogoś wypadłby jakiś nietypowy katar, czy stwierdził, nie daj Boże, u kogoś zapalenie zatok, to poradzić można następująco:

Utrzeć na tarce do ziemniaków 2 duże cebule, wrzucić do wysokiej koktajlowej szklanki, owinać jej brzeg wianuszkami z waty, tak, aby je uszczelnić, by gaz nie wszedł do oczu, tylko do nosa i głęboko oddychać przez 20 minut. Taką inhalację przeprowadzić przez kilka dni. Wtedy nie mamy ani jednego gronkowca w zatokach, ani kataralnego, ani w oskrzelikach, ani w oskrzelach, ze względu na to, że wszystkie szczepy gronkowców i złocistych, i zieleniejących, i różne paciorkowce, odporne nawet na antybiotyki, nie opierają się eterycznym olejki cebuli przesyconym siarką. I to ratuje organizm ludzki. Krojenie cebuli też jest zdrowe – jeśli ktoś ma zapalenie spojówek na tle gronkowcowym, to jednego dnia ucierać chrzan na tarce, a drugiego dnia 2 – 3 główki cebuli i porządnie popłakać. Za tydzień wypłaczę chorobę z siebie. I po kłopotcie.

AFORYZMY, PRZYSŁOWIA, SENTENCJE...

DOM

Błogo temu, kto własny dom ma.

*

Bywają domy przypominające wyspy-bezludne.

Wiesław Czermak - Nowina

Każdy w swym domu pan.

*

Komu w domu dobrze, niechaj się po świecie nie włóczy.

*

Nie pan domem stoi, ale dom panem.

*

Ten dom zdoła, kto w nim mieszka.

*

W obszernych domach najtrudniej o własny kąt.

Czesław Mirosław Szczepaniak

Własny domek mały miłszy jest niż cudze pałace.

*

Wspólny szczęśliwy dom nie ma muru - niezgody.

Józef Witkowski

DZIECKO

Cackiem dzieci mamia.

*

Chcecie mieć wdzięczne dzieci, bądźcie wdzięcznymi dziećmi.

*

Cudzych dzieci nie nakarmisz.

*

Dla każdej matki miłe jej dziatki.

*

Dobre dziatki to skarb matki.

*

Dobre dziecko słowem ukarzesz, złemu i kij nie pomoże.

*

Drogie dzieci, bo drogo je opłaca serce rodziców.

*

Dzieci i kobiety, fiołki oraz bławatki - wszystko to kwiatki.

*

Dzieci i ryby głosu nie mają.

*

Dzieci mają płacz i śmiech w jednej torbie.

*

Dzieci najlepsze, gdy śpią.

*

Dzieci nie są głupsze od dorosłych, tylko mają mniej doświadczenia.

Janusz Korczak

Dzieci są błogosławieństwem bożym.

*

Dzieci są zakałą ludzkości.

Antoni Słonimski

Dzieci to bogactwo w bilonie.

Lidia Jasińska

Dzieci u panów ubóstwem, u chłopów bogactwem.

*

Dziecię prawdę powie.

*

Dziecko jest nadzieją, która rośnie razem z nim.

Teresa Nietyksza

Dziecko różni się od dorosłego tym, że rośnie, rozwija się, mądrzeje, a dorosły - nie każdy.

Regina Kantarska - Koper

Dziecko to udokumentowana chwila rozkoszy.

Ryszard Hodurek

Dziecko za rękę, matkę za serce.

*

Kiedy dziecko płacze, matkę serce boli.

*

Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat.

Janusz Korczak

Kto dziecko chwali, ten matkę po sercu głaszcze.

*

Kto nie ma dzieci, nie ma kłopotu.

*

Kto nie płacze, przestaje być dzieckiem.

Jan Twardowski

Nie ma dzieci, są ludzie.

Janusz Korczak

Odkrycia małego dziecka są jak kamienie kosztowne, najpewniejsze i najświetniejsze ze zdobyczy.

Kazimierz Przerwa - Tetmajer

Pańskie dzieci z rozumem się rodzą.

*

Płacz cudzego dziecka rani uszy, płacz własnego - serce.

Ryszard Podlewski

Po dzieciach poznajemy, że się starzejemy.

*

Późne dzieci są wczesnymi sierotami.

*

Szczęściu swych dzieci zawadza, kto im zbyt często dogadza.

*

W każdym kątku po dzieciątku, a za piecem dwa.

*

Z dzieci rosną ludzie.

MAŁŻEŃSTWO

Bywa, że małżonkowie są aniołami, ale małżeństwo jest diabelskim związkiem.

*

Czasem w małżeństwie jest o jedną osobę za dużo.

Józef Bułatowicz

Dobre małżeństwo to raj na ziemi.

*

Etapy w życiu małżeńskim: pierwszy miesiąc - poezja, drugi - proza, następne - dramat.

Bronisław Dryja

Małżeństwa kojarzą się w niebie.

*

Małżeństwo jak każda sztuka nie może się obejść bez scen.

Jerzy Jurandot

Małżeństwo kuje miłość w kamieniu obowiązków.

Wojciech Bartoszewski

Małżeństwo nie jest stanem - jest umiejętnością.

Magdalena Samozwaniec

Małżeństwo z rozsądku jest skromnością z lenistwa.

Wincenty Styś

Roztropność u męża i cierpliwość u żony wnoszą szczęście do domu.

Feliks Feldheim

Ubogie małżeństwo nawet mucha pokłóci.

*

W małżeństwie raj i piekło.

*

W małżeństwie trzeba mieć piekielną wytrwałość i anielską cierpliwość.

Aldona Różanek

W małżeństwie ważne jest dobrać się nie tylko zaletami, ale i wadami.

Magdalena Samozwaniec

(źródło: D.,K. Masłowsky Wielka Księga Myśli Polskiej, Warszawa 2005.)

KARTKI Z DZIEJÓW RÓŻANA I ZIEMI RÓŻAŃSKIEJ

W ZRUJNOWANYM KRAJU CZ. II

W tym samym czasie, kiedy posiedzenia izby na sejmach były zrywane, w ziemi różańskiej, mimo ogromnych trudności, próbowano powoli normalizować życie. Przed 1732 r. starosta różański – a był nim wówczas Wojciech na Przeradowie Przeradowski – wybudował kancelarię różańską. 2 IX 1732 r. sejmik różański zobowiązał posłów do podjęcia starań o libertowanie placu zajętego pod jej budowę.¹

W 1727 r. sejmik postąpił Bernardynom konwentu ostrołęckiego po 3 gr. z podatków od każdego złotego na fabrykę.² Mimo zastrzeżenia jednorazowości tej decyzji, w 1730 r. ponownie przyznał z raty marcowej po groszu od złotego na dokończenie organów.³

Również w 1730 r. proboszczowi różańskiemu przyznano z raty sierpniowej po groszu od złotego na poprawę kruchty w kościele.⁴

W razie pilnej potrzeby można było zwrócić się o pomoc do burgrabiego, który pełnił swój urząd w zastępstwie i imieniu starosty. Tak było w czasie konfederacji ziemi różańskiej, związanej w obronie króla Stanisława Leszczyńskiego. Wówczas Franciszek Pomaski, burgrabia różański, miał dać pieniądze na sporządzenie chorągwi i kotłów, wyposażenie i utrzymanie dobozsa oraz na przygotowaną wyprawę ziemi.

Najbardziej zaskakujące jest to, jak sensownie sejmik wykorzystywał nowe uprawnienia dysponenta dochodów z czapowego i szelężnego. W aktach posejmikowych zamieszczone są informacje lakoniczne, jeśli chodzi o zarządzanie środkami finansowymi, bo często nie ma danych o wielkości zgromadzonych pieniędzy. Z kolei przy decyzjach na co je przeznaczono nie zawsze podana jest kwota. Zarządzanie własnymi środkami nie było całkowitym novum. W poprzednich latach sejmiki dzieliły nadwyżki soli nie wykupionej po preferencyjnych cenach lub wówczas, kiedy od razu rozdysponowywano na różne cele przydział soli przeznaczonej dla ziemi.

Sejmik różański z uniwersałem króla w sprawie porządku gospodarczego ziemi różańskiej zapoznał się późno, bowiem 19 czerwca 1724 r. Już na następnym sejmiku sierpniowym tegoż roku wybrano Andrzeja Dąbrowskiego, komornika granicznej ziemi różańskiej, do przedstawienia kalkulacji dochodów z czapowego i aktualizacji dokumentów, umożliwiającej

prawidłowy pobór należności z tego tytułu.⁵

Osobom wybranym 11 marca 1733 r. do sądów kapturowych zlecono przeprowadzenie rewizji akt ziemskich i grodzkich różańskich oraz akt makowskich, sprawdzenia stopnia ich zniszczenia, podreperowania, przepisania oraz założenia ewidencji wszystkich ksiąg – odpłatnie z czapowego i szelężnego. Wybrano Eustachego Krzyżewskiego na poborcę czapowego i szelężnego, zwalniając go z popisu ziemi, aby mógł sprawnie i w pełni egzekwować należności.⁶

W sierpniu 1733 r. administratora czapowego i szelężnego upoważniono do dalszego finansowania porządkowania akt, ich oprawienia oraz sporządzenia nowej szafy na te dokumenty.⁷

Zapewne nadal w podobny sposób i właściwej kolejności wykorzystywano by skromne środki, którymi sejmik dysponował, aby kancelarie ziemskie i grodzkie mogły prawidłowo funkcjonować, gdyby nie wkroczenie wojsk rosyjskich zmierzających do detronizacji króla. W czasie konfederacji ziemi różańskiej w obronie Stanisława Leszczyńskiego całe czapowe i szelężne przeznaczono na bieżące potrzeby. Na dysponenta tymi środkami wyznaczono marszałka konfederacji, Michała Żurawskiego.⁸

Po wyborze króla Augusta III wojska rosyjskie nie opuściły Polski. W 1735 r. Adam Ponikiewski, podsędek różański był stałym komisarzem do kontaktów z jednostkami tych wojsk w ziemi różańskiej. Sejmik wrześnieowy tegoż roku podziękował mu za skuteczną obronę ziemi w dowództwie rosyjskim. Skierował do pomocy Adama Żebrowskiego, regenta ziemskiego i grodzkiego różańskiego, aby kontynuował starania o zmniejszenie racji dla wojska, upoważniając ich do dysponowania środkami z szelężnego i czapowego, niezbędnymi dla wypełnienia ich misji.⁹

W 1744 r. sejmik przyznał z czapowego i szelężnego Adamowi Duczyńskiemu, stolnikowi brzeskiemu, nagrodę „zapracowaną przez funkcję poselską w roku 1735”.¹⁰

W 1754 r. przyznano środki bez wymienienia kwot: Wojciechowi Szygowskiemu za zasługi i utratę zbóż zniszczonych przez gradobicie oraz ks. Załęskiemu, proboszczowi makowskiemu, na reparację kościoła makowskiego.¹¹

W 1756 r. pogorzalcowi Antoniemu Ferdynandowi Rawie przyznano 100 zł.¹²

W 1758 r. wybrano do trybunału radowskiego Antoniego Szygowskiego, aby

starał się o przydział soli dla ziemi. Ponadto przyznano mu, jako plenipotentowi – 400 zł,¹³ a Józefowi Rzechowskiemu – podwojewodzie różańskiemu, któremu dobra zgorzały – 300 zł.¹⁴

Przy spożywaniu trunków często dochodzi do konfliktów, w Różanie doszło do konfliktu przy zbieraniu podatku od trunków. Antoni Szygowski – komornik ziemi różańskiej był wybrany przez sejmik do windykowania zaległości z czapowego i szelężnego. W czasie wizyty w kancelarii różańskiej zapewne zbyt dociekliwie sprawdzał dokumenty i wytykał błędy, bo doszło do rękoczynów – pobił go Kraśnicki. 13 VIII 1762 r. sprawa trafiła do sądu w Różanie i zakończyła się ugodą. Dzięki temu uniknięto długotrwałych i kosztownych, jak wówczas bywało, procesów sądowych, co było nie często spotykanym przypadkiem rozsądku lokalnych elit.¹⁵

W czasie bezkrólewia 1764r., skargi w sprawie czapowego i szelężnego przekazano pod jurysdykcję sądów kapturowych. W tym okresie skończyły się sejmikowe rządy nad dochodami z trunków, bowiem czapowe i szelężne przekazano miastom.¹⁶

Kiedy zabrakło dochodów z czapowego i szelężnego sejmik gospodarczy 22 sierpnia 1780 r., przeznaczył, z egzekwowanych i do końca nie rozliczonych dochodów za furaz wydany wojskom rosyjskim środki na „kościół różański farny i w nim archiwum dla konserwacji aktów całej ziemi nad zakrytą tak żeby z cmentarza do tegoż archiwum wchodzić można było”. Były one wyegzekwowanym i do końca nie rozliczonym dochodem za furaz wydany wojskom rosyjskim.¹⁷

W sprawach istotnych dla ziemi, nie należących do kompetencji sejmików, postulaty kierowano do właściwych władz.

Sierpniowy sejmik 1724 r. krytykując obsadę na cłach twierdził, że więcej pisarzy, strażników na cłach niż percepty (dochodów), bo ci strażnicy więcej rozbiorą, aniżeli do skarbu importują i wnoszą o zmianę sytuacji. Ponadto prosił, aby nowy podatek akcyzowy wymyślony przez Toruń, był zniesiony.¹⁸

Marcowy sejmik 1733 r. zobowiązywał podwojewodzę, aby miary w miastach, tak korcowe, jak i likworowe, zostały uporządkowane i wprowadzone w życie przy współudziale sądu kapturowego.¹⁹

Późniejsze propozycje z 1764 r.,²⁰ aby odsunąć od królewskiej cudzoziem-

ców, a Żydów oddalić od handlów zakazanych, nie dotyczyły bezpośrednio ziemi różańskiej i sedna sprawy. Nie znam przypadku dzierżawienia królewskich ziem w ziemi różańskiej przez cudzoziemca, a krajowi dzierżawcy często nie byli dobrymi gospodarzami. Natomiast wnoszenie o administracyjne zakazy w handlu było próbą zastąpienia konkurencji nierównym traktowaniem niektórych grup obywateli.

Interesujące jest stanowisko sformułowane przez sejmik z 21 VIII 1780 r.: „Kopanie kruszców, soli, bursztynu i wszelkich w ziemi wynalazków, aby właścicielom ziemi według praw dawnych ubezpieczone były”. Chodziło tu o zapewnienie właścicielom ziemi dochodów z kopalni. Wzmianka o bursztynie może świadczyć, że już wówczas rozpoczęło się pozyskiwanie tego kamienia szlachetnego na ziemi różańskiej, które znacznie rozwinięte zostało w XIX wieku. Dziś uznaje się, że prawo własności schodzące w głąb ziemi stało się w USA jednym z czynników szybkiego wzrostu wydobywania gazu łupkowego, bowiem gwarantuje właścicielom terenów udział w zyskach, czym skłania ich do zgodnej współpracy z przedsiębiorstwami prowadzącymi poszukiwania złóż i ich eksploatację.

c.d.n.

Kazimierz Daszewski

1. T. Paw. f. 487 v i f. 488;
2. T. Paw. f. 479 v i f. 480;
3. T. Paw. f. 483 Zakon Bernardynów ostrołęckich był zakonem żebrzącym, utrzymującym się z dobrowolnych ofiar i jałmużny pobieranej podczas kwesty. Okręg kwestarski konwentu ostrołęckiego obejmował między innymi ziemię różańską. Określenie „fabryka” to obiekt sakralny i sprawowanie kultu religijnego.
4. T. Paw. f. 483 Kościół farny w Różanie był miejscem obrad sejmików ziemi różańskiej.
5. T. Paw. f. 471 v;
6. T. Paw. f. 492 v i f. 495 v;
7. T. Paw. f. 504 v;
8. T. Paw. f. 516v;
9. T. Paw. f. 521 v i 522;
10. T. Paw. f. 527;
11. T. Paw. f. 531;
12. T. Paw. f. 532 v i 533;
13. T. Paw. f. 534;
14. T. Paw. f. 535;
15. T. Paw. f. 537 i 537 v;
16. T. Paw. f. 601 i 601 v;
17. T. Paw. f. 607 i 607 v;
18. T. Paw. f. 474 v i 475;
19. T. Paw. f. 493;
20. T. Paw. f. 546 i 546 v;

CZOPOWE

Czopowe – wprowadzony w Polsce w drugiej połowie XV wieku, podatek płacony przez mieszczan od wyrobu, importu oraz sprzedaży piwa, wódki, miodu i, począwszy od 1629, wina. Wysokość czopowego, stanowiącego pierwowzór akcyzy, wyznaczono na 1/8 wywarzonej brzożki dla browarów oraz na 1/18 sumy sprzedaży dla szynkarzy. W wyjątkowych sytuacjach wysokość czopowego zwiększana była dwukrotnie (in dubio). Dochody z czopowego, stanowiące w szczytowym okresie ok. 1/3 dochodów państwa, początkowo wpłacane były do skarbu państwa, począwszy od 1658 zasilają skarby wojсковych. W roku 1717 Sejm Niemy przeznaczył litewskie dochody z czopowego na potrzeby wojska. W latach 1773-1775 pełnił funkcję podatku ogólnopaństwowego w wysokości 10%-20% od czystego dochodu z produkcji i sprzedaży alkoholu. Rok 1775 przyniósł ostateczne zniesienie czopowego w Galicji, na terenach Królestwa Polskiego oraz zaboru pruskiego utrzymało się ono aż do początków XIX wieku.

Czopowe, nazwa podatku akcyzowego w dawnej Polsce, pobieranego od piwa, miodu, gorzałki i wina, uformowana od czopa, którym zatykano beczki i kufy, a który należało wyjąć przed rozlewaniem do mniejszych naczyń, co wskazuje, że pierwotnie czopowe płacone było przez szynkarzy. Za Kazimierza Jagiellończyka, po wojnie z zakonem krzyżackim, gdy potrzeba było pieniędzy na opłacenie rot wojennych, uchwalono raz pierwszy r. 1466 w Piotrkowie podatek, zwany „cyza”. Ze wszystkich miast królewskich, duchownych i szlacheckich „Wielko i Małopolski uchwalono go w r. 1479. W r. 1511 Zygmunt I zwolnił browary szlacheckie, produkujące na domowy użytek, od płacenia „contributionem dictam czopowe”. Czopowe opłacały browary miejskie i szynkarze po wsiach królewskich i duchownych. Stefan Batory w myśl prawa polskiego, przyznając r. 1576, iż ziemie stanu rycerskiego są „wolne zawżdy ze wszemi pożytkami, któreby się na tych grunciech pokazywały”, uznał tem samem prawo dziedzica do dochodów propinacyjnych za wyłączną jego własność. Za to uniwersał poborowy z r. 1613 stanowi, że nawet szlachta i starostowie, którzy w miastach królewskich i duchownych domy mają i piwo w nich na wyszynk warzą, płacić czopowe powinni. Z czasem pobierać zaczęto podatek od każdego waru i od srodu (w Prusiech), od garnców lub kotłów gorzałczanych i od przywożonych z zagranicy piw, od każdej beczki (której nie wolno było z wozu zdejmować przed zaplaceniem czopowego). Wysokość czopowego, opłacanego przez browary, wynosiła 1/8 ceny, po jakiej browar piwo

sprzedawał. Szynkarz zaś, biorąc beczkę już przez browar opłaconą, płacił jeszcze tak zwane „szelężne” po denarze od grosza, zatem 1/18 ceny. Czasem stopę tę podwajano. Gdy sejm uchwalił podatki i pobory, wyznaczał też zwykle poborcę ze szlachty na każde województwo, a ten, objeżdżając miasta i miasteczka, stanowił w każdym z nich czopownika, który wybierał czopowe za kwitami i co kwartał oddawał wybrane pieniądze poborcy. Po wielkich miastach czynność tę wykonywali burmistrz i rajcowie, po wsiach płacili karczmarze urzędnikowi starosty. Poborca odwoził zebrane podatki i pobory podskarbiemu koronnemu Obliczanie i kwitowanie z odbioru należności odbywało się na podstawie kwitów szczegółowych. Niekiedy czopowe bywało wypuszczane warendę. W r. 1629 czopowe rozciągniętem zostało na wina, które do owego czasu podlegały tylko opłacie składowego. W miastach stołecznych kontrolę nad poborem czopowego wykonywali nie tylko urzędnicy skarbowi wojewódzcy i miejscy, ale i marszałek wielki, jako naczelnik policji w rezydencji królewskiej. Tak w Warszawie r. 1650 Jerzy na Wiśniczu i Jarosławiu Lubomirski, celem ścisłego wykonania taksy, postanowił, aby urzędy marszałkowski i miejski schodziły do piwnic, taksowały wina i pieczętowały beczki, a wtedy dopiero wolno było winiarzom sprzedawać na garncie. R. 1717 czopowe wraz z szelężnem, na żołd dla wojska litewskiego przeznaczone, wynosiło złt. 492,300. Przy urządzeniu systematu podatkowego na sejmie delegacyjnym (1773 – 1775 r.) wprowadzono do budżetu koronnego: „czopowe krajowe”, „czopowe od likworów zagranicznych” i „składne winne”, a w W. Ks. Litewskim „czopowe 10-go grosza wiejskie z karczem i szynków”, oraz „czopowe miejskie” w Wilnie, Kownie, Mińsku, Nowogródku, Wiłkomierzu i Połocku. Produkcyjność tych wszystkich rodzajów czopowego stanowiła przeciętnie około dziesiątej części ogólnej sumy dochodów Rzplitej za Stanisława Augusta. Cesarz Aleksander I zniósł czopowe dekretem z 1 lutego 1813 r.

SZELEŻNE

Szelężne, (szynkowe, podatek dziesiątego szeląga) – podatek pośredni płacony przez mieszczan w wysokości 10% sprzedawanych przez nich trunków, wprowadzony w 1673, w związku z przejęciem wpływów z czopowego przez skarby wojсковe. Do 1775 wpływy z szelężnego pozostawały do dyspozycji sejmików szlacheckich. Sejm niemy w 1717 przeznaczył dochody z szelężnego w Wielkim Księstwie Litewskim na potrzeby wojska. W Galicji szelężne zniesiono w 1775, w zaborach rosyjskim i pruskim w połowie XIX wieku.

Źródło - Internet, Z.Gloger, Encyklopedia staropolska ilustrowana, T. I.

FRAGMENTY Z „LENINA” FERDYNANDA A. OSSENDOWSKIEGO

„Lenin” Ossendowskiego – to książka – legenda. Została przetłumaczona na wiele języków. W latach trzydziestych zrobiła karierę na obu półkulach i odegrała znaczącą rolę w ukazaniu, kto i jak „robił” Rewolucję Październikową. Niezwykle sugestywny obraz tytułowego bohatera książki, zupełnie odmienny od kreowanego w Polsce przez ostatnie dziesięciolecia, pozostanie w pamięci każdego czytelnika. Książka ukazała się w Polsce po raz pierwszy po prawie sześćdziesięciu latach w formie reprintu z przedwojennego wydania. Ossendowski był jednym z pierwszych, którzy ośmielili się uderzyć w mit, w symbol, w legendę, w bożyszcze, w idola milionów biedaków całego świata.

ŻYJEMY W CZASACH WSZECHWŁADZY MEDIÓW I CODZIENNIE NASZE OCZY I USZY PODDAWANE SĄ NIEUSTAJĄCEJ PRÓBIE. TOCZY SIĘ WALKA O NASZĄ WYOBRAŹNIĘ I PAMIĘĆ. TRZEBA O TYM PAMIĘTAĆ NIE TYLKO W CZASIE LEKTURY „LENINA”.

We wsi, gdzie przebywał Grzegorz, działo się coraz gorzej. Komisarze z „biedoty”, widząc przestrach i pokorną obojętność, zaczęli znęcać się nad ludnością. Targali za brody starców, urągali sędziwym wieśniaczkom. Porywali młode kobiety i dziewczęta, poili je wódką, urządzali z nimi orgie dzikie, rozpustne, obdarowując sztukami barwnych perkalików, pstremi chustkami, wstążkami.

Zgnębione jednostajnym, ubogiem i nędznym życiem, kobiety szybko zrozumiały swoją sytuację. Były pożądane, więc mogły wykorzystać to. Pozbawione trwałych zasad moralnych wkrótce przeszły ciałem i duszą na stronę zwycięzców.

Nowa klęska spadła na wieś. Rozwiewały się, jak opary nad łąkami, tradycje rodzinne, stare, dobre obyczaje.

Obok chaty, zamieszkałej przez Grzegorza Bołdyrewa, stał dom niegdyś bogatego wieśniaka, Filipa Kuklina.

Zupełnie zrujnowany przez komisarzy wpadł w rozpacz. Jedyne podtrzymaniem jego stała się żona, młoda, Rezolutna Darja. Nikogo się nie obawiając, urągała władzom, syąpiąc dosadne słowa, niby z rogu obfitości.

Urodziwa baba o śmiałych oczach i białych, równych zębach wpadła w oko sekretarzowi Rady wiejskiej. Pod jakimś zmyślonym pozorem zwabił ją do siebie i zatrzymał na hulankę z muzyką, wódką, tańcami. Darja powróciła do domu pijana, wesoła, rozbawiona.

Na wyrzuty i upomnienia męża machała ręką i powtarzała: - Gwizdę na ciebie i na nasze życie marne! Choć krótko, a użyję! Chcę żyć dla siebie...

Zrozpaczony mąż pobił ją.

Darja tejże nocy uciekła z domu. Próżno szukał jej zaniepokojony wieśniak. Zjawiła się po trzech dniach i przyniosła ze sobą papieraek, zatwierdzający rozwód, otrzymany na jej żądanie.

Kuklin poszedł na skargę do Rady wiejskiej.

- Takie prawo! - zawołali komisarze ze śmiechem. - Każdy może się rozwodzić i żenić, chociażby na przeciąg jednego dnia. Nie masz teraz żadnej władzy nad żoną! Jeżeli uczynisz jej coś złego, w więzieniu zamknijemy. Teraz koniec z niewolnictwem kobiet! Są wolne i równe nam!

Chłop przekonywał, namawiał, błagał Darję, aby powróciła do domu.

- Wolna jestem! - odpowiedziała, błyskając zębami. - Podobają mi się nasz nowy sekretarz. Za niego pójdę!

- Wychodź lepiej za mnie! - mruknął mąż.

- Po raz drugi?! - zawołała. - Niema głupich!

Kuklin chodził ponury i milczący. Przeżuwał jakieś myśli ciężkie. Wreszcie przeszły one w wybuch wściekłości dzikiej, nieokiełznanej. Przyłapał niewierną, lekkomyślną żonę, związał i bił długo, metodycznie, postępując według „mądrości” narodowej: „bij i słuchaj, czy oddycha; gdy przestanie, polej wodą i znów bij, aby czuła i rozumiała!”

Przez dwa dni torturował Darję, a gdy zwolnił ją od sznurów, pogroził palcem i, chmurząc czoło, mruknął:

- Teraz mam serce lekkie. Możesz iść... A pamiętaj, jeżeli zaskarżysz, ubiję na śmierć, i żaden komisarz, a nawet sam Lenin ciebie nie ochroni! Pamiętaj!

Baba nie myślała o skardze. Sama się z mężem załatwiła. Zdobyła gdzieś flaszkę wódki, domieszała do niej sublimatu i, łąsząc się do męża, rozradowanego z powrotu żony, zmusiła go do wypicia.

Kuklin zmarł.

Darja, stawiona na sąd, nic nie ukryła, opowiedziawszy ze wszystkimi szczegółami swoją zbrodnię.

Usprawiedliwiono ją, na mocy wygłoszonej przez Lenina zasady, że „sprawiedliwość” proletarjacka jest zmienną i zależną od okoliczności. Ta sama

zbrodnia może być karana śmiercią lub uznana za zasługę przed pracującym ludem.

Został zabity „kułak”, bogaty chłop, drobny burżuj, uczyniła to wolna kobieta, oddana komunizmowi. Poczytywano jej to za zasługę i wypuszczono na wolność.

Grzegorz z przerażeniem przyglądał się rozpuszcieniu, otwarcie panoszącej się na wsi. Komisarze i przyjeżdżający agitatorzy umiejętnie siali ją przez kobiety wiejskie, ciemne, żadne zabaw i łakome na stroje, wino i przysmaki.

- Tresują je łagodnymi sposobami, jak zwierzęta – myślał młody inżynier, rozumiejąc, że zarazę podstępnie rzucono w podatne środowisko.

Z prawdziwą radością opuszczał wieś, powracając do swojej komuny w Tołkaczewie.

Rozkład odjazdów autobusów z Różana

Stan na dzień 06.09.2012 r.

KIERUNEK	PRZEZ	GODZINY ODJAZDU
Baranowo	Ostrołęka	16:18U
Białystok	Ostrołęka	20:05U1P 245651, 20:05PU2 u*
Bielsko - Biała	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa, Katowice, Tychy.	04:24d1P
Bydgoszcz	Płock, Włocławek, Toruń Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń.	11:12U1 P 245651 11:12PU2v*
Chelsty		07:20S
Ciechanów	Tłucznice, Gogole Wielkie	09:00F, 11:12PU2v* 13:28F
Częstochowa	Warszawa	04:24d1P, 23:20wP316092
Dąbrowa Górnicza	Warszawa, Częstochowa	23:20wP316092
Giżycko	Ostrołęka, Mikołajki	02:40wP316092 20:25wP
Katowice	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa	04:24d1P
Kętrzyn	Ostrołęka Ostrołęka, Mrągowo	10:00PN 16:04U1P, 18:44U1P
Kraków	Warszawa, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza	23:20wP316092
Maków Maz.	Czerwonka Szlachecka Janopole Brzózki Duże, Mroczy-Kawki, Rzewnie, Nowy Szelków.	06:51F, 10:41S, 11:52F, 17:42F 15:35S 07:32S 08:50S, 15:10S
Mikołajki	Ostrołęka	15:50wP, 20:25wP
Młynarze		06:05S, 06:58F, 07:21S, 13:30S, 15:09F
Mrągowo	Ostrołęka	16:04U1P, 18:44U1P
Ostrołęka	Młynarze	00:01d1P, 07:41VU1, 08:56L15420P, 09:29F, 10:00PN, 10:21d2LP, 11:30WP, 11:30LP, 11:35S, 12:30LP, 12:53U, 13:30F, 13:30P, 14:30LP, 15:30PU1, 15:50wP, 16:04U1P, 16:30P, 17:20F, 7:31VnN, 18:00LP, 18:44U1P, 19:30LP, 20:05U1P245651, 20:05PU2u*, 20:25wP, 20:25L5P, 20:30NP, 20:53U, 21:30NP, 22:45NP, 05:45F, 06:45S, 06:58F, 08:30F, 10:30S, 14:30S, 15:20S, 16:30F, 19:25F,
Ostrów Mazowiecka	Brudki Nowe Jurgi, Wąsewo, Rząśnik Włosciański	07:45S 12:40S
Piła	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, Bydgoszcz.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Płock	Ciechanów	11:12U1P245651 09:00F, 11:12PU2v*

Pułtusk		04:24d2LP, 05:14LP, 06:05LP, 06:35LP, 07:20LP, 08:15P, 08:45PU1, 09:35LP, 10:44VU1, 12:05P, 13:35L5P, 14:15NP, 16:15NP, 17:35N15420P, 17:35WP, 20:14VnN
Ruciane-Nida	Ostrołęka, Spychowo	11:30WP
Rzewnie	Mroczi-Rębiszewo, Chrzanowo Brzoze Duże, Mroczi-Kawki	15:05S 07:48S 08:50S, 15:10S
Sypniewo	Poświętne	14:35S
Szczecin	Płock, Włocławek, Toruń, Bydgoszcz, Piła Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek, Toruń, , Piła, Mirosławiec.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Szczytno	Ostrołęka Ostrołęka, Myszyniec	15:30PU1 07:41VU1
Toruń	Płock, Włocławek. Ciechanów, Płock, Włocławek, Ciechocinek.	11:12U1P245651 11:12PU2v*
Tychy	Pułtusk, Warszawa, Częstochowa, Katowice.	04:24d1P
Warszawa	 tylko do dworca Gdańskiego	04:24d2LP, 04:24d1P, 05:14LP, 06:05LP, 06:11F, 06:35LP, 07:04U, 07:20LP, 08:15P, 09:12U, 09:35LP, 10:20wP, 10:44VU1, 12:05P, 12:59VU1, 13:35L5P, 14:15NP, 15:11U, 15:35wP, 16:15NP, 17:35NP, 17:35WP, 18:25wP, 19:15PU1, 20:14VnN, 23:20wP316092 4:38q, 18:44(tylko w niedzielę)
Wąsewo	Jurgi	12:40S, 14:40S
Włocławek	Płock Ciechanów, Płock	11:12U1P 245651 11:12PU2v*

Rozkład jazdy autobusów Warszawa Dw. Zachodni - Różan Stan na 06.09.2012 r.

KIERUNEK	PRZEZ	GODZINY ODJAZDU
Różan	z ul. Bonifraterskiej	05:45PVU, 07:00PVU, 08:00PN, 08:30d2LP, 09:30WP, 09:30L15420P, 10:30LP, 11:00U1, 11:30P, 12:30LP, 13:30PU, 14:00aP, 14:10UP, 14:15U1, 14:30P, 15:30VnN, 16:00LP, 16:40F, 16:50UP, 17:30LP, 18:25L5P, 18:30NP, 18:45aP, 19:00U1, 19:30NP, 20:45NP, 22:10d1P, 00:55a4, 00:55aP 316092 8:28q

Oznaczenia

245651 - kurs wykonywany naprzemiennie z PKS w Bydgoszczy Spółka z o.o.,
316092 - kurs wykonywany naprzemiennie z PKS w Krakowie S.A.,
333309 Kurs wykonywany naprzemiennie z PPKS Mrągowo
5 - kursuje w piątki,
F - kursuje od poniedziałku do piątku w dni robocze,
L - nie kursuje w I i II dzień św. Bożego Narodzenia i Wielkanocy oraz w Nowy Rok,
N - nie kursuje 25 XII i w dzień św. wielkanocnych,
P - kurs pośpieszny
S - kursuje w dni nauki szkolnej,
U - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,
U1 - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,

U2 - nie kursuje 25 XII, 1 I i 1 dzień św. wielkanocnych,
V - kurs przyspieszony,
W - kursuje w wakacje,
d1 - kursuje od 01.07 do 30.09,
d2 - kursuje od 01.10 - 30.06,
n - nie kursuje 24 i 31 grudnia oraz w sobotę wielkanocną,
u* - obsługa kursu przez PKS w Bydgoszczy
 > Szczecin - Białystok,
v* - obsługa kursu przez PKS w Białymstoku
 > Białystok - Szczecin,
w - kursuje od 29.06 do 02.09.2012 r.
q - nie kursuje w niedzielę.
 15420 - nie kursuje w okresie wakacji.
 a4 - kursuje od 1.09 do 30.09 w czwartki i soboty.

Na podstawie informacji ze stron internetowych przewoźników
oraz strony www.e-podroznik.pl

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych

cafe mama klub

Nr 8

www.cafemamaklub.x25.pl tel. 0-506338851

POCZTÓWKA Z WAKACJI (STEGNA, MALBORK, KASZEWIEC)

Od 8 do 14 lipca podopieczni „Cafe Mama” wraz z opiekunami spędzili czas nad morzem w miejscowości Stegna. Wyjazd w ramach letniego wypoczynku dzieci i młodzieży organizowała gmina Różan. Tak jak w ubiegłym roku pogoda dopisała. Wszyscy wrócili we wspaniałych nastrojach, opaleni i szczęśliwi. Ośrodek rehabilitacyjno - wypoczynkowy „Bałtyk” (www.owbałtyk.pl) ponownie stanął na wysokości zadania i świetnie poradził sobie ze skomplikowanymi dietami oraz innymi ograniczeniami uczestników.

11 lipca „Cafe Mama” (dzięki hojności sponsorów) zorganizowało wycieczkę do Malborka, gdzie Zamek Krzyżacki zrobił ogromne wrażenie na zwiedzających. Choć minęło niewiele czasu od powrotu, to już nie możemy się doczekać

NIK INTE-GRACYJNY. Prócz podopiecznych i członków Stowarzyszenia na imprezę przybyli liczni goście, m.in.: Klub Seniora z Bosewa Starego (gm. Długosiodło), „Wyjątkowe Mamy” - grupa samopomocowa matek dzieci niepełnosprawnych działająca przy OPS w Długosiodle, Delegacje Klubu Seniora z Różana, Stowarzyszenia Aktywnych Pań w Żaluziu, dyrektor GOUK p. Aleksandra Warsztoka, kierownik OPS p. Jan Szufleński oraz burmistrz gminy Różan p. Piotr Świderski. Za sprawą sponsorów nie zabrakło tradycyjnych smakołyków z grilla, pysznych sałatek, słodczy, owoców, soków itp., jak również gadżetów będących nagrodami w konkursach. Poza grami i zabawami przeprowadzono kilka konkursów dla dzieci i „młodzieży 18+”. Wszyscy uczestnicy popisywali się swoimi talentami zręcznościowymi, wokalnymi, tanecznymi, a nawet recytatorskimi. Specjalną Nagrodę Kierownika OPS otrzymał podopieczny „Cafe Mama” Łukaszek Gołębiowski, za romantyczne wykonanie angielskiej piosenki. Natomiast p. Jan Szufleński, startując w konkursie „18+”, swym brawurowym wykonaniem wiersza „Murzynek Bambo”, udowodnił, że zna się na sztuce. Ponadto w konkursie „18+” udział wzięli: Bosewianie - w strojach ludowych odśpiewali i odtańczyli „Furmana” i „Lokomotywę”, Panie z Żaluzia – wykonały „Hymn Stowarzyszenia”, „Wyjątkowe Mamy” z Długosiodła – zaśpiewały utwór „Hej bystra woda”, gospodynie imprezy, czyli „Cafe Mama” - zaśpiewały piosenkę „Hej sołoty”, a reprezentacja GOUK „Morskie Opowieści”. Należy zaznaczyć, że nikt nie wrócił z PIKNIKU głodny czy bez nagrody.

Dużego wsparcia w przygotowaniu imprezy udzieliła p. dyrektor GOUK (m.in.: nagłośnienie, druk śpiewników), a także liczni sponsorzy i darczyńcy, m.in.: p. Magdalena Kowalska – „Zajazd

Florian”, p. Hanna Opacka z Różana, p. Łukasz Mroczkowski - „Getmor”, p. Józef Banaszek - „GS Różan”, p. Anna Kalbarczyk z W-wy, p. Wojciech Pióro z W-wy, p. Renata Razmuk - „Renault W-wa”, p. Anna Kosińska z W-wy, p. Jadwiga Werner - „BS Różan”, p. Bronisław Krawczyk - „Narew Styl”.

lata 2013.

By nie tracić wakacyjnego nastroju w tydzień po powrocie - 21 lipca „Cafe Mama” spotkało się na terenie „Zajazd Florian” w Kaszewcu (www.florian-kaszewiec.pl), gdzie odbył się już IV PIK-

ZBIÓRKA PUBLICZNA, KONKURS INTEGRACYJNY, CZYLI ... CAFE MAMA PODCZAS DNI RÓŻANA

To nie był koniec wakacyjnego nastroju w „Cafe Mama”. Już 3 sierpnia, podczas pierwszego dnia obchodów Dni Różana, „Cafe Mama” przeprowadziły konkursy integracyjne pt. „Śpiewać i tańczyć każdy może”. Dzieci, młodzież i dorośli występowali na scenie głównej na różańskim rynku, a kto nie miał odwagi wystąpić na scenie, mógł przyłączyć się do pływających radośnie po rynku. W kolejnych dniach Stowarzyszenie prowadziło Zbiórkę Publiczną na organizację wycieczek dla podopiecznych i członków Stowarzyszenia (zgodnie z § 8 pkt.4 i 12 ust.- „zobaczyć i dotknąć świat” Statutu Stowarzyszenia / nr pozwolenia SO.5311.3.2012 z dnia 09.07.2012). Organizatorzy zapewnili wspierającym szereg atrakcji w swoim namiocie. Można było min: podziwiać prace plastyczne osób niepełnosprawnych, skosztować ciast i innych słodkości (w tym wypieków bezglutenowych), zrobić zdjęcie z Frankiem (uroczą, kosmatą świnką morską), uczestniczyć w prawdziwym przyjęciu urodzinowym dwóch „Cafe Mam”(5.08.), otrzymać w podziękowaniu maskotkę, rysunek, figurkę lub bilet na kulę wodną, czy obiekty dmuchane oraz pamiątkowy znaczek z logo organizacji, a gdy ktoś zgłodził Panie z „Klubu Seniora” z Różana, w ramach wsparcia „Cafe Mama”, nakarmiły pysznym chlebem ze smalcem i ogórkiem lub pączkiem (wszystko domowej roboty).

Korzystając z okazji Stowarzyszenie Opiekunów Osób Niepełnosprawnych „CAFE MAMA” składa serdeczne podziękowania dyrekcji i pracownikom GOUK za pomoc w przygotowaniu znaczków z logo, ulotek informacyjnych oraz banera na namiot. Na zakończenie „Cafe Mama” informuje, że środki zebrane podczas tej zbiórki to 1.413,39 zł i 10 euro.

Zgodnie z wydanym pozwoleniem na zbiórkę, zostaną one przeznaczone na wycieczkę dla podopiecznych Stowarzyszenia.

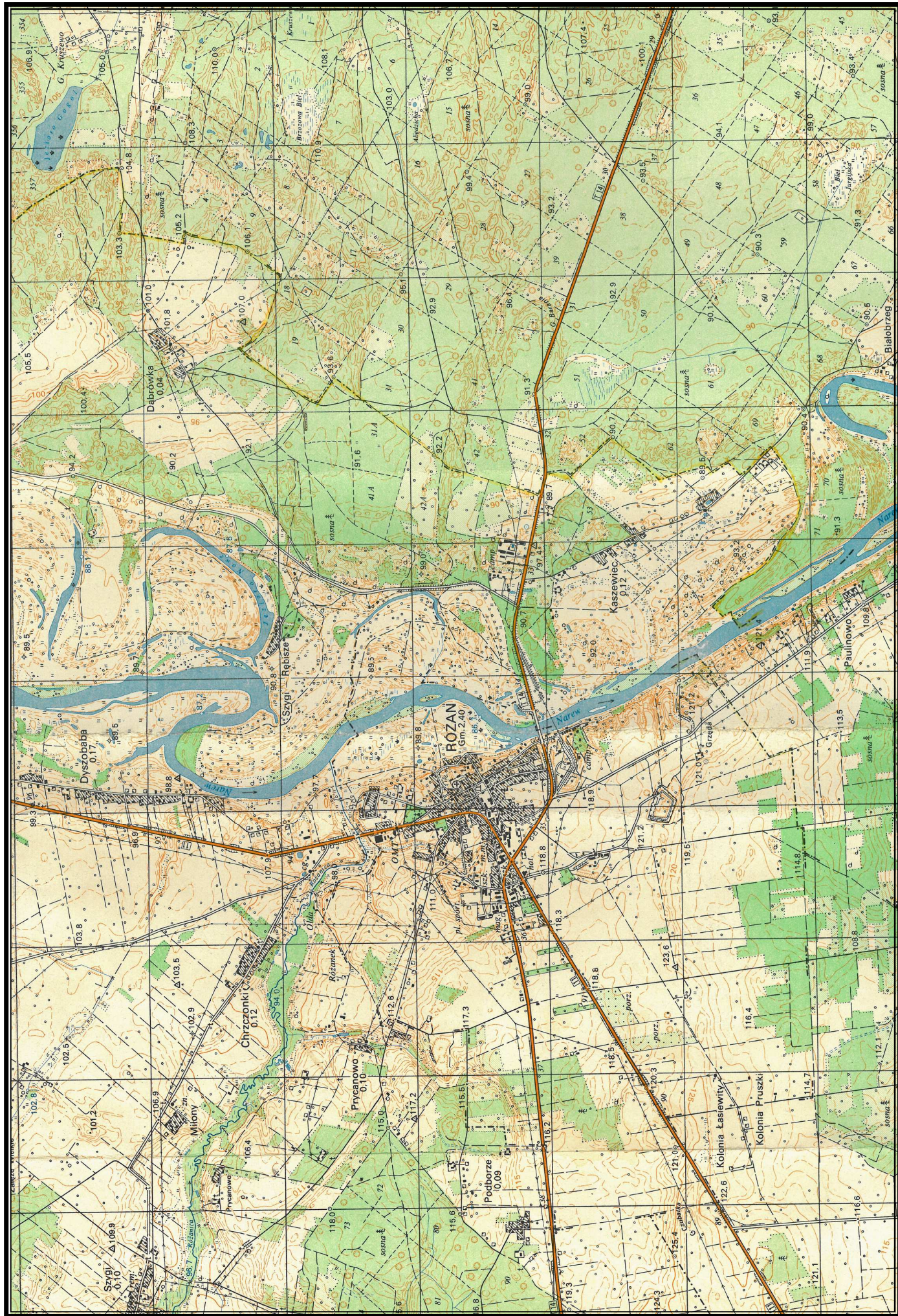
DZIĘKUJEMY !!!

E.Ziółkowska

Fot. SOON cafe mama klub

Na życzenie czytelników i gości odwiedzających Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie zamieszczamy mapę miasta i gminy Różan.
Przedruk fragmentu mapy Państwowego Przedsiębiorstwa Geodezyjno – Kartograficznego z 1984r. 1:25000.

**Numery telefonów
Urzędu Gminy w Róźnie**

Numeracja dla poszczególnych komórek:
nr kierunkowy (29)

7679 120 Urząd Gminy – sekretariat
7679 121 fax sekretariat
7679 122 Sekretarz Gminy
7679 126 Zamówienia publiczne
7679 127 USC, ewidencja ludności
7679 120 (wew. 40) Ośrodek Doradztwa Rolniczego
7679 132 Skarbnik Gminy
7679 133 Wymiar podatków i opłat
7679 134 Kasa
7679 142 Księgowość szkół i przedszkola
7679 139 Działalność gospodarcza, ochrona środowiska
7679 125 Gospodarka komunalna, drogi, inwestycje
7679 136 Biuro Rady Miejskiej
7679 138 Przewodniczący Rady Miejskiej
7679 137 Pokój radnego
7679 128 Gospodarka mieniem komunalnym
7679 120 (wew. 18) OPS - kierownik
7679 120 (wew. 16) OPS- pracownik socjalny
7679 120 (wew. 17) OPS- pracownik socjalny
7679 145 Informatyk
7679 147 Gonic
7679 120 (wew. 41) PZU
7679 146 Klub pracy
7679 135 Kombatancki

**Zakład Gospodarki Komunalnej i
Mieszkaniowej**

7669 159 ZGKiM
7679 120 (wew. 15) ZGKiM - kierownik
7679 120 (wew. 13) ZGKiM - księgowa
7679 120 (wew. 12) ZGKiM - wodociągi
7679 120 (wew. 14) ZGKiM - obsługa

Adresy email:

Urząd - **ugrozan@post.p**
 Burmistrz - Piotr Świdarski
p.swiderski@rozan.eur.pl,
 Sekretarz - Barbara Gawianowska
b.gawianowska@rozan.eur.pl,
 Skarbnik - Bożena Deptuła
b.deptula@rozan.eur.pl,

Planowanie przestrzenne i zamówienia publiczne – **ldlugolecka@rozan.eur.pl**
 Drogownictwo i zarządzanie kryzysowe **k.zwolinski@rozan.eur.pl**
 Obsługa Rady Miejskiej i Komisji **d.holozubiec@rozan.eur.pl**
 Budownictwo i inwestycje **d.bodziak@rozan.eur.pl**

Wszystkie należności z tytułu podatków i opłat można wpłacać w kasie urzędu lub na konto Urzędu Gminy w banku:
 Bank Spółdzielczy w Róźnie
 16 8925 0006 0000 0143 2000 0020

**TELEFONY
ALARMOWE****POLICJA - 997**

Różan, ul. Lwowska 4 - 7177 390

STRAŻ POŻARNA - 998, 112

Różan, ul. Warszawska 4 - 7669 008

POGOTOWIE RATUNKOWE - 999

Różan, ul. Warszawska 4

Policyjny telefon zaufania KPP w Makowie Maz.

- 7172 542, 7172 552

Linia antykorupcyjna - 0-800 399 471

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- zgłoszenia o przestępstwach

- 0-800 120 226

Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej ul. Gdańska 4/2 - 7669 440

Urząd Pocztowy

ul. Warszawska 6 - 7669 006

Zakład Energetyczny

ul. Polna 51 - 7669 004

Parafia Rzymsko-Katolicka - 7669 001

Przedszkole Samorządowe - 7669 526

Publiczna Szkoła Podstawowa - 7669 012

Zespół Szkół - 7669 026

Publiczne Gimnazjum - 7669 924

HALA SPORTOWA - 29 7669294

APTEKI

ul. Wileńska 3 - 7669 020

„AVENA” ul. Warszawska 12 - 7679 009

Biblioteka Publiczna - 7669 002

Gminny Ośr. Up.Kultury - 7669 042

Mechanika Pojazdowa

ul. Polna 14 - 7669 643, ul. Słoneczna 24,

ul. Przemysłowa 11, ul. Warszawska,

ChronoAuto - tel. 516 332 140 ul. Ko-

ściuszkki 2, Dyszobaba 137.

WETERYNARIA

7669 171 ul. Kościuszkii 24

7669 649 ul. Czysa 4

NOCLEG, GASTRONOMIA

Ośrodek Wczasowy „Florian”

Kaszewiec - 7669 367

Zajazd Rycerski, ul. Warszawska 12

7669 043

AGROTURYSTYKA

Chełsty 54a - tel. 605 379 499, 601 254 453

**Starostwo Powiatowe w
Makowie Mazowieckim**

Sekretariat: (0-29) 717 36 60

numery wewnętrzne:

Przewodniczący Rady Powiatu - 676

Starosta Makowski - 660

Wicestarosta - 660

Sekretarz Powiatu - 674

Skarbnik Powiatu - 675

Powiatowy Rzecznik Konsumentów - 683

Wydział Komunikacji

- rejestracja - 686, 682, 667

- prawa jazdy - 665

Wydział Promocji i Rozwoju Gospodarczego

- 695, 698

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska

- 672, 681

Wydział Finansowy - 687, 699, 666, 680

Wydział Zdrowia, Oświaty i Kultury

Fizycznej - 673, 679

Wydział Organizacji i Nadzoru - 663, 670,

691, 671

Wieloosobowe Stanowisko ds. Społecz-

nych, Obronności i Zapobiegania Klęskom

Żywiolowym - 667, 684

Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds.

Kadr, Płac i Obsługi Kancelaryjnej - 662,

687

Wydział Architektoniczno-Budowlany,

ul. Mickiewicza 30

- 717 07 54, 717 07 51

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budow-

lanego, ul. Mickiewicza 30 - 7170757

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -

717 06 30, 717 21 87

Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i

Gospodarki Nieruchomościami, ul. Mickie-

wicza 30 - 7172420, 717 11 39

Punkt Konsultacyjny, Poradnia Narkoma-

nii, ul. Mickiewicza 37a - 7173 199

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Red. Naczelna - Aleksandra Warsztoka.

Współpracują: K.Daszewski, A.E.Ziółkowska, M.Kisiel, P.Kempski, A.Samsel.

Adres redakcji, wydawca i druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5, tel./fax. 29 7669 042.

Skład i łamanie: Krzysztof Kruszewski

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie prawa lub praw osób trzecich wynikłych z zawieranych umów w trakcie pokazów odbywających się w budynku Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury organizowanych przez firmy zewnętrzne.

ISSN 1640-1573

Data wydania 5 IX 2012 r.

Co w numerze?

- 4 Różański Piknik
Military
- 6 Nie ma róży bez kolców
- 7 Przysmaki na jesienne
słoty
- 9 Szlachetne zdrowie
- 10 Kartki z dziejów Różana
i ziemi różańskiej
- 12 Fragmenty z „Lenina”
F.A.Ossendowskiego
- 15 Sportowo
- 17 Wyjątkowa Mama

Skok do początku XX wieku, czyli III Różański Piknik Military

8 września br., w wietrzne popołudnie, nad Różanem rozbrzmiewały głośnie wystrzały dochodzące z Fortu nr 1, świadczące o rozpoczęciu już trzeciego pikniku military. Impreza odbyła się pod patronatem Wojewody Mazowieckiego Jacka Kozłowskiego, a organizatorami byli członkowie Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej, burmistrz gminy Różan i Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Różanie.

Prezes Stowarzyszenia Jarosław Zygmunt wraz z burmistrzem Piotrem Świe-

derskim zaprosili przybyłych gości na inscenizację historyczną z okresu I wojny światowej, zwiedzenie obozowisk walczących stron i pokaz jazdy kawaleryjskiej.

Zdecydowanie główną atrakcją imprezy były walki pod północną kaponierą. Pierwsza z nich przedstawiała atak piechoty na pozycję karabinów maszynowych, druga natomiast, atak piechoty na kaponierę skarpową. Potyczki rozgrywały się pomiędzy żołnierzami rosyjskimi a pruskimi. W rolę walczących wcielili

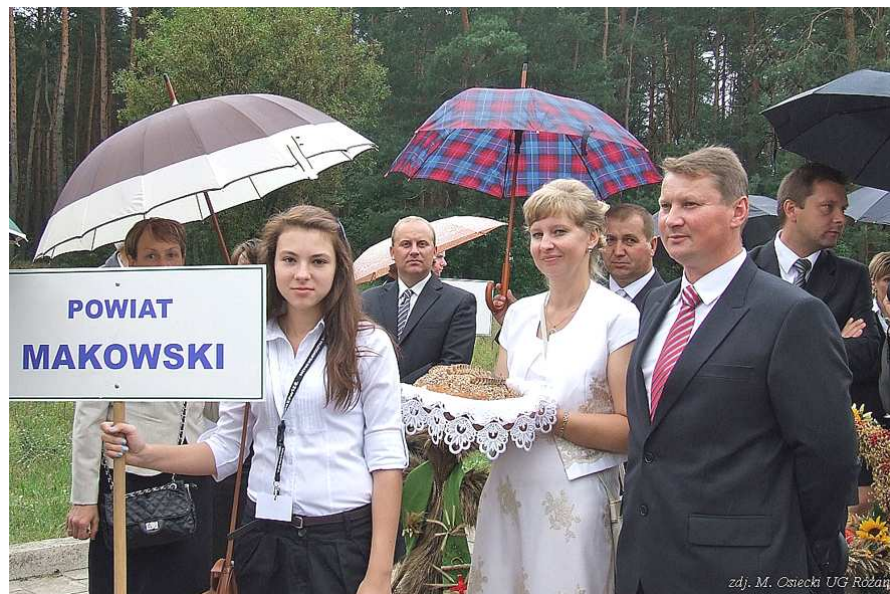
(Ciąg dalszy na stronie 4)

Dożynki Województwa Mazowieckiego - Kozienice 2012

26 sierpnia 2012 r. w Kozienicach odbyły się Dożynki Województwa Mazowieckiego, które zrealizowane zostały w ramach projektu pt. „Powiat Kozienicki Stolica Kultury Mazowsza 2012”. Powiat makowski reprezentowała delegacja wieńcowa z Różana. Starościna dożynek powiatu makowskiego była pani Mariola Śledziewska (Załęże-Eliasze, gm. Różan), natomiast starostą dożynekowym pan Andrzej Karaśkiewicz (Szygi, gm. Różan). W uroczystości udział wzięli również przedstawiciele gminy Różan z burmistrzem Piotrem Świdorskim, starostwa powiatowego oraz gmin i instytucji z terenu powiatu makowskiego. (Inf. UG Różan)

Z dniem 1 września br. burmistrz gminy Różan powierzył pani Annie Kurlandzie stanowisko dyrektora Publicznego Gimnazjum im. Obrońców Różana w Różanie na okres 5 lat szkolnych, tj.: od dnia 1 września 2012 roku do 31 sierpnia 2017 roku. Również na ten sam okres stanowisko dyrektora Przedszkola Samorządowego w Różanie powtórnie objęła pani Anna Teresa Mrozek (Inf. UG Różan)

V-ty Ogólnopolski Wyścig Kolarski Mastersów przejechał przez Różan

25 sierpnia przez teren gminy Różan przejechali kolarze V-go Ogólnopolskiego Wyścigu Kolarskiego Mastersów walczący o „Puchar Polski”. Trasa etapu prowadziła przez: Maków Maz., Janopole, Czerwonkę, Słoję, Adamowo, Ponikiew Wielką, Miłony, Szygi, Prycanowo, Różan, Brzozę, Rzewnie, Chrzczony, Nowy Sielc, Szelków, Smrock, którą kolarze pokonali w grupach wiekowych - od 16 do około 80-ciu lat. W imprezie sportowej wzięło udział wielu zagranicznych zawodników. Trasę wyścigu zabezpieczała Policja oraz członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Różan. (Inf. UG Różan)

WYJĄTKOWE ODZNACZENIE

Miło nam jest poinformować, że p. Stanisław Strzelecki, komendant gminny Ochotniczej Straży Pożarnej w Różanie, został odznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej B. Komorowskiego Brązowym Krzyżem Zasługi za działalność na rzecz społeczności lokalnej. Odznaczenie przekazał wicepremier Waldemar Pawlak podczas III Zjazdu Wojewódzkich Związków OSP. (red)

NOWY AGREGAT POMPOWY

Dzięki zaangażowaniu Stanisława Strzeleckiego w ostatnim czasie udało się pozyskać agregat pompowy dla OSP Załuzie. Urządzenie służy do przepompowywania wody z terenów zalewowych, jak i powodziowych. Agregat został sfinansowany przez burmistrza gminy Różan i Zarząd Oddziału Wojewódzkiego OSP województwa mazowieckiego. (red.)

INFORMACJA

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Różanie uprzejmie informuje, że od dnia 15 października 2012 r. biuro Zakładu zostaje przeniesione do swojej właściwej siedziby znajdującej się przy ul. Dolnej 19 w Różanie. Jest to jednocześnie teren oczyszczalni ścieków. Wszelkich opłat za usługi komunalne (m.in. wodę, ścieki, śmieci) można dokonywać na dotychczasowych zasadach w kasie Zakładu w godz. od 7⁰⁰ do 15⁰⁰ oraz bez prowizji w kasie Banku Spółdzielczego w Różanie, przy ul. Wileńskiej 2.

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

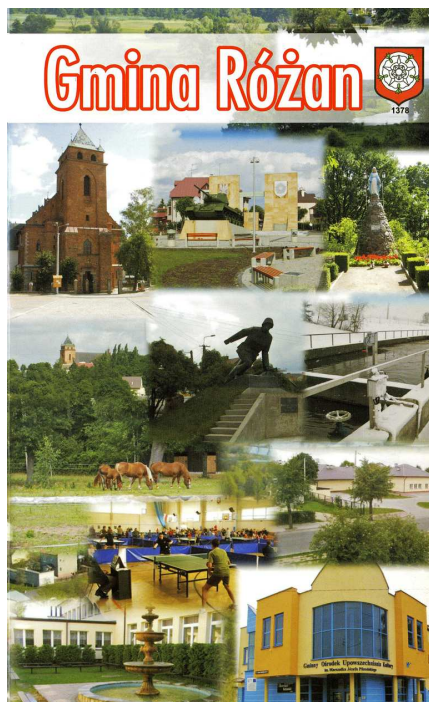
Zespołu Szkół w Różanie ul. Szkolna 4
tel. 29 7669045

Przeglądy techniczne: samochodów do 3,5 t i ciągników rolniczych.

Godziny otwarcia:
dni robocze od 7³⁰ do 17⁰⁰
Sobota 7³⁰ do 14⁰⁰

Mini Folder Turystyczny „Gminy Różan”

Na początku sierpnia pojawił się Mini Folder Turystyczny „Gminy Różan” - informator zawierający plan miasta, z uwzględnieniem nowopowstałych ulic. Publikacja przedstawia także charakterystykę gminy: położenie, specyfikę krajobrazu, występujące obiekty, najważniejsze inwestycje, wydarzenia kulturalne i rys historyczny, poczynając od genezy nazwy miasta Różan.

Przewodnik zawiera dużą galerię zdjęć, m.in. kościoła pw. św. Anny, pomnika poświęconego żołnierzom poległym za wolność ziemi różańskiej, rynku miejskiego, Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury i Różana z dawnych lat.

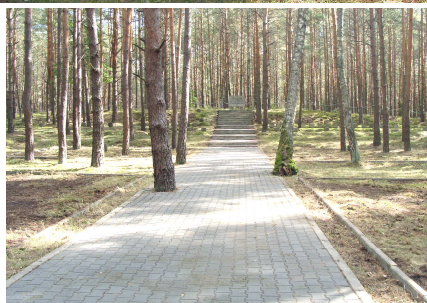
Mini Folder powstał w celu zachęcenia do odwiedzania i poznawania naszej gminy. Nabyć go można w Urzędzie Gminy w Różaniu i Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury.

Małgorzata Kisiel

PORZĄDKOWANIE CMENTARZA W KASZEWCU

17 września młodzież z 5-ciu klas różańskiego gimnazjum sprzątała teren cmentarza wojennego z okresu I wojny światowej w Kaszewcu. Uczniowie i ich wychowawcy wspierani przez członków Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej i leśnictwo Kaszewiec, zajęli się porządkowaniem tej zabytkowej nekropolii.

Ponad sto osób usuwało porastające teren cmentarza krzewy, mech i trawę, zgrabiło gałęzie i liście leżące na mogiłach, czyściło krzyże i tablice. (Wink)

CZYTASZ I WIESZ

SAMORZĄDY ZWRACAJĄ POŁOWĘ PIENIĘDZY PRZEZNACZONYCH NA DOFINANSOWANIE PODRĘCZNIKÓW, BO NIE ZNAJĄ LUB NIE CHCĄ ZNAĆ PRZEPISÓW.

Niewielu rodziców zdaje sobie sprawę z tego, że rządowy program „Wyprawka szkolna 2012” uprawnia nie tylko osoby o skrajnie niskich dochodach do ubiegania się o refundację części kosztów za zakup podręczników.

Stowarzyszenie Rzecznik Praw Rodziców ustaliło, że o refundację, niezależnie od dochodu, mogą się ubiegać m. in. rodziny wielodzietne, czyli posiadające co najmniej 3 dzieci. Mówi o tym par. 2 ust. 5 Rozporządzenia Rady Ministrów z 14.06.2012r.

Rząd chwali się zwiększeniem środków na program „Wyprawka szkolna”. Jednocześnie zabrakło kampanii informacyjnej - wiele osób nie wie, że może skorzystać z refundacji. Szczegółowych przepisów nie znają też dyrektorzy szkół i szefowie lokalnych wydziałów oświaty, którzy najczęściej podają tylko informację, że zwrot należy się rodzinom nieprzekraczającym progu dochodowego.

Dlatego też nie rozdysponowano dużej części środków w ramach programu.

W tym roku rząd na wyprawkę przeznaczył 128 mln zł i oszacował, że pieniądze te trafią do 557 tys. uczniów, aby jednak tak się stało, gminy i szkoły musiałyby wydłużyć termin przyjmowania wniosków.

Jednak na stronach internetowych wielu gmin w ogóle nie ma tych informacji, tymczasem termin składania wniosków minął. Nie ma także informacji, że od października br. (po zmianach kryterium dochodowego z 351 zł na 456 zł) wniosek musi być rozpatrzone i nie można odmówić jego przyjęcia. (Rzeczpospolita - dodatek prawny 18.09.2012)

Skok do początku XX wieku, czyli III Różański Piknik Militarny

się: 14 Pułk Strzelców Syberyjskich z Przasnysza, dwie grupy rekonstrukcyjne z Warszawy – SH Na Posterunku i SH Pionierzy 40 Pułku Piechoty Dzieci Lwowskich, SH Żelazny Orzeł z Łodzi oraz SH Gloria - Victoria z Gdańska.

Po stronie pruskiej walczyli także członkowie Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej: Wojciech Wielgosz i Marcin Napiórkowski, którzy idealnie wcieliili się w swoje role.

Przebieg inscenizacji uatrakcyjniły wystrzały z broni maszynowej i efekty pirotechniczne, przybliżające atmosferę chwili grozy.

Realia wojny ocieplały troskliwe sanitariuszki, opatrujące rannych żołnierzy.

Wśród publiczności można było dostrzec damy w strojach z początku XX wieku. Były one członkiniami grup rekonstrukcyjnych, towarzyszącymi swym żołnierzom podczas wypraw.

Po niemalże stu latach fort znów gościł carskie wojsko i zachęcał do odkrycia rąbka historii.

Na pikniku pojawiła się także ekipa z łódzkiej wytwórni filmowej, która podczas widowiska nagrała spory materiał historyczny do filmu fabularnego pt. „Wróćcie zanim opadną liście”.

14 Pułk Strzelców Syberyjskich z Przasnysza nieopodal studni fortecznej wystawił małą dioramę, budzącą duże zainteresowanie publiczności.

Stowarzyszenie Sportowo – Jeździeckie im. 10 Pułku Ułanów Litewskich z Grabowa przedstawiło interesujące pokazy kawaleryjskie i potyczki pomiędzy żołnierzami rosyjskimi a pruskimi. Jeźdźcy zaprezentowali swoje umundurowanie i uzbrojenie, a także liczne popisowe pokazy jazdy kawaleryjskiej.

Przed fortem III Brygada Rakietowa Obrony Powietrznej z Olszewnicy pod dowództwem mjr Piotra Itermana wystawiła działo przeciwlotnicze, pojazd z rakietami i тренаżer strzelecki. Nowoczesna broń przyciągała zwiedzających, którzy próbowali swoich sił w obsłudze armaty przeciwlotniczej, czy strzelaniu do tarczy.

Wojskowa Komenda Uzupełnień z Ostrołęki pod dowództwem płk Krzysztofa Gemzy także wystawiła swój namiot, w którym można było zasięgnąć informacji na temat Narodowych Sił Rezerwowych i wstąpienia do armii.

Ponadto wszyscy uczestnicy III Różańskiego Pikniku Militarnego mieli okazję obejrzeć galerię zdjęć naszego miasta z okresu I wojny światowej, jak również skosztować pysznej grochówki z kuchni polowej, do której ustawiały się długie kolejki.

(Ciąg dalszy na stronie 5)

W czasie trwania Pikniku prowadzono zbiórkę publiczną, z której środki (zebrano 910 zł) zostaną przeznaczone na odtworzenie wyposażenia polskiego schronu bojowego z września 1939 roku.

Kolejnym wydarzeniem kulturalnym, mającym miejsce po zakończeniu Pikniku Militarynego był wspólny koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, który odbył się na hali sportowej. RZAWP to największa instytucja w Wojsku Polskim, działająca od ponad 60-ciu lat. Głównym celem Zespołu jest kultywowanie tradycji narodowych i chwały polskiego oręża poprzez różnorodne środki przekazu artystycznego: muzykę, taniec, śpiew oraz słowo.

Na Różańskiej hali artyści dali wzruszający i wspólny koncert, poruszający tematykę wojenną. Zaprezentowano dobrze znane widzowi pieśni żołnierskie oraz patriotyczne. Publiczność była zachwycona. Na twarzach zgromadzonych można było dostrzec zadumę, a w oku niejednej osoby zakłęciła się łza. Oklaskom nie było końca.

Organizatorzy III Różańskiego Pikniku Militarynego stanęli na wysokości zadania i po raz kolejny udowodnili, że dobry pomysł oraz zapał do pracy może zdziałać cuda.

Różańskie imprezy stają się już tradycją i jedną z wizytówek naszej małej ojczyzny.

Małgorzata Kisiel

Fot. B. Okrągliński

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej składa podziękowania wszystkim instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym, których zaangażowanie przyczyniło się do sprawnego przeprowadzenia III Różańskiego Pikniku Militarynego.

Prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Różańskiej
Jarosław Zygmunt

NIE MA RÓŻY BEZ KOLCÓW - cz. 2

Pochodzenie róż

Róże są krzewami z rodziny różowatych (Rosaceae). W stanie naturalnym występują wyłącznie na półkuli północnej. Zalicza się do nich około 200 gatunków, z czego kilkanaście rośnie dziko w Polsce. Róże należą do najstarszych roślin ozdobnych, leczniczych i olejkodajnych. Były cenione już w starożytności. Za ich ojczyznę uważa się Chiny. Znane były również w Azji Mniejszej, antycznej Grecji i Rzymie. Uprawiano je w celach ozdobnych i wykorzystywano do otrzymywania pachnid, wody różanej i leków. Powszechnie dziś uprawiane róże, zwane ogrodowymi lub szlachetnymi, są mieszańcami otrzymanymi w wyniku hodowli i wielokrotnego krzyżowania. Uprawiano je od czasów starożytnych po współczesne. Pod koniec XIX wieku znano już 1400 odmian róż, a u kresu XX wieku aż 20 tys. Dziś w Polsce, w obrocie handlowym, jest ich około 500.

Otrzymywanie olejku różanego

Olejek różany zaliczany jest od stuleci do najszlachetniejszych i najdroższych produktów zapachowych. Pierwsza informacja o otrzymaniu go metodą destylacji z parą wodną przez arabskiego uczonego Abu Yusu Yakuba pochodzi z kalendarza Harib z X wieku. Olejek znany był na początku XVII wieku w Indiach za czasów cesarza Jahangir. Zapiski historyczne mówią, że to matka jego żony Nur Jehan-Begam odkryła olejek, dostrzegając warstwę olejowej cieczy na powierzchni wody różanej.

Współcześnie olejek różany otrzymuje się przez destylację z parą wodną świeżych kwiatów róży. Na skalę przemysłową są wykorzystywane trzy olejkodajne gatunki róż. W Bułgarii olejek otrzymuje się z płatków róży damasceńskiej (*R. damascena* Miller). Jest to specjalna odmiana hodowlana znana jako *R. kazanlic*, uprawiana w Dolinie Róż w pobliżu miasta Kazanlyk. Pokrewne odmiany *R. damascena* uprawiane są w Turcji, Iranie, Syrii i Indiach. Natomiast *Rose de Mai*, będąca hybrydą *R. gallica* L. i *R. centifolia*

L., jest uprawiana w południowej Francji, Włoszech i Maroku. W Gruzji, Mołdawii i na Krymie wykorzystuje się specjalnie wyselekcjonowane odmiany olejkowe *R. damascena* i *R. gallica*, a w Chinach miejscowe odmiany *R. rugosa* Thunb. i *R. chinensis* Jacq.

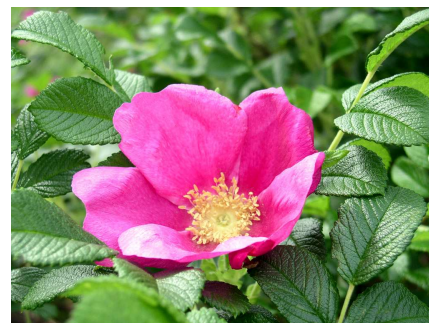
Zawartość olejku różanego we wszystkich wymienionych gatunkach jest niska, wynosi od 0,01% do 0,06% i zależy od warunków klimatycznych, glebowych, fazy rozwoju kwiatu, a nawet pogody i pory dnia. Najwyższe występuje w stadium wczesnego rozwinięcia pąków kwiatowych, we wczesnych godzinach porannych. Olejek zlokalizowany jest głównie na powierzchni płatków, dlatego kwiaty zbierane są ręcznie i bezpośrednio po zbiorze poddawane destylacji z parą wodną. Okres zbioru kwiatów w Bułgarii przypada na maj i czerwiec. Z jednego hektara plantacji zbiera się 3-5 ton kwiatów, z których otrzymuje się 1-2 kg olejku.

Technologia otrzymywania olejku różanego polega na hydrodestylacji z parą wodną lub destylacji z przegrzaną parą wodną świeżych kwiatów. W ten sposób otrzymuje się kondensat w postaci wody podestylacyjnej, zwanej różaną, i unoszącego się na jej powierzchni olejku różanego, który następnie przy pomocy flaszki florentyńskiej oddziela się do osobnego naczynia.

Olejek różany jest półstałą substancją o żółto-zielonkawej barwie i przenikliwej, różanej woni. W temperaturze poniżej 22-25 st. C ulega rozwarstwieniu na fazę stałą, zwaną stearoptenem i ciekłą, zwaną oleoptenem.

Skład chemiczny olejku różanego

Badania nad rozszyfrowaniem składu chemicznego olejku różanego mają bogatą historię sięgającą XIX wieku. Zidentyfikowano wtedy trzy główne alkohole: cytronellol, geraniol i 2-fenyletanol. W owym czasie badali go tak znani chemicy, jak Berzelius, Tiemann, Markownikow i inni. W 1977 roku poznano 174 składniki olejku różanego bułgarskiego, natomiast obecnie odkrytych jest już po-

nad 400 składników, wśród których siedem głównych stanowi 80% wagowych składu olejku. Są to: cytronellol, geraniol, nerol, linalol, 2-fenyletanol, metyleugenol i eugenol. Badania sensoryczne wykazały, że główne składniki olejku, mimo kwiatowego, różanego zapachu, nie mają decydującego udziału w kreowaniu jego specyfiki i wspaniałości. W ocenie sensorycznej decydujące znaczenie ma bowiem nie procentowy udział składnika w ogólnej masie olejku, ale przede wszystkim stężenie progowe wyczuwalne przez człowieka. Istotne sensorycznie mikroskładniki występują w stężeniu poniżej 0,1% wagowych, a nawet w ilościach śladowych. Do składników tych należą: beta-damascenon, beta-damaskon, beta-jonon, tlenek różany i furan różany. Ich udział w kreowaniu woni olejku różanego wynosi ponad 90% (!). W Polsce w latach 70. podjęto eksperymentalną produkcję olejku różanego z kwiatów róży stulistnej uprawianej na plantacji koło Puław. Kwiaty tej róży zawierają średnio 0,05% olejku o przyjemnym, delikatnym, trwałym zapachu, zbliżonym do olejku róży damasceńskiej. Z powodów ekonomicznych dalszych badań nad krajowymi różami olejkodajnymi zaniechano.

Opracowanie: Piotr Kempski

Pierwodruk artykułu ukazał się w trzecim numerze Biuletynu Fundacji Ernesta Michalskiego - Instytut „Polska Róża”, pt.: Śladami Awicenny, Raszyn 2011.

PRZYSMAKI NA JESIENNE SŁOTY

Wraz z zakończeniem lata w zapomnienie odeszły długie, słoneczne dni, ciepłe poranki i wieczory. Nastała jesień. Zrobiło się zimno i wietrznie. Zaczęły się pierwsze przymrozki. Coraz chętniej sięgamy po kubek z gorącą herbatą, ciepły koc i ulubioną lekturę.

Ale jesień to nie tylko czas na leniuchowanie i wygrzewanie się przy kominku. Jesień to także szansa na oddanie się swoim pasjom.

Wszystkim tym, którzy lubią łączyć przyjemne z pożytecznym proponujemy pogłębianie wiadomości kulinarnych, bo nic tak nie cieszy, jak zrobiony własnoręcznie przysmak, gdy na dworze ponuro i deszczowo.

Istnym bogactwem jesieni jest dynia – warzywo niskokaloryczne, pomagające w kuracjach odchudzających (przeciętnie 100g dyni zawiera około 30 kalorii). Ponadto przysmak ten bogaty jest w białko, witaminę A, witaminy z grupy B (B1, B2, PP), witaminę C oraz żelazo, wapń, magnez i fosfor.

Dynia poprawia wzrok, może zapobiec prostatie, ma właściwości moczopędne, korzystnie wpływa na pęcherz moczowy i nerki, pomaga w walce z trądzikiem, wspomaga pracę układu trawiennego i serca, jak również ma działanie afrodyzjakalne.

Pestki dyni zalecane są osobom z miazdżycą i podwyższonym cholesterolem, ponieważ zawierają dobroczynny olej z fitosterolami i nienasyconymi kwasami tłuszczowymi, a także tym, u których wykryto glistę ludzką lub tasiemca.

Przepis na krem z dyni

Składniki:

- 0,5 średniej dyni
- 2 cebule
- 2 marchewki
- 4 ziemniaki
- bulion
- duża łyżka masła
- sól, pieprz
- 0,5 łyżeczki cukru
- szczypior (gruby)
- ser camembert
- po jednej łyżce ziaren słonecznika, dyni i siemienia lnianego

Przygotowanie:

Dynię należy pokroić w nieduże kawałki. Wrzucić na patelnię lub do garnka, podlać odrobiną wody oraz dodać dużą łyżkę masła. Odrobinę posolić i dodać cukier. Dusić na wolnym ogniu do miękkości (ok. 10 min). W osobnym garnku zagotować ok. 2,5 l wody, wrzucić 2 cebule pokrojone w kawałki oraz marchewkę i ziemniaki. Dodać bulion. Gotować ok. 20 min (aż warzywa będą miękkie). Uduśzoną dynię przełożyć do garnka z resztą składników i zmiksować blenderem na gładki krem. Do miseczki wlać zupę - krem, dodając 3-4 nieduże kawałki sera camembert (zupa musi być gorąca, aby ser się delikatnie rozpuścił), posypać grubym szczypiosem, uprażonymi na patelni z odrobiną oleju pestkami dyni, słonecznika i siemienia, grzankami lub groszkiem tatarskim.

Smacznego!

Kolejną perłą jesieni jest papryka, która oprócz wspaniałego smaku zawiera wiele wartości odżywczych, w dużym stopniu zależnych od jej koloru. Najlepiej jest łączyć ze sobą wszystkie barwy warzywa i czerpać z nich to, co najlepsze.

Papryka czerwona jest bogata w beta-karoten - dostarcza naszemu organizmowi nawet 70% dziennego zapotrzebowania na ten związek chemiczny. Ponadto zawiera witaminę C, która wzmacnia nasz organizm, a także pomaga w walce ze zmarszczkami.

Papryka zielona zawiera dużo kwasu foliowego, dlatego polecana jest przyszłym mamom. Dodatkowo bogata jest w witaminę E, zwaną witaminą młodości. A dzięki niewielkiej ilości kalorii polecana jest osobom będącym na diecie.

Papryka pomarańczowa i żółta posiada witaminy z grupy B i związki mineralne: wapń, potas, żelazo, magnez i miedź. Zawiera również luteinę, dbającą o dobry wzrok.

Obecne w papryce wartości odżywcze uszczelniają i wzmacniają naczynia krwionośne, obniżają ciśnienie krwi, zwiększają odporność organizmu, a także działają moczopędnie.

Papryka ostra zawiera kapsaicynę – związek chemiczny odpowiedzialny za ostry, piekący smak, który w nadmiernych ilościach może być śmiertelny. Natomiast w małych ilościach wpływa korzystnie na zdrowie, działa bakteriobójczo, rozgrzewająco i przeciwbólowo. Związek ten znalazł również zastosowanie w medycynie, jako składnik maści stosowanych przy bólach reumatycznych, mięśniowo - stawowych, zapaleniu korzonków nerwowych i urazach. Kapsaicyna pobudza krążenie i przemianę materii, a także zwiększa wydzielanie żółci i soku żołąd-

kowego. Badania potwierdzają, że działa także przeciwnowotworowo w przypadku raka trzustki i prostaty.

Papryka faszerowana kurczakiem i pieczarkami

Składniki:

- 4 czerwone, kształtne papryki
- 2 duże filety z piersi kurczaka
- 200g pieczarek
- 1 cebula
- 2 łyżki oleju
- 1 łyżka masła
- ok. 150g żółtego sera
- sól, pieprz, curry, kurkuma,
- ostra papryka
- natka pietruszki

Przygotowanie:

Mięso należy umyć, osuszyć i pokroić w drobną kosteczkę. Posypać przyprawami. Cebulę drobno posiekać. Na patelni rozgrzać olej, zeszklić połowę cebuli, dodać kurczaka i smażyć na dużym ogniu przez kilka minut. Pieczarki oczyścić i pokroić w plasterki. Na drugiej patelni roztopić masło, dodać pieczarki i smażyć do momentu kiedy woda, którą puszcza, odparuje. Doprawić do smaku solą i pieprzem. Ser pokroić w plasterki lub zetrzeć na tarce o grubych oczkach. Papryki umyć, wydrążyć gniazdo nasienne. Na dnie ułożyć ser, następnie trochę kurczaka i pieczarek, znów ser, kurczak i pieczarki – tak, aby wypełnić całe wnętrza papryki. Na wierzchu ułożyć plaster sera. Papryki włożyć do żaroodpornego naczynia, podlać niewielką ilością wody. Piec w 180 stopniach przez ok. 40 min. Upieczone papryki posypać posiekaną natką. Smacznego!

Małgorzata Kisiel

AFORYZMY, PRZYSŁOWIA, SENTENCJE...

JESIEŃ

Gdy jesień na młódkach pęka kora, zima bywa ciepła i nieskora.

*

Gdy jesień zamglona, zima zaśnieżona.

*

Gdy nadejdzie jesień, chłop ma pełną stodołę i kieszenie.

*

Im suchsza jesień, tym zimniejsza zima. Jesienna słota – kwarta deszczu, wiadro błota.

*

Jesień bezdeszczowa to zima wiatrowa.

*

Jesień, nawet ta najbogatsza, to czas przemijania.

*

Na jesieni kropla deszczu, garniec błota.

*

Na jesieni świat się mieni.

*

Najlepsza jesień tego nie zrodzi, czego wiosna nie zasiała.

*

W jesieni liść się mało zieleni.

*

Jesień na pstrej kobyle jeździ.

*

Jesień, gdy długo zachowuje liście, srogiej zimy znakiem oczywiście.

MGŁA

Gdy mgła o Babią Górę podczas żniw zaczepi, uciekajmy ze zbożem, bo się wszystko zlepi.

*

Jeśli mgła rano opada, będzie dzień ten pogodny, jeśli zaś idzie w górę, będzie deszcz.

*

Mgła jest kurtyną nieba.

WIATR

Co z wiatrem przyszło, to z wiatrem uleci.

*

Gdy brak pomyślnych wiatrów, trzeba chwycić za wiosła.

*

I ci, którzy złapali wiatr w żagle, muszą pamiętać o zmianie pogody.

*

Im silniejszy wiatr, tym trudniej mu zmienić kierunek.

*

Kto sieje wiatr, zbiera burzę.

*

Niekiedy wiatr zmuszony jest wiać w kierunku zgodnym z wolą chorągiewki na dachu.

*

Wiatr nabiera furii, by drzewa mu się kłaniały.

Wiatr też ma chwilę pogody i złości.

*

Wiatr w plecy jednych wynosi w górę, drugich spycha w przepaść.

*

Nieważne jest z której strony wieją wiatry. Ważne, w czyje wieją żagle.

*

Do pomyślnych wiatrów trzeba się ustawić.

ZDROWIE

Chory się dowie, co warte jest zdrowie.

*

Kiedy ma się ordynarne zdrowie, łatwo i o ordynarne szczęście.

*

Lepsze jest zdrowie niż pieniądze.

*

Miłość do zdrowia rodzi się w chorobie.

*

Najbardziej szkodliwy dla zdrowia jest przeciąg czasu.

*

Niestety nie można w młodości oszczędzać zdrowia na stare lata.

*

Póki zdrowie mieszka w ciele, póty rozkosz i wesele.

*

Szanuj zdrowie należycie, bo jak umrzesz, stracisz życie.

*

Szlachetne zdrowie, nikt się nie dowie, jako smakujesz, aż się zepsujesz.

*

Szukamy zdrowia za granicą, a możemy je wpuścić do domu przez otwarte okna.

*

Ze zdrowiem jest jak z kobietą: nie wiadomo, kiedy człowiekowi numer wykręci...

*

Zdrowego leczyć nie trzeba.

*

Zdrowie to grunt pod nogami.

*

Zdrowie to największy majątek.

MIÓD

Kto miód pije, długo żyje.

*

Kto miód wybiera, ten łyżkę oblizuje.

*

Miód lipcowy to lek zdrowy.

*

Miód płynący z ust zadowolić może niejedno ucho, ale nie napełni żadnego żołądka.

*

Na dobrym miodzie człek się odmłodzi.

*

Trochę miodu zarumieni, wiele miodu mowę zmieni.

Źródło: D.,K. Masłowsky *Wielka Księga Myśli Polskiej*, Warszawa 2005.)

Fot. B. Okragliński

SZLACHETNE ZDROWIE

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy, podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie.(...)

Masła można jeść bardzo dużo, podobnie jak jajek, bez zagrożenia miażdżycą i cholesterolem, jeżeli do masła dodamy czosnku.

Kilka drobno roztartych ząbków czosnku z solą – wymieszać z masłem i smarować chleb czy bułkę. Pasuje ser do tego. Dżem nie.

Jeżeli w waszym jadłospisie nie będzie cukru naturalnego i rosółów, a będzie zwykła wapna w postaci mleka i serów, to będzie błogosławieństwo nad waszym domem. A jeśli dodacie do tego jeszcze groch, fasolę, grykę, czarną rzodkiew, dużo cebuli, marchwi, wspaniałej pietruszki – to i starości nie będzie. Nie wiadomo, gdzie się podziały obrzęki nóg na stare lata – człowiek o 5 kg jest lżejszy.

Pietruszka – jest środkiem silnie moczopędnym, przeciwzapalnym, bardzo bogatym w żelazo i najbogatszym w wit. C. Jeżeli gotuje się zupę i ona konieczna musi być na mięsie, to niech będzie w niej drobno posiekana pietruszka. Wszystkie warzywa powinno się właściwie tarkować na tarce od buraków, żeby wychodziły wiórki. Nigdy w kawałkach nie wrzucać i nigdy nie przechowywać na 3-4 dzień do sałatki. Sałatki nie są zdrowe i uważam, że sałatek nie powinno się robić – tych z gotowanych jarzyn z majonezem. Surowki tak.

Majonez jest bardzo zdrowy, nawet ci, którzy mają ciężką miażdżycę, mogą smarować nim chleb. Majonez posiada tłuszcze nienasycone, posiada jajko, które w tych tłuszczach nienasyconych przestawia zagrożenie miażdżycą.

Oprócz cebuli i pietruszki, trzeba zwrócić uwagę na rzodkiewki wiosną i na czarną rzodkiew w zimie. Są one kopalnią magnezu.

Magnez solo i w duecie

Magnez jest bardzo ważnym składnikiem naszego systemu nerwowego, nie bezpośrednio jednak, tylko w powiązaniu. Na bazie magnezu pracuje kora nadnercza – wydzielając adrenalinę – hormon działający przeciwko zmęczeniu, pilnujący właściwego poziomu ciśnienia, zapobiegający naszemu rannemu zmęczeniu, wieczornemu ożywianiu się. Jeżeli mamy odpowiedni poziom magnezu, to normalnie między 5-6 rano ten hormon zostaje wstrzykiwany przez korę nadnercza do

naszego 5,5 litra krwi. Budzimy się chętnie, niecierpliwie leżymy w łóżku, wstajemy prędko, czujemy się doskonale. Natomiast jeśli zabraknie magnezu z powodu braku szacunku dla kakao, a przede wszystkim dla rzodkiewek i dla ciemnozielonych jarzyn, to wtedy zaczyna się dziwadło. Coraz częściej stwierdzamy, że pod wieczór napada na nas chęć życia, coś mamy jeszcze do zrobienia, do przeczytania, do przekładania, chodzenia, kręcenia się, mamy ciągle napięcie takie, byśmy Panu Bogu jeszcze radośnie 5 psalmów odśpiewali. A rano tragedia. Do południa człowiek na kredyt żyje. Trzy kawy pije i po kawie, po dwóch godzinach, czujemy się, jak po ćwiartce wódki.

Kawa jest drogocenna, jeżeli się ją pije z ekspresu, albo kiedy ktoś umie tak kawę przyrządzić, aby do niej nie trafił węgiel ze zmielonej kawy. Kawa sama zawiera czystą kofeinę i ta kofeina rozszerza naczynia krwionośne. Najpierw rozrzedza trochę krwiobieg, pobudza do życia, podnosi ciśnienie, zapobiega zmęczeniu. Oczywiście na dwie godziny. Po dwóch godzinach przez nerki 14 razy krwiobieg przeszedł i oczyścił się, wszystko się wysuszyło i po kofeinie znaku nie ma i trucizny w organizmie nie ma. Ale jak my po polsku kawę pijemy, sypiąc do szklanki, zalewamy wodą, mieszamy, to ten węgiel bez przerwy się unosi – ten najdrobniejszy miarki węgiel. Gdy to wypijemy, to porowata śluzówka żołądka jest podrażniona zmielonymi mikronami węgla, on się wżera coraz głębiej w śluzówkę. A śluzówka pęcznieje, broni się przeciw jego obecności i wydziela ogromną ilość kwasów trawiennych o przewodzie kwasu solnego. I ten kwas solny nie może być z organizmu inaczej usunięty, tylko przez użycie całego magnezu, jaki mamy w krwiobiegu. Ucieczka magnezu do odkwaszania krwi powoduje zastój w wydzielaniu adrenaliny. I wtedy, kiedy brakuje adrenaliny, to mało, że na kredyt żyjemy z rana, ale mamy niskie ciśnienie do południa, napadowe bóle głowy, mroczy przed oczami, jak się schylimy, mrowienie w nogach jak dłużej siedzimy, jesteśmy nerwowi, niecierplivi, rozklekotani, nie wiemy po co przyszliśmy, gdzie klucze leżą, co mamy załatwić, trzeba notes przy sobie nosić!

Dlatego zamiast kawy – radziłbym popijać bardzo mocną esencję z herbaty przygotowanej, rano przy śniadaniu. Kto czuje się trochę źle, trochę słabiej, ma słabsze krążenie, czy niższe ciśnienie – po pół szklanki esencji i pół szklanki przegotowanego mleka.

Miód lepszy od cukru

Zamiast cukiernicy, radziłbym bardzo, by stała na stole miseczka z miodem. Miód nie jest dla naszego organizmu szkodliwą substancją – bardzo nas wzmacnia i bardzo poprawia samopoczucie. Nie może być jednak przedawkowany – nie może go być więcej jak duża łyżka czubata na dobę. Ale musi być najmniej łyżeczka, bo kora mózgowa potrzebuje glukozy, żeby się mózg nie męczył. Lepiej miodu nie wsadzać do gorącego płynu. Najpierw herbatę robić z mlekiem – taką mocną i pić ją bez cukru, a chleb posmarować sobie masłem i miodem i na wierzch położyć kawałek sera. Teraz w sklepach nasz polski miód jest w 100 proc. dobry. I zamiast 5 kg cukru lepiej kupić 1 kg miodu – to będzie dwa razy więcej pożytku.

Oczywiście, jak się piecze na święta jakieś ciasto, tort czy coś innego się robi, wiadomo, miodu tam nie damy, z wyjątkiem porządnego piernika. To z tego cukru nie będzie tragedii, ale żeby tego nie było na co dzień

Cukier dla 20-, 25-latków jest dopuszczalny z powodu ich ogromnego ruchu – bardzo szybko się spala. Do tego wszystkiego, co młodziemż jada, trzeba dodać dużą dawkę powietrza i ruchu na świeżym powietrzu, a z drugiej strony dużo mleka. Bo to są organizmy, które kończą cykl budowy. Jeśli w pewnym okresie, nawet przy dobrej względnej kuchni, zabraknie dla intensywnego dokończenia budowy organizmu – budulca, podówczas te organizmy zaczynają raptem słabnąć, przede wszystkim wysiadają nerwowo.

Błogosławieństwem dla młodzieży jest, oprócz dużej dawki mleka i jarzyn, także kasza gryczana, groch, fasola, wszelkie wydania kapusty. Codziennie powinna stać na stole miska dobrej, takiej ukraińskiej kapusty.

W ZRUJNOWANYM KRAJU CZ. II

przy nielicznej obecności szlachty, sejmik różański zwrócił się do wdów, które miały dorosłych synów, aby wyprawiły ich na wybory.² Dopiero trzydzieści lat później zaludnienie wzrosło. Jednak „wioski szlacheckie licznymi ludźmi, częścią bękartami, częścią zbiegłymi poddanyimi zagęściły się tak przez lokowanie ich na ziemi ... a bardziej przez ożenienie bękartów z córkami szlacheckimi, podszywanie pod klejnot stanu szlacheckiego, więc zabiegając takowym abusus (nadużyciom) dajemy moc j. w. Staroście naszemu ażeby tak-

22 sierpnia 1780 r. różański sejmik gospodarczy uwzględniając to, że „coraz bardziej ludzie służbą się bawiący, tudzież luźni do robót różnych się zajmujący przez nadzwyczajne wyciąganie zasług i zapłaty obywateli gospodarzów częstokroć do ubóstwa, nędzy i niedostatku przyprowadzają”, przy udziale gospodarzy – pracodawców określił zasady zapłaty ludziom służebnym i najemnikom. Zasady te wprowadzono, aby uniknąć podkupowania pracowników. Osobom, które nie

wych bękartów wybrakowawszy z domów szlacheckich onychże w królewstwach lokować raczył a na licznych i zbiegłych, którzy bez służby zostawali, tamując in konweniencie pobór ad commune ziemi aerarium (dla ziemi archiwum) założyć i poborców ad exiguendum (do ściągania podatków) na tychże wolontariuszów destynować raczył”.³

Jest to bardzo ciekawy dokument, nasuwający wiele wniosków i skojarzeń. Choć po części regulujący stosunki pomiędzy pracodawcami i pracownikami w rolnictwie, z którego wynika, że pod dachy siedzib szlacheckich trafiło rękodzielnictwo.⁵

Przewidywano trzy sposoby zatrudniania: na stałe, sezonowo na dniówki i w formie zapłaty za wykonanie zadania (przy kółku – wrzecionie i krosnach). Zatrudnienie w każdej formie miało dawać porównywalne profity, ale było zróżnicowane ze względu na rodzaj wykonywanej pracy. Najmniej wiadomo o dochodach za wykonywanie zadań, ponieważ podano wysokość zapłaty za wykonanie jednego zadania, bez informacji ile czasu na to potrzeba. W zatrudnieniu na stałe ciągłość pracy okupiona była mniejszymi dochodami w gotówce. W zatrudnieniu na dniówki, z gospodarskim stołem (wyżywieniem) i pracy przez 24 dni w miesiącu, zapewniało przychód 6 zł

pewnie spowodowana tym, że zachodnia część ziemi różańskiej z większymi i zasobniejszymi gospodarkami i bogatszymi właścicielami, podkupywała najemców.

miesięcznie. Dla parobka zatrudnionego na stałe przewidziano roczną wypłatę 40 zł, a po korekcie stawki do 50 zł nieco więcej jak 4 zł miesięcznie. Różnica w płacy gotówką była częściowo rekompensowana wyżywieniem każdego dnia, tymczasem zatrudnionym na dniówki tylko w dniu pracy.

Zatrudnionemu wypłacano zadatek i określano wysokość zasługi rocznej. Nie określono jednak, kiedy ta zasługa miała być wypłacana, a było to bardzo istotne dla podejmujących pierwszą pracę i nie posiadających środków na utrzymanie, prócz zadatku. O jakości zakwaterowania stałych pracowników informacji brak.

Trudno znaleźć odpowiedź na pytanie czy koszt pracy najemnej mógł być przyczyną nędzy posiadaczy ziemi. Brak jest wystarczających informacji. Ale warto zestawić niektóre dane, nie wszystkie pochodzące z ziemi różańskiej.

Przyjmijmy, że zatrudnienie parobka (przy skorygowanej już na plus płacy 50 zł rocznie) obciążało pracodawcę kwotą 125 – 130 zł (pieniądze, naturalia, wyżywienie i kwaterunek). Na uzyskanie takich środków trzeba byłoby spieniężyć mniej niż 4 krowy chowane co najmniej 2 lata lub blisko 5 czterokonnnych wozów siana (uzyskiwanego w cyklu rocznym). Wydaje się, że przyczyną popadnięcia w biedę mogły być klęski nieurodzaju, kiedy nie było co sprzedawać, a trzeba było ponieść koszty zatrudnienia pracownika nawet obniżone przez gorsze jego żywienie.

Dokument posejmikowy, w którym zamieszczono przepisy o zapłacie ludziom służebnym i najemnikom, podpisali, oprócz urzędników ziemskich, przeważnie gospodarze – pracodawcy z powiatu różańskiego. Zabrakło podpisów z powiatu makowskiego. W grupie gospodarzy co drugi złożył podpis trzymaną ręką.

Dokonana po czterech latach korekta niektórych stawek wynagrodzeń była

kapitału i zastraszającej skali analfabetyzmu wśród ziemian, z rękodzielnictwa spod dachu szlacheckiego nie wyrosła żadna manufaktura.

W 1775 r. sejmik październikowy został poinformowany przez urodzonego Brzozowskiego regenta i komisarza powiatowego, „*że podług uchwały zkonfederowanych stanów rzeczypospolitej i za assygnacją tejże konfederacji, wydał dla jasnie wielmożnych posłów ziemi naszej należącej pensii za dwuletnią rezydencję podczas delegacji w Warszawie 1600 złotych polskich, to jest po 400 złotych polskich na rok na osobę posła jednego*”.⁶

W dokumentach z czasów posaskich wyłania się nieciekawy obraz sytuacji na wsi w ziemi różańskiej. Ziemianie zagrożeni byli ubóstwem, a wielu z nich podpisywało się na dokumentach trzymaną ręką. A w jakiej sytuacji znalazły się miasta?

Ze spisu miast mazowieckich z roku 1777, podającego liczbę ludności po najazdach szwedzkich i brandenburskich w XVII wieku oraz pruskich i rosyjskich

Stolice ziem	
Warszawa	74 262
Wyszogród	1170
Łomża	1068
Wizna	846
Ciechanów	792
Liw	426
Zakroczym	414
Różan	390
War	378
Czersk	192

Dziesięć najludniejszych miast	
Warszawa	74262
Pułtusk	1944
Ostrołęka	1674
Szczucin	1620
Wyszogród	1170
Kolno	1134
Łomża	1068
Latowicz	996
Maków	912
Stawiski	852

w XVIII wieku, wyłania się obraz zaskakujący. Chodzi o zaludnienie stolic ziem na tle 70 miejscowości objętych wykazem.⁷

W grupie miast o zaludnieniu przekraczającym 800 mieszkańców znalazły się ponadto: Wizna - 846, Osiek - 840, Nowogród. W liście 13 miast widzimy tylko 4 stolice ziem. W ziemi różańskiej Maków był dwa i pół raza ludniejszy od Różana. Dlaczego tak się stało? Sytuacja Warszawy jako stolicy kraju jest specyficzna. Warszawa wysłała ludność z pobliskiego Czerska i nie tylko. Ale co z pozostałymi miastami? Czyżby źle było nie tylko sejmikom obradować pod obcymi flentami? Pewnie pod obcymi flentami źle było żyć i wzrastać.

Opracowań o pracy mazowieckich sejmików gospodarskich nie znam. Z tych względów decyzje, jakie podjął sejmik różański 21 sierpnia 1780 r. z udziałem zainteresowanych sprawą obywateli zasługują na upowszechnienie. Zamieszczone będą w następnym numerze Świerszcza Różańskiego.

Kazimierz Daszewski

1. T. Paw. f. 460v;
2. T. Paw. f. 508v;
3. T. Paw. f. 540v, w cytowanym tekście mylnie zapisano licznymi - chodzi o ludzi tzw. luźnych;
4. T. Paw. f. 607v-609;
5. Najistotniej decyzje w końcowych zestawieniach;
6. T. Paw. f. 590 i 591v
7. Dane z pracy: Tadeusz Garczyński. Mazowsze; Ryciny - „Ubiory w Polsce 1200 - 1795” - Jan Matejko

FRAGMENTY Z „LENINA” FERDYNANDA A. OSSENDOWSKIEGO

„Lenin” Ossendowskiego – to książka – legenda. Została przetłumaczona na wiele języków. W latach trzydziestych zrobiła karierę na obu półkulach i odegrała znaczącą rolę w ukazaniu, kto i jak „robił” Rewolucję Październikową. Niezwykle sugestywny obraz tytułowego bohatera książki, zupełnie odmienny od kreowanego w Polsce przez ostatnie dziesięciolecia, pozostanie w pamięci każdego czytelnika. Książka ukazała się w Polsce po raz pierwszy po prawie sześćdziesięciu latach w formie reprintu z przedwojennego wydania. Ossendowski był jednym z pierwszych, którzy ośmielili się uderzyć w mit, w symbol, w legendę, w bożyszcze, w idola milionów biedaków całego świata.

**ŻYJEMY W CZASACH WSZECHWŁADZY MEDIÓW I CODZIENNIE NASZE OCZY I USZY
PODDAWANE SĄ NIEUSTAJĄCEJ PRÓBIE. TOCZY SIĘ WALKA O NASZĄ WYOBRAŹNIĘ I PAMIĘĆ.
TRZEBA O TYM PAMIĘTAĆ NIE TYLKO W CZASIE LEKTURY „LENINA”.**

Jednak męczący niepokój nie opuszczał go. Drażniła go i gnębiła jakaś niepewność; niejasny, głuchy nakaz brzmiał bezustannie, wołając, aby powracał do ponurego gmachu czeki.

Dzadzwonił.

- Proszę zatelefonować do towarzysza Dzierżyńskiego, aby się wstrzymał z badaniem aresztowanej Frumkin do mego przyjazdu, - rzekł do sekretarza. - Niech natychmiast podadzą samochód!

Wypił szklankę wody i chodził po pokoju, trzaskając w palce niecierpliwie.

W kwadrans potem zajeżdżał przed gmach czeki. Znalazł bramę otwartą i ujrzał oddział żołnierzy, prezentujących broń przed dyktatorem. Spotkał go przy wejściu Dzierżyński, Liaris i Blumkin.

Na podwórzu stał tłum zaaresztowanych tej nocy ludzi. Skulone, drżące postacie, wylękłe, blade twarze, oczy ponure, podłe, nikczemnie łaszczące się lub obłędnie zrozpaczone.

Lenin, otoczony komisarzami, szybko przeszedł do poczekalni drugiego piętra.

- Chcę być obecnym przy badaniu Dory Frumkin! - oznajmił Lenin, patrząc w zezujące, podejrzliwe oczy Dzierżyńskiego.

Prezes „czeki” nic nie odpowiedział. Zwierzęca czujność zaczęła się na kurczącej się, wynędzniałej twarzy. Szarpał małą bródkę i tarł drgające, opuchnięte powieki.

Lenin zrozumiał obawy Dzierżyńskiego i uśmiechał się łagodnie.

- Towarzyszu! - szepnął, obejmując go w pół. - Ciekaw jestem, co powie Frumkin. Możemy dowiedzieć się od niej rzeczy wielkiej wagi... Podejrzewam, że żydowscy socjaliści z „Bundu” przyłączyli się do wrogiego obozu. Muszę o tem wiedzieć...

Dzierżyński skinął głową w milczeniu.

Nic nie mówiąc, prowadził Lenina wewnątrz schodami na dół.

Przechodząc koło zamkniętych drzwi jednego z pokoi parterowych, rzekł:

- Zabierzemy Fedorenkę...

Pchnął drzwi. Lenin zajął się, jak wryty.

Zobaczył stojącą na wprost drzwi szeroką sofę, wyściełaną czerwonym aksamitem. Na jaskrawym, gorącym tle, niby marmurowy posąg, leżała naga postać kobiety. Fala, czarnych włosów spływała na podłogę; piękne, wysmukłe biodra, rozchylone bezsilnie, nieruchomo zastygłe w bezwstydnym pozie, ręce bezwładnie odrzucone, zwiślały w omdleniu; bujne strzeliste piersi groziły swoim bezruchem, niby ostrza włóczni... Śmiercią i zgrozą wiało od obnażonych, wystawionych na spojrzenia ludzkie tajemnic pięknego ciała kobiecego, świecącego w półmroku.

- Dora Frumkin... wyrwał się Leninowi szept przenikliwy.

- To - kanalja... rozpustnik... żadnej nie przepuści!... warknął Dzierżyński, wstrząsając ramionami.

Kryjąc się w kącie pokoju, ubierał się w pośpiechu Fedorenko.

- Wlecz ją na badania! - krzyknął Dzierżyński i zaczął się śmiać.

Po chwili żandarm, oblesnie uśmiechając się i poprawiając krawat, wyszedł na środek pokoju. Spostrzegłszy Lenina, wykrzywił twarz i rzekł błazeńskim tonem:

- Taka dziewczuszka, że palce lizać! Szkoła było opuścić okazję... Podobne krasawice coraz rzadziej się spotykają... Jestem znawcą kobiet!... Gotów jestem głowę oddać, jeżeli jakkolwiek rzeźbiarz wykryje w tym cudzie piękności chociaż jedną wadę... Junona, Wenus, Diana, Terpsychora... natura wszystko dała jednej kobiecie!... Fedorenko nie taki niedołęga, żeby nie ocenił tego i nie zakosztował! O, nie! Fedorenko chłopak zuchowaty!...

Widząc, że komisarze słuchają go spokojnie, zawołał:

- Marja Aleksandrówna!

Weszła otyła, czerwona, lśniąca od potu i tłuszczu kobieta w czarnej halce i niebieskiej bluzce. Kurczyła w uśmiechu zakłopotania i służalczości wstrętą owrządzoną twarz i kłaniała się raz po raz.

Fedorenko zawołał:

- Marjo Aleksandrówna, potrafiłście uśpić tę boginię antyczną, musicie teraz obudzić aresztantkę i odprowadzić do dużej sali... A niech - no tam chińskie poczwary będą w pogotowiu...

Zwracając się do Lenina, rzekł z ukłonem:

- Możemy zejść do suteryn...

Ruszyli w milczeniu,

Szli długim, załamującym się korytarzem, wąskim i brudnym.

Dwie latarnie naftowe ledwie oświetlały go z dwóch końców. Kilku szyldwachów chińskich przechadzało się, szcękając karabinami, opieranymi o cementową posadzkę.

Małe, niskie drzwi, zamknięte na kłódki ciągnęły się z obydwóch stron.

- Niech towarzysz trzyma się z dala od tej celi - uprzedził Fedorenko, patrząc na Lenina.

Ten spojrzawszy pytająco.

Żandarm zaśmiał się cicho i szepnął.

- Jest to cela „naturalnej” śmierci! Zarażona wszelkimi możliwymi chorobami: głodowy i plamisty dur, gruźlica, skorbut, cholera, nosaczka, nawet, zdaje się, dżuma... Wszystko to zastępuje nam katów i oszczędza pracy. Mrą tu ludziska, jak muchy... Mieści się tam stu więźniów, a komplet zmieniamy gruntownie co tydzień...

Znowu się zaśmiał.

- Rozniesiecie epidemję po mieście! - rzekł surowym głosem Lenin.

- To przewidziane! - zaprzeczył Fedorenko. - O, my znamy się na higienie! Co dzień rano... zresztą, uwięzieni nie wiedzą, czy to

ranek, czy dzień, czy noc, bo jest to ciemnica, gdzie się pali jedyna mała lampka elektryczna, wsuwamy skrzynię drewnianą... Więźniowie składają do niej ciała umarłych; Chińczycy zalewają odrazu wapnem, zabijają skrzynię deskami i wywożą za miasto, gdzie wrzucają do rowów, również napełnionych wapnem... Żadne niebezpieczeństwo nie grozi Białokamiennej Moskwie!

Z innych cel dochodziły krzyki, płacz i jęki ludzi.

- Szaleją z rozpacz! - uśmiechnął się Dzierżyński. - Jęczą z głodu, bo to dobry sposób na wzbudzenie szczerości w zeznaniach!

Ktoś dobijał się do zamkniętych drzwi i dzikim głosem wył:

- Kaci! Bądźcie przeklęci... Oprawcy!... Pić! Pić!...

- Ach! - zawołał Fedorenko. - To, „śledziowcy”!

Lenin zwrócił ku mówiącemu bladą twarz.

- Niektórych karmimy tylko bardzo słonemi śledziami, nie dając im ani kropli wody. Dręczy ich pragnienie, więc złorzecz! Tacy albo tracą zmysły, albo wpadają w omdlenie. Pierwszych przeznaczają „na wydatki”, drugim obiecujemy dużo zimnej, czystej wody... Cha! Cha! Niechybny to środek! Stają się pokorni jak jagnięta...

Lenin milczał, a Fedorenko, widząc w tem niemą pochwałę, prawił dalej:

- Mamy lokale, gdzie zamknięci są ludzie, którym nie pozwalamy spać i doprowadzamy tem do obłądzenia lub zeznań. W innych znów działamy na upartych „moralnym biczem”. Słyszą oni, że w sąsiedniej celi torturują ich żony lub dzieci... Lecz to wszystko dla najbardziej zatwardziały! Takich mamy niedużo... najczęściej wystarcza nastraszyć parę razy tem, że są już prowadzeni na stracenie... Zaczynają śpiewać wszystko, co wiedzą...!

Fedorenko pobiegł naprzód i otworzył drzwi.

Weszli do sporej sali, o łukowatych sklepieniach, oświetlonej kilkoma jasnymi lampami. W kącie stało biurko i dwa taburety.

Na murach pozbawionych okien, widniały bryzgi i czarne strugi skrzepłej, wżartej w cementowy tynk krwi.

Dzierżyński usiadł przy stole, posunawszy drugi taburek w stronę Lenina.

Chuda, zaciekła twarz, gorejące, bezsenne oczy i trzęsące się palce Dzierżyńskiego przerażały Lenina. Przyglądał się z lękiem żrenicom nieruchomym i co chwila opadającym powiekom, spostrzegł straszliwą zaciętość i bezmyślne okrucieństwo krzywiących się ust, nie znających śmiechu.

- Torquemada - średniowieczny inkwizytor, czy kat rewolucji paryskiej, Fouquier - Tinville? - przyszła Leninowi do głowy myśl nagle i dręcząca.

Zdawało mu się, że coś nader ważnego zależy od prawidłowej odpowiedzi na to pytanie.

Fedorenko krzyknął do żołnierza, stojącego przy wejściu:

- Biegnijcie po Marję Aleksandrowną! Niech się spieszy!

Lenin nagle się skrzywił prawie boleśnie.

- Nazywajcie, towarzysze, tę agentkę swoją jakoś inaczej, nie... Marją Aleksandrowną... - szepnął i nagle zmrużył oczy skośne ze wściekłością, gotową wybuchnąć z całą siłą.

- Dlaczego? - spytał ze zdziwieniem. - Towarzyszka Łopatina jest akuszerką i wyświadcza nam niepospolite przysługi w sądowych procesach kobiet.

Lenin, zaciskając pięści, syknął:

- Dlatego, że...

Urwał nagle. Uświadomił sobie, że serce mu się zbuntowało przeciwko czerwonej, otyłej agentce, ośmielającej się nosić imię jego matki, zmarłej przed czterema laty, samotnej, wiecznie stro-skanej staruszki.

- Dlatego, że... - powtórzył i spostrzegł w tej chwili szydercze błyski w zimnych oczach byłego żandarma. Pohamował się gwałtownie i uśmiechnął się chytrze, Strzepnął palcami i dokończył głosem beztroskim:

- Ech - drobiazg! Wprost imię to nasunęło mi pewne wspomnienie, nie licujące z tak nieurodziwą osobą, jak obywatelka Łopatina. Ale to - bagatela! Nie zwracajcie na to uwagi, towarzysze!

Śmiał się wesoło, niewymuszenie, powtarzając:

- Jak Marja Aleksandrowna, to - niech będzie Marja Aleksandrowna!

Nie chciał, nie miał prawa pokazać nagle ogarniających go uczuć i słabości przed tymi ludźmi, trzymającymi wysoko sztandar dyktatury proletariatu i opuszczającymi pięść jego na głowy wrogów.

Śmiał się więc, czując jednak, że spokój i równowaga nie powracają. Gdzieś głęboko w piersi podnosił się drobny dreszczyk, wzmagął się, potężniał i wstrząsał całym ciałem z taką siłą, że aż głowa drżała i kurczyły się barki szerokie.

Do sali wpadła gromada Chińczyków. Krzyczeli chrapliwymi głosami, szczyrzyli żółte zęby, krzywili dzikie, ciemne twarze.

Po nich weszło czterech dozorców, prowadząc bladą, ślaniającą się Dorę Frumkin.

Pozostała naga, lecz nie usiłowała nawet zasłonić nagości swojej ramionami. Ręce były opuszczone bezsilnie. Tylko oczy ukryła pod powiekami i długimi rzęsami czarnymi. Za nią wślizgnęła się okrągła, jak kula, Marja Aleksandrowna.

Oskarżoną postawiono przed stołem sędziów.

Mężczyźni ogarniali wzrokiem natchnioną twarz i piękne, budzące zachwyt kształty żydowskiej dziewczyny.

Lenin z zapartym oddechem patrzył na to białe ciało i myślał biegł wstecz, ku tym dniom, gdy zachwycony stał przed marmurami posągami mistrzów w Luwrze, Dreźnie, Monachjum.

Jednak w tej sali o niskich sklepieniach i mdłej woni nie mógł nie myśleć, że pod białą, gorącą skórą dziewczyny krąży krew, bije serce, miotają się myśli i uczucia, pręży się dusza w rozpacz i tęsknicy niewypowiedzianej.

Raptem przyszły mu na pamięć urywki z „Pieśni nad Pieśniami”.

- Lepsze są piersi twoje nad wino. Piękne są jakoby lica twego, jako synogarlice; szyja twoja, jako klejnoty! Oto ty jest piękna, a oczy twoje, jako gołębice, włosy twoje jako stado kóz, które zstąpiły z góry Galaad! Zęby twoje, jako trzody owiec postrzyżonych, wychodzących z kąpielu! Jako tkanina karmazynowa wargi twoje oprócz tajemnych twoich; jako połowy równe jabłka granatowego, tak jakoby twoje! Jako wieża Dawidowa szyja twoja. Dwie piersi twoje, jak dwoje bliźniątek sarny, które się pasą między liniami!...

Myśli jego przerwał drwiący głos Fedorenki:

- Czy powiesz, dziewczko, kto posłał ciebie, abyś strzelała do wódzów narodu?

Zamarła w nieruchomej postawie, świeciła się tajemniczą bielą marmuru, jak kamień milczący.

- Jeżeli nie wskażesz innych zbrodniarzy, umrzesz w mękach! - zawołał żandarm i, podbiegłszy do dziewczyny, zaczął kopać ją, drapać piersi, wyrywać włosy i płuć w twarz.

- Żydówka, wraza krew! ty... ty...

Jął wyrzucać straszne, ohydne słowa, padające, jak bryzgi cuchnącej, zgniłej cieczy.

Dora Frumkin oczu nie podniosła nawet. Milczała, podobna do głazu nieczułego, obojętna na wszystko, jak gdyby życie już odleciało od niej.

Fedorenko powrócił na swoje miejsce i uderzył pięścią w stół.
- Z tą dziewczką nic sobie nie poradzimy - szepnął. - Hej, tam który! Przyprowadźcie tu aresztowaną z siódmej celi!

Nie zwracając uwagi na nikogo, chodź po sali, klnąc ponuro.

Wprowadzono sędziwą żydówkę. Dwuch Chińczyków trzymało ją za ręce.

Ujrzała stojącą nagą dziewczynę i nagle osunęła się na ziemię z jękiem przeciągłym:

- Dora...

- Mino Frumkin! Jako matce oskarżonej o zamach na życie towarzyszy Lenina i Trockiego, radzę wam namówić córkę, aby powiedziała nam prawdę, bo inaczej zginie śmiercią straszliwą!

Stara żydówka jęczała, wbijając zrozpaczone gorejące oczy w zamarłą nieruchomą twarz dziewczyny,

- Dora... córucho! - łkała.

Drgnęły powieki dziewczyny, dreszcz wstrząsnął nagim ciałem.

Na chwilę, krótką, jak gasnąca w mroku iskra, otwarły się oczy płomienne, zajaśniały źrenice i znowu znikły za zasłoną długich rzęs.

W tem jednym spojrzeniu była odpowiedź i rozkaz. Chwytną się za siwe włosy, matka kiwała się i zawodziła głucho, żałośnie:

- A... - a - a... a!

- Może Mina Frumkin wie coś o zamachu? - spytał Dzierżyński, zaciskając kurczącą się twarz i szarpiąc brodę.

- A... a... a... a! - jęczała stara żydówka.

- Postawić tę wiedźmę i zmusić, aby patrzyła! - krzyknął Fedorenko.

Żołnierze podnieśli Minę Frumkin, a otyła, czerwona Marja Aleksandrówna spoconymi palcami rozdzierała jej powieki.

Fedorenko skinął na Chińczyków.

Popchnęli Dorę do muru. Czterech żołnierzy rozkrzyżowało ją na ścianie, a dwóch, wydobywszy noże, stanęło przy niej, oczekując sygnału sędziów.

- Zaczynaj! - warknął żandarm.

Przywarli do nagiego ciała, jak drapieżne zwierzęta.

Rozległ się cichy, przenikliwy styk i ostry zgrzyt zębów.

Chińczycy odbiegli ze śmiechem chrapliwym i skowytem.

Na murze bielą nagie ciało dziewczyny, a krew spływała po nim z odciętych piersi...

- A - a - a - a! - wyła matka, szamocąc się z trzymającymi ją żołnierzami.

- Kto posłał ciebie na morderstwo? - spytał Fedorenko.

Żadnej odpowiedzi. Tylko Mina Frumkin wyła coraz rozpaczliwiej, niby głodna wilczyca, z sykiem i świstem rwał się oddech Dory.

- Dalej!... - rzucił Dzierżyński.

Chińczycy uderzyli nożami w oczy dziewczyny. Płomienne, natchnione rozpląkały się krwawymi łzami...

- A... a... a... a... - miotano się pod sklepieniem rozpaczliwe, obłądne zawrodoenie sędziwej żydówki.

Z głośniejszym syczeniem oddychała męczona.

- Powiedz, kto posłał po ciebie... - zaczął Fedorenko, lecz przerywał mu błąd Lenina. Skośne oczy ciskały iskry, a palce kurczyły się i prostowały.

- Skończyć! - krzyknął nieswoim głosem, zrywając się z miejsca.

Fedorenko zwrócił na niego zimne, szydercze oczy i z pogardliwą uprzejmością pochylił głowę.

- Skończyć! - powtórzył.

Jeden z Chińczyków uderzył nożem.

Nagie, skrwawione, ciało, nagle obmiękle, skulone, upadło na cementową posadzkę.

W tejże chwili Mina Frumkin wyrwała się z rąk żołnierzy, odrzuciła usiłującą pochwycić ją agentkę, przywarła, wczepiła się rękami w martwe ciało córki.

Żandarm w milczeniu wskazał na staruchę oczami i opuścił rękę ku ziemi.

Niem przyskoczyli żołnierze, stara żydówka podniosła się, i, potrząsając siwą głową rzuciła jakieś słowo.

Hebrajskie, jedno tylko słowo, bo wtem spadł ciężki cios kolby. Zwinęła się i ciałem swoim przykryła umęczoną córkę.

- Twarde sztuki... - mruknął Dzierżyński, zapalając papierosa.

- Zbyt pośpieszyliśmy się... - zauważył Fedorenko niezadowolonym głosem. - Gdyby tak jeszcze pomęczyć... Marja Aleksandrówna ucichłaby zemdloną... dokonalibyśmy jeszcze parę operacji... może, powiedziałaby sama, lub ta... stara klacz.

Lenin podszedł do niego i zajrzał mu w oczy.

Wiedział że, gdyby był tu Chalajnen, kazałby mu przebić bańnetem tego kata, w eleganckim granatowym tużurku. Teraz musi go uderzyć w twarz, obalić na ziemię i deptać nogami, jak gadzinę jadłowitą, podłą.

Czuł, że coś nakazuje mu tak postąpić z tym oprawcą w tużurku granatowym i jasnym krawacie.

Już wyciągnął z kieszeni pięć zaciśniętą, gdy nagle Fedorenko z uprzejmym uśmiechem, nisko pochylając głowę, przemówił drwiącym głosem:

- Towarzysz Włodzimierz Iljicz przekonał się teraz, że służymy proletariatowi wiernie i oddanie? Staliśmy się maszynką, która gniecie do szczętu jego wrogów i pozbawia życia od razu setki ludzi. Proletariat powinien zwalczyć! Siła i postrach są jedyną bronią jego! Ona ugnie filozofów, uczonych, poetów...

Ten straszny człowiek powtarzał jego słowa!

On - Włodzimierz Lenin, rzucając je w milionach gazet, ulotek, plakatów i telegramów stał się twórcą „czeki”, wodzem tego szalonego, fanatycznego obłąkańca - Torquemady - Dzierżyńskiego i tej zmił z szeregów żandarmskich, ich ojcem duchowym, ich natchnieniem.

Zrozumiał to od razu, wszystko przypomniał sobie i uświadomił, wskrzesił w pamięci artykuły wrogów, oskarżających go o to, że ukrzyżował, storturował, pohańbił Rosję.

- Tak, jak Fedorenko, - Dorę!... - pomyślał.

On to uczynił, nie Fedorenko, nie Dzierżyński, nie inni, tylko on, który zwołał pod swoje sztandary dzicz pół - mongolską, pijaną od wódki, krwi i nienawiści, mścicielki, obłąkańców, zbrodniarzy, ponurych katorżników, prostytutki...

On, tylko on - Włodzimierz Uljanow - Lenin, a więc...

Uśmiechnął się do Fedorenki łagodnie i odparł:

- Istotnie, służycie wiernie proletariatowi! Nie zapomni on o wdzięczności dla was, towarzysze!...

Reprint wydania Wydawnictwa Polskiego R. Wegnera, Poznań 1930. Zachowano pisownię oryginału. (kk)

Na Lenina dokonano dwóch zamachów. Pierwszy był nieudany, drugi jak się zdaje, zepchnął go po 5 latach do grobu. Pierwszy zamach w styczniu 1918 r. wykonała socjal-rewolucjonistka Dora Frumkin, strzelając do samochodu, którym jechał. Kula ominęła Lenina, raniąc siedzącego obok niego szwajcarskiego komunistę Plattena. Dorę Frumkin torturowano i zamordowano w podziemiach „Czeki”. Drugi zamach nastąpił 30.VIII t. r. podczas mitingu w jednej z fabryk moskiewskich. Strzelała Fania Kapłan i raniła Lenina ciężko; kula przeszła przez ramię i utkwiała w stosie pacierzowym, uszkadzając nerwy. Chorował długo i zmarł. Ultima Thule - 1934

Piłkarski sezon w Różanie rozpoczęty

W niedzielę 7 października na różańskiej hali swój sezon rozpoczęła Różańska Liga Futsalu. Organizatorem jest burmistrz Gminy Różan wraz ze społecznym komitetem organizacyjnym w składzie Zenon Sławiński, Robert Brzuzy, Janusz Świderski, Marek Chelchowski, Bogdan Szatanek, Marcin Oślizło, Dominik Podlasiński oraz Dariusz Tysper. Do rozgrywek zgłosiło się w tym roku osiem drużyn, w skład których łącznie wchodzi osiemdziesięciu dwóch zawodników. Świadczy to niewątpliwie o niesłabnącej popularności tej dyscypliny sportu w naszej gminie i pozwala mieć nadzieję, iż próby utworzenia w najbliższej przyszłości klubu piłkarskiego mogą się powieść.

Rozgrywki Różańskiej Ligi Futsalu goszczą na różańskiej hali po raz drugi. Zespoły biorące udział w tym sezonie to: No Name – obrońca tytułu z roku poprzedniego, Cichy Tupot – vice mistrz sezonu 2011/2012, Narew Różan, Wariaci z Ulicy, Bogdan Team, Niezwyciężone Wilki, Rwała Fiolki Dynamitem oraz Pogoń Kapsle.

Składy wszystkich drużyn przedstawiają się następująco:

Bogdan Team: Bogdan Szatanek – kapitan, Paweł Mróz, Piotr Szwarc, Tomasz Szwarc, Robert Chelstowski, Wojciech Godzieba, Damian Kujawa, Kamil Szydlik;

Cichy Tupot: Michał Wilczewski – kapitan, Marcin Wilczewski, Łukasz Suski, Czarek Suski, Marek Suski, Jarosław Gałażewski, Andrzej Grabowski, Łukasz Janyszko, Andrzej Rutkowski, Cezary Biedrzycki, Maciej Glimasiński;

Niezwyciężone Wilki: Mateusz Jastrzębski – kapitan, Mateusz Gałażewski, Mateusz Chodkowski, Waldek Żebrowski, Adam Ponikiewski, Michał Gałażewski, Rafał Jankowski, Kamil Mróz, Tomasz Misierewicz, Paweł Ponikiewski, Damian Chrzanowski, Rafał Gałażewski;

No Name: Marek Chelchowski – kapitan, Krystian Zylbert, Daniel Terlecki, Janusz Świderski, Kamil Tarasiewicz, Rafał Napiórkowski, Jarosław Napiórkowski, Maciej Matuszewski, Sebastian Filipiak, Łukasz Chodkowski, Grzegorz Brzóz, Marek Bojarski;

Pogoń Kapsle: Artur Rawa – kapitan, Sebastian Chelstowski, Mateusz Świderski, Mateusz Janyszko, Łukasz Ogonowski, Norbert Zylbert, Andrzej Chelchowski, Jakub Gosiewski, Mateusz Olkowski, Patryk Żebrowski, Rafał Gałażewski;

Rwała fiołki dynamitem: Tomasz Piaśnik – kapitan, Mateusz Załęski, Daniel Józwik, Paweł Karaśkiewicz, Kamil Karaśkiewicz, Mateusz Gołębiowski, Piotr Chelchowski, Przemysław Szymański, Marcin Świercz;

UKS Narew Różan: Robert Brzuzy – kapitan, Jan Smoliński, Michał Smoliński, Sebastian Szymaniak, Mariusz Skóra, Kamil Gałażewski, Igor Ziółkowski, Przemysław Załęski, Mateusz Białuski;

Wariaci z Ulicy: Marcin Oślizło – kapitan, Adam Opacki, Arkadiusz Stokowski, Paweł Mizerek, Arkadiusz Józwik, Mariusz Napiórkowski, Dawid Kurlanda, Adam Wilczewski, Łukasz Machnowski, Piotr Kluczek.

Tabela po I kolejce:

1. Narew Różan 3pkt
2. Pogoń Kapsle 3pkt
3. No Name 3pkt
4. Cichy Tupot 3pkt
5. Bogdan Team 0pkt
6. Wariaci z Ulicy 0pkt
7. Niezwyciężone Wilki 0pkt
8. Rwała Fiolki Dynamitem 0pkt

Klasyfikacja najlepszych strzelców:

1. Kamil Tarasiewicz (No Name) – 7 bramek
2. Jarosław Głażewski (Cichy Tupot) – 5 bramek
3. Kamil Glinka (Narew Różan) – 3 bramki
4. Artur Rawa (Pogoń Kapsle) – 3 bramki
5. Michał Smoliński (Narew Różan) – 3 bramki

Już teraz zapraszamy na następną kolejkę Różańskiej Ligi Futsalu, która zostanie rozegrana 21 października 2012 roku na hali sportowej przy ulicy Szkolnej w Różanie. Wszystkie informacje dotyczące Ligi, drużyn oraz wyników znaleźć można na stronie rozan.futbolowo.pl oraz na profilu Różańskiej Ligi Futsalu na facebooku.

J.Ś.

Termin II kolejki rozgrywek

2	2012-10-21	Bogdan Team	Wariaci z Ulicy	18:00
2	2012-10-21	Pogoń Kapsle	Niezwyciężone Wilki	17:00
2	2012-10-21	Cichy Tupot	NAREW Różan	16:00
2	2012-10-21	Rwała fiołki dynamitem	No Name	15:00

Wyniki I kolejki

1	2012-10-07	Cichy Tupot	5:0	Bogdan Team
1	2012-10-07	Pogoń Kapsle	9:0	Rwała fiołki dynamitem
1	2012-10-07	Wariaci z Ulicy	2:10	No Name
1	2012-10-07	Niezwyciężone Wilki	1:10	NAREW Różan

Podopieczni Roberta Brzuzego okazali się bezkonkurencyjni na bieżni w Kadzidle

Podopieczni Roberta Brzuzego okazali się bezkonkurencyjni na bieżni w Kadzidle, gdzie 13 września br. odbyły się międzypowiatowe mistrzostwa młodzików w lekkiej atletyce. W biegu na 100 m dwa pierwsze miejsca na podium zajęli zawodnicy reprezentujący gimnazjum w Różanie. I miejsce zdobył Radosław Mateusiak, który uzyskał bardzo dobry wynik – 11,66 s. Natomiast na II miejscu z wynikiem 11,91 s uplasował się Michał Smoliński. Obaj lekkoatleci ustanowili swoje rekordy życiowe na tym dystansie.

W biegu na 300 m swoją formę pokazał Tobiasz Załęski, zdobywając srebrny medal. Kończący zawody lekkoatletyczne bieg sztafetowy 4 x 100 m bezapelacyjnie zwyciężyli także reprezentanci Różana w składzie: Michał Smoliński, Tobiasz Załęski, Radosław Mateusiak i Karol Fedor.

Uzyskane wyniki zagwarantowały im start w mistrzostwach wojewódzkich, które odbyły się 19 września br. w Płocku.

Pierwszy medal dla Różana wywalczył Tobiasz Załęski, zdobywając z wynikiem 38,76 s II. miejsce w biegu na 300 m. W ślad za Tobiaszem poszedł Radosław Mateusiak, który w finale biegu na 100 m zajął także II. miejsce. Do biegu 4 x 100 m sztafeta z Różana podeszła niezwykle zmotywowana i żądna sukcesu. Uzyskany wynik 48,73 s dał jej I miejsce w mistrzostwach województwa.

Dzięki udanym startom zawodników publiczne gimnazjum w Różanie uplasowało się na II miejscu w punktacji zespołowej szkół. (kb)

Koło wędkarskie „Różanka”

30 września wędkarze z różańskiego koła spotkali się na zawodach w łowieniu ryb

Zimny wrześniowy poranek powitał nad Narwią w Dyszobabie dwunastu miłośników wędkowania, chcących konkurować między sobą o puchar prezesa Koła w łowieniu ryb. Po odprawie i losowaniu stanowisk zawodnicy w trzygodzinnej turze przystąpili do łowienia. Jednak w tym dniu ryby nie miały ochoty na współpracę, bo tylko trzech wędkarzy mogło pochwalić się zdobyczą.

Po raz kolejny puchar zdobył Tomasz Strzałkowski, drugą lokatę zajął Hubert Gołębiowski, a trzecią Andrzej Łuczyński. Zarząd Koła serdecznie dziękuje wędkarzom za udział w zawodach oraz nielicznym kibicom za doping. (wo)

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych

Nr 9

cafe mama klub

www.cafemamaklub.x25.pl tel. 0-506338851

Wyszarpać pomoc dla niepełnosprawnych dzieci

„Mamy niezłe prawo dotyczące wspierania niepełnosprawnych dzieci. Ale wszystko, co im się należy, rodzice muszą wyszarpać, wyprosić. Mówi się wtedy o nich, że są roszczeniowi. Jest to powód do najwyższego niepokoju. Świadczy bowiem o tym, że przepisy oświatowe chronią co prawda interes niepełnosprawnego ucznia, są jednak masowo naruszane.

Przyczyną jest prawie zawsze (prócz braku dobrej woli) „brak” pieniędzy w budżecie szkoły. Jest zatem zrozumiałe, że ogromne emocje rodziców budzi kwestia subwencji. Jednak zarówno w przypadku placówek specjalnych, jak i integracyjnych oraz ogólnodostępnych (tak!) realizację zaleceń z orzeczeń zapewnia placówka. Tłumaczenie rodzicom, że szkoła nie jest przygotowana do realizacji określonych rodzajów zaleceń ma mniej więcej tyle samo sensu, ile miałyby tłumaczenie im, żeby sami zapewnili nauczanie matematyki swojemu dziecku, bo w szkole zabrakło matematyka. Warto, by rodzice pamiętali, że orzeczenie jest dokumentem oświatowym. Oznacza to, że nie są oni w żadnym stopniu odpowiedzialni za realizację zawartych w nim zaleceń.”

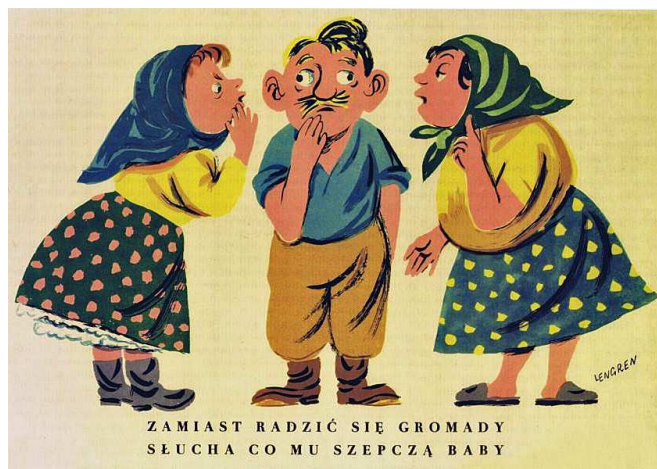
Nie inaczej jest na naszym „podwórku”

We wrześniu odbyło się spotkanie, w którym udział mieli wziąć rodzice uczniów niepełnosprawnych, nauczyciele, dyrekcja szkoły podstawowej oraz władze gminy (tak wynikało z zapewnienia organizatora spotkania). Jednak to, co spotkało matki niepełnosprawnych dzieci, przekroczyło wszelkie granice. Nie tylko nie zostali zaproszeni nauczyciele, ale na spotkanie mógł wejść każdy, kto miał na to ochotę (choć dyrektor twierdził, że jest zamknięte). Tak więc, zamiast konstruktywnej dyskusji odbył się swoisty „magiel”, na którym nastraszone matki uczniów zdrowych, że nauczyciel wspomagający to „samo zło”, a roszczenia matek uczniów niepełnosprawnych szkodzą ogółowi, nadto są „z palca wyssane” i są wyłącznie fanaberią.

Dyrektor szkoły podstawowej tłumaczył

że orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z zaleceniami (np. o wspomaganie) wydawane są na wniosek rodziców, ale już nie dodał, że wydają je specjaliści z dziedziny psychologii, opierając się na badaniach własnych oraz zaświadczeniach lekarskich (wystawionych przez, np. neurologa, psychiatrę itp., ale żeby uzyskać zaświadczenie od lekarza specjalisty, trzeba przez wiele lat dziecko diagnozować i leczyć).

Dalej dyrektor przekonywał, że kuratorium w Warszawie (konkretnie st. wizytator p. Agnieszka Żak-Hut z Wydziału Kształcenia Ogólnodostępnego) **nie ma racji**, informując matki uczniów niepełnosprawnych ze Stowarzyszenia Cafe Mama, iż: **ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 17 listopada 2010r., m.in. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych, regulujące (m.in.) obowiązek realizacji zaleceń z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego (par. 4.1. ust.1) JEST OBOWIĄZKOWE I NIE PODLEGA DEBATOM CZY DYSKUSJOM.** Klasa o pomniejszonej

liczebności i nauczyciel wspomagający muszą być zrealizowane równolegle, nie jest to zapis alternatywny. W przypadku zapisu o „małej klasie” oraz wspomaganie **„ZWŁASZCZA! W SZKOLE OGÓLNODOSTĘPNEJ MUSZĄ BYĆ ZREALIZOWANE WSZYSTKIE ZALECENIA”.**

Wspomaganie i małe klasy niekoniecznie oznaczają klasę czy szkołę integracyjną i wcale nie muszą być tworzone (choć wiąza się z tym dodatkowe subwencje oświatowe z MEN). KURATOR ZALECA: **„W przypadku odmownej odpowiedzi dyrektora szkoły, należy skarżyć do burmistrza, a w przypadku dalszej odmowy do Kuratorium, MEN oraz Sądu Administracyjnego”.**

Dowolność w wyborze

Dyrektor dowodził następnie, że ma dowolność w wyborze realizacji zaleceń, bo można je podzielić na „obligatoryjne” i „sugerowane” - **nic bardziej mylnego.** Stanowisko MEN

(Dyrektor Departamentu Zwiększania Szans Edukacyjnych p. Jacek Krawczyk): „W zaleceniach mogą znaleźć się sugestie dotyczące zatrudnienia nauczyciela wspomagającego. **I jest to obligujące**”.

Jednocześnie należy zauważyć, że decyzja o zatrudnieniu dodatkowego nauczyciela wspomagającego znajduje się w kompetencjach organu prowadzącego. Organ winien ją podejmować (na wniosek dyrektora), mając na względzie respektowanie regulacji prawnych oraz właściwe wykorzystanie środków finansowych, przekazywanych z budżetu państwa do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w ramach części oświatowej subwencji z tytułu posiadania przez ucznia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. W intencji ustawodawcy powyższe środki finansowe mają na celu zapewnienie właściwej opieki nad uczniami niepełnosprawnymi.

To również jest nieprawdą

Podczas spotkania, jako argumentu koronnego, użyto arkusza organizacyjnego szkoły, który sporządza się wiosną, a do 30 maja jest zatwierdzany przez organ prowadzący i już nie można go zmienić. To również jest nieprawdą, gdyż (dalej MEN): „Wszystkie zmiany powstałe po zatwierdzeniu arkusza należy przedstawiać w formie aneksu, którego przyjęcie stanowić będzie integralną część arkusza organizacyjnego placówki. Dyrektor szkoły, który chce dokonać zmian w organizacji nauczania musi przygotować aneks do arkusza organizacji szkoły i uzyskać zgodę organu prowadzącego, który go zatwierdzi. Aneks sporządza się określając w nim przyczynę zaistniałych zmian, okres trwania zmian oraz informacje o nauczycielach, którym przydzielono nowe zadania, a także inne zmiany w zatwierdzonym arkuszu organizacyjnym. Można go sporządzić zawsze, gdy zaistnieje taka potrzeba, składanie aneksów nie jest obwarowane żadnymi terminami”.

Nie widząc potrzeby, ze swojego punktu widzenia

Ponadto dyrektor już w październiku 2011 r. otrzymał sygnał od rodziców ucznia niepełnosprawnego (na piśmie, wraz ze stosownym zaświadczeniem), że taka konieczność jest (a w związku z tym i odpowiednie orzeczenie zostanie wydane). Jednak dyrektor zignorował ten sygnał i opracował arkusz wg. własnego uznania (jak zawsze „nie widząc potrzeby, ze swojego punktu widzenia”). Obecnie mamy (w końcu po wielu miesiącach otrzymywania różnych elaboratów, z których nic nie wynikało) pismo, w którym jest informacja (wprost), że nauczyciela wspomagającego nie będzie i zgodnie z drogą administracyjną kierujemy skargę do organu prowadzącego, tj. burmistrza gminy, a w sytuacji podtrzymania stanowiska dyrektora przez organ prowadzący do MEN i Sądu Administracyjnego. Skoro przez lata nie możemy tej kwestii rozwikłać „we własnych czterech ścianach”, niech rozwiąże ją raz na zawsze ustawodawca (MEN) i Sąd. Zwłaszcza, że MEN zabezpiecza środki finansowe na realizację wszystkich zaleceń.

Przypominamy jeszcze raz

Subwencja roczna na ucznia zdrowego to 4-5 tys. zł, a na ucznia np. z autyzmem czy zespo. Aspergera to 45-50 tys. zł i to jest właśnie ta różnica na realizację zaleceń.

Dyrektor szkoły nie wyjmuje tego z własnej, ani czyjejkolwiek kieszeni. Dostaje te pieniądze z MEN na podstawie konkretnego orzeczenia – konkretnego ucznia. Działania Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych w tej sprawie to udzielanie pomocy osobom potrzebującym, zgodnie z obowiązującym prawem. Po to przecież (min.) zawiązało się Stowarzyszenie. Nie mamy czasu i energii, by szarpać się z błędną i nieprzychylną interpretacją przepisów, bo musimy mieć czas i siłę, by wspierać nasze dzieci. I choć na wrześniowym spotkaniu matka młodocianego złodziejzka, próbowała udzielać nam „dobrych” rad, żeby-

śmy się za bardzo nie przejmowały swoimi dziećmi (co zapewne sama czyni, skoro ma takie „efekty wychowawcze”), to my jednak nadal przejęte, będziemy robić swoje. I nie wstydzimy się, że mamy dzieci, którym potrzebna jest pomoc większa niż zdrowym. Wstydzilibyśmy się dopiero, gdyby nasze dzieci zostały wyprowadzone z „Polo” przez policję, bo „rąbnęły” cukierki. Ale bardzo żałujemy, że w ogóle uczestniczyliśmy w takim spotkaniu i naszym zdaniem każdy kto w nim uczestniczył, powinien czuć się zażenowany.

CAFE MAMY

P.S. A przyjaciółce pani, która zabrała głos wspierający dyrektora na spotkaniu, proponujemy: by po prostu zrezygnowała, skoro ma tak chwiejny stosunek do pracy i boi się oceny jej umiejętności przez drugiego nauczyciela przebywającego w klasie.

(Zainteresowanym zgłębieniem tematu polecamy stronę Rzecznika Uczniów Niepełnosprawnych www.wszystkojasne.waw.pl)

Czy to prawda, że w szkole ogólnodostępnej można zatrudnić nauczyciela wspomagającego? Mam wnuczkę która ma opóźniony rozwój, chciałabym aby rozpoczęła naukę w klasie ogólnodostępnej, ale aby była wspierana przez takiego nauczyciela.

Od 1 września 2012 r. w szkołach podstawowych i ponadgimnazjalnych dyrektor, za zgodą organu prowadzącego może zatrudnić dodatkowo nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych. Pani wnuczka, aby być uczniem niepełnosprawnym musi posiadać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Problem ten reguluje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych. (Dz. U. nr 228, poz. 1487). (Ze strony internetowej MEN.)

„Bóg czasami zamyka jakieś drzwi, aby otworzyć na oścież bramę”. Nieraz upomnienie bywa bolesne, a nawet upokarzające, jednak w końcowym rozrachunku otwiera nową perspektywę: bogatsze człowieczeństwo. Pozwólmy się więc upominać, a nie zniechęcajmy się!

W następnym numerze: *„Przyjaciół Cafe Mama” – wywiad z laureatem „Złotej Filiżanki”

*„Zobacz we mnie człowieka” – o talentach osób niepełnosprawnych * Masz prawo nieć prawo – mini poradnik.

Oferta zajęć Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury na sezon kulturalny 2012/13

Jeżeli jesteś kreatywny, masz bogatą wyobraźnię, pasję tworzenia,
a przede wszystkim chcesz ciekawie spędzić wolny czas, to zajęcia w GOUK-u są właśnie dla Ciebie.
Z oferty mogą skorzystać zarówno dzieci, młodzież, jak i dorośli.
Zapisy prowadzą instruktorzy od poniedziałku do piątku w czasie trwania zajęć.

Zapoznaj się z ofertą i odkryj swoją pasję !

* koło historyczno - regionalne
(poznaj historię swojego miasta i regionu)

* joga
(zaczynij ćwiczyć jogę, połącz ćwiczenia fizyczne z wyciszeniem umysłu)

* art.- deko
(dekoracje, rękodzieło, dodatki do domu i wnętrza, stylowe prezenty - możesz zrobić sam)

* nauka gry na instrumentach muzycznych (klawiszowe, dęte)

* rytmika, taniec współczesny, aerobik

* plastyka

* sekcja szachowa

* teatr "Kulturalnie proszę"

* kółko wokalne

* rytmika

* X-BOX Kinect (interaktywne gry na konsoli x-box)

Sala muzyczna zaprasza zespół wykonujący dowolny styl muzyki.

Dysponujemy następującym sprzętem: perkusja, 3 zestawy gitarowe, 1 zestaw basowy, sprzęt nagłośnieniowy dla wokalisty, piano elektr. i elektroniczne instrumenty klawiszowe, gitary elektroakustyczną i elektryczne, gitary basowe.
Możliwość ćwiczenia indywidualnego po wcześniejszym uzgodnieniu terminów.

INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR

Numery telefonów Urzędu Gminy w Róźnie

Numeracja dla poszczególnych komórek:
nr kierunkowy (29)

7679 120 Urząd Gminy – sekretariat
7679 121 fax sekretariat
7679 122 Sekretarz Gminy
7679 126 Zamówienia publiczne
7679 127 USC, ewidencja ludności
7679 120 (wew. 40) Ośrodek Doradztwa Rolniczego
7679 132 Skarbnik Gminy
7679 133 Wymiar podatków i opłat
7679 134 Kasa
7679 142 Księgowość szkół i przedszkola
7679 139 Działalność gospodarcza, ochrona środowiska
7679 125 Gospodarka komunalna, drogi, inwestycje
7679 136 Biuro Rady Miejskiej
7679 138 Przewodniczący Rady Miejskiej
7679 137 Pokój radnego
7679 128 Gospodarka mieniem komunalnym
7679 120 (wew. 18) OPS - kierownik
7679 120 (wew. 16) OPS- pracownik socjalny
7679 120 (wew. 17) OPS- pracownik socjalny
7679 145 Informatyk
7679 147 Gonic
7679 120 (wew. 41) PZU
7679 146 Klub pracy
7679 135 Kombatancki

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

7669 159 ZGKiM
7679 120 (wew. 15) ZGKiM - kierownik
7679 120 (wew. 13) ZGKiM - księgowa
7679 120 (wew. 12) ZGKiM - wodociągi
7679 120 (wew. 14) ZGKiM - obsługa

Adresy email:

Urząd - ugrozan@post.p
Burmistrz - Piotr Świderski
p.swiderski@rozan.eur.pl,
Sekretarz - Barbara Gawianowska
b.gawianowska@rozan.eur.pl,
Skarbnik - Bożena Deptuła
b.deptula@rozan.eur.pl,

Planowanie przestrzenne i zamówienia publiczne – l.dlugolecka@rozan.eur.pl
Drogownictwo i zarządzanie kryzysowe
k.zwolinski@rozan.eur.pl
Obsługa Rady Miejskiej i Komisji
d.holozubiec@rozan.eur.pl
Budownictwo i inwestycje
d.bodziak@rozan.eur.pl

Wszystkie należności z tytułu podatków i opłat można wpłacać w kasie urzędu lub na konto Urzędu Gminy w banku:
Bank Spółdzielczy w Róźnie
16 8925 0006 0000 0143 2000 0020

TELEFONY ALARMOWE

POLICJA - 997

Różan, ul. Lwowska 4 - 7177 390

STRAŻ POŻARNA - 998, 112

Różan, ul. Warszawska 4 - 7669 008

POGOTOWIE RATUNKOWE - 999

Różan, ul. Warszawska 4

Policijny telefon zaufania KPP w Makowie Maz. - 7172 542, 7172 552

Linia antykorupcyjna - 0-800 399 471

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- zgłoszenia o przestępstwach
- 0-800 120 226

Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej ul. Gdańska 4/2 - 7669 440

Urząd Pocztowy

ul. Warszawska 6 - 7669 006

Zakład Energetyczny

ul. Polna 51 - 7669 004

Parafia Rzymsko-Katolicka - 7669 001

Przedszkole Samorządowe - 7669 526

Publiczna Szkoła Podstawowa - 7669 012

Zespół Szkół - 7669 026

Publiczne Gimnazjum - 7669 924

APTEKI

ul. Wileńska 3 - 7669 020

„AVENA” ul. Warszawska 12 - 7679 009

Biblioteka Publiczna - 7669 002

Gminny Ośr. Up.Kultury - 7669 042

Mechanika Pojazdowa

ul. Polna 14 - 7669 643, ul. Słoneczna 24,
ul. Przemysłowa 11, ul. Warszawska,
ChronoAuto - tel. 516 332 140 ul. Ko-
ściuszki 2, Dyszobaba 137.

WETERYNARIA

7669 171 ul. Kościuszki 24

7669 649 ul. Czysta 4

NOCLEG, GASTRONOMIA

Ośrodek Wczasowy „Florian”

Kaszewiec - 7669 367

Zajazd Rycerski, ul. Warszawska 12

7669 043

AGROTURYSTYKA

Chełsty 54a - tel. 605 379 499, 601 254 453

HALA SPORTOWA - 29 7669294

Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim

Sekretariat: (0-29) 717 36 60

numery wewnętrzne:

Przewodniczący Rady Powiatu - 676

Starosta Makowski - 660

Wicestarosta - 660

Sekretarz Powiatu - 674

Skarbnik Powiatu - 675

Powiatowy Rzecznik Konsumentów - 683

Wydział Komunikacji

- rejestracja - 686, 682, 667

- prawa jazdy - 665

Wydział Promocji i Rozwoju Gospodarczego

- 695, 698

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska

- 672, 681

Wydział Finansowy - 687, 699, 666, 680

Wydział Zdrowia, Oświaty i Kultury

Fizycznej - 673, 679

Wydział Organizacji i Nadzoru - 663, 670,

691, 671

Wieloosobowe Stanowisko ds. Społecz-

nych, Obronności i Zapobiegania Klęskom

Żywiolowym - 667, 684

Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds.

Kadr, Płac i Obsługi Kancelaryjnej - 662,

687

Wydział Architektoniczno-Budowlany,

ul. Mickiewicza 30

- 717 07 54, 717 07 51

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budow-

lanego, ul. Mickiewicza 30 - 7170757

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -

717 06 30, 717 21 87

Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i

Gospodarki Nieruchomościami, ul. Mickie-

wicza 30 - 7172420, 717 11 39

Punkt Konsultacyjny, Poradnia Narkoma-

nii, ul. Mickiewicza 37a - 7173 199

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

Red. Naczelna - Aleksandra Warszocka

Redakcja: K.Kruszewski, M.Kisiel

Współpracownicy: J.M.Żytowiecki, K.Daszewski, A.E.Ziółkowska, W.Łaskarzewski, P.Kempski, J.Świderski

Adres redakcji, wydawca i druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5. tel./fax. 29 7669 042

Skład i łamanie: Krzysztof Kruszewski

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie prawa lub praw osób trzecich wynikłych z zawieranych umów w trakcie pokazów odbywających się w budynku Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury organizowanych przez firmy zewnętrzne.

ISSN 1640-1573

www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Data wydania 10 X 2012 r.

Co w numerze?

- 2 Aktywizacja świetlic wiejskich – dofinansowanie
- 6 Rozmowa z burmistrzem Piotrem Świdorskim
- 8 Dziecięca Akademia Przyszłości - w Kaszewcu
- 11 Szlachetne zdrowie
- 12 Kartki z dziejów Różana i ziemi różańskiej
- 14 Fragmenty z „Lenina” F.A.Ossendowskiego
- 16 Różańska Liga Futsalu nie zwalnia tępa
- 17 Wyjątkowa Mama
- 19 Mamy trenera piłki nożnej

W listopadowej zadumie

11 listopada 1918 roku, po 123 latach niewoli, Polska znów zawitała na mapach Europy.

Choć państwo nie było w pełni zjednoczone i nie miało ustalonych granic, przed Polską i Polakami pojawiła się dziejowa szansa odbudowania z gruzów silnego państwa, liczącego się w Europie.

Koniec I wojny światowej, który poprzedzała klęska wszystkich trzech zaborców, dla Polaków był niepowtarzalną szansą, by odzyskać utracony państwowy byt.

Obserwując klęskę Prus, Austrii i Niemiec, Polacy zaczęli przejmować władzę wojskową i cywilną, tworząc tym samym zarys przyszłego państwa.

28 października 1918 roku w Krakowie powstała Polska Komisja Likwidacyjna, która na terenie Śląska Cieszyńskiego i Galicji zaczęła przejmować władzę z rąk Austriaków. Uwieńczeniem jej dzieła było

rozbrojenie załogi austriackiej przez członków Polskiej Organizacji Wojskowej, legionistów i młodzież.

W nocy z 6 na 7 listopada powstał w Lublinie Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej pod kierownictwem Ignacego Daszyńskiego, w którego skład weszli przedstawiciele Polskiej Partii Socjalistycznej, Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej i Polskiego Stronnictwa Ludowego „Wyzwolenie”. Równocześnie podległe rządowi oddziały przystąpiły do rozbrajania wojsk okupacyjnych na Lubelszczyźnie i Kielecczyźnie.

W tym właśnie czasie powrócił do kraju Józef Piłsudski, więziony od lipca 1917 roku przez Niemców.

W dniu 10 listopada 1918 roku przybył on do Warszawy. Jego przyjazd wywołał entuzjazm wśród ludności stolicy i masowe rozbrajanie okupantów na terenie całej Kongresówki.

(Ciąg dalszy na stronie 5)

Koncerty edukacyjne

7 listopada br. w Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Różanie odbył się pierwszy z cyklu koncertów dla dzieci i młodzieży realizowany przez Filharmonię Narodową, mający tytuł: „Miasteczko cud – tam, gdzie brzmi muzyka”.

Wykonawcy zabrali nas w podróż po zakątkach Europy i Ameryki Południowej. Byliśmy świadkami cudownej wyprawy do miejsc o niezwykłej kulturze i tradycji. Program koncertu obejmował piosenki francuskie, argentyńskie, rosyjskie, czy też zakorzenione w kulturze bałkańskiej. Widownię urzekły wspaniałe popisy wokalne Martyny Ciok, absolwentki szkoły muzycznej – klasy skrzypiec i uczestniczki programu „The Voice of Poland”, która wykonaniem utworu „Hallelujah” autorstwa Ceonarda Cohena, przeniosła publiczność do krainy baśni i fantazji.

(Ciąg dalszy na stronie 8)

Aktywizacja świetlic wiejskich – dofinansowanie.

Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury pozyskał dofinansowanie na warsztaty z zakresu animacji kultury i badań społecznych. Warsztaty są prowadzone w ramach programu „Latający Animatorzy Kultury i Latający Socjologowie na Mazowszu” Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” finansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i mają na celu integrację i aktywizację mieszkańców wsi w gminie Różan.

SPOTKAJMY SIĘ RAZEM

Ozdoby zrobione
LEPSZE
niż kupione

**WARSZTATY
OZDÓB
CHOINKOWYCH**

ozdoby świąteczne

2.12.2012 (Niedziela) Świątlica

DZBĄDZ od 15⁰⁰

MROCZKI RĘBISZEWO od 18⁰⁰

Są prowadzone przez praktyków z doświadczeniem w pracy m.in. z dziećmi, młodzieżą, dorosłymi, seniorami, nauczycielami, pracownikami świetlic wiejskich, lokalnymi liderami, mieszkańcami wsi.

Pierwsze spotkania polegające na odwiedzeniu i spotkaniu z lokalnymi przedstawicielami świetlic wiejskich już odbyły się w październiku. Przeprowadziła je pani Aleksandra Warsztoka dyrektor Gminnego Ośrodka

Upowszechniania Kultury wraz z Anną Biernat socjologiem kultury. Podczas spotkań, pojawiły się propozycje pierwszych konkretnych działań, takich jak np. organizacja imprez integracyjnych dla mieszkańców. Świątlice są w bardzo dobrym stanie technicznym, po remoncie. Jednak w większości brakuje ogrzewania. Brakuje również w nich pracy środowiskowej i większość stoi pustych.

Nic się w nich nie dzieje, a powinny spełniać rolę ośrodka kultury wiejskiej. Pierwsze spotkanie osób zainteresowanych aktywizacją świetlic odbyło się 22 listopada w GOUK-u. Odbył się również pierwszy cykl spotkań w świetlicach z lokalną społecznością pod hasłem „Spotkajmy się razem” 25 listopada w Załężu-Gartkach i Załężu-Wielkim”, a 2 grudnia we wsiach - Dzbądz i Mroczy-Rębiszewo. Teraz mieszkańcy sami przejmują inicjatywę. W Załężu - Gartkach odbyło się kolejne spotkanie i planowany jest Sylwester. (red)

Bezpłatne badania mammograficzne

W Różaniu 10 grudnia kobiety mogły wykonać bezpłatne badania mammograficzne bez skierowania (wiek 50-69 lat, pełne roczniki 1943 – 1962), które w ostatnich 2 lat nie miały wykonywanej mammografii. Możliwe było również wykonywanie badań za odpłatnością. (red)

Specjalistyczna Przychodnia Lekarska

RZEWNIĘ 22 do godz.14⁰⁰

- Poradnia neurologiczna
  - Poradnia ginekologiczno - położnicza
  - Komputerowe badanie głowy EEG
- Tel. (29)767 33 00, 501 604 741

ODSZKODOWANIA za wypadki komunikacyjne, w pracy, w rolnictwie, błąd medyczny, upadek na chodniku. Pomoc prawna. Bez opłat wstępnych! Tel. 535 031 444

**Zaginął
piesek**

Niedaleko kościoła na trasie Zawady Ponikiew około godziny 14⁰⁰ 11 października zaginął piesek rasy YORK HERKULES. Miał czerwone szelki oraz charakterystyczną guzikę na grzbiecie. Wiek psa 10 lat, jest chory !!!

ZA ODDANIE PSA NAGRODA !!!

Prosimy o kontakt pod numer telefonu: 600-710-187 lub 600-858-455

STACJA KONTROLI POJAZDÓW

Zespołu Szkół w Różaniu ul. Szkolna 4
tel. 29 7669045

Przeglądy techniczne: samochodów do 3,5 t i ciągników rolniczych.

Godziny otwarcia:

dni robocze od 7³⁰ do 17⁰⁰

Sobota 7³⁰ do 14⁰⁰

Dzień Edukacji Narodowej w Zespole Szkół

Na uroczystość z okazji Dnia Edukacji Narodowej w Zespole Szkół w Różanie oprócz młodzieży szkolnej, nauczycieli i pracowników obsługi gościli - starosta powiatu makowskiego Zbigniew Deptuła, burmistrz Różana Piotr Świderski, proboszcz różańskiej parafii. Dzień Edukacji Narodowej jest okazją do

podziękowania nauczycielom i pracownikom administracji i obsługi szkoły za trud, jaki wnoszą w wychowanie i nauczanie swych podopiecznych. Nagrodę starosty otrzymał

wicedyrektor szkoły Arkadiusz Załęski, a nagrody dyrektora szkoły nauczyciele: Adam Zabielski, Ewa Chojnowska, Paweł Falba, Katarzyna Napiórkowska oraz pracownicy Antoni Mierzejewski, Mariola Pepłowska i Ewa Teofilak.

(inf. www.zsrozan.pl)

12 listopada w Zespole Szkół w Różanie

12 listopada w Zespole Szkół w Różanie odbyła się akademia z okazji 94. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. W uroczystości, która przebiegała pod hasłem „I stało się, że jesteśmy wolni”, uczestniczyli uczniowie, pracownicy szkoły oraz zaproszeni goście wśród nich wicestarosta powiatu makowskiego Janusz Gójski i burmistrz Różana Piotr Świderski.

Akademia została przygotowana przez zespół nauczycieli, któremu przewodniczyła nauczycielka historii - pani Marzena Borkowska. Uczennice klas pierwszej i drugiej Liceum Ogólnokształcącego recytowały wiersze oraz śpiewały pieśni patriotyczne. Zadbano również o wspaniałą dekorację, która podkreślała podniosłość chwili.

Akademia była żywą i wzruszającą lekcją historii uczącą patriotyzmu. Pozwoliła również zastanowić się nad tym, co tak naprawdę powinno być ważne dla współcześnie żyjącego Polaka. (inf. zsrozan.pl)

Gmina Różan przystąpiła do programu systemowego pt. „Dziecięca akademii przyszłości wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych” realizowanego przez Publiczną Szkołę Podstawową im. I Dywizji T. Kościuszki, ul. Szkolna 3 w Różanie. W ramach projektu, od września 2012 roku do czerwca 2013 roku, realizowane są zajęcia pozalekcyjne dla uczniów z klas IV - VI, w następującym zakresie: zajęcia ICT, zajęcia z przedmiotów przyrodniczo-matematycznych, zajęcia z języków obcych, zajęcia w zakresie wsparcia psychologiczno - pedagogicznego, zajęcia sportowo-wychowawcze.

Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego. Inf. UG Różan

Las jest miejscem niezwykle urokliwym i inspirującym. Leśne polany, ścieżki, zagajniki – nietrudno znaleźć swoje ulubione miejsce. Właśnie „moje ulubione miejsce w lesie” było tematem II edycji konkursu „Las oczami dziecka” organizowanego przez Nadleśnictwo Pułtusk. Jury wybrało zwycięzców, nie bez trudu, bo nadesłanych prac było wiele. W ocenie prac brana była pod uwagę nie tylko estetyka, ale pomysłowość, pracowitość oraz zgodność z tematem. Nagrody zostały przyznane w kategoriach wiekowych: przedszkola i uczniowie klas „0”, uczniowie szkół podstawowych klas I – III, klas IV – VI gimnazjaliści i koła plastyczne.

Daria Białobrzewska - laureatka konkursu ze swoją pracą pt. „Sowa”, która została wydrukowana w kalendarzu wydanym przez Nadleśnictwo Pułtusk.

Miejsce III w kategorii klas IV-VI zajął Piotr Kujawa z kl.VIb Szkoły Podstawowej w Różnie, również miejsce III w kategorii koła plastyczne zajęła Maria Królikowska z koła plastycznego działającego przy Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Różanie, a wyróżnienie Nadleśniczego Nadleśnictwa Pułtusk otrzymała Daria Białobrzewska w kategorii klas IV-VI z klasy IV Szkoły Podstawowej. Rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród miało miejsce 15 czerwca br. w pułuskim Miejskim Centrum Kultury i Sztuki. (inf. lasy.gov.pl)

CZYTASZ I WIESZ

DZIAŁALNOŚĆ RADY RODZICÓW PO NOWELIZACJI PRZEPISÓW OŚWIATOWYCH.

Europejska Karta Praw i Obowiązków Rodziców gwarantuje rodzicom w Europie prawo do bycia otaczanymi szacunkiem za ich odpowiedzialność jako pierwszych i najważniejszych wychowawców młodzieży, które powinno się przejawiać w poszanowaniu ich rodzicielskiej roli i wynikających z niej obowiązków. Nowelizacja ustawy o systemie oświaty i innych ustaw dokonana ustawą z dnia 11.04.2007r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007r. Nr 80, poz. 542) ma na celu podniesienie rangi i zwiększenie roli rodziców w funkcjonowaniu szkoły.

Dla właściwego funkcjonowania rady rodziców konieczne jest, aby działała ona jako autentyczny organ szkoły.

Oznacza to, że:

- rada rodziców musi być organem autonomicznym, całkowicie niezależnym od rady pedagogicznej oraz dyrektora szkoły, co powinno przejawiać się przede wszystkim w sposobie wybierania jej członków,
- struktura organizacyjna rady, sposób jej pracy i podejmowania decyzji powinny zapewnić jej niezbędną operatywność,
- konieczne jest bieżące przekazywanie informacji ogółowi rodziców o prowadzonych przez radę działaniach,
- rada musi posiadać własny budżet i sprawnie nim zarządzać.

Rada rodziców ma prawo do:

- suwerennego określania swojej wewnętrznej organizacji - oznacza to, że nikt z władz szkoły (dyrektor, rada pedagogiczna) nie może wpływać na jej skład ani na strukturę,
- gromadzenia środków finansowych dla wspierania działalności statutowej szkoły i wydawania ich zgodnie z własną wolą, występowania do dyrektora oraz pozostałych organów szkoły w sprawach związanych:
- z jakością nauczania (np. starania o certyfikat ISO),
- z wychowywaniem dzieci (np. organizowanie tzw. zielonych szkół),
- z finansami szkoły (np. wniosek do władz szkoły o wygospodarowanie pieniędzy na kółka zainteresowań),
- z bezpieczeństwem (np. wprowadzenie identyfikatorów).

Rada rodziców uchwała w porozumieniu z radą pedagogiczną program wychowawczy szkoły i program profilaktyki.

Program wychowawczy obejmuje:

- zadania wychowawców klas,
  - treści wychowawcze zawarte w statucie i regulaminie szkolnym,
  - zasady współpracy wychowawców z rodzicami i samorządem uczniowskim.
- Program profilaktyki ma na celu:
- rozwijanie zainteresowań uczniów (np. tworzenie kółek zainteresowań),
  - przeciwdziałanie niepowodzeniom w nauce (np. pomoc dzieciom z rodzin patologicznych, współpraca z ośrodkami wychowawczymi),
  - zapewnienie bezpieczeństwa w szkole,
  - zapobieganie uzależnieniom uczniów.

Rada rodziców opiniuje:

- program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia lub wychowania, projekt planu finansowego składanego przez dyrektora takich, przy czym ostateczna decyzja w tej sprawie należy do dyrektora,
- opiniuje szkolny zestaw podręczników i programów nauczania, jednak ostateczna decyzja należy do rady pedagogicznej, która podejmuje stosowną uchwałę.

Rada rodziców decyduje o tym, czy dyrektor wyrazi zgodę na działalność w szkole stowarzyszeń bądź organizacji pozaszkolnych takich, jak np.: ZHP (Związek Harcerstwa Polskiego), ZHR (Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej), PCK (Polski Czerwony Krzyż), LOP (Liga Ochrony Przyrody).

Ważne jest to, że rada rodziców ma prawo zakazania wstępu na teren szkoły organizacjom, które mogą mieć zgubny wpływ na rozwój dzieci. Przykładami takich organizacji mogą być: sekty czy też organizacje negujące wartości preferowane przez rodziców.

A jak jest w Różanie? Może ktoś odpowie? Czy można mówić o autonomiczności i całkowitej niezależności od rady pedagogicznej oraz dyrektora szkoły skoro w Zarządzie Rady są nauczyciele? Czy Rada Rodziców ma szansę uchwalić w porozumieniu z radą pedagogiczną program wychowawczy szkoły i program profilaktyki (do 30 września), skoro pierwsze zebranie rodziców (na którym wybiera się „nową” Radę) odbywa się w październiku? Czy kiedykolwiek członkowie Rady Rodziców mieli możliwość opiniowania jakiegos programu lub projektu finansowego? Czy faktycznie mają, chociażby, świadomość, że takie prawa im przysługują, że nie są wyłącznie powołani do np. smażenia kiełbasek podczas Dnia Dziecka? (der)

Jesteś animatorem, instruktorem, człowiekiem z pasją? Lubisz dzielić się swoimi umiejętnościami z dziećmi, młodzieżą, dorosłymi? Jesteś otwarty na nowe metody pracy i współpracę z innymi grupami twórczymi działającymi przy GOUK-u

Zapraszamy – przedstaw siebie i swój pomysł na dobre zajęcia!

Oferty prosimy składać drogą mailową na adres gouk@gouk.pl

Prosimy o przedstawienie swojej propozycji zajęć w formie oferty.

Powinna ona zawierać:

1. Tematykę zajęć
2. Opis zajęć
3. Realizowane cele
4. Metody pracy
5. Rezultaty
6. Opis grupy docelowej.
7. Proponowany czas (ile godz. w tygodniu).
8. Oczekiwana stawka godzinową.
9. Krótką notkę o sobie, zawierającą opis kwalifikacji i doświadczenia w kontekście oferowanych zajęć.
10. Proponowany tekst reklamujący zajęcia, jaki mógłby się ukazać na stronie www.gouk.pl.
11. Pomysły na działania promocyjne (w jaki sposób dotrzeć do potencjalnych odbiorców i jak ich zachęcić do udziału).

W listopadowej zadumie

(Ciąg dalszy ze strony 1)

11 listopada Rada Regencyjna przekazała Józefowi Piłsudskiemu Naczelnemu Dowództwo nad formującym się Wojskiem Polskim, a trzy dni później całą władzę cywilną.

Dzień wcześniej podporządkował mu się również Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie.

nic. W 1989 roku 11 listopada został przywrócony jako święto państwowe. Obchodzimy je co roku, jako Narodowe Święto Niepodległości.

W związku z kolejną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, 10 listopada br. w Gminnym Ośrodku Upowszechniania Kultury w Różanie, odbył się uroczysty koncert z udziałem artystów

W dniu 22 listopada 1918 Józef Piłsudski ogłosił się Naczelnikiem Państwa i razem z premierem podpisał dekret o tymczasowych władzach Republiki Polskiej. Powstała Druga Rzeczpospolita.

11 listopada nie od razu stał się świętem państwowym. Spory o datę odrodzenia naszej ojczyzny toczyły się przez całe dwudziestolecie międzywojenne. Dzień 11 listopada ustanowiono świętem narodowym dopiero ustawą z kwietnia 1937 roku, czyli prawie 20 lat po odzyskaniu niepodległości. Przed II wojną światową święto obchodzono tylko dwa razy - w roku 1937 i 1938. W 1945 roku listopadowe uroczystości zostały zniesione. W jego miejsce wprowadzono 22 lipca. Wraz z narastaniem opozycji wobec PRL, dzień 11 listopada stawał się coraz częściej okazją do demonstrowania społecznego oporu. 11 listopada 1981 roku po raz pierwszy w historii PRL władze państwowe złożyły wieńce przed Grobem Nieznanego Żołnierza, a data została wpisana w kalendarz oficjalnie obchodzonych rocz-

Warszawskiej Opery Kameralnej, Filharmonii Narodowej, Orkiestry Reprezentacyjnej Wojska Polskiego i scen warszawskich.

Organizatorem uroczystości byli burmistrz gminy Różan, przewodniczący Rady Miejskiej i Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury.

Koncert nosił tytuł „W listopadowej zadumie”, natomiast prowadzącym i autorem scenariusza był Ryszard Nowaczewski, doświadczony konferansjer i doskonały mówca.

Występ nasycony był głębokimi treściami patriotycznymi, a jego przekaz wzmacniała poezja, proza i dobrana oprawa muzyczna, stosowna do tematyki i panującego nastroju.

Usłyszeliśmy m.in.: pieśń hymniczną pt. „Rota” autorstwa Marii Konopnickiej, powstałą pod wpływem oburzenia przesładowaniami polskość w zaborze pruskim, marsz „My pierwsza brygada”, który od 2007 roku decyzją Ministra Obrony Narodowej stał się pieśnią reprezentacyjną Wojska Polskiego, trochę zapomnianą pieśń „Orlątko lwowskie” i wiele innych pięknych i wzruszających patriotycznych pieśni wojskowych.

Oprócz wysokiego poziomu wykonania koncert posiadał także walory edukacyjne i skierowany był do szerokiego grona odbiorców.

Salę widowiskową, jak co roku wypełniła niezawodna publiczność,

która nagrodziła gromkimi brawami artystów i przemawiającego burmistrza. Jednak to nie był koniec świętowania.

11 listopada, również na sali widowiskowej Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury, odbyło się wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych. Inicjatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Aktywnych Pań w Załuziu, którego członkinie już po raz kolejny pokazały ogromne zaangażowanie i zapał do pracy na rzecz społeczności lokalnej.

Choć tematyka i prezentowane utwory częściowo nawiązywały do koncertu z dnia poprzedniego, charakter występu był zupełnie inny. Płonące znicze, wyciszenie, nastrojowa zaduma i świadomość wspólnoty sprawiły, że zniknęły bariery, a początkowo nucąca nieśmiało widownia przyłączyła się do śpiewania. Znów zabrzmiały dobrze znane pieśni patriotyczne, tym razem w oprawie muzycznej pana Michała Waśkiewicza.

Być może wspólne śpiewanie z okazji obchodów 11 listopada będzie zachętą dla mieszkańców do czynnego uczestniczenia w muzycznych spotkaniach, które regularnie są organizowane przez Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury i stowarzyszenia działające na terenie gminy Różan.

Małgorzata Kisiel

Fot.B.Okrągliński

Rozmowa z burmistrzem Piotrem Świderskim

Krzysztof Kruszewski - Drugi rok kadencji za nami. Jak było?

**Burmistrz gminy Różan
Piotr Świderski**

Było nieźle. Zrealizowaliśmy kilka dużych, wielomilionowych inwestycji. Udało się pozyskać środki zewnętrzne na utylizację azbestu i przebudowę stadionu. Zależy mi na Różanie i uważam, że wszystko idzie w dobrym kierunku. Rusza wreszcie bezpłatny Internet, choć oczywiście nie na zasadach, których wszyscy byśmy sobie życzyli.

Jak to?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami mamy prawo umożliwienia bezpłatnego dostępu do sieci w ograniczonym zakresie i w określonych miejscach. To jest tzw. Internet socjalny, którego szybkość ogranicza obowiązek zachowania konkurencji na rynku telekomunikacyjnym. Do przeglądania stron WWW na pewno wystarczy, mieszkańcy będą tylko musieli zapłacić za odpowiednią infrastrukturę odbiorczą. Ich specyfikację podamy po ostatecznym zakończeniu procedur inwestycyjnych.

Wróćmy do inwestycji. Może je przybliżysz gdyż różnie są postrzegane?

No cóż, każdy ma prawo do własnej oceny rzeczywistości. Osobiście mam zasadę, że operuję tylko faktami, nie interesują mnie nieuprawnione i pozbawione sensu plotki. A fakty są następujące... W 2011 r. wydaliśmy na inwestycje blisko 10 mln zł. W tym roku będzie to kwota podobna. To zasługa aktywności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym preferencyjnych pożyczek z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, racjonalizacji wydatków bieżących i nadwyżki z lat ubiegłych. Niektóre inwestycje są dzielone na etapy i nie kończą się w jednym roku. Tak jest m.in. z budową SUW i wodociągu w miejscowości Chełsty, Dąbrówka, Kaszewiec, przebudową stadionu i budową szerokopasmowego dostępu do sieci Internet. Zadania te mają na tyle złożony charakter, że są realizowane w oparciu o dwa lata budżetowe. Przy każdym z nich aplikowaliśmy po środki zewnętrzne. Na stadion pozyskaliśmy dotację,

na wodociąg jesteśmy zakwalifikowani na listę rankingową do dofinansowania. Dzieje się zatem naprawdę wiele, choć nie wszystkie inwestycje są widoczne. Mimo, że wodociąg czy kanalizacja są pod ziemią, służą nam i poprawiają jakość życia. Należy również pamiętać, że procesy inwestycyjne są długotrwałe, same przygotowanie planów i dokumentacji technicznej to proces złożony i wymagający czasu. A przeróżnych dokumentacji opracowujemy w tej chwili kilkanaście: na budowę chodników, dróg, substancji komunalnej itp.

Gołym okiem widać zmiany w otaczającej nas rzeczywistości. Proszę spojrzeć jak wypiękniał budynek przedszkola. Wyremontowano wiele świetlic i remiz w których mieszkańcy mogą realizować swoje pasje. Od października dzieci i młodzież profesjonalnie trenują piłkę nożną pod okiem zatrudnionego trenera. Powstaje klub piłkarski, dla którego zapleczem będzie nowy stadion. Nauczyciele mają komfortowe, niespotykane gdzie indziej warunki pracy, nic ich nie ogranicza w osiąganiu dobrych wyników, zarówno edukacyjnych, jak i sportowych. W Różanie można się realizować, trzeba tylko chcieć.

A jak oceniasz ofertą kulturalną po zmianach?

Widzę, że jest coraz szersza i z miesiąca na miesiąc bardziej atrakcyjna. Nowy dyrektor GOUK zachęca do współpracy i działania mieszkańców, pobudza aktywność społeczną zarówno w Różanie, jak i świetlicach wiejskich. Przykładem jest bardzo dobra współpraca ze wszystkimi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie naszej gminy (Aktywne Panie z Załuża, Cafe mama, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Różańskiej). Myślę, że na wielu mieszkańcach ogromne wrażenie zrobił koncert Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego podczas Pikniku Militarynego. To było niesamowite przeżycie. Osobiście cieszy mnie organizowanie przedsięwzięć takich, jak koncerty z okazji Narodowego Święta Niepodległości i Mikołajki organizowane własnymi siłami pracowników. To wszystko pokazuje, że obraliśmy dobry kierunek. Oferta GOUK jest na tyle rozbudo-

wana, że każdy może znaleźć coś dla siebie.

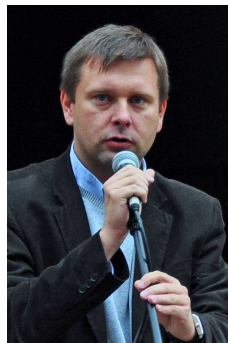
GOUK działa, burmistrzowi zarzuca się jednak „rozwalenie” orkiestry strażackiej...

Ubolewam nad tym, że źle pojęta solidarność członków orkiestry z kapelmistrzem doprowadziła do tego, że nie możemy cieszyć się z ich grania. Osoby blisko związane z byłym dyrektorem GOUK wmawiają ludziom, że Świderski „rozwalił” orkiestrę. Jest to paskudna manipulacja, w której nie ma nawet krzyku prawdy. Prawda jest tylko jedna i w tym konkretnym przypadku niepodlegająca dyskusji... Orkiestra nie funkcjonuje, bo jej członkowie 14 maja 2012 r.

złożyli rezygnację z członkostwa i zwrócili instrumenty, żądając przy tym stosownego pokwitowania. Odwołałem pana Chojnowskiego z funkcji dyrektora GOUK, natomiast nie został zwolniony z funkcji kapelmistrza oraz ze stanowiska instruktora do spraw muzyki. To kapelmistrz porzucił orkiestrę. Ktoś to w końcu musi to napisać i powiedzieć. Z orkiestry z tradycjami, chluby OSP Różan z ponad 100-letnią tradycją, były dyrektor GOUK zrobił za gminne pieniądze prawie, że prywatny zespół muzyczny? Przeraża mnie to czasem, szczególnie, gdy słyszę jak zachowują się byli członkowie orkiestry. Trudno im się przyznać, że popełnili błąd i niepotrzebnie dali się wciągnąć w polityczne rozgrywki.

Czy burmistrz jest zorientowany, iż w szkole podstawowej nie są realizowane zalecenia o nauczycielu wspomagającym? Są tam dzieci z orzeczeniami. Wiadomo również, że gmina otrzymuje znaczne środki z budżetu państwa, jeśli uczeń ma orzeczenie o niepełnosprawności. W jaki sposób są wydatkowane te pieniądze? Jak to się ma, co do zasady przestrzegania prawa przez dyrektora szkoły?

Sprawa zatrudnienia nauczyciela wspomagającego była wielokrotnie podnoszona i szczegółowo analizowana. Osoby zainteresowane dysponują kompletem dokumentów i odpowiedzi. Specjalnie, jako burmistrz zorganizowałem spotkanie zainteresowanych rodziców, nauczycieli i wychowawców. Ewentual-

Gołym okiem widać zmiany w otaczającej nas rzeczywistości

alne zatrudnienie nauczyciela wspomagającego w chwili obecnej nie jest możliwe ze względu na ustalony i zatwierdzony arkusz organizacyjny w szkole, brak środków na ten cel oraz treść ramowego statutu szkoły. Oczywiście nie wykluczam tego w przyszłości, podobnie jak dyrekcja szkoły, bo zależy mi na właściwym funkcjonowaniu w klasach uczniów niepełnosprawnych, ale trzeba mieć świadomość, że będzie się to wiązało z koniecznością łączenia klas. Nie może być bowiem tak, że w kilkunastoosobowym oddziale (np. 12-15 osobowym), jest zatrudnionych 2 nauczycieli - prowadzący i wspomagający. Zmniejszona liczebność uczniów w klasach (która w Różanie jest standardem), ma właśnie zapewnić lepszą opiekę nad wszystkimi dziećmi (w tym szczególnie nad niepełnosprawnymi), bez konieczności tworzenia dodatkowych etatów. Zwyczajnie nas na to nie stać i nie zmienia tego fakt, że subwencja oświatowa na dziecko z orzeczeniem jest wyższa. Budżet oświaty to ponad 6 mln zł, subwencji otrzymujemy niewiele ponad 3,6 mln zł. Różnicę pokrywa gmina z własnych środków. Całej sprawie przyglądam się z wielką uwagą.

Mamy dwa forty i dwie wizje ich zagospodarowania. Kiedy doczekamy się konkretnych działań?

Fort nr I wymaga rewitalizacji. Ma być obiektem przynajmniej w części muzealnym. Koszty tego przedsięwzięcia są ogromne i liczone w milionach. Na razie mamy gotowy projekt ogrodu obejmujący również wycinkę zbędnych i uszkodzonych drzew. To pierwszy etap prac, które rozpoczniemy najprawdopodobniej w przyszłym roku. Jednocześnie będziemy się przygotowywać do opracowania kompletnej dokumentacji na rewitalizację obiektu, żeby aplikować po środki zewnętrzne na ten cel w nowej perspektywie finansowej.

Fort nr IV natomiast ma być w zamierzeniu obiektem rekreacyjnym i turystycznym, połączonym z centrum Różana kładką nad drogą krajową nr 60. Mamy gotową dokumentację techniczną kładki i koncepcję zagospodarowania poszczególnych części fortu. To również pochłonie znaczne środki finansowe i będzie rozłożone w realizacji na kilka etapów.

Jak się współpracuje z radą miejską?

Dobrze.

Tylko tyle?

Aż tyle. Współpracę oceniam bez zarzutu, nawet jeśli na linii burmistrz – rada są spory. To normalne, taka jest istota demokracji. Nikt się na nikogo nie obraża.

Z sołtysami?

Super. Budujemy społeczeństwo obywatelskie. Spotykamy się i wspólnie podejmujemy kluczowe decyzje.

Na stronie internetowej Świerszcza Różańskiego przez cały rok zamieszczone były sondy na temat wymiany fontanny i lokalizacji ławeczki Wacława Lipowskiego. Czy burmistrz zna wyniki?

Owszem, mieszkańcy są za wymianą fontanny i postawieniem ławeczki. Wola mieszkańców to dla mnie świętość.

Zakończyła się przebudowa ul. Królowej Bony i drogi w kierunku Brzozego. To owoc współpracy z powiatem. Zamierzacie coś jeszcze wspólnie robić?

Przebudowę tej drogi gmina Różan dofinansowała w wysokości 50% wkładu własnego inwestora. W przyszłym roku na takich samych zasadach będziemy wspierać przebudowę drogi powiatowej biegnącej przez Załęże. Spotykam się z zarzutami, że gmina finansuje inwestycje starosty. To dla mnie bez znaczenia, jeśli chodzi o drogi, bo znajdują się one na naszym terenie i korzystają z nich głównie mieszkańcy naszej gminy. Mogę zapewnić, że żadna złotówka dofinansowania do zadań, które nie są gminnymi nie wyjdzie poza nasze granice.

A prywatnie? Dalej Frank Zap- pa, koszykówka i Legia Warszawa?

Naturalnie, z tym, że po kolejnej operacji kolana koszykówka już tylko w telewizji. Trudno mi to zaakceptować, bo w ostatnim czasie znalazła się grupa chętnych młodzieńców, żeby pograć w kosza ze mną. Skończyło się drugą już rekonstrukcją więzadła krzyżowego w prawym kolanie. I po karierze w NBA (śmiech, przyp. red.). Zappę odkrywam na nowo i nie mogę się nadziwić jego kreatywności, ostatnio znowu kupiłem kilka jego płyt, których dotychczas nie miałem. Jego muzyka pasjonuje mnie tak samo, jak jego postawa życiowa.

Kiedyś, gdzieś tam mówiłeś o klubie sportowym? Dariusz Tysper, od niedawna trenujący różańską młodzież, to właściwy kierunek? Parę tych klubów już w Różanie było. Ostatni parafial-

ny. Wiadomo jak to się skończyło.

Czy nowy trener jest właściwym kierunkiem to się dopiero okaże. Z pracy pana Dariusza jestem na razie zadowolony. To młody, ambitny i pełen zapału człowiek. Poszukiwaliśmy trenera kilka miesięcy, nikt poza panem Tysperem nie zainteresował się naszą ofertą. Jeśli chodzi o klub to sami zainteresowani graniem i trenowaniem muszą wziąć sprawę w swoje ręce. Klubu nie tworzy gmina, ale ludzie, więc pytanie nie powinno być skierowane do mnie. Ze swojej strony chcę stworzyć dzieciom, młodzieży i dorosłym warunki do uprawiania sportu. To jest najważniejsze.

Z natury nie jesteś zbyt wylewny...

Nigdy nie byłem. Wylewni grają w orkiestrach dętych (śmiech, przyp. red.). Ja chcę po prostu najlepiej jak potrafię wykonywać swoją pracę i służyć społeczeństwu, nawet jeśli wiąże się to czasem z podejmowaniem trudnych decyzji. Rzeczy nie zawsze takie są na jakie wyglądają, a czas weryfikuje początkowe oceny. Sam jestem teraz o dwa lata mądrzejszy i bogatszy w doświadczenia.

Autoironia?

Konieczne dystans do samego siebie, to podstawa. Do tego dogłębnie przekonany o istocie misji. Bez tego można zwariować i uwierzyć w głupstwa kierowane pod moim adresem. Mogę śmiało zacytować przy tej okazji Stanisława Lema: „Dopóki nie skorzystałem z Internetu, nie wiedziałem, że na świecie jest tylu idiotów”. Zgadzałem się z nim bez dwóch zdań. W ogóle polecam lekturę jego książek, są bardzo pouczające, jeśli tylko ktoś ma otwarty umysł.

Ostro...

Czasem się inaczej nie da, czasem się już po prostu inaczej nie da... Ale bez obaw, mam naturę dość ugodową i jestem otwarty na rozumny dialog. Nie załamuję się, robię swoje, bo wierzę, że to co robię przynosi dobre owoce dla społeczności naszej gminy. Nie robię tego dla siebie. Poza tym myślę w dłuższej perspektywie, bo czas mija, a nikt nie jest wieczny. Tylko Bóg, jakkolwiek by go postrzegać.

Czasem się inaczej nie da, czasem się już po prostu inaczej nie da...

Koncerty edukacyjne

(Ciąg dalszy ze strony 1)

Ponadto swoją obecnością zaszczylicili nas dwaj utalentowani instrumentalisci: Piotr Ptak – klarnet i Jacek Małachowski – akordeon.

Wiadomości z zakresu historii sztuki i biografii wybitnych kompozytorów przedstawiła prowadząca spotkanie z muzyką, Urszula Oleksiak.

Następny występ artystów Filharmonii Narodowej odbył się 5 grudnia br. Koncert skierowany był do dzieci, ale starsza widownia także mogła znaleźć coś dla siebie.

W roli bohatera widowiska obsadzono Jana Sebastiana Bacha, jednego z najwybitniejszych artystów w dziejach muzyki.

Występ nosił tytuł: „Strumieniem jesteś czy morzem? – O Janie Sebastianie Bachu. Wyprawa po muzyczne runo”. Mogliśmy także usłyszeć utwory takich sław jak: Claude Debussy – francuski kompozytor i przedstawiciel impresjonizmu muzycznego, Witold Lutosławski – dyrygent i pianista, uważany za najwybitniejszego – obok Chopina i Szymanowskiego – polskiego kompozytora wszech czasów, Feliks Nowowiejski – polski kompozytor, dyrygent, pedagog, organista wirtuoz i szmbelan papieski, Jerzy Wasowski – polski dziennikarz radiowy, kompozytor, reżyser i innych.

Piosenki i pieśni oraz kompozycje instrumentalne otworzyły przed nami bogactwo świata muzyki. Na wspólną wędrówkę w poszukiwaniu muzycznych skarbów poprowadził nas dźwięk trąbki i fortepianu, delikatne struny skrzypiec i harfy oraz najpiękniejszy instrument – głos.

Mieliśmy zaszczyt gościć: Magdalenę Rucińską i Lizę Wesołowską – sopran,

Joannę Okoń – skrzypce i Roberta Skierę – fortepian.

W styczniu odbędzie się kolejny występ z udziałem artystów Filharmonii Narodowej. Liczymy na coraz większe zaangażowanie i udział różańskiej publiczności, ponieważ koncerty edukacyjne dla dzieci i młodzieży adresowane są zarówno do tych słuchaczy, którzy lubią muzykę klasyczną, jak i tych, którzy traktują ją z rezerwą.

Sezon spotkań będzie niezwykle obfity. Twórcy, prowadząc nas poprzez epoki, zaprezentują utwory jazzowe, folkowe, należące do kręgu muzyki popularnej i wiele, wiele innych. Zajrzymy do Ameryki i krajów europejskich. Pojawia się również różnorodne instrumenty, m.in.: klarnet, saksofon, róg, puzon, tuba, skrzypce, wiolonczela, akordeon, gitara i instrumenty perkusyjne. A wszystko to w wykonaniu znakomitych artystów.

Celem spotkań z muzyką, organizowanych przez artystów Filharmonii Narodowej i Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury jest uwrażliwienie na sztukę, poznanie różnych instrumentów, kręgów muzycznych i kulturalnych, a także zachęcenie do obcowania z kulturą, w szerokim tego słowa znaczeniu.

Małgorzata Kisiel

DZIECIĘCIA AKADEMIA PRZYSZŁOŚCI - W KASZEWCU

We wrześniu Publiczna Szkoła Podstawowa w Różanie przystąpiła do projektu systemowego „Dziecięca Akademia Przyszłości – wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych”. Bierze w nim udział osiemnaścioro uczniów klas IV-VI. Zajęcia z zakresu przyrody, matematyki, informatyki, języka angielskiego, a także sportowo-wychowawcze i wsparcia psychologiczno-pedagogicznego prowadzą nauczyciele: Małgorzata Sawicka, Katarzyna Borajkiewicz, Marzena Chęłchowska, Elżbieta Grześkowicz i Jan Chodyna.

W październiku odwiedziliśmy lasy w Kaszewcu i dzięki ogromnemu wsparciu leśniczego, pana Janusza Kaźmierczaka, mogliśmy oddać się pracy i zadumie nad losami tej ziemi. Naszym celem było odświeżenie wiedzy na temat działań wojennych, które pustoszyły Ziemię Różańską w czasach kolejnych wojen i okupacji. Z podziwem słuchaliśmy historii o walkach, jakie przetrwały się przez te lasy, a w których mogli uczestniczyć nasi przodkowie. Odmówiliśmy modlitwę

i zapaliliśmy znicze na grobach żołnierzy spoczywających na cmentarzu, jednak naszym głównym zadaniem było zadbanie o mogiły znajdujące się w lesie. Groby te były zaniedbane, zarośnięte tak, że trudno było je wypatrzyć wśród drzew. Tylko piła motorowa p. leśniczego oraz łopaty i szczotki, w które była wyposażona nasza gromadka, mogły podolać temu zadaniu. Ciężko pracując oczyściliśmy groby i uprzątnęliśmy ich najbliższą okolicę. Z satysfakcją patrzyliśmy na efekty naszej pracy, przyrzekając sobie, że wrócimy tu na wiosnę. Może w kwietniu – Miesiącu Pamięci Narodowej ...?

KaMa

NIE MA RÓŻY BEZ KOLCÓW - cz. 3

Konkret i absolut różany

W wyniku ekstrakcji płatków różanych lotnymi, niepolarnymi rozpuszczalnikami (heksan, eter naftowy) i odparowaniu rozpuszczalnika otrzymuje się ekstrakt zwany konkretem różanym. Ma on postać półstałego wosku koloru od zielonego, poprzez pomarańczowy do brązowo-czerwonego, a zapach podobny do kwiatów róży. Największymi producentami konkrety są Turcja, Francja, Maroko i Włochy. Konkret wykorzystuje się przede wszystkim do otrzymywania absolutu różanego. W tym celu rozcieńcza się go 90% etanolem, a następnie roztwór alkoholowy wymraża, aby wytrącić woski, filtruje i oddestylowuje etanol. Absolut jest lepkiem żółto-brązowym płynem, który, w odróżnieniu od olejku, nie krzepnie w niskiej temperaturze i posiada intensywny, zbliżony do żywej róży, kwiatowy zapach. Produkowany jest głównie we Francji z róży majowej na potrzeby najbardziej prestiżowych domów perfumeryjnych.

Zastosowanie olejku różanego

Aktywność farmakologiczna olejku różanego i jego korzystny wpływ na zdrowie warunkują szerokie wykorzystanie go w lecznictwie i aromaterapii. Lecznicze działanie róży znane było już w dalekiej starożytności w Chinach, Egipcie i Azji Mniejszej. Avicenna zalecał olejek różany dla usprawnienia pracy mózgu, złagodzenia migreny i zapobiegania udarom słonecznym. Woda różana była powszechnym środkiem maskującym nieprzyjemne zapachy i poprawiającym nastrój w stanach melancholii.

Szczególnie szerokie badania nad leczniczymi właściwościami olejku różanego prowadzone były w Bułgarii. Obecnie znajduje on zastosowanie w leczeniu stanów lękowych, bezsenności, nerwicy,

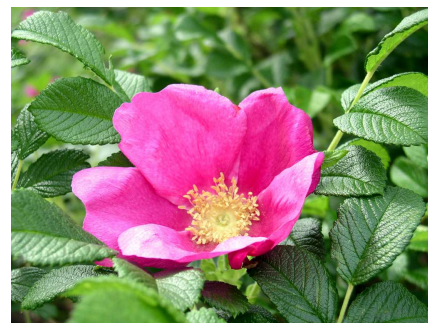
depresji, w zaburzeniach psychicznych i seksualnych, problemach menopauzy, napięciu przedmiesiączkowym. Dobre efekty daje również w terapii infekcji wirusowych i bakteryjnych dróg oddechowych, oparzeniach i chorobach grzybiczych skóry. Olejek różany jest olejkami silnie działającym, zewnętrżnie stosowany może być wyłącznie po konsultacji z aromaterapeutą - w postaci silnie rozcieńczonego roztworu olejowego (np. w oleju z pestek moreli).

Poza aromaterapią olejek różany znajduje zastosowanie w produkcji wysokiej jakości perfum, którym nadaje niepowtarzalny urok, nośność, tajemniczość, chłód, kobiecość i klasę. Uznawany za niezastąpiony w szerokiej gamie pachnideł damskich: orientalnych i półorientalnych, kwiatowych, Chyrowych, fantastycznych i spożywczych (gourmand).

Woda różana jest szeroko wykorzystywana w przemyśle kosmetycznym do produkcji toników do cery suchej, wrażliwej i naczynkowej, płynów kąpielowych, szamponów i mydeł w płynie. W krajach muzułmańskich stosuje się ją do obmywania ciała i dłoni przed posiłkiem, w Indiach również do aromatyzowania wyrobów spożywczych, głównie słodczy.

Róża w mitach i kulturze

Róża jest prawdziwym światowcem, wszędzie, gdzie zawitała, pozostawiła trwałe ślady w kulturze. Kwiat ten łączy w sobie sprzeczności: piękno i cierpienie, cudną woń i raniące ciernie. Obok symboliki namiętnej, ognistej miłości jest jednocześnie symbolem Królowej Niebieskiej w różańcu. Grecy uważali, że róża powstała z piany na ramieniu Afrodyty. W Watykanie Złota Róża jest ważnym orderem za wierność katolicyzmowi. W Indiach – jako znak Kriszny – to kwiat przyjaźni, braterstwa i chęci walki

w obronie najcenniejszych uczuć. W islamie to gorące serce Allaha. W Rzymie róża to nieodłączna towarzysząca wszelkiego posiłku i załotów. W Europie chrześcijańskiej ta piękna roślina stała się symbolem tajemnych wyznań – w miłości i spowiedzi. Róża to także znak tajnych stowarzyszeń – różokrzyżowców i masonów, wszak kwiat róży jest pentagramem – pentagram jest także wpisany w herb miasta Różana. Spotkanie przy krzaku dzięki róży miało sugerować trwałą namiętność. Również kolor kwiatu nie pozostaje bez znaczenia. Czerwony – to zmysłowość, biały – niewinność, pąsowy – wierność.

Wacław Niżyński zawojował Paryż występując w balecie, gdzie był ucieleśnieniem ducha kwiatu; w „Duchu róży” był „czerwoną różą szaleństwa” i – niestety – sam wpadł w błęd.

Rainer Maria Rilke, austriacki poeta początku XX wieku, darzył różę szczególnym uczuciem. O ironio, zmarł w wyniku zakażenia, jakiego doznał raniąc się kolcem róży. Na nagrobku poety wyryto epitafium, jego własnego autorstwa:

Różo, sprzeczności czysta, pragnienie, by stać się snem niczym pod tyłu powiekami.

Opracowanie: Piotr Kempski

Pierwodruk artykułu ukazał się w trzecim numerze Biuletynu Fundacji Ernesta Michalskiego - Instytut „Polska Róża”, pt.: Śladami Awicenny, Raszyn 2011.

WSZYSTKO JASNE

Bdanaia na pweynm anelgiksim uneriwstyecie wyzakały, że nie ma znczeania, w jaikej kleoności napsziemy lietry wenąwtrw wryazu, blye tlkyo pirwesza i otstaina lreita blyy na soiowch mijsecach. Rtszea mżoe być dolnwoie poszamiena, a mmio to bedziemy w stniae pczyrzetać tkest bez wiksżęgo prleobmu. Dieje się tak dlteago, że nie cztaymy kżdaej z lteir odelndziie, ale wrayz jkao cłoać.

AFORYZMY, PRZYSŁOWIA, SENTENCJE...

Kto określa bliźniego jednym zdaniem,
ten zasługuje, by go określić jednym słowem.

Stefan Garczyński

*

Nie staraj się wyszukiwać błędów bliźniego
wprzód, nim poznasz jego zalety.

Karol Kazimierz Kurpiński

*

Pomoc bliźniemu najchętniej przekazujemy Bogu.

Euzebiusz Żegota

*

BOHATERSTWO

Bohaterami na co dzień są tylko święci.

Bronisław Bozowski

*

Bohaterstwo trzeba podziwiać, ale nie
można go wymazać.

Andrzej Prus

CHRZEŚCIJAŃSTWO

Można powiedzieć o wielu chrześcijanach,
że posługują się Bogiem, zamiast
służyć Bogu.

Honorat Koźmiński

*

Siła chrześcijaństwa objawia się w tym, że
potrafi w świadomości jednostek ludzkich
budować zapory przeciwko nie nawiści.

Leszek Kołakowski

*

U współczesnego chrześcijanina z nauki
biblijnej pozostaje tylko woda ... chrzcielna.

Robert Karpacz

Cierpienie uszlachetnia. Tak, szkoda tylko,
że nie tego, który je wykonuje.

Jan Konrad Górecki

*

Człowiek nie boi się śmierci,
lecz cierpienia.

Witold Gombrowicz

*

Jakby cierpienie uczyło, to Polska byłaby
jednym z najmądrzejszych krajów świata.

Maria Dąbrowska

*

Mamy prawo usuwać cierpienie, ale nie
wolno nam zapominać o jego wartości.

Jerzy Popiełuszko

*

Przez cierpienie pogłębia się miłość.

Stefan Wyszyński

DUSZA

Chciałaby dusza do raju ale ... po co?

Ryszard Klimczak

*

Dusza ludzka bywa najokrutniejszym,
a zarazem najwspanialszym polem bitwy.

Ewa Szelburg-Zarembina

*

Dusza ludzka ma tylko dwa stany:
jest polem walki lub poboju.

Eliza Orzeszkowa

*

Dusz na ramieniu cięższa niż w środku.

Sławian Trocki

*

Każda dusza urabiana jest przez wieki
i chce czy nie chce wieki tworzy.

Stanisław Leopold Brzozowski

Każdy ma jedną duszę i jej strzeże.

*

Lepiej mieć duszę zdrową w chorym ciele
niż chorą w zdrowym.

*

Niczym nie przyodziejiesz nagości duszy.

Krystian Prynda

PATRIOTYZM

Kto uprawia patriotyzm na swój sposób,
myli ojczyznę z ojcowizną.

Bolesław Paszkowski

*

Patriotyzm powinien polegać na miłości
swoich; polega na nienawiści do obcych.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer

*

Patriotyzm to nic innego, jak przekonanie,
że mój kraj i naród jest lepszy od innych.

Eugeniusz Iwanicki

CHWAŁA

Chwała każdego wzbudzi.

*

Chwała pobudka do dobrego.

*

Chwała za cnotą idzie.

Stanisław Trocki

*

Próżną chwałą mądry gardzi.

*

Własna chwała niewiele warta.

Fot. B.Okrągliński

SZLACHETNE ZDROWIE

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy, podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie.(...)

Cebulo! I ty, kapusto!

Cebulę posiekać, posolić i ręką wygnieść, żeby ona zupełnie zmiękła. Wymieszać to z kwaśną kapustą. Broń Boże, kapusty nie prać. Jeżeli jest bardzo kwaśna i chcemy ją przyrządzić jako gotową, to musimy w drugim garnku ugotować 5-10 dużych marchwi (bez soli), włożyć do kapuśniaka i za 15 minut mamy kapuśniak bez kwasowy, a marchew posiada doskonały winny smak. I do takiej posiekanej, zmiękczonej cebuli dodajemy kwaśną kapustę, wysypujemy garść cukru, wymieszać, potarkujemy ze 4-5 jabłek, dolejemy z pół litra oleju, wymieszać porządnie i niech to stoi na stole, aby każdy jadł. A dla tych, którzy zębów nie mają – to zmielić przez maszynkę do mięsa – i jest bardzo smaczna papka, którą można jeść łyżeczką. Doskonale wyposaża organizm w ogromną ilość żelaza, działa silnie odkwaszająco na krwiobieg, zapobiega wrzodom żołądka i dwunastnicy oraz wszelkiego rodzaju stanom zapalnym żylakowatym, silnie wzmacnia krwinki czerwone. Jest lekarstwem nawet przeciw rakowi.

Biała kapusta również – 2 duże główki kapusty posiekać, posolić, wygnieść rękami – to aż chrzęści. Do tego dwie cebule, posiekać, posolić, wygnieść. Razem wymieszać ze śmietaną. Kapusta surowa biała, silnie działa przeciw wzdęciom, a my ciągle mówimy, że kapusta nas rozdyma. A kapusta surowa, biała, wcale nas nie rozdyma, jeżeli jest przysszykowana w surówce. Ale jeżeli ją ugotujemy na mięsie, nie dodamy tam kminu, albo, nie daj Boże, zrobimy bigos z kapusty...

Najgorsze trucizny w polskiej kuchni to: rosół, kotlet schabowy i bigos. Hindusowi dać bigos do zjedzenia, to 3 lata będzie na kropłówce, a rosół polski jakby zjadł ktoś z podbiegunowego koła, to chyba dwa lata miałby biegunkę.

Kasza jęczmienna. Jęczmień posiada w sobie substancje regenerujące, dostarcza bardzo dużo wit. B2 – zapobiega zajądłom, chorobom skórny, a przede wszystkim, klej z jęczmienia regeneruje naszą śluzówkę okostną, nie trzeszczy stawy ani łokcie, ani w kości w kolanach.

Chrzan – ma bardzo silne właściwości bakteriobójcze, jest środkiem żółciotwórczym, antyreumatycznym, przeciwgościcowym, przeciw zapaleniu nerek, pęche-

rza, moczowodów. Reguluje także trawienie, usuwa z organizmu skutki odkładania się lipidów, tłuszczu. Dlatego robimy chrzan z buraczkami. Jeszcze poradzę, aby buraczków nigdy nie zmarnować w formie gotowanego barszczu, bo ten barszcz trzeba jeszcze przyprawić, itd.

Raz w tygodniu upiec 10-20 lub więcej – wg potrzeby – buraków w piekarniku, tak jak się piecze jabłka. Umyć buraki i na polewanej blasze, ale na blaszanej, włożyć do piekarnika. I niech się upieką. Tak upieczone niech stoją sobie na misce w chłodnym miejscu. Trzeba zrobić barszcz – zdjąć skórę z buraków, potarować na grubej tarce, wrzucić do gotowanej zimnej wody, dodać kilka ząbków czosnku rozartego z solą, kwasu cytrynowego, cukru, 2-3 łyżki oleju, parę ziarenek rozbitego kminku. Wszystko wymieszać i jest wspaniały barszcz. Do tego gorące frytki, albo ugotowane pyрки.

Pochwała buraka

Jeżeli, nie daj Boże, ma ktoś zapalenie jelit, utrudnione opróżnianie, nietypowe wzdęcia lub zaparcie – na to te pieczone buraki są bardzo dobrym lekarstwem.

Potarkować buraka na drobnej tarce, dodać łyżeczkę mielonego kminku, łyżeczkę oleju, troszkę soli, wymieszać i na czczo jeść 10 łyżek. Po trzech, czterech dniach wyjdzie wszystko z burakami, że znaku nie będzie. Zapalenie grubego jelita można także zlikwidować.

Nerwica – jak żołądek się skurczy, wessie żółć do środka i żółć zaleje żołądek, a później do żołądka wpada potrawa, to żołądek nie jest zdolny jej rozetrzeć i nie przygotowaną zalaną żółcią nie papkę trawienną przetransportuje do jelit – a jelita poparzone żółcią nie trawia – wypchną wszystko do grubego jelita i w grubym jelicie odbywa się wówczas proces gnilny. A człowiek ma podwyższoną temperaturę. I wtedy, przy tej podwyższonej temperaturze, po prostu wysysa się płyn, żeby jelito nie zastygło, nie zeszywniało i te masy są takie zatrzymane bardzo ciężko. To jest nerwica żołądka. Zaparcia są zawsze nerwicą żołądka, która z biegiem lat, nie leczona, kończy się... rakiem odbytu. Lekarstwem na takie kłopoty, są te pieczone buraczki z kminem, z olejem żdźbiełkiem soli i to trzeba zjadać na czczo.

Kapusta jest bardzo bogata w błonnik. Nigdy nie należy przecierać grochu i fasoli przez sito czy durszlak, bo skórki na fasoli i na grochu są czystym błonnikiem, które i w jelicie grubym powoduje powstawanie specjalnego tła bakteryjnego, który pomaga trawić i jako balasty błonnik, nie rozkładanego, jednocześnie wydrapują z jelita wszystkie substancje i wynoszą na zewnątrz. I dlatego powinniśmy jadać dużo surówek.

Nie obierajcie jabłek!

Właściwie nie powinno się jabłek obierać. A starsi ludzie powinni tak prowadzić sobie kuchnię, żeby codziennie miała każda starsza osoba 2 pieczone jabłka, bez względu na porę roku.

I nie wolno wyrzucać skórki. Bo jak zaobserwowałem – wydrążą sobie to co miękkie, a resztę wyrzucają. Dlatego się piecze jabłko, żeby je zjeść razem z łupinami, bo łupina jest w jabłku najdrogocenniejsza. Nie samo jabłko bo jabłko posiada bardzo mało witamin. Ale posiada pektynę drogocenną dla organizmu, pektyny chronią nas przed zatruciami, przed złym trawieniem, przed zapaleniem przewodu pokarmowego. To jest drogocenna rzecz.

Na masło i na margarynie nie można smażyć. Margaryna pochodzi właściwie z oleju, ale nie znosi temperatury wyższej jak 100-120 st. i już od razu się pali. Olej natomiast wytrzyma temperaturę do 350 st. i nie pali się. Na smalcu można smażyć, bo smalec wytrzyma temperaturę 500 st. I dlatego kiedyś wszystkie placki smażyło na smalcu.

Łój jest błogosławieństwem dla organizmu. Jest dobry przeciw miażdżycy. Placki ziemniaczane na łój są najzdrowsze. Łój wołowy, żółty, ten gruby łój trzeba kupować w sklepach i na łój ziemniaki robić – bardzo zdrowe.

Ziemniaki po żydowsku: na dno garnka lub rondla położyć kilka liści surowej kapusty, kilka marchwi posiekanych, na to nałożyć warstwę posiekanej w kostkę surowej wołowiny i też troszkę łaju, na to warstwę surowych ziemniaków, tylko już bez marchwi i bez kapusty, warstwa mięsa, warstwa ziemniaków i cebuli, posypać po wierzchu pieprzem, 2 listki bobkowe, wlać do tego ze 2-3 kubeczki wody i do piekarnika na godzinę. Oczywiście przykryte pokrywką.

KARTKI Z DZIEJÓW RÓŻANA I ZIEMI RÓŻAŃSKIEJ

W ZRUJNOWANYM KRAJU CZ. III

Zapłata ludziom służebnym i najemnikom w ziemi różańskiej ustanowiona przez sejmik gospodarski 22 sierpnia 1780r.

1. Parobkowi – każdą robotę dostatecznie umięjącemu – zadatek złp 4, zasług rocznych złp 40; dwie pary butów, jedne nowe, drugie przyszyć, dwie pary chust.
2. Podparobkowi – rolę dobrze umięjącemu orać, kosą ciąć i sieczkę rznąć – zadatek złp 3, zasługi rocznej złp 30; dwie pary chust, dwie pary butów, jedne nowe, drugie przyszyć.
3. Bronowłokowi – coby umiał dobrze radlić, młócić i żąć – zadatek złp 2, zasług złp 20, chust i butów jak starszym parobkom.
4. Pasterzowi dobremu – zadatek złp 1, zasług złp 10, dwie pary chust i buty jedne nowe.
5. Gospodini do wszystkiego nieleniwej – prząć na kółku i krosna umięjącej robić – złp 20, koszul dwie, fartuch, chustkę, dwie pary trzewików nowych i parę pończoch wełnianych.
6. Dziewce – każdą robotę do niej należącą umięjącej – zadatek złp 1, zasług złp 12; koszul dwie, chustkę, fartuch, dwie pary trzewików, pończoch parę wełnianych.
7. Dziewczakowi mniej umięjącemu niż stała dziewczka – zadatek złp 1, zasług złp 10; koszul dwie, chustkę, fartuch, dwie pary trzewików, pończoch parę.
8. Chłopu zimą młóścącemu – na swoim stole gr 15, temuż na gospodarskim stole – srebrnik.
9. Chłopu – od sieczki rznienia, snopków wykręcania, poszywania, kołów ciesania, grodzenia płotów, rąbania drew, orania gospodarskimi wołami i innej roboty – na swoim stole gr 15, na gospodarskim stole – srebrnik.
10. Chłopu – od siekierą robienia koło drzewa – słupów, dylów albo też ścinania – w okresie od 1 marca do 1 listopada – na swoim stole gr 24, a gospodarskim stole gr 15.
11. Chłopu – od kosą cięcia – w porę s. Bartłomieja o swoim stole zł p 1, następnie tylko gr 24, na gospodarskim stole zawsze gr 15.
12. Kobięcie lub mężczyźnie od żniwa – o swoim stole w różnych okresach gr 24, gr 18, gr 12, o gospodarskim stole zawsze połowę tej kwoty.
13. Kobietom od pielienia, kopania warzyw onegoż obierania, kapusty sadzenia i wycinania, owiec mycia i strzyżenia, chust prania, krochmalu robienia – na swoim stole – srebrnik, na gospodarskim gr 3
14. Kobietom do grabienia siana – na swoim stole gr 18, na gospodarskim zaś srebrnik zawsze
15. Prządkom – od łockia stawnego także od krosien od łockia takiegoż na swoim stole gr 6, na gospodarskim stole gr 3

Teki Paw. f. 607v, 608, 608v

Powyżej określone stawki różański sejmik gospodarczy podwyższył i określił, jako maksymalne płace dla: parobkowi zł 50, dziewczce zł 20, a najemnikowi do żniwa, gdy o swym stole żąć będzie zawsze gr 24.

Teki Paw. f. 622v.

Osobom wymienionym w poz 1-7 pracodawca zapewniał kwaterunek i wyżywienie.

W 1780r. 1złp. = 1/80 grzywny kolońskiej, dzielił się na 4 gr. srebrne a 30 miedzianych. 1 srebrnik = 7,5 gr. miedzianego¹. W tym roku w Krakowie zapłata za dzień pracy cieśli wynosiła 2 zł; krowa kosztowała 50 zł, a baran 8 zł. W 1779 r. w Poznaniu funt wołowiny kosztował 6 gr., wieprzowiny 12 gr., słoniny 18 gr.²

Płaca pracownika robiącego siekierą koło drzewa określona przez sejmik różański stanowiła 60% krakowskiego cieśli, płaca parobka maksymalnie – 57% płacy parobka krakowskiego. Ten pierwszy aby kupić krowę w Krakowie musiałby odkładać zarobek z 64 dni, w Różanie kupiłby krowę taniej.

W Krakowie za czterokonny wóz siana płacono 30 zł p., za krowę – 50 zł p., za barana 8 zł. Byłby to dochód gospodarza gdyby sprzedawał swój towar bezpośrednio. Między rolnikami a nabywcami towarów w mieście był zarabiający pośrednik.

1. Zygmunt Gloger. Encyklopedia staropolska ilustrowana. Wiedza Powszechna Warszawa 1972r. Tom IV str. 9,

2. Zygmunt Gloger tom I str. 227, 228.

Wieśniak

Drwal

Dziewczyna wiejska

Działo się w mieście j.k.m. Różanie 22 sierpnia 1780r.

Wykaz osób, które podpisały ustawę o zapłacie ludziom służebnym i najemnikom uchwaloną przez gospodarki sejmik różański.

Franciszek Młocki – marszałek sejmiku gospodarskiego.
Wawrzyniec Krzyżewski – assesor
Ludwik Młocki – assesor sejmiku gospodarskiego
Jan Junosza Łempicki – starosta grodzki i poseł ziemi różańskiej i makowskiej
Józef Strepo Buczyński – podstarosta i S.G.Roz.
Marek Żebrowski – komornik ziemski różański
Jakób Dybkowski – komornik ziemski różański
Mateusz Mirzejewski – komornik ziemski różański
Tomasz Mroczkowski – komornik ziemski różański
Szymon Gierwatowski – B.G. Socha swoim i Jana synowca swego jako też współdzierzawców Gierwat imieniem
Stanisław Glinka – burgrabia grodzki różański (B.G.R)
Petrus Brzozy – B.C.R
Michał Napierkowski – swoim i współdzierzawców Beldyk imieniem
Adam Napierkowski – swoim i współdzierzawców wsi Pruss imieniem
Adam Rzewnicki – swoim i całej wsi Słowików szlacheckich imieniem
Mikołaj Paczkowski – swoim i drugich szlachty imieniem
Jakob Ślidziewski (i)
Józef Mojlewski ze Śledziów swoim i drugich dzierzawców imieniem rękami trzymanymi
Mikołaj Zaleski z Duchników Załężów i
Karol Zalewski – swoim i współdzierzawców rękami trzymanymi
Antoni Kwiatkowski z Małków swoim i całej wsi Małków imieniem
Antoni Żebrowski – swoim i innych imieniem
Jan Zabielski – swoim i innych imieniem z Dobrołęki
Ignacy Zbikowski (i)
Andrzej Stepnowski z Dobrołęki Starej – swoim i sąsiadów imieniem ręką trzymaną
Hilary Gierwatowski z Kaptur – ręką trzymaną
Benedykt Korczakowski z Modzelów – swoim i współdzierzawców ręką trzymaną
Piotr Kuniński z Gęsiów – swoim i innych współdzierzawców
Łukasz Strzemieczny z Maminów Strzedwiaków – swoim i współdzierzawców ręką trzymaną
Łukasz Modzelewski (i)
Stanisław Ogonowski z wsi Ogonów Zagnatowa swoim i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Jan Pomaski ze wsi Pomask i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Wawrzyniec Napierkowski z Mrocz Rembiszewa i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Andrzej Mroczkowski (i)
Jakób Napierkowski ze wsi Chrzonków i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Piotr Łasiewicki ze wsi Miłuny i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Andrzej Chelchowski ze wsi Młynarzów i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Jan Smoleński swoim i księdza brata imieniem z probostwa Szekowskiego
Paweł Głazewski z Ochenków Starych swoim i współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Nikodem Ochenkowski z Ochenek Nowych swoim i współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Franciszek Rupiński imieniem swoim i innych z Rupina
Józef Olszewski z Mroczk Rembiszewa swoim i innych imieniem ręką trzymaną
Jan Zaleski z wsi Załęża Eliaszy swoim i innych imieniem ręką trzymaną
Jakob Grzybowski z wsi Bonil Rzwienia swoim i innych współdzierzawców
Józef Brzozy z Załęża Sędziat swoim i innych współdzierzawców ręką trzymaną
Maciej Mierzejewski ze wsi Żebrów Perosów swoim i innych współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Stanisław Żebrowski z Zabina swoim i innych współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Karol Chodkowski ze wsi Lenczanowa swoim i innych współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Jakób Gutowski z Chylin swoim i współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Paweł Chelchowski z Butnych Napierk swoim i współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Franciszek Załęski z Załęża Rzezaków swoim i współdzierzawców imieniem ręką trzymaną
Franciszek Nożewski z wsi Rogalów i Gaci imieniem współdzierzawców
Maciej Budni swoim i drugich dziedziców wsi Budnich imieniem

FRAGMENTY Z „LENINA” FERDYNANDA A. OSSENDOWSKIEGO

„Lenin” Ossendowskiego – to książka – legenda. Została przetłumaczona na wiele języków. W latach trzydziestych zrobiła karierę na obu półkulach i odegrała znaczącą rolę w ukazaniu, kto i jak „robił” Rewolucję Październikową. Niezwykle sugestywny obraz tytułowego bohatera książki, zupełnie odmienny od kreowanego w Polsce przez ostatnie dziesięciolecia, pozostanie w pamięci każdego czytelnika. Książka ukazała się w Polsce po raz pierwszy po prawie sześćdziesięciu latach w formie reprintu z przedwojennego wydania. Ossendowski był jednym z pierwszych, którzy ośmielili się uderzyć w mit, w symbol, w legendę, w bożyszcze, w idola milionów biedaków całego świata.

**ŻYJEMY W CZASACH WSZECHWŁADZY MEDIÓW I CODZIENNIE NASZE OCZY I USZY
PODDAWANE SĄ NIUSTAJĄCEJ PRÓBIE. TOCZY SIĘ WALKA O NASZĄ WYOBRAŹNIĘ I PAMIĘĆ.
TRZEBA O TYM PAMIĘTAĆ NIE TYLKO W CZASIE LEKTURY „LENINA”.**

Moskwa umierała... z głodu, przerażała i niustającego ani na chwilę krwotoku.

Przebrzmiały już echa haniebnego pokoju z Niemcami.

Lenin przypomniał sobie te dni z dreszczem i wstrętem. On Rosjanin był zmuszony błagać komisarzy - Żydów i Łotyszów, aby przystali na niewymownie ciężkie, upokarzające warunki niemieckie, bo, nie osiągnąwszy pokoju, władza proletariatu rozwiązałaby się, jak zła mara. Uzyskawszy z trudem zgodę towarzyszy, westchnął z ulgą i raz jeszcze dowiódł, że dyktatura proletariatu w istocie swej była dyktaturą dziennikarzy.

W setkach artykułów haniebny pokój był przedstawiony, jako dobrodziejstwo nowego rządu, zamierzającego dać Rosji możliwość odetchnięcia i nabrania nowych sił. Oszukiwano i ogłupiano łatwowiernych robotników i ciemnych chłopów obietnicą bliskiej rewolucji w Niemczech i połączenia się z towarzyszami Zachodu, skąd Rosja miała czerpać nowe zasoby dla szybkiego rozwoju kraju i prześcignięcia „zgniłej Europy”.

Zamilkły te echa.

Zubożała, wyludniona Moskwa pędziła nędzne istnienie, a chłuszcząca i łopocąca na wietrze czerwona chorągiew komunizmu, zdawało się, odliczała, naksztalt aparatu kontrolującego, wciąż nowe i nowe potoki krwi, wylewanej przez „czeka” na Bolszoj Łubiance i na Arbacie.

Na rynkach i placach snuły się ponure, obszarpane, wychudłe postacie dawnych urzędników, oficerów, inteligentnych kobiet, nieraz arystokratek, które nie zdążyły ukryć się na Krymie lub zagranicą. Mężczyźni sprzedawali na ulicach resztki mienia, papiery i dzienniki; starsze kobiety - jakieś pieczywo i łakocie, przyrządzone w domu, młodsze coraz częściej - własne ciała.

Milicja i patrole wojskowe polowały na ubogich, wynędzniałych „spekulantów”, odbierały ich lichy zarobek i wtrącały do lochów „czeki”, gdzie gnano ich pod ziejący kulami karabin maszynowy, ustawiony w groźnym okienku suteryny. Nikt nie miał czasu zajmować się drobnymi sprawami, karać więzieniem i żywić w okresie szalejącego głodu. Załatwiano się szybko i raz na zawsze. Kulomiot przez całą noc rzygał kulami.

Czarny samochód wyrzucał ze swego wnętrza nowe stopy trupów, odwożąc je za miasto.

Od czasu do czasu przez ulice Moskwy pędziły limuzyny dworskie z komisarzami w skórzanych kurtkach i z nieodstępnymi teczkami pod pachą, godłem władzy nad życiem i śmiercią zwalczanego i uciemiężonego społeczeństwa.

Po nocach do głodnych wilków podobne sunęły patrole, wdzierają się do mieszkań wystraszonych obywateli, przeprowadzały rewizje, zabierały ze sobą mężczyzn, kobiety, dzieci, gnały ich na poniewierkę i śmierć.

Po napadzie władz skradały się inne gromady. Byli to bandyci; pod postacią komisarzy wdzierali się do domów prywatnych, dokonywali gwałtów i grabieży, staczali walki z milicją i rozpaczonymi mieszkańcami zgnęanej stolicy.

- * -

Ciężkie czasy przeżywał Lenin, chociaż wesołość i bujna swada nie opuszczały go.

Przeciwnicy jego, czując, że knuje coś przeciwko nim i konstytucji, obsypywali dyktatora ciężkimi oskarżeniami i oszczerstwami.

Szczególnie chętnie posługiwano się wynikami śledztwa, przeprowadzonego jeszcze przy Kiereńskim. Mieńszewicy, osiadający dokumenty sądowe, dowodzili, że Lenin i jego pomocnicy byli płatnymi agentami Niemiec. Opierali swoje twierdzenia na tem, że Rada Komisarzy ludowych otrzymała z Niemiec pieniądze przez niejaką Sumenson, mieszkającą w Sztokholmie.

Zarzut był ciężki i wywierał wrażenie w szerokich masach ludności. Nawet komuniści byli zbici z tropu i z powątpiewaniem kiwali głowami, pytając siebie:

- Lenin nic na to nie odpowiada?... To - dziwne!...

Dyktator, dowiedziawszy się o skutkach agitacji przeciwników, zatarł ręce i zaśmiał się wesoło.

- Dobrze! - zawołał i skinął na stenografistkę. - Proszę zapisać krótkie oświadczenie moje i jutro umieścić w gazetach! Przeszedł się po pokoju i podyktował:

- Pieniądze istotnie były otrzymane od towarzyszki Sumenson. O ich pochodzeniu wiedzą dokładnie Karol Liebknecht, Klara Zetkin, Róża Luxemburg, Franz Platten i inni internacjonalisci zagraniczni. Żądamy stanowczych dowodów, że wskazana suma, niedostateczna jednak aby sprzedać Rosję Wilhelmowi II mu, pochodzi z kasy głównego sztabu niemieckiego, jak twierdzą oszczerzy, którym odpowiemy wkrótce innymi argumentami.

Zaśmiał się wesoło i raz jeszcze powtórzył:

- Do jutrzejszych gazet najgrubszym drukiem!

Po wyjściu stenografistki, telefonicznie porozumiewał się z Dzierżyńskim i Petersem.

W nocy rozległ się niecierpliwy sygnał telefonu.

Mówił Dzierżyński:

- Załatwiliśmy wszystko. Łotysze przyłapali trzech dziennikarzy, posiadających materiały śledztwa. Przed kwadransem zostali straceni...

- Dziękuję! - odpowiedział Lenin. - A miejcie nad tą sforą szczekającą baczne oko!

- * -

Antonow wraz z organizatorem bojówek komunistycznych, towarzyszem Frunze, obchodził parter i pierwsze piętro.

- Pohulali nasi! - śmiał się Antonow, wskazując na wysadzone drzwi szaf, rozsypane papiery, potłuczone zwierciadła, posągi, wazy, żyrandole, połamane meble, zdarte tapety i makaty, porwane kobierce i zrzucone na posadzkę portrety i obrazy. - Pohulali...

Frunze nic nie odpowiedział.

Już mieli zejść na podwórze, gdy do słuchu ich doszły głośne wybuchy śmiechu, śpiewy i pisk kobiet.

Poszli na te odgłosy i znaleźli się wkrótce w prywatnych apartamentach rodziny carskiej. Hałas dochodził z dalszych pokoi.

Otworzyli drzwi i stanęli w podziwie.

W jasnej, obszernej komnacie, o ścianach, okrytych złocistą tkaniną, stały dwa wspaniałe łóża, miękkie meble, biała toaleta, zawalona odłamkami zbitego lustra i flakonów.

W rogu wisiały obrazy święte i na srebrnych łańcuchach wspaniała, rzeźbiona lampka kościelna. Portrety i obrazy leżały już na podłodze.

Był to sypialny pokój cara i carowej.

Zgromadziła się w nim niewielka grupa marynarzy i kilka dziewczyn ulicznych. Nagie, rozpustne, przeraźliwe nawołujące, leżały na żółtych aksamitnych pokrowcach z wyhaftowanymi na nich czarnymi orłami herbowymi. Bezwstydnie wyuzdanymi ruchami podniecały mężczyzn, krzycząc:

- Jam caryca... Hej, towarzyszu, chcesz być carem? Idź-że do mnie!

Na łóżach, nie skrępowane obecnością ludzi, odbywały się ohydne orgie, mroczne misterium dzikiego szalu.

Frunze namarszczył brwi. Antonow tarł czoło i myślał, że inaczej w marzeniach wyobrażał sobie pierwszy dzień wyzwolenia proletariatu. Widział go podczas bezsennych nocy, po więzieniach niezliczonych i w wilgotnych okopach na froncie. Miał to być czerwony dzień, w którym krew musiała występować z ziemi, tryskać z ciał mordowanych wrogów ludu, spływać z nieba. Dzień skupienia poważnego, zimnej zemsty, wobec których nie pozostawało ani chwili czasu na rozpustę.

Już szczęki ścisnęły, aż mięśnie się poruszyły koło uszu, już chciał krzyknąć, gdy nagle jeden z marynarzy, tuląc do siebie nagą dziewczynę, zawołał:

- Cha! Cha! Towarzysze! Zabawcie się z nami... Hulaj, dusza - dziś żyjemy, jutro gnijemy... Hu - ha! Mańka, ugaszczaj gości!...

Frunze spojrzał na przybladłą twarz Antonowa i błysnął oczami. Hamował zrywającą się w nim burzę na widok spodlenia proletariatu, ich zgniłych, dzikich namiętności, poza którymi nie istniało nic oprócz zachcianek ciała.

- Jeść, pić i oddawać się rozpuście - to ich ideał, - myślał oddany komunizmowi Frunze. - Najlepsze, najśmielsze umysły pracowały dla wyzwolenia proletariatu, tysiące bojowników o nową erę w historii ludzkości zginęły w więzieniach, w kopalniach syberyjskich, przykuci do tacek, na szubienicy i w policyjnych zakamarkach, gdzie duszono rewolucjonistów i zabijano jak psy wściekłe! Dla kogo wszystkie te ofiary bez liku? Dla tych zdziczałych, bezwstydných zwierząt, dla prostytutek nagich, rozpustnych?

Antonow myślał inaczej, prościej i potężniej:

- Psy i suki! - mruczał. - Gdybym mógł, kazałbym postawić ich pod ścianę i strzelałbym z Kolta w łeb każdemu i każdej!

Porwał go gniew namiętny, niepohamowany. Musiał zerwać go na czemś, rozprościć, ukoić.

Obrzucił pokój wzrokiem zamglonym, bo krwią zaszyły mu oczy.

Spostrzegł obrazy święte, wiszące w ciemnym kącie.

Zbolała, surowa twarz Bogarodzicy Kazańskiej i słodkie wszystko wybaczące oczy Chrystusa błogosławiącego występowały z półmroku.

Antonow nagle zbłądł jeszcze bardziej, drżącymi palcami przetał okulary i jął wpatrywać się w obrazy, jak gdyby po raz pierwszy widział je.

Myśl pracowała usilnie:

- Gdybyście istnieli, zgładzilibyście sami to brudne stado wieprzy i świń, w ohydzie i bezwstydzie miotających się przed wami w tym dniu, gdy nastąpiło błogosławieństwo przez was państwo nędznych, ubogich i skrzywdzonych... Lecz wy zachowujecie milczenie?... Jesteście starą bajką dla dzieci!... Kawałkami drze-

wa, szmatami płótna, warstwą farby!... Gińcie, rozproście się bez śladu, jak widziadła nocne!

Wyrwał z pochwy rewolwer i zaczął strzelać raz po raz. Za każdym strzałem sypały się kawałki ram i szkła, pękało i zwiślało podziurawione, podarte płótno obrazów świętych.

Przerażeni marynarze i nagie dziewczyny z krzykiem, wyciem i dzikim skowytom w popłochu wybiegali, pozostawiając karabiny, płaszcze i suknie. Jedna z uciekających prostitutek porwała pokrowiec z orłem dwugłowym i biegła, owijając się w jedwabną tkaninę, płacząc się w jej ciężkich zwojach, padając i z jazgotem oszalałym czołgając się ku drzwiom.

Frunze przyglądał się towarzyszowi w milczeniu. Wyciągnął do niego rękę i mocno potrząsnął ją. Antonow nic nie mówił, stał błądy i wściekły, czując podnoszącą się w sercu rozpacz bezmierną, jak gdyby przed chwilą pożegnał kogoś bardzo drogiego, który już nigdy nie powróci i przez nikogo nie będzie zastąpiony. Pałac wkrótce opustoszał. Tylko w sieniach przy wejściach pozostały patrole.

Antonow, skinąwszy na żołnierzy swego oddziału, obchodził oficyny urzędów pałacowych, zaglądał wszędzie, sprawdzał czy nie pozostali gdzie obcy ludzie, lub czy nie tli się nieostrożnie rzucony papieros. Doszli do wewnętrznego podwórza, Tu jeszcze uwijali się żołnierze, robotnicy, czerń. Wybiegali z suteryn, gdzie mieściły się piwnice z winem, wynosili butelki; zataczając się i śpiewając, szli ku bramom.

Antonow zbiegł nadół.

Przy palących się czerwonymi płomykami świecach odbywała się uczta zwycięzców. Śpiewając pijanemi, zachrypniętymi głosami, śmiejąc się i co chwila wyrzucając bluźniercze, rozpustne przekleństwa, pili na umów. Uderzeniem dłoni w dno butelek wybijali korki i, zadartszy głowy, wylewali wino do gardzieli, sapiąc i bełkocąc głośno; inni odkręciwszy krany w beczkach, podstawiali pod strugę wyciekającego wina szeroko rozwarte usta, łożąc i cmokając wstrętne.

Co chwila obsuwały się na ziemię pijane ciała i leżały, chrapiąc i rżąc.

Antonow zacisnął pięści i krzyknął:

- Precz stąd!

Żołnierze szczęknięli karabinami, uderzając kolbami w posadzkę.

Ucztujący tłum, zataczając się, klnąc, opuszczał piwnicę.

- Rozbić beczki! - zakomenderował Antonow.

Żołnierze wysadzili dna, wałąc w nie kolbami, drewnianymi młotami do nabijania obręczy lub ciężkimi dębowymi zydlami; wyrwali czopy beczek.

Strugi czerwonego i białego wina z pluskiem tryskały z poród pękających klepek i płynęły po białych płytach posadзки.

Gdy żołnierze wyszli z suteryn pałacowych i skierowali się w stronę Ermitażu, do piwnicyskradać się zaczęły ciemne postacie. Mężczyźni z butelkami, kobiety z wiadrami, nawet dzieci z blaszankami w rękach, wszyscy zbiegali na dół i, świecąc sobie zapalkami, czerpali wino i biegli, ustępując miejsce innym, coraz tłumnie napływającym z miasta.

Nikt nie widział w mroku, na ciemnej, wchłaniającej migotliwe błyski zapalek i płomyczków latarek powierzchni wylanego wina pływających topielców pijaków, którzy pozostali wśród beczek i przewróconych stołów i ław.

Spostrzeżono ich dopiero nad ranem, gdy wynoszono już resztki wina, zmieszanego z błotem i ohydne śladami przebywania pijanego tłumu.

Gdy ostatni rabusie opuszczali piwnice pałacu, na jego murach naklejano czerwone plakaty, wzywające do wstrzemięźliwości i trzeźwości w imię szczęścia i wysokich ideałów proletariatu, rozpoczynającego świetlaną erę w dziejach świata...

Reprint wydania Wydawnictwa Polskiego R. Wegnera, Poznań 1930. Zachowano pisownię oryginału. (kk)

RÓŻAŃSKA LIGA FUTSALU NIE ZWALNIA TĘPA

Wyniki po IV kolejce

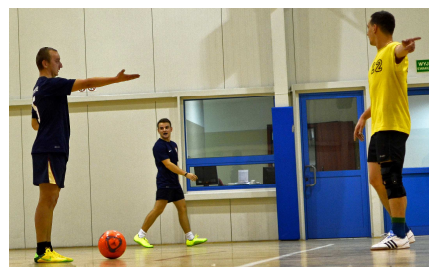
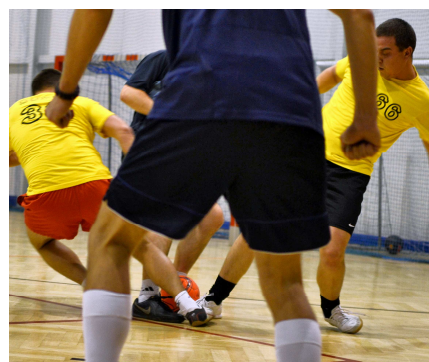
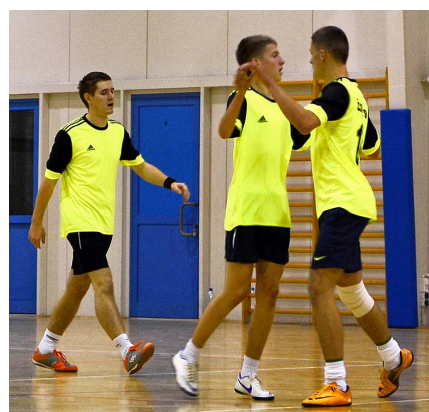
1. No Name	15
2. Pogoń Kapsle	13
3. NAREW Różan	12
4. Cichy Tupot	7
5. Wariaci z Ulicy	6
6. Bogdan Team	3
7. Niezwyciężone Wilki	3
8. Rwała fiolki dynamitem	0

Terminarz rozgrywek

2012-12-30	Rwała fiolki dynamitem	Bogdan Team	18:00
2012-12-30	Wariaci z Ulicy	Cichy Tupot	17:00
2012-12-30	No Name	Niezwyciężone Wilki	16:00
2012-12-30	NAREW Różan	Pogoń Kapsle	15:00
2012-12-16	Bogdan Team	NAREW Różan	18:00
2012-12-16	Pogoń Kapsle	No Name	17:00
2012-12-16	Niezwyciężone Wilki	Wariaci z Ulicy	16:00
2012-12-16	Cichy Tupot	Rwała fiolki dynamitem	15:00

Rozegrano pięć kolejek pierwszej rundy drugiej edycji Różańskiej Ligi Futsalu. Na czołe rywalizacji utrzymuje się ubiegłoroczny mistrz rozgrywek drużyna No Name pod wodzą Marka Chełchowskiego z królem strzelców poprzedniej edycji Kamilem Tarasiewiczem w składzie. Na drugim miejscu z nieco gorszym dorobkiem punktowym znajduje się drużyna debiutująca w naszej lidze pod nazwą Pogoń Kapsle z kapitanem Arturem Rawą, trzecie miejsce zajmuje Narew z kapitanem Robertem Brzuzy. Te trzy drużyny w tegorocznych rozgrywkach zdają się dominować pozostawiając pozostałych daleko w tyle. Podobnie jak w ubiegłej edycji Ligi na czele klasyfikacji strzelców znajduje się Kamil Tarasiewicz z drużyny No Name, który na swoim koncie po pięciu meczach zbiera imponującą liczbę dwudziestu dwóch trafień. Tegoroczne rozgrywki cieszą się wśród mieszkańców naszej gminy coraz większym zainteresowaniem, na rozgrywane co dwa tygodnie mecze przychodzą tłumy kibiców dopingujących swoich faworytów. (JŚ)

Futsal w obiektywie Daniela Mroczkowskiego

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych

Nr 10

cafe mama klub

www.cafemamaklub.x25.pl tel. 0-506338851

„Przyjaciel Cafe Mama”

O wytrwałości

– wywiad z laureatem „Złotej Filiżanki”
panem Janem Szufleńskim Kierownikiem
OPS w Róźnie.

Cafe Mama: Został Pan laureatem „Złotej Filiżanki” oraz otrzymał Pan tytuł „Przyjaciela Cafe Mama” w grudniu 2010 roku, po 2 latach działania Stowarzyszenia, w niezbyt sprzyjających warunkach. Czy pomimo tego nie miał Pan wątpliwości, by wspierać organizację?

Jan Szufleński: Problemy małych dzieci, ludzi w podeszłym wieku i wszystkich osób niepełnosprawnych, bez względu na rodzaj ich niepełnosprawności, były, są i zawsze będą mi bardzo bliskie, ponieważ taki stosunek do życia wyniosłem z własnego domu rodzinnego. Dlatego z radością powitałem pierwszą w gminie Różan organizację pozarządową pn. Cafe – Mama, która zajęła się problemem osób niepełnosprawnych. Wprawdzie Ośrodek Pomocy Społecznej nie ma możliwości udzielania pomocy finansowej stowarzyszeniom, ale w każdy inny możliwy sposób staram się wspierać Wasze działania. Nigdy nie miałem wątpliwości, gdy wspierałem czyjeś szlachetne i pożyteczne dla społeczeństwa działania.

CM: Nadal czuje Pan ciężar, a może radość wynikające z bycia „Przyjacielem Cafe Mama”?

J.Sz.: Sam, dzięki Bogu, nie mam w najbliższej rodzinie osób niepełnosprawnych, ale doskonale rozumiem problemy tych, których dotknęło takie nieszczęście. Wiem, że wielu uczestników tej ziemskiej pielgrzymki przechodzi obojętnie obok problemów związanych z niepełnosprawnością, myśląc zapewne, że to ich nigdy nie spotka. Dziwię się im bardzo, bo przecież znamy wiele przykładów z najbliższego otoczenia, jak łatwo zostać inwalidą i to wcale nie z własnej winy.

Będąc Przyjacielem „Cafe – Mama”, jednocześnie jestem przyjacielem wszystkich członków tego stowarzyszenia. Fajnie jest mieć wielu przyjaciół. Może będę nieskromny, ale wspomnę tylko, że kilka lat temu otrzymałem tytuł „Przyjaciela Rodziny 2005”, będący wyróżnieniem w skali całego kraju, wraz z Kryształową Statuetką i nagrodą wręczoną mi przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Wtedy pracowałem w PCPR w Makowie Maz. i w ramach obowiązków służbowych opiekowałem się rodzinami zastępczymi w powiecie makowskim. Dobierałem je bardzo skrupulatnie, dlatego większość z nich było wspaniałymi opiekunami. Z niektórymi rodzicami zastępczymi i ich wychowankami utrzymuję kontakty do tej pory. Zawsze miło jest usłyszeć pod swoim adresem kilka miłych i bezinteresownych słów, o które tak trudno we współczesnym świecie. Zarówno Statuetka jak również Złota Filiżanka stoją w moim domu w pokoju gościnnym na honorowym miejscu. Okazuje mi uznanie oraz radość z dotychczasowych osiągnięć pomagając mi wzmocnić motywację i kontynuować działania w tym zakresie.

CM: Czy praca, którą Pan wykonuje, pomaga zrozumieć działania Cafe Mama, ich cel i sens?

J.Sz.: Zawodowo, po raz pierwszy zetknąłem się z niepełno-

sprawnością podczas pracy w Wojewódzkim Zespole Pomocy Społecznej w Ostrołęce, potem w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Maz., a obecnie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Róźnie. Myślę, że aby zrozumieć cele i sens działania organizacji pozarządowych, nie koniecznie trzeba pracować w sektorze pomocy społecznej. Wystarczy być tylko człowiekiem wrażliwym na potrzeby innych. Empatia to najczęściej cecha wrodzona, ale można się jej również nauczyć. Dobrze, że znalazło się trochę ludzi aktywnych i rozkręcają nasze społeczeństwo. W gminie Różan funkcjonują już 3 stowarzyszenia. Uważam, że najważniejszym zadaniem Waszego Stowarzyszenia jest samopomoc w grupie wsparcia będącej formą psychospołecznej pomocy, tworzoną przez osoby przeżywające podobne trudności (np. niepełnosprawność). Ma na celu przede wszystkim poznanie konstruktywnych sposobów odreagowania napięć związanych z trudnymi sytuacjami oraz uczenie radzenia sobie z nimi. Grupa wsparcia powoduje zniesienie izolacji zewnętrznej, społecznej, towarzyskiej i wewnętrznej, osobistej, duchowej. Daje wzajemną wymianę doświadczeń, wsparcie emocjonalne dla każdego członka grupy, a tym samym siłę potrzebną do przezwyciężenia trudności. Sprawia, że lepiej poznajemy samego siebie, poprawia się nasze samopoczucie, a w związku z tym – funkcjonowanie w życiu codziennym. Wam udaje się to wszystko realizować. Obserwuję, że na przestrzeni ostatnich 20 lat bardzo poprawił się stosunek społeczeństwa do osób niepełnosprawnych, a więc wszystko zmierza w dobrym kierunku, może zbyt wolno, ale jednak... .

CM: Czy zgadza się Pan z pokutującym wciąż, stwierdzeniem, że walka o prawa osób niepełnosprawnych to fanaberia, a integracja i wspomaganie i tak nie są w stanie doprowadzić do większej samodzielności osób niepełnosprawnych, a tym samym do mniejszego obciążenia społeczeństwa?

J.Sz.: Moim zdaniem, nie trzeba ciągle walczyć o prawa osób niepełnosprawnych. Polskie prawo, może nie jest jeszcze doskonałe, ale jest już dosyć przyjazne osobom niepełnosprawnym. Gorzej jest z przestrzeganiem i stosowaniem tego prawa.

Chociaż, ostatnio w mediach coraz więcej miejsca poświęca się ochronie zwierząt, niż ochronie ...ludzi. W niektórych gminach już podjęli uchwały o „becikowym na psy”. Osoby, które adoptują bezdomnego psa otrzymują wsparcie w kwocie 600 – 1500 zł. Może wydawać się to dziwne, ale jest prawdziwe.

CM: Czym jest dla Pana integracja i tolerancja?

J.Sz.: Może najpierw odwołam się do tzw. definicji encyklopedycznych. Tolerancja to szacunek dla inności: cudzych poglądów, wierzeń, upodobań, wyglądu, zachowań, różniących się od własnych. W cywilizowanym społeczeństwie powinna być ona normalnością. Ja staram się tak postępować. Oczywiście, w mojej ocenie, nie dotyczy to żadnych zachowań patologicznych. Integracja jest to proces tworzenia się całości z drobnych części, czyli scalanie się. Może to być jednocześnie się osobników podobnych albo różniących się. Integracja osób pełnosprawnych z niepełnosprawnymi jest nie tylko wskazana, ale wręcz konieczna. Szczególne znaczenie ma ona w przypadku dzieci, które rosną szybciej niż nam się wydaje. Po pierwsze uczy dzieci tolerancji. Po drugie przyspiesza proces rehabilitacji i usamodzielniania. Po trzecie pozwala poprawić relacje różnych grup społecznych. Przecież nie da się odizolować wszystkich „sprawnych inaczej” od reszty społeczeństwa. Gdy dzieci te dorosną, będziemy ich spotykać w kościele, na ulicy, w biurach, urzędach, w sklepie, w kinie, na plaży, w środkach masowej komunikacji. I co wtedy?

Osoby niepełnosprawne powinny być zdiagnozowane możliwie jak najwcześniej i natychmiast otoczone właściwą opieką, co daje większą szansę na ich usprawnienie. Wczesna diagnoza niepełnosprawności to klucz do powodzenia w procesie terapii, rehabilitacji i usamodzielnienia osoby niepełnosprawnej. Oczywiście, że osoba usamodzielniona nie tylko przestaje być obciążeniem dla społeczeństwa, ale często pracuje dla innych, a zdarza się, że daje innym zatrudnienie tworząc miejsca pracy. Aby osoba niepełnosprawna mogła znaleźć zatrudnienie, musi być lepiej przygotowana do wykonywania zawodu niż pozostali. Musi mieć zagwarantowaną opiekę zdrowotną na zasadach przywileju, jak to mają parlamentarzyści. Dlatego opieka nad osobami niepełnosprawnymi powinna być rozwiązywana systemowo, bez konieczności podejmowania walki o ich prawa.

Pamiętaj człowieku, że sam będziesz kiedyś stary i niedołężny, że za kilka godzin, dni, miesięcy czy lat możesz zostać osobą niepełnosprawną. Czego będziesz wtedy oczekiwał od zdrowej części społeczeństwa?

Ostatnio uczestniczyłem w bardzo ciekawym szkoleniu nt. „Funkcjonowanie w środowisku lokalnym osób z autyzmem lub Zespołem Aspergera”. Istnieje możliwość zorganizowania takiego szkolenia w naszej gminie dla kadry pedagogicznej i rodziców dzieci z autyzmem lub Zespołem Aspergera. Może warto zająć się tą sprawą.

Czytałem w Ś.R., że Stowarzyszenie ma pewne problemy z realizacją zadań statutowych. Według koncepcji Pawła Simonowa (teoria funkcjonalna), gdy nie znamy sposobu rozwiązania problemu, a sytuacja jest ważna, wówczas pozostaje jeszcze szansa na rozwiązanie go siłą, agresją, atakiem lub po prostu wytrwałością w działaniach. Ja optuję za wytrwałością w słusznych ale rozmaitych działaniach.

CM: Kończąc naszą rozmowę, chciałabym zapytać jeszcze, dlaczego Pańskim zdaniem, tak wielu ludzi neguje prawa osób niepełnosprawnych, m. in. prawo uczniów niepełnosprawnych do wspomagania w szkole, by dyskomfort związany z ich problemami nie odbierał im szansy na wykształcenie?

J.Sz. Nie czuję się kompetentny w dziedzinie oświaty. Mam taką zasadę, że nie wchodzę na czyjeś podwórko przez płot. Myślę, że to pytanie powinno być skierowane do kogoś innego, odpowiedzialnego za te sprawy. Mogę tylko powiedzieć, że znam takie szkoły, w których już dawno poradzono sobie z tym problemem albo występuje on marginalnie. Moim zdaniem najpierw należałoby podnieść świadomość społeczną w tym zakresie. Można zacząć od cyklu szkoleń specjalistycznych, o których mówiłem wcześniej.

Posiadam informację, że 12 września 2012 roku Prezydent RP ratyfikował Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 roku, 25 września 2012 roku ukazało się obwieszczenie rządowe w sprawie jej mocy obowiązującej. W stosunku do Polski konwencja weszła w życie 25 października 2012 roku, więc jest jeszcze ciepła, ale dokument ten stał się częścią krajowego porządku prawnego i jest już bezpośrednio stosowany. Może to coś zmieni, kto wie?

Obserwując środowisko lokalne, przewidyuję, że za 10-15 lat, problemem społecznym numer jeden, nie będzie już bezrobocie, ale problem opieki nad osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi. Może warto byłoby wcześniej o tym pomyśleć.

W dniu 1 listopada br. obejrzałem w telewizji bardzo ciekawy film pt. „Między cudem a życiem”. Głównym bohaterem jest młoda kobieta, która od urodzenia nie słyszy, nie widzi i nie mówi. Po wielu latach mozolnych ćwiczeń z opiekunką, nauczyła się kontaktować z otoczeniem, w tym również wypowiadać pełne zdania. Na spotkaniu z publicznością, ktoś z wypełnionej po brzegi sali zadał jej pytanie: Według Pani, które kalectwo jest najgorsze: afonia (brak mowy), głuchota czy ślepotą? Odpowiedź brzmiała: Tępota.

Niektórzy twierdzą, że najgorszym kalectwem jest strach.

CM: Dziękuję za rozmowę

MASZ PRAWO MIEĆ PRAWO

KARTA PRAW OSÓB Z AUTYZMEM

Uchwalona na IV Międzynarodowym Kongresie Autyzm-Europa w Hadze w dniu 12 maja 1992 roku, podpisana i zatwierdzona przez Parlament Europejski 9 maja 1996 roku.

PRAWO do niezależnej i wartościowej egzystencji pozwalającej na pełne rozwijanie możliwości i wykorzystanie szans życiowych.

PRAWO do łatwo dostępnej, bezstronnej i dokładnej diagnozy oraz opinii lekarskiej.

PRAWO do łatwo dostępnego i odpowiedniego wykształcenia.

PRAWO do pełnej partycypacji osób z autyzmem, a także ich reprezentantów w procesie podejmowania wszelkich decyzji kształtujących ich przyszłość: w miarę możliwości, życzenia indywidualnych osób powinny być uwzględnione.

PRAWO do odpowiedniego i łatwo dostępnego mieszkania.

PRAWO do wyposażenia, pomocy i opieki niezbędnej do zapewnienia w pełni produktywnej egzystencji gwarantującej szacunek i niezależność.

PRAWO do zarobku i odpowiedniego wynagrodzenia zapewniającego niezbędne wyżywienie, odzież, mieszkanie, a także gwarantującego zaspokojenie wszystkich pozostałych potrzeb życiowych.

PRAWO do uczestniczenia, w miarę możliwości, w procesie rozwoju i zarządzania placówkami specjalnymi, które stworzono w celu zapewnienia niezbędnej opieki osobom z autyzmem.

PRAWO do odpowiedniej porady i opieki zapewniającej poprawę kondycji fizycznej, ochronę zdrowia psychicznego i zaspokojenie potrzeb duchowych, w ramach których należy uwzględnić także odpowiednie metody terapeutyczne i leczenie farmakologiczne, mając na uwadze zapewnienie bezpiecznej terapii uwarunkowanej prawami i przywilejami osoby zainteresowanej.

PRAWO do odpowiedniego wykształcenia i szkolenia zawodowego wykluczającego dyskryminację i stereotypy; szkolenie i zatrudnienie powinny uwzględniać zdolności i prawo wyboru jednostki.

PRAWO do korzystania ze środków transportu i nieograniczonej swobody poruszania się.

PRAWO do uczestniczenia i korzystania z dóbr kulturalnych, możliwości uczestniczenia w różnych formach działalności rozrywkowej, wypoczynku i sportu.

PRAWO do korzystania z tych samych udogodnień, usług, a także możliwości aktywnej współpracy i działania w społeczeństwie.

PRAWO do nawiązywania stosunków o charakterze seksualnym, a także innych związków, między innymi małżeńskich, pozbawionych zniewolenia.

PRAWO do korzystania z porady prawnej i usług adwokackich, a także do pełnej opieki prawnej i ochrony ustawowej.

PRAWO do egzystencji pozbawionej lęku i poczucia zagrożenia związanego z bezprawnym umieszczeniem w szpitalu psychiatrycznym albo w innych instytucjach ograniczających swobodę i wolność osobistą.

PRAWO do niezależnej i pełnej godności egzystencji pozbawionej cierpienia i bólu fizycznego albo zaniedbania.

PRAWO do uniezależnienia się od nadużywania i przedawkowania środków farmakologicznych.

PRAWO do uzyskania przystępnych informacji, udzielanych osobom autystycznym i ich reprezentantom, dotyczących danych pochodzących z akt personalnych, rejestrów medycznych, psychologicznych i edukacyjnych.

MAMY TRENERA PIŁKI NOŻNEJ

Dariusz Tysper ma 26 lat, ukończył studia w Gorzowie, zdobył dyplom trenera piłki nożnej II klasy. Wcześniej miał okazję prowadzić Pogoń Wschowa. Na studiach praktykę zdobywał w Polonii Leszno, Odrze Wodzisław Śląski, Górniku Zabrze i Ajaksie Amsterdam. Współpracował z żużlowcami Stali Gorzów. Zaliczył trenerski staż w Hercie Berlin i Piaście Gliwice. W Różaniu od 1 października zajmuje się szkoleniem piłkarzy w 3 kategoriach wiekowych:

- dzieci z przedszkola i klas 1-3 szkoły podstawowej 2 treningi tygodniowo po 60 min,
- dzieci w klas 4-6 szkoła podstawowa 2 treningi tygodniowo po 60 min,
- gimnazjum 3 treningi tygodniowo po 90 min.

W zespole seniorów trenuje młodzież ze szkół średnich i starszych.

- W pracy szkoleniowej skupiam się nie tylko na treningach techniki i taktyki, ale na sferze mentalnej zawodników i ich aspekcie fizjologicznym. Przed przyjściem do Różana pracowałem, jako II trener w ekstraklasie z koszykarkami Tęczy Leszno i jako trener czasu reakcji indywidualnie z żużlowcami Unii Leszno. Przyszłem do Różana właściwie z przyczyn ekonomicznych gdyż Tęcza Leszno mimo utrzymania się w ekstraklasie nie wystartowała w dalszych rozgrywkach. Wycofali się sponsorzy klubu a Leszno, jako miasto, nie było zainteresowane. W Różaniu trenuje około 70 piłkarzy. Uważam, że jak na tak małe miasteczko to bardzo dobry wynik. Najzdolniejsza młodzież ma treningi 3 razy w tygodniu. Zamysłem samorządu Różana jest powstanie klubu piłkarskiego – mówi Tysper. (kk)

Fot. B.Okrągliński

Dariusz Tysper zaprasza na treningi piłki nożnej

Dzieci z klas I-III i młodsi we wtorki w godzinach 16³⁰-17³⁰ i piątki 16⁰⁰-17⁰⁰

Dzieci z klas IV-VI we wtorki w godzinach 17³⁰-18³⁰ i czwartki 16⁰⁰-17⁰⁰

Młodzież gimnazjum w poniedziałki w godzinach 18³⁰-20³⁰ czwartki 17⁰⁰-18³⁰ piątki 17⁰⁰-18³⁰

Seniorzy wtorek, czwartek i piątek w godzinach 19⁰⁰-21⁰⁰

Hala sportowa przy ul. Szkonej

INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR INFORMATOR

Numery telefonów Urzędu Gminy w Róźnie

Numeracja dla poszczególnych komórek:
nr kierunkowy (29)

7679 120 Urząd Gminy – sekretariat
7679 121 fax sekretariat
7679 122 Sekretarz Gminy
7679 126 Zamówienia publiczne
7679 127 USC, ewidencja ludności
7679 120 (wew. 40) Ośrodek Doradztwa Rolniczego
7679 132 Skarbnik Gminy
7679 133 Wymiar podatków i opłat
7679 134 Kasa
7679 142 Księgowość szkół i przedszkola
7679 139 Działalność gospodarcza, ochrona środowiska
7679 125 Gospodarka komunalna, drogi, inwestycje
7679 136 Biuro Rady Miejskiej
7679 138 Przewodniczący Rady Miejskiej
7679 137 Pokój radnego
7679 128 Gospodarka mieniem komunalnym
7679 120 (wew. 18) OPS - kierownik
7679 120 (wew. 16) OPS- pracownik socjalny
7679 120 (wew. 17) OPS- pracownik socjalny
7679 145 Informatyk
7679 147 Gonic
7679 120 (wew. 41) PZU
7679 146 Klub pracy
7679 135 Kombatancki

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

7669 159 ZGKiM
7679 120 (wew. 15) ZGKiM - kierownik
7679 120 (wew. 13) ZGKiM - księgowa
7679 120 (wew. 12) ZGKiM - wodociągi
7679 120 (wew. 14) ZGKiM - obsługa

Adresy email:

Urząd - ugrozan@post.p
Burmistrz - Piotr Świderski
p.swiderski@rozan.eur.pl,
Sekretarz - Barbara Gawianowska
b.gawianowska@rozan.eur.pl,
Skarbnik - Bożena Deptuła
b.deptula@rozan.eur.pl,

Planowanie przestrzenne i zamówienia publiczne – l.dlugolecka@rozan.eur.pl
Drogownictwo i zarządzanie kryzysowe
k.zwolinski@rozan.eur.pl
Obsługa Rady Miejskiej i Komisji
d.holozubiec@rozan.eur.pl
Budownictwo i inwestycje
d.bodziak@rozan.eur.pl

Wszystkie należności z tytułu podatków i opłat można wpłacać w kasie urzędu lub na konto Urzędu Gminy w banku:
Bank Spółdzielczy w Róźnie
16 8925 0006 0000 0143 2000 0020

TELEFONY ALARMOWE

POLICJA - 997

Różan, ul. Lwowska 4 - 7177 390

STRAŻ POŻARNA - 998, 112

Różan, ul. Warszawska 4 - 7669 008

POGOTOWIE RATUNKOWE - 999

Różan, ul. Warszawska 4

Policyjny telefon zaufania KPP w Makowie Maz. - 7172 542, 7172 552

Linia antykorupcyjna - 0-800 399 471

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- zgłoszenia o przestępstwach

- 0-800 120 226

Niepubliczny Zakład Opieki

Zdrowotnej ul. Gdańska 4/2 - 7669 440

Urząd Pocztowy

ul. Warszawska 6 - 7669 006

Zakład Energetyczny

ul. Polna 51 - 7669 004

Parafia Rzymsko-Katolicka - 7669 001

Przedszkole Samorządowe - 7669 526

Publiczna Szkoła Podstawowa - 7669 012

Zespół Szkół - 7669 026

Publiczne Gimnazjum - 7669 924

APTEKI

ul. Wileńska 3 - 7669 020

„AVENA” ul. Warszawska 12 - 7679 009

Biblioteka Publiczna - 7669 002

Gminny Ośr. Up.Kultury - 7669 042

Mechanika Pojazdowa

ul. Polna 14 - 7669 643, ul. Słoneczna 24,

ul. Przemysłowa 11, ul. Warszawska,

ChronoAuto - tel. 516 332 140 ul. Ko-

ściuszki 2, Dyszobaba 137.

WETERYNARIA

7669 171 ul. Kościuszki 24

7669 649 ul. Czysta 4

NOCLEG, GASTRONOMIA

Ośrodek Wczasowy „Florian”

Kaszewiec - 7669 367

Zajazd Rycerski, ul. Warszawska 12

7669 043

AGROTURYSTYKA

Chełsty 54a - tel. 605 379 499, 601 254 453

HALA SPORTOWA - 29 7669294

Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim

Sekretariat: (0-29) 717 36 60

numery wewnętrzne:

Przewodniczący Rady Powiatu - 676

Starosta Makowski - 660

Wicestarosta - 660

Sekretarz Powiatu - 674

Skarbnik Powiatu - 675

Powiatowy Rzecznik Konsumentów - 683

Wydział Komunikacji

- rejestracja - 686, 682, 667

- prawa jazdy - 665

Wydział Promocji i Rozwoju Gospodarczego

- 695, 698

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska

- 672, 681

Wydział Finansowy - 687, 699, 666, 680

Wydział Zdrowia, Oświaty i Kultury

Fizycznej - 673, 679

Wydział Organizacji i Nadzoru - 663, 670,

691, 671

Wieloosobowe Stanowisko ds. Społecz-

nych, Obronności i Zapobiegania Klęskom

Żywiolowym - 667, 684

Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds.

Kadr, Płac i Obsługi Kancelaryjnej - 662,

687

Wydział Architektoniczno-Budowlany,

ul. Mickiewicza 30

- 717 07 54, 717 07 51

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budow-

lanego, ul. Mickiewicza 30 - 7170757

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -

717 06 30, 717 21 87

Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i

Gospodarki Nieruchomościami, ul. Mickie-

wicza 30 - 7172420, 717 11 39

Punkt Konsultacyjny, Poradnia Narkoma-

nii, ul. Mickiewicza 37a - 7173 199

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Red. Naczelna - Aleksandra Warsztocka

Redakcja: K.Kruszewski, M.Kisiel

Współpracownicy: J.M.Żytowiecki, K.Daszewski, A.E.Ziółkowska, W.Łaskarzewski, P.Kempski, J.Świderski

Adres redakcji, wydawca i druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5. tel./fax. 29 7669 042

Skład i łamanie: Krzysztof Kruszewski

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie prawa lub praw osób trzecich wynikłych z zawieranych umów w trakcie pokazów odbywających się w budynku Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury organizowanych przez firmy zewnętrzne.

ISSN 1640-1573

Data wydania 7 XII 2012 r.

Fot. B. Okragliński

MIKOŁAJKOWE TRADYCJE W POLSCE I NA ŚWIECIE

Popularny na całym świecie św. Mikołaj tak naprawdę urodził się w Patarze, położonej na wybrzeżu Morza Śródziemnego. Biskup ten, w spadku po bogatych rodzicach, otrzymał znaczny majątek i chętnie dzielił się nim z ubogimi.

Znany jako „Cudotwórca z Miry” św. Mikołaj zmarł 6 grudnia, około roku 350, w wieku 65 lat. Pochowano go w kościele w Mirze, w którym do dziś można oglądać jego sarkofag.

Popularność św. Mikołaja i jego działalności jest znana w Europie dzięki Holendrom. Święty był patronem Amsterdamu i otaczano go tam wyjątkowym szacunkiem i czcią.

W Polsce pierwsze wzmianki o św. Mikołaju pojawiły się tekstach z XVIII wieku. Ówczesne podarunki były symboliczne i skromne. Grzeczne dzieci dostawały jabłka, złożone pierniki, orzechy, drewniane krzyżyki.

Święty, znany ze szlachetnej postawy, został pierwowzorem postaci rozdającej prezenty dzieciom.

Obecnie zwyczaj dawania prezentów 6 grudnia bardziej związany jest z baśniową postacią świętego mikołaja,

który mieszka w Laponii i na czas świąt Bożego Narodzenia zaprzęga sanie w renifery oraz rozwozi dzieciom prezenty. Dzięki skutecznej promocji wymyślona postać zastąpiła wspomnienie o św. Mikołaju, biskupie z Miry.

Pytanie o pochodzenie postaci świętego Mikołaja wydaje się oczywiste. Pierwsza na myśl przychodzi Finlandia. W latach 20. XX wieku pewien fiński dziennikarz wprowadził wszystkich w błąd, wymyślając historię o świętym mikołaju podczas jednego z programów dla dzieci. Od tamtej pory mówi się, że Laponia jest siedzibą świętego Mikołaja.

Tradycją jest, że dzieci, które przez cały rok były grzeczne, 6 grudnia mają szansę dostać prezenty – ukryte pod poduszką lub w specjalnej skarpecie. Przenikanie kultury anglosaskiej do europejskiej tradycji sprawiło, że święty Mikołaj utożsamiany jest przede wszystkim z Bożym Narodzeniem i świątecznymi podarunkami.

(Ciąg dalszy na stronie 4)

Co w numerze?

- 2-3 Życzenia świąteczne
- 4 Mikołajkowe tradycje
- 5 Mikołajki w Różanie
- 6 Szlachetne zdrowie
- 7 Słupek jaki jest, każdy widzi
- 10 Wyjątkowa Mama

*Radosnych, spokojnych
 Świąt i szczęśliwego
 Nowego Roku 2013,
 Czytelnikom
 i Sympatykom
 życzy*

Redakcja

GINNY OŚRODEK UPOWSZECZNIANIA KULTURY
 W RÓŻANIE
 zaprasza na

KONCERT NOWOROCZNY

Warszawski Kwartet Smyczkowy "SYNAXIS"
 Stanisław Krziga, Gustaw Dąbrowski, Igor Kozłowski, Wojciech Świątkowski
 Główni sponsorzy:
 Libram Złotostoka - mezzosopran
 Prowadzący koncert:
 Krzysztof Piórkowski
 Program:
 Chopin, Karłowicz, Schubert, Mendelssohn, Paganini, Grieg, Górecki i inni

1 stycznia 2013 r. godz. 18.00
 GOUK RÓŻAN

BEZPŁATNE BILETY WSTĘPU DO ODBIERANIA W GOUK-u

Rodzinnego ciepła, miłości i radości, pełnych szczeroci przyjacielskich gestów przy suto zastawionym wigilijnym i świątecznym stole.

Wytchnienia od codzienności, uśmiechu najbliższych, ludzkiej życzliwości i zrozumienia z okazji świąt Bożego Narodzenia oraz nadchodzącego Nowego Roku 2013, wszystkim mieszkańcom Gminy Różan życzy

**Burmistrz Gminy Różan
Piotr Świderski**

W ten szczególny czas Bożego Narodzenia chciałbym życzyć w imieniu Rady Miejskiej oraz swoim świąt spędzonych w gronie najbliższych w miłości oraz wzajemnej życzliwości, i aby nadchodzący Rok 2013 był okazją do spełnienia marzeń i realizacji zamierzonych celów.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Różana
Wojciech Prusik

STOWARZYSZENIE OPIEKUNÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH CAFE MAMA

Podziękowanie za aktywność w 2012 roku

Dziękujemy za wspaniałą współpracę Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych z Gminnym Ośrodkiem Upowszechniania Kultury w Różanie, polegającą na włączaniu osób niepełnosprawnych w aktywne działania kulturalne poprzez, m.in. zorganizowanie konkursu integracyjnego podczas Dni Różana, zorganizowanie Festynu Integracyjnego w Kaszewcu oraz Wigilii integracyjnej w GOUK-u.

Cieszymy się ze ścisłej współpracy Cafe Mama z pozostałymi organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie gminy Różan, co daje nadzieję dalszych, wspólnych działań wpływających na uwrażliwianie społeczeństwa na problemy osób niepełnosprawnych, często wykluczanych społecznie.

Dostrzegamy również podejmowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych w wymiarze ponadlokalnym, co niewątpliwie wpływa na promocję gminy Różan, stawiając ją w pozytywnym świetle.

Życzymy radosnych i zdrowych Świąt Bożego Narodzenia, spędzonych z najbliższymi oraz wiele wytrwałości w działaniu na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych. Są to niezwykle ważne i potrzebne działania.

Niech 2013 rok przyniesie życzliwość i zrozumienie problemów osób niepełnosprawnych ze strony społeczeństwa.

Mamy nadzieję na dalszą, wspaniałą współpracę ze Stowarzyszeniem Opiekunów Osób Niepełnosprawnych Cafe Mama.

Dyrektor Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury

Aleksandra Warsztoka

Burmistrz Gminy Różan

Piotr Świderski

Przewodniczący Rady Miejskiej Gminy Różan

Wojciech Prusik

Dobrych Świąt Bożego Narodzenia przepełnionych miłością i radością oraz sukcesów i realizacji planów w Nowym Roku, mieszkańcom miasta i gminy Różan życzy

Dyrektor
Gminnego Ośrodka Upowszechniania
Kultury w Różanie
Aleksandra Warsztoka

Z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku życzymy burmistrzowi Piotrowi Świderskiemu i najbliższemu współpracownikowi odrobiny ciepła dzięki ludzkiej życzliwości, nadziei na lepsze jutro, szczególnie w chwilach niepokoju, a w 2013 roku twórczy wysiłek niech owocuje radością i satysfakcją z wykonywanej pracy.

Nauczyciele zrzeszeni
w ognisku ZNP w Różanie

STOWARZYSZENIE AKTYWNYCH PAŃ W ZAŁUZIU

Podziękowanie za aktywność w 2012 roku

Serdecznie dziękujemy za niezwykle owocną współpracę Stowarzyszenia Aktywnych Pań z Załuzia z Gminnym Ośrodkiem Upowszechniania Kultury w Różanie.

Wasza aktywność w środowisku lokalnym jest imponująca zarówno w sferze szerzenia kultury – wielokrotne występy wokalne, m.in. podczas Dni Różana, Pikniku w Załuziu „W zdrowym ciele zdrowy duch”, święta 11 listopada (koncert i wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych) oraz Wigilii organizowanej przez Opiekunów Osób Niepełnosprawnych „Cafe mama” (koncert kołęd), jak i wielokrotnej prezentacji potraw regionalnych. Szczególnie gorąco dziękuję za przygotowanie na Mikołajki (5 XII 2012 r.), organizowane w GOUK-u setek wspaniałych pierników na miodzie, jako prezentów dla dzieci oraz warsztatów zdobienia pierniczków. Przyniosło to dzieciom mnóstwo radości.

Życzymy wytrwałości w realizacji zamierzonych celów, wspaniałych, błogosławionych Świąt Bożego Narodzenia spędzonych z najbliższymi oraz wielu cudownych chwil w życiu zarówno zawodowym, jak i prywatnym w nowym 2013 roku.

Mamy nadzieję na dalszą, owocną współpracę ze Stowarzyszeniem Aktywnych Pań z Załuzia.

Dyrektor Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury

Aleksandra Warsztoka

Burmistrz Gminy Różan

Piotr Świderski

Przewodniczący Rady Miejskiej Gminy Różan

Wojciech Prusik

Panu przewodniczącemu Rady Miejskiej Wojciechowi Prusikowi i wszystkim Radnym z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia życzymy energii i wytrwałości w realizacji planów życiowych i zawodowych, a nadchodzący Nowy Rok niech przyniesie wiele satysfakcji z dokonań na rzecz naszej Gminy, a także radości i optymizmu na kolejne miesiące roku 2013.

Nauczyciele zrzeszeni
w ognisku ZNP w Różanie

SYLWESTER

SOŁECTWO WSI ZAŁUZIE

Serdecznie zaprasza mieszkańców Gminy Różan oraz gości na wspólne

SYLWESTROWE SPOTKANIE INTEGRACYJNE

31 grudnia 2012 r. o godz. 20:00

Remiza Strażacka w Załuzi

Serwujemy wyśmienite menu:

- Posiłki gorące (flaki, rosół, karkówka, kotlet schabowy, żeberka, udka, bigos, kotlet mielony)
- Sałatki, przekąski, surówki
- Stół wiejski
- Ciasto, napoje, owoce

DO BIAŁEGO RANA PORYWAĆ DO TAŃCA BĘDZIE ZESPÓŁ AKSEL

W celu zadeklarowania swojej obecności prosimy o kontakt pod numerem tel. 603 607 599 lub 668 354 109 do dnia 27 grudnia 2012 r.

ZAPRASZA DARIUSZ TYSPER

Treningi piłki nożnej Hala sportowa

Dzieci z klas I-III i młodsz

wtorki w godzinach 16³⁰-17³⁰

piątki w godzinach 16⁰⁰-17⁰⁰

Dzieci z klas IV-VI

wtorki w godzinach 17³⁰-18³⁰

czwartki w godzinach 16⁰⁰-17⁰⁰

Młodzież gimnazjum

poniedziałki w godzinach 18³⁰-20³⁰

czwartki 17⁰⁰-18³⁰ i piątki 17⁰⁰-18³⁰

Seniorzy wtorki, czwartki i piątki w godzinach 19⁰⁰-21⁰⁰

Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia składamy wszystkim dzieciom i ich rodzicom najserdeczniejsze życzenia, rodzinnego ciepła i wielkiej radości, pod żywą choinką zaś dużo prezentów, świąt dających radości odpoczynku oraz nadzieję na Nowy Rok, żeby był jeszcze lepszy niż ten, co właśnie mija.

Dyrektor T. Mrozek
wraz
z Radą Pedagogiczną
Przedszkola Samorządowego
w Różanie

Ludziom dobrego serca pragnę życzyć wszystkiego, co najlepsze!
Zdrowych i pełnych miłości Świąt Bożego Narodzenia. Wspaniałego i szampańskiego Sylwestra, spędzonego w gronie przyjaciół oraz szczęśliwego Nowego Roku 2013.

Dyrektor Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Różanie
Jolanta Kruszewska

Nasza strona internetowa zsrozan.pl

DYPLOM

za udział
w I Etapie Konkursu

MODERNIZACJA ROKU 2012

o temacie

Modernizacja elewacji
Przedszkola Samorządowego
ul. Szkolna 10
Różan

dla inwestora

Gmina Różan

Komisarz Konkursu

Roman Pikała

Bydgoszcz, listopad 2012 roku

Przedszkole to pierwszy, najważniejszy krok

W otoczeniu Przedszkola Samorządowego w Różanie zaszły spore zmiany. Budynek placówki nabrał nowego wyglądu zewnętrznego. Szare barwy zastąpiły ciepłe, radosne kolory. Wyremontowano dach budynku, powstał chodnik od strony placu zabaw, między innymi z przeznaczeniem do jazdy rowerkiem, i zielona część do zabaw ruchowych na świeżym powietrzu. Zmiany podobają się nie tylko dzieciom, ich rodzicom, ale również gościom odwiedzającym przedszkole.

Dyrektor placówki składa serdeczne podziękowania za pomoc w realizacji inwestycji burmistrzowi i Radzie Miejskiej oraz szczególnie pracownikom przedszkola, którzy dołożyli wielu starań, aby dzieci, najmłodsi mieszkańcy miasta, mogli rozpocząć nowy rok w bezpiecznych, bardzo dobrych warunkach.

Strona internetowa przedszkola
Adres: psrozan.szkolnastrona.pl

MIKOŁAJKOWE TRADYCJE W POLSCE I NA ŚWIECIE

(Ciąg dalszy ze strony 1)

W Polsce powoli zanika tradycja Gwiazdora. Dziś występuje on tylko na Kaszubach i w województwie opolskim. Reszta kraju używa terminu święty Mikołaj.

Święty Mikołaj za naszą wschodnią granicą nazywany jest Dziadkiem Mrózem i odwiedza dzieci dopiero w Nowy Rok. Jego żoną jest Starucha Zima, która nie wydaje się być sympatyczną postacią. Dziadek Mróz odwiedza rosyjskie domy

Poznańska legenda głosi, że rano 6 grudnia święty Mikołaj zagląda w okna, a gdy zobaczy czyste buty, zostawia domownikom prezenty. Natomiast jeśli buty będą brudne – mieszkańcy mają szansę dostać zgniłą pyrę, czyli po poznańsku zgniłego ziemniaka. Na Śląsku Cieszyńskim tradycją jest, że po wsiach chodzą przebierańcy. Mówi się o nich „Mikołaje Beskidzcy”.

ubrany w futrzaną czapkę, długi, błękitny bądź srebrny kozuch przepasany sznurem. Wchodzi do domów przez drzwi - w przeciwieństwie do świętego Mikołaja, który wskakuje przez komin.

W Holandii święty mikołaj przyplwya 5 grudnia na statku z Hiszpanii. Nazywany jest Sinterklass – nazwa podobna fonetycznie do Santa Klaus. Tradycyjnym podarkiem dla dzieci są czekoladowe

liter. Charakterystyczną cechą holenderskiego Mikołaja jest czarna strój – brudny od sadzy w kominie, przez który dostaje się do domów.

Jeszcze inne zwyczaje panują we Włoszech. Tam prezenty rozdaje w święto Trzech Króli wiedźma Befana. Kobieta jawi się jako staruszka z zakrzywionym nosem i ubrana jest w obdarte szaty. Wiedźma latająca na miotle wrzuca prezenty przez komin. Kieliszek wina lub mandarynki zostawione na stole spowodują, że Befana będzie bardziej hojna. Ta wizja świętego Mikołaja wydaje się najbardziej przerażająca.

W Antalyi w Turcji, co roku w dniach 1-7 grudnia odbywają się międzynarodowe uroczystości upamiętniające postać św. Mikołaja. Tegorocznej imprezie towarzyszył również 2. Festiwal Ślubu im. św. Mikołaja. Natomiast w dniach 26-31 grudnia Rada Pokoju Świętego Mikołaja organizuje liczne spotkania i konferencje,

których głównym tematem jest przede wszystkim wezwanie do ogólnoswiatowego pokoju, miłosierdzia i przyjaźni. Tematem przewodnim tegorocznych wydarzeń będzie „Rodzina na Drodze do Pokoju”. Od 1995 roku w ramach uroczystości przyznawana jest Pokojowa Nagroda im. św. Mikołaja. W tym roku nagroda ta przekazana zostanie Muammer'owi Karabulut'owi – prezesowi Santa Claus Peace Council. (źródło - Internet)

MIKOŁAJKI W RÓŻANIE

Na różańskiej scenie Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury św. Mikołaj zawitał wcześniej, bo 5 grudnia. Czekala tam na niego nie lada niespodzianka – sala wypełniona po brzegi! Każdy mógł podejść, zaśpiewać piosenkę, powiedzieć wiersz lub zawiesić ozdobę na drzewku choinkowym, a w zamian otrzymał prezent: owoce, słodycze lub przybory szkolne. Zniecierpliwionym oczekującym czas umilała muzyka, smaczne przekąski i panie z zaprzyjaźnionych Stowarzyszeń, które robiły ciekawe świąteczne dekoracje.

W rolę pomocników Mikołaja wcielili się organizatorzy, czyli pracownicy Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury.

Obecność Mikołaja przysporzyła zebranym masę emocjonujących chwil. Dzieci z niecierpliwością oczekiwały na spotkanie z Gościem z tajemniczej i odległej krainy, który przywiózł ze sobą kufer pełen prezentów.

Mikołajki to przedsmak prezentowego szaleństwa – radość z dawania i otrzymywania, a także jeden z wielu dowodów na to, że grudzień to najcieplejsza pora roku.

Małgorzata Kisiel

Fot. B.Okragliński

PLANOWANE KONCERTY

STAŁE FORMY DZIAŁALNOŚCI:

JOGA

RYTMIKA

NAUKA GRY

NA INSTRUMENTACH

KOŁO WOKALNE

ART-DEKO

KOŁO HIST.REGIONALNE

TEATR „QLTURALNIE PROSZĘ”

KOŁO SZACHOWE

BRYDŻ TOWARZYSKI

KOŁO X-BOX

SZLACHETNE ZDROWIE

Ojciec JAN GRANDE - MAJEWSKI jest zakonnikiem Zakonu Bonifratrów we Wrocławiu. Zajmuje się ziołolecznictwem według starej, tradycyjnej szkoły petersburskiej. Przy niesieniu pomocy zielarskiej zwraca pacjentom uwagę na sposób żywienia i pielęgnowania własnego organizmu. W swoim życiu spotykał się z różnymi specjalistami w dziedzinie sztuki zdrowego żywienia i posiadał tajniki tej wiedzy, podróżując po Ukrainie, Mongolii i dalekim Tybecie.(...)

Pomidor (prawie) na wszystko

Pomidory są szkodliwe tylko w przypadku, jeśli ktoś ma wrzody żołądka. Poza tym w żadnym innym przypadku nie są szkodliwe. Jest w nich potas, zapobiegają kurczom w nogach, zmęczeniu i kurczeniu się mięśnia sercowego, migotaniu przedsionków. Nad pomidor lekarstwa lepszego się nie znajdzie ani na serce, ani na mięśnie. Poza tym ostry sok pomidorowy potrafi pomagać trawić. Tam, gdzie jest bezsoczność żołądka, złe trawienie, to nawet przyrządzić sobie na ostro z surową cebulą, nawet dopuszczalna jest łyżeczka octu do tego. Na trawienie. Pomidor jest złośliwy, jeżeli u kogoś się rozwija, nie daj Boże, rak.

Papryka jest błogosławieństwem dla organizmu. Żaden typ papryki nie jest szkodliwy. Do Jugosławii jeżdżę prawie co roku i tam nie ma dnia, jak się nie zjada w rodzinie półtora do dwóch kg papryki. Jeżeli się nie znosi zapachu papryki, tzn. że organizm coś tam ma do niej, jakieś pretensje.

Gruźlica jelit – może być leczona z bardzo dobrym skutkiem piołunem, który jest także na bezsoczność żołądka bardzo dobry.

Selen, albo rzecz o śledziach

Śledzie są kopalnią selenu, jodu, cynku i fosforu – czterech dla nas najdrogocenniejszych, niezbędnych składników. Ryby mają fosfor, jod, cynk, ale nie mają selenu. Cebula rozrzedza krew, a selen daje rozum.

Selen hamuje starzenie się organizmu, daje całkowitą odporność na choroby, również na choroby zakaźne, zapobiega przemęczeniu. I dlatego selen jest nam bardzo potrzebny jako niezbędna substancja składowa. Mamy taki duży gruczoł, na który niewielu lekarzy – nawet przy badaniu – zwraca uwagę. Nikt się nim nie przejmuje, a to jest jeden z najważniejszych gruczołów, wisi 3 cm od tarczycy, dwoma płatkami kładzie się na serce z obu stron. Nazywa się grasicą. I ta grasicą wydziela hormon przeciw zmęczeniu, przeciw starzeniu się, przeciw spadkowi intelektu, zapobiegając wszelkim chorobom, nawet rakowi.

Selen w 100 proc. blokuje raka. Tego selenu prawie w pożywieniu nie mamy. Bo gdybyśmy jedli kaszę jaglaną, gdybyśmy jedli mamałygę z kukurydzy, no to byłoby z tym selenem jeszcze jako tako. Ale że nie mamy ani kaszy jaglanej, ani kukurydzianej, to powinniśmy chociaż na te śledzie lecieć. Śledzie z cebulką, z olejem, to mamy selen, jod, fosfor, cynk, z cebuli siarkę, w oleju wit. A i E, i biotynę,

wit. H, która wszystkie drogi oddechowe leczy, łącznie ze strunami głosowymi. Jeżeli ktoś ma jakiś wstręt, bo czasami bywa tak, że ktoś ma wstręt do zapachu śledzia, to można je po mojżeszowemu zrobić. Tak samo jak po polsku, tylko zalać gorącym olejem. Zanim olej ostygnie, to struktura zapachowa i śledzia, i cebuli zupełnie zmieni się. Delikatna forma konserwowa, zupełnie dla nas nie spotykana, bardzo smaczna, apetyczna i mięso śledzi wtedy o wiele łatwiej od ości odchodzi, bo gorący olej je rozmiękczył.

Smażone - niezdrowe?

Potrawy smażone są niezdrowe? Wszystko będzie zdrowe, jeżeli w tym czasie, kiedy jecie takie wieprzowe boczki, kiedy w kuchni pokazują się lepsze potrawy, to w tym dniu wypijecie więcej kwaśnego kefiru.

Proszę pierwszy kefir kupić w sklepie, tak ze 2 - 3 litry (na ok. 8 osób). Przetrzymać go przez 12 godzin w domu, tak żeby grzybki kefiru dobrze się rozwiły i później już do zwykłego, chudego, przegotowanego mleka wlać szklankę i niech to przez 24 godziny stoi w ciepłym miejscu, aż skisnie i się zetnie. Potem to trzeba wytrząść porządnie. Wczorajszym kefirem już jutrzejszy można zakwaszać.

Sproszkowane mleko jest bardzo drogocenne do gotowania wszelkich zup, do picia kawy zbożowej z mlekiem, ale nic więcej z tego nie można robić. Cukrzyce wszelkiego rodzaju są wynikiem wadliwego odżywiania i przeciążenia trzustki (rosło przede wszystkim, cukier naturalny, a poza tym nieregularne jedzenie). Człowiek powinien jadać regularnie. Znerwicowany człowiek nie powinien pozostawiać możliwości do odkładania się tłuszczów. Nie powinien jadać nadmierne. Kiedy rośniemy, powinniśmy jadać dużo, ale już po 23 roku życia, jak skończy się okres rozwojowy u dziewcząt, a po 25 u mężczyzn, to człowiek powinien jadać o 1/3 mniej.

Żeby nie być cukrzykiem na przyszłość, trzeba jadać często, a po trochu. Wtedy nie ma skłonności do tycia. Nie można zostawić znerwicowanego żołądka pustym, bo jak on się zasysa i wysysa żółć z woreczka żółciowego, to tym bardziej drażni trzustkę.

Bo woreczek żółciowy jest tu przyrośnięty do opuszki dwunastnicy takim twardym kablem, a sam leży aż 13 cm dalej. A do opuszki dwunastnicy jest bezpośrednio przyrośnięta taka mała kijanka, 12 - dekagramowe trzustka i przewód jej podłączony jest do brodawki watera, w

tym miejscu, gdzie przewód żółciowy. Jak następuje ssanie, to opróżnia woreczek żółciowy i wątrobie szkody nie przynosi, bo tylko woreczek żółciowy opróżnia i wysysa z niego wszystko. Ale to ssanie jest tak silne, że wysysa na zewnątrz położony bardzo delikatny przewód trzustkowy.

Trzustka jak „Ludwik”

Trzustka oprócz żółci, musi wydzielać do organizmu sok, który rozmydla tłuszcze. Bez soku trzustkowego, tłuszcze są zupełnie niestrawne, zlepiają jelita. Natomiast sok trzustkowy zachowuje się w jelitach jak „Ludwik” do zmywania naczyń. Rozmydla zupełnie tłuszcze, które zjadamy. I jak żołądek wypycha przerozoną gęstą papkę trawienną, to wtedy znamionko, które nazywa się brudawka, rozsiewa się leciutko i w naturalny sposób ścieka żółć, sok trzustkowy i przepływa do jelit. W cienkich jelitach wymieszane, rozbeztane zupełnie rozmydlają tłuszcz na neutralną substancję, z domieszką żółci. Ten tłuszcz w dalszej drodze jest trawiony. To jest bardzo ważne. Jeżeli natomiast spożywamy dużo rosółów, pieczone mięso, szczególnie te polskie kotlety schabowe (uchowaj Boże), to wtedy trzustka nie nadąży wydzielać tyle co trzeba soku, albo jeżeli jest narażona na to ssanie, wpada w stan zapalny, bo jej przewód jest nadzarpanięty. Wtedy trzustka traci równowagę wytwarzania hormonów i zaczyna coraz mniej produkować insuliny. Wtedy zaczyna się skłonność do złej przemiany cukru.

Wszystkie kotlety z każdego mięsa, trzeba ubić na stolnicy, aby się rozlatywały, nawet kury nie powinno się inaczej przyrządzać - miękkie kawałki kury ubić porządnie na stolnicy młotkiem metalowym (nie drewnianym), utłąć w gruboziarnistej mące, później dopiero w ubitym jajku i smażyć na oleju tak, jak kartoflane placki na złoty kolor, na talerzu dopiero posypać pieprzem i solą. Położyć na to dwie łyżki uduszonej na oleju cebuli. Kotlety schabowe należy najpierw obtaczać w bułce, później w jajku i smażyć na tłuszczu wieprzowym. Mięso wołowe duszone - najpierw opiec po wierzchu na oleju, potem przełożyć do rondła, nasypać dużo jarzyn i niech mięso się tak dusi.

Sosy - posiekać drobno mięso, lub nawet jeden kawałek większy, usmażyć na różowo, tak porządnie na różowo, żeby było przypieczone i do już usmażonego mięsa wlać gorącej wody. Zrobi się z tego naturalny kolor. Rozrobić na mleku mąkę i wlać do sosu. Taki sos jest pachnący i smaczny. Dziennik Zachodni - przedruk.

Słupek jaki jest, każdy widzi...

Wiesław Łaskarzewski

Interesując się, praktycznie od zawsze, historią Różana i regionu, podczas licznych wycieczek po tej okolicy spotykałem przedmioty o dziwnym wyglądzie i na pierwszy rzut oka nieokreślonym dokładnie przeznaczeniu – takie jak na załączonych fotografiach i o nich też będzie ten tekst.

Człowiek od najdawniejszych czasów, w różny sposób określał - oznaczał swój terytorialny stan posiadania. Na początku używał do tego układanych w regularnych odległościach dużych głazów, sypał kopce i graniczne wały. Gdy opanował otrzymywanie metalowych narzędzi, był w stanie takimi narzędziami wycinać grube pnie drzew. Wkopanych, drewnianych słupów, często z wyrytą, ustaloną /np.: herb/ symboliką, używał też jako znaków granicznych. Potwierdzają to nieliczne znaleziska archeologiczne – nie konserwowane drewno było materiałem stosunkowo nietrwałym. Otrzymanie hartowanych narzędzi stalowych pozwoliło obrabiać kamień; początkowo piaskowiec później twardy granit – słupy i słupki z takich materiałów można czasami spotkać, nawet jako ozdoba posesji lub uzupełnienie elementów tzw. „małej architektury” typu mosty,

mostki, kapliczki, nagrobki, punkty geodezyjne itp. Im bliżej współczesności, tym materiał używany na takie znaki był bardziej trwały, symbolika na powierzchni bardziej dopracowana a wymiary takowych czasami wręcz monstrualne np. słupy między granicami guberni - fotografia 0 /niemiecka pamiątkowa fotografia z 1915 roku przedstawiająca taki słup pod Łomżą/.

Chciałbym jednak opisać zabytkowe słupki i znaki graniczne na jakie natknąłem się w Róźnie i okolicy, a które są zabezpieczone w zbiorach Muzeum Ziemi Makowskiej i Garnizonu Różan i od wielu lat, jak inne wielkogabarytowe muzealia czekają na godne, stałe wyeksponowanie.

Najstarszym eksponatem tego typu w zbiorach Muzeum jest carski słupek drogowy z końca XIX początku XX wieku /fotografia 1/. Niepozorny, został wyko-

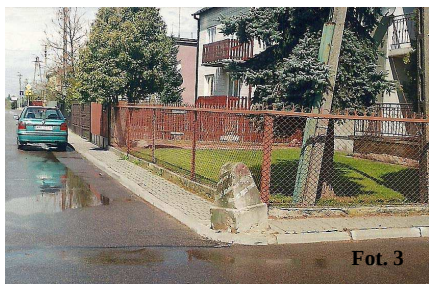
nany z betonu i zatarty na mokro cementem ze szkłem wodnym /miało to poprawić jego trwałość i zabezpieczyć przed wilgocią i innymi, niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi/. Długość 60 cm, przekrój 23cm x 17 cm, masa około 40 kg. W górnej części słupka owalna wnęka na wymalowanie „nr” mili na której słupek był posadowiony. Numer /czarna liczba na białym tle/ malowany był farbami mineralnymi, więc do dnia dzisiejszego się nie zachował. Był to słupek oznaczający połowę mili – słupki milowe były wykonane z żeliwa, miały wysokość około 150 cm i wkopywano je z betonowymi na zmianę; żeliwny w miejscu gdzie wypadała pełna mila, a betonowy w połowie odległości między żeliwnymi. Różan leżał na szlaku Warszawa – Petersburg, więc był dość ważnym punktem między tymi

miastami, a szlak regularnie naprawiano i konserwowano. /Na pewno Państwo słyszeliście kiedyś nazwę „koszarka” – w takich służbowych domach rozmieszczonych regularnie co kilka - kilkanaście kilometrów przy głównych drogach, mieszkali Dróżnicy Drogowi. Mieli oni obowiązek naprawiać będący pod ich opieką odcinek drogi, naprawiać ubytki w utwardzonej szutrem nawierzchni, malować słupy i słupki oraz utrzymywać przepustowość rowów i drożność przepustów/. Opisywany egzemplarz słupka został wykopany podczas prac budowlanych związanych z naprawą przepustu w Róźnie i uratowany przed wywiezieniem na śmietnik z kupą gruzu /drugi, identyczny egzemplarz trafił do zbiorów Muzeum podczas przebudowy ul. A. Krajowej w Makowie; znaleziono go w podsypce pobocza drogi/. Wspomnianego słupka żeliwnego Muzeum Ziemi Makowskiej nie posiada, ale można taki zobaczyć przed siedzibą Dyrekcji Dróg Krajowych w Kleosinie pod Białymstokiem; jest tam skromny zbiór zabytkowych znaków i symboli drogowych z XIX i XX wieku.

Następny opisywany betonowy zbytek występował w okolicy Różana, na początku XX wieku dość licznie, w około 350 egzemplarzach /fotografia 2 – Różan 1939r., na pierwszym planie, w czerwonym kółku, carski słupek graniczny; jeden z wielu rozmieszczonych wokół Fortu IV, dalej widoczna ul. Mostowa i zjazd na most/. Był to znak graniczny określający podział gruntów miasta i terenów fortecnych na jego obrzeżach. Po wykupieniu terenów na których administracja carska planowała wybudowanie fortyfikacji, zostały one oznaczone takimi właśnie

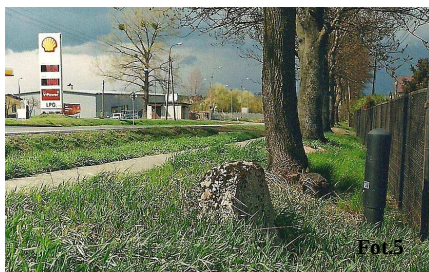

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

Fot. 6

Fot. 7

Fot. 8

Fot. 9

słupkami /podczas pokoju osoby cywilne nie miały prawa ich przekraczać, ani na tej przestrzeni wypasać bez pozwolenia zwierząt gospodarskich/. Obecnie wszystkie te tereny wchłonęło miasto i wiele z tych znaków, mimo iż są zabytkami, zostało bezpowrotnie zniszczonych. Te, które ocalały /około 25 sztuk/, są nieliczne i nieregularnie rozmieszczone /zachowały się tylko w miejscach gdzie nie przeszkadzały w pracach drogowych, budowlanych itp. a niektóre noszą ślady nieudolnego ich usuwania/ – trudno więc teraz zauważyć w terenie jakąś prawidłowość i pierwotny sens ich posadowienia. Praktycznie z roku na rok jest ich niestety coraz mniej, a są przecież pamiątką po czasach, gdy Różan był ufortyfikowanym garnizonem.

Na fotografiach 3,4,5 przykładowe zachowane egzemplarze, łatwe do zlokalizowania. Na fotografii 6 i 7 słupki oznaczający teren forteczny wokół Fortu I; w 2006 roku w miejscu gdzie go umieszczono 100 lat temu i... ten sam słupek jesienią 2011 roku „na śmietniku historii”.

Kolejny /zachowany w zbiorach Muzeum w dwóch egzemplarzach/ to słupki ze zjazdu do Fortu nr II – fotografia 8. Forty I i II były praktycznie bliźniacze i na dziedzińcu prowadziły kilkunastometrowe zjazdy z barierką z takich słupków. Widać to na archiwalnych fotografiach z 1915 roku przedstawiających te umocnienia. Fotografia 9 – Fort II po zajęciu przez Prusaków w 1915 roku, na pierwszym planie wspomniane słupki. Na terenie Fortu III słupków takich nie zamontowano, bo dziedzińiec przed koszarami był na podobnym poziomie jak teren otaczający ten Fort.

Fotografie 10,11,12 przedstawiają żeliwny słupki z okresu międzywojennego. Takimi słupkami oznaczano spławne drogi wodne – nasz słupki ma napis NAREW i na tarczy powyżej nr: 72. Były one wkręcane /nie wkopywane ! - na fotografii 12 widać dolne zakończenie słupka/ nad brzegiem rzeki, często na terenach zalewowych, co kilometr, po lewej stronie, patrząc w kierunku zlewiska rzeki. W trakcie żeglowania w ciągu dnia, miały być widoczne z łodzi, barki, tratwy. Według Pana Wiesława Poczmana, z którym konsultowana była sprawa posadowienia, przeznaczenia oraz zastosowania takich słupków /pracował przez około 30 lat w

Fot. 10

Fot. 11

Fot. 12

Generalnej Dyrekcji Dróg Wodnych w Warszawie/, miały ułatwiać żeglugę po Narwi. Na podstawie ich umieszczenia w terenie i naniesienia tego położenia na mapy żeglugowe /mapy dróg wodnych/, mapy te mogły być szybko aktualizowane w każdym sezonie żeglugowym, tzn. oznaczano płycizny, mielizny i ewentualne zmiany ich położenia po okresie jesienno – zimowym /duża woda po roztopach często robiła niespodzianki dla łodzi z dużym zanurzeniem niosząc łachy piachu/. Słupki ma ponad 2 metry długości, średnicę około 15 cm i masę ponad 300 kg. Na zachowanym, prezentowanym egzemplarzu widać w kilku miejscach uszkodzenia po odłamkach pocisków z II wojny światowej – miejsca te zaznaczono na fotografii 11 czerwonymi kółkami.

Słupek został zakupiony w składnicy złomu kilkanaście lat temu i według słów nieżyjącego już W. Poczmana jest unikalną pamiątką po II Rzeczypospolitej. Takich słupków z napisem NAREW, z różnymi, kolejnymi numerami na tarczce, wykonano tylko około 200 sztuk /taka była przed 1939 rokiem łączna długość żeglownej – spławnej Narwi/ i znając życie niewiele się ich zachowało.

Ostatnim, który chciałem opisać jest znak graniczny związany bezpośrednio z wojskowym garnizonem okresu międzywojennego w Kaszewcu. Po umiejscowieniu w koszarach 3. Batalionu CKM oraz uruchomieniu w Kaszewcu Kursu Dowódców Kompanii CKM zaistniała potrzeba zorganizowania gdzieś w pobliżu dużego placu ćwiczeń i strzelnicy. Według zachowanych archiwalnych dokumentów, na początku lat dwudziestych wstępnie planowano kilka lokalizacji tych obiektów w okolicy Kaszewca, ale ostatecznie sam poligon posadowiono bezpośrednio za płotem koszar.

Teren ten nie był ogrodzony, ale od wschodu, po granicy z lasami majątku Szczawin, co 100 metrów wkopano słupki

z logo: **M.S.Wojsk.**, czyli: Ministerstwo Spraw Wojskowych – fotografia 13. Przed 1939 rokiem Ministerstwo to zajmowało się majątkiem wojskowym, dostarczaniem dla wojska umundurowania, uzbrojenia, wyposażenia, żywności itp. materiałów. Jeszcze dwadzieścia lat temu na terenie Kaszewca można było znaleźć trzy takie słupki. Jeden z nich wkopany pierwotnie w pobliżu koszar, około piętnastu lat temu został wyrwany /ślady po stalowej linie na powierzchni betonu słupka i wleczeniu za ciągnikiem/ z gruntu i wrzucony do pobliskiego dołu – fotografia 14. Trafił do zbiorów Muzeum. Słupek ma kształt ściętego ostrosłupa lekko zwężającego się ku górze. Długość 93 cm, wymiary podstawy 20 cm x 25 cm, masa około 100 kg. By

były bardziej widoczne, część nadziemna słupków była bielona wapnem. Ciekawostką jest całowa rurka długości 20 cm, wbetonowana w górną część słupka. Podczas prowadzenia na poligonie ćwiczeń z użyciem ślepej lub ćwiczebnej amunicji /ostrej używano tylko na strzelnicach/ teren poligonu specjalnie oznaczano – wtykano w końce tych słupków czerwone chorągiewki. Miały one informować osoby postronne, najczęściej cywilne, że wstęp na poligon jest w danej chwili zabroniony /w archiwum Muzeum zgromadzone są relacje – wywiady z podchorążymi, którzy pamiętali cywili zbierających na poligonie chrust lub wypasających zwierzęta, a nawet wycinających nocą i kradnących pnie drzew tam rosnących/. Chorągiewki po zakończeniu ćwiczeń zabierano do koszar. Opisywany słupek był typowym znakiem używanym przez Ministerstwo Spraw Wojskowych do oznaczania granic terenu należącego przed 1939 do Wojska Polskiego. Identyfikacyjny egzemplarz jak opisany, zachował się na terenie jednostki wojskowej w Kazuniu pod Modlinem; inne podobne zostały niedawno zlokalizowane na terenie dzisiejszej Białorusi.

W przeciwieństwie do innych państw, w Polsce nie ma placówki muzealnej zajmującej się i gromadzącej zabytki tego typu; pojedyncze egzemplarze podobnych znaków /z granitu, betonu, żeliwa/ zachowane są w Twierdzy Przemyśl, Twierdzy Osowiec, Twierdzy Modlin oraz Twierdzy Brześć, ale niestety nie zawsze zabezpieczone przed zniszczeniem. Czasami /przeniesione z zewnątrz/ jako ciekawostki regionalne, stoją gdzieś przy fontannie, na rynku w małej miejscowości....

O niskiej świadomości ludzi dotyczącej tego tematu świadczy m. innymi fakt, że kilka lat temu 10 - cio tonowy głaz będący XV wiecznym znakiem granicznym między Państwem Krzyżackim

a Państwem Polskim /w okolicach dzisiejszej Nidzicy/, wpisany do rejestru zabytków, został ukradziony! Policja odnalazła go przygotowanego do pocięcia na kamienne płyty w zakładzie kamieniarskim i tak, szczęśliwie powrócił na swoje miejsce. W ramach wyjaśnienia warto wspomnieć, że nie był to zwykły głaz narzutowy jakich wiele na Mazurach; na powierzchni miał wykute w epoce znaki i symbole świadczące o jego roli i dzięki temu Policji udało się go znaleźć i zidentyfikować. Jeśli zabytki takiej „wagi” mają problemy z przetrwaniem, to co można powiedzieć o przyszłości zachowanych do dzisiaj, opisanych w tekście betonowych lub żeliwnych znaków?

Muzeum Ziemi Makowskiej ma ich największy, znany w centralnej Polsce zbiór. Temat słupków tego typu jest niewdzięczny i wymaga wiele osobistego zaangażowania i szczególnego zainteresowania, co w epoce pogoni za łatwym, szybkim efektem medialnym różnych pseudo działaczy społecznych i politycznych nie jest niestety częste. Przeważnie zabytki te nie mają zbyt wielkiej wartości artystycznych, ale jako regionalia zasługują na ocalenie.

W zbiorach posiadamy jeszcze granitowy słupek z granicy polsko – niemieckiej sprzed II wojny, z okolic Mławy /takie słupki były indywidualnie numerowane i na dokładnych mapach z okresu międzywojennego są zaznaczone miejsca ich pierwotnego posadowienia/, bardzo ciekawie oznakowany; dwa podobne granitowe słupki graniczne posiada w swoich zbiorach Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie. Nasze Muzeum posiada też ciekawy, żeliwny słup graniczny sprzed I wojny z tej samej okolicy /z jednej strony widoczny carski orzeł i malowanie w pasy żółto czarne, z drugiej pruski orzeł i pozostałości malowania w pasy czarno – białe – czerwone /. Mamy też kilka innych, mniej ciekawych podobnych znaków... Niedawno prowadziliśmy rozmowy o pozyskaniu do zbiorów zabytkowych, żeliwnych słupów granicznych z okresu międzywojennego z granicy polsko - ukraińskiej, ale po utracie lokalizacji Muzeum nie sfinalizowaliśmy tematu; nie mamy miejsca na ich przechowywanie i eksponowanie.

(fotografie ze zbiorów autora)

WYJĄTKOWA MAMA

Dodatek specjalny Stowarzyszenia Opiekunów Osób Niepełnosprawnych

Nr 10

cafe mama klub

www.cafemamaklub.x25.pl tel. 0-506338851

**WESOŁYCH I ZDROWYCH ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA ORAZ SZCZĘŚLIWEGO NOWEGO ROKU 2013
ŻYCZĄ CZŁONKOWIE I PODOPIECZNI
„STOWARZYSZENIA OPIEKUNÓW OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH - cafe mama - klub”**

*„Kto wierzy w obecność dobra w drugim człowieku, rozbudza je w nim”.
Jean-Paul Sartre*

IV Wigilia Integracyjna w Cafe Mama

15 grudnia 2012 roku odbyła się IV Wigilia Integracyjna w Cafe Mama

Blisko 100 osób, członków i podopiecznych organizacji oraz zaproszonych gości wzięło udział w tej uroczystości.

W tym roku prócz burmistrza Gminy Różan i przewodniczącego Rady Miejskiej oraz dyrektor GOUK, gościli u nas delegacje: Klubu Seniora z Różana i Bosewa Starego, „Wyjątkowe

Mamy” z Długosiodła i „Aktywne Panie z Załuża”. Niestety nie dotarł do nas nikt z dyrekcji szkoły, choć były zaproszone aż trzy osoby i mało prawdopodobnym (z naszego punktu widzenia) wydaje się, by akurat wszystkim „coś wypadło”. Szkoda, bo mieliśmy nadzieję, że dla pedagogów uczniowie (nawet ci „gorsi” są ważni...).

Wigilia prócz stałych punktów została w tym roku dodatkowo uświetniona „Wspólnym Kolędowaniem”, które przygotowały nasze koleżanki z Załuzia. Naturalnie i tym razem podsumowaliśmy minione lata, była prezentacja multimedialna oraz nowi

„Przyjaciele Cafe Mama”, czyli kolejni laureaci „Złotej Filiżanki”, a zostali nimi: p. Katarzyna Sadzikowska, p.p. Dorota i Piotr Godziebiewscy oraz p. Magdalena Kowalska. Nie zawiódł naturalnie Mikołaj, który tym razem przybył z Panią Mikołajową oraz małą

Śnieżynką. Nowym i bardzo sympatycznym akcentem był dyplom dla „Cafe Mama” podpisany i wręczony przez dyrektora GOUK, burmistrza Gminy Różan i przewodniczącego Rady Miejskiej za aktywność, działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz współpracę z GOUK i innymi organizacjami pozarządowymi z gminy, a także promowanie gminy.

Na koniec składamy serdeczne podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do wspaniałej uroczystości i bogactwa Mikołaja. Wspierali nas: Urząd Gminy Różan, GOUK, p.p. Dorota i Piotr Godziebiewscy, p.p. Anna i Grzegorz Bialik, Bank Spółdzielczy w Różanie, p. Maciej Jackiewicz z Pizsa, p. Wojciech Pióro z Warszawy. Dziękujemy za udekorowanie sali i stołów Joli Kruszeńskiej, Wioletcie Żebrowskiej, Beacie Kruszeńskiej oraz pani Małgorzacie i panom: Januszowi, Wojciechowi i Krzysztofovi. Dziękujemy wszystkim „cafemamom” za pyszne potrawy i wypieki, a także naszym gościom za przybycie i wszelkie dary dla nas. (prezentacja multimedialna i zdjęcia z Wigilii już na stronie www.cafemamaklub.x25.pl).

Wisława Szymborska

NIC DWA RAZY

*Nic dwa razy się nie zdarza
i nie zdarzy. Z tej przyczyny
zrodziliśmy się bez wprawy
i pomrzemy bez rutyny.*

*Choćbyśmy uczniami byli
najtępszymi w szkole świata,
nie będziemy repetować
żadnej zimy ani lata.*

*Żaden dzień się nie powtórzy,
nie ma dwóch podobnych nocy,
dwóch tych samych pocałunków,
dwóch jednakich spojrzeń w oczy.*

*Wczoraj, kiedy twoje imię
ktoś wymówił przy mnie głośno,
tak mi było, jakby róża
przez otwarte wpadła okno.*

*Dziś, kiedy jesteśmy razem,
odwróciłam twarz ku ścianie.
Róża? Jak wygląda róża?
Czy to kwiat? A może kamień?*

*Czemu ty się, zła godzino,
z niepotrzebnym mieszasz lękiem?
Jesteś - a więc musisz minąć,
Miniesz - a więc to jest piękne.*

*Uśmiechnięci, wpółobjęci
spróbujemy szukać zgody,
choć różnimy się od siebie
jak dwie krople czystej wody.*

GAZETA LOKALNA MIASTA I GMINY RÓŻAN

www.swierszcz.gouk.pl swierszcz@gouk.pl

Red. Naczelna - Aleksandra Warsztocka

Redakcja: K.Kruszewski, M.Kisiel

Współpracownicy: J.M.Żytowiecki, K.Daszewski, A.E.Ziółkowska, W.Łaskarzewski, P.Kempski, J.Świderski

Adres redakcji, wydawca i druk: Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Róźnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

06-230 Różan, ul. Mickiewicza 5. tel./fax. 29 7669 042

Skład i łamanie: Krzysztof Kruszewski

Data wydania 21 XII 2012 r.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, a także zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany ich tytułów oraz obróbki zdjęć. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami autorów tekstów.

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie prawa lub praw osób trzecich wynikłych z zawieranych umów w trakcie pokazów odbywających się w budynku Gminnego Ośrodka Upowszechniania Kultury organizowanych przez firmy zewnętrzne.

ISSN 1640-1573